

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

1255.

Врз основа на членот 75, ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ

Се прогласува Законот за извршување на санкциите, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 2019 година.

Бр. 08-2584/2
17 мај 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ

Глава I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се уредува извршувањето на санкциите изречени за кривични дела и прекршоци (во натамошниот текст: казниви дела).

(2) Санкции изречени за кривични дела чие извршување се уредува со овој закон се казните, алтернативните мерки спрема деца, мерките на безбедност и воспитните мерки.

(3) Санкции изречени за прекршоци чие извршување се уредува со овој закон се: глоба, престанок на важење на возачка дозвола, забрана на управување со моторно возило, забрана на вршење професија, дејност или должност, протерување на странец од земјата, забрана за влез и присуство на спортски натпревари, општокорисна работа, забрана на користење на субвенции и други средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија и воспитните мерки.

Член 2

(1) Санкциите изречени за казниви дела се извршуваат кога одлуката со која е изречена санкцијата ќе стане правосилна и кога не постојат законски пречки за нејзино извршување.

(2) Со извршувањето на одделни санкции може да се почне и пред правосилноста на одлуката со која санкцијата е изречена, само кога тоа е определено со закон.

Член 3

Лицата спрема кои се извршуваат санкциите се лишуваат или ограничуваат во правата само во границите неопходни за остварување на целта на санкцијата, а врз основа на закон.

Член 4

(1) Правилата кои ги регулира овој закон се применуваат непристрасно.

(2) Забранета е дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло, национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа на лицето спрема кое се извршува санкцијата.

(3) Верските чувства, личното уверување и моралните норми на лицата спрема кои се извршуваат санкциите мора да се почитуваат.

Член 5

Со лицата спрема кои се извршуваат санкциите се постапува на начин кој во најголема можна мера одговара на нивната личност.

Член 6

Со лицата спрема кои се извршуваат санкциите се постапува човечно, со почитување на човековата личност и достоинство, зачувување на нивното телесно и душевно здравје, водејќи притоа сметка за остварување на целите на одделни санкции и мерки.

Член 7

(1) Санкциите ги извршуваат органите определени со овој закон.

(2) Судот што ја донел одлуката во прв степен со која е изречена санкцијата е должен да му ја достави на надлежниот суд за извршување на санкциите според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице веднаш, а најдоцна во рок од пет дена откако одлуката ќе стане извршна.

(3) Одлуката станува извршна кога по нејзината правосилност не постојат пречки определени со овој закон.

(4) Судијата за извршување на санкциите е должен да пристапи кон извршување на санкцијата со преземање на законски определените дејствија и мерки веднаш по приемот на одлуката.

(5) Осудените лица имаат право на заштита на своите права на начин и постапка предвидени со овој или друг закон.

Член 8

(1) Работите на извршувањето на санкциите се во надлежност на Управата за извршување на санкциите (во натамошниот текст: Управата).

(2) Со работите на извршувањето на санкциите раковои директорот на Управата.

(3) Организацијата и работите од надлежноста на Управата се определуваат со овој закон.

Член 9

(1) Работите поврзани со извршувањето на санкциите може да се вршат како јавни услуги од страна на приватен партнер согласно со одредбите од Законот за концесии и јавно приватно партнерство и одредбите од овој закон.

(2) За реализација на договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство може да се предвиди основање на друштво за посебна намена согласно со одредбите од Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(3) Приватниот партнер е должен да ги применува сите законски и подзаконски прописи со кои се уредуваат работите на извршување на санкциите од ставот (1) на овој член кои можат да бидат предмет на договор за воспоставување на јавно приватно партнерство.

(4) Работите на јавниот партнер во име на Владата на Република Македонија ги врши Управата.

Член 10

Надзор врз работата на органите и другите институции за извршување на санкциите и на законитоста во извршувањето на санкциите вршат органите определени со закон.

Член 11

(1) Република Македонија ги обезбедува средствата за извршување на санкциите.

(2) Лицата спрема кои се применуваат санкциите не ги плаќаат трошоците на извршувањето, освен трошоците на извршувањето на паричната казна и трошоците направени за негово пронаоѓање и спроведување во установата.

Член 12

На лицата отпуштени од издржување на казната затвор им се укажува неопходна помош согласно со овој закон.

Член 13

Одредбите од законот со кој се уредува употреба на јазичите во Република Македонија и единиците на локалната самоуправа соодветно се применува и во комуникација со осудените лица.

ДЕЛ ПРВИ

ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ ИЗРЕЧЕНИ ЗА КРИВИЧНИ ДЕЛА

Извршување на казната затвор

Глава II

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 14

(1) Процесот на ресоцијализација на осудените лица претставува основна функција на казнено-поправната и воспитна-поправната установа.

(2) Целта на извршувањето на казната затвор е оспособување на осудените лица да се вклучат во општеството со најдобри изгледи за самостоен живот.

Член 15

(1) При извршувањето на казната затвор мора да се заштити психофизичкиот и моралниот интегритет на осуденото лице и да се почитува човековата личност и достоинство.

(2) Се забранува секој облик на мачење, нечовечно или понижувачко однесување и казнување.

(3) Мора да се обезбедува правото на лична сигурност на осуденото лице и самопочитувањето на неговата личност.

Член 16

Системот на извршувањето на казната затвор се организира така што може во одвоени установи или во одвоени одделенија на одделни установи и групи во нив да се спроведе распоредување, класификација и

разместување на одделни категории на осудени лица, за полесно спроведување на различни видови на третман, спречување на меѓусебното штетно влијание на осудените лица и одржување на дисциплината.

Член 17

(1) Осудените лица се распоредуваат во различни установи за извршување на казната затвор и нивната положба и системот на постапувањето се определува врз одредбите на овој закон и во согласност со судската одлука.

(2) Осудените лица од различен пол казната затвор ја издржуваат одвоено.

(3) Осудените лица кои за прв пат издржуваат казна затвор се одвојуваат од осудените лица во поврат доколку за тоа постојат просторни услови во установата.

(4) Казната затвор за деца се извршува одвоено од полнолетните лица осудени на казна затвор.

(5) Лицата кои издржуваат мерка притвор се одвојуваат од лицата кои ја издржуваат казната затвор.

(6) Лицата кои издржуваат казна доживотен затвор се одвојуваат од останатите осудени лица.

Член 18

Во установа за извршување на казната затвор осудените лица се класификуваат според неопходноста за примена на мерки на третман и видот на потребниот третман, нивната возраст, личните карактеристики и други околности од значење за оценка на личноста на осуденото лице.

Член 19

(1) При распоредувањето, класификацијата и разместувањето на осудените лица, мора да се има предвид видот и природата на кривичното дело и степенот на кривичната одговорност.

(2) Министерот за правда поблиску го пропишува распоредувањето, класификацијата и разместувањето на осудените лица.

(3) Министерот за правда со општ акт ги определува видовите и начините на третман на осудените лица.

Член 20

На децата треба да им се обезбедат услови кои, колку што е тоа можно, ќе ги заштитат од штетното влијание на другите осудени лица, како и да им се создадат услови за живот и работа и за културни, спортски и други активности соодветни на нивната возраст.

Член 21

(1) Осудените лица според можностите на установата се сместуваат во засебни соби за ноќевање.

(2) Осудените лица ја издржуваат казната затвор по правило групно и се распоредуваат во групи во кои можат да се применуваат мерки на воспитување и превоспитување од ист вид.

Член 22

(1) Осудените и притворените лица се должни да се придржуваат кон одредбите на куќниот ред на установата.

(2) Спроведувањето на дисциплината во установата за извршување на казната затвор се остварува праведно, строго и со почитување на човековата личност.

(3) Забрането е колективно казнување на осудените лица.

(4) Забрането е употреба на средства на присилба како казна.

Член 23

(1) На осудените и притворените лица им се обезбедува здравствена заштита.

(2) Се забранува осудените и притворените лица да бидат подложени на медицински или други експерименти со кои се нарушува физичкиот, психичкиот и моралниот интегритет на осудените лица.

Член 24

(1) На осудените лица треба да им се овозможи работа која ќе биде корисна и соодветна на начинот на нејзиното вршење на слобода. Постигнувањето на економска корист не смее да биде примарна и единствена цел на работата.

(2) Со работата осудените лица се здобиваат и ги развиваат работните навики, ги одржуваат работните способности и се стекнуваат со стручно знаење за работа на слобода.

(3) Од осудените лица не смее да се бара да вршат работи што се опасни и штетни за нивното здравје.

(4) Работното време мора да биде соодветно со работното време на слобода.

Член 25

За поднесоците, службените дејствија и одлуките донесени во врска со примената на одредбите на овој закон осудените лица не плаќаат такса.

НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ

A. УПРАВА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ

Глава III

1. Надлежност на Управата за извршување на санкциите

Член 26

(1) Со непосреден надзор и преку писмени информации кои ги доставуваат казнено-поправните и воспитно-поправните установи во врска со нивното работење, Управата ја следи работата на установите за извршување на санкциите и мерката упатување во воспитно-поправен дом, ја следи и проучува примената на прописите за извршување на санкциите и мерката притвор, непосредно презема мерки или предлага мерки за подобрување на условите во кои се извршуваат санкциите и мерката притвор, дава стручна помош за извршување на санкциите, собира и обработува статистички податоци и врши други работи предвидени со овој закон или други прописи.

(2) Управата е орган во состав на Министерството за правда со својство на правно лице.

(3) Управата обезбедува и организира почетна и континуирана обука и усовршување на вработените во Управата, како и на вработените лица во установите.

(4) Управата остварува соработка со установи, здруженија и организации кои се занимаваат со проблемите на извршувањето на санкциите и мерката притвор.

(5) Управата соработува со други државни органи, научни и други установи и здруженија заради подобрување на условите за извршување на санкциите и помош по отпуштањето на осудените лица.

(6) Управата за состојбата и работењето на казнено-поправните установи и воспитно-поправните установи поднесува годишен извештај до Владата на Република Македонија заради информирање и го објавува на својата веб страна.

2. Раководење со Управата

Член 27

(1) Со Управата раководи директор.

(2) Директорот на Управата го именува и разрешува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за правда. Директорот се именува за време од четири години со право на повторен избор.

Член 28

Услови за пријавување и избор

Директорот на Управата се избира по пат на јавен оглас кој треба да биде објавен во најмалку три дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои во еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. За директор на Управата може да биде именувано лице кое ги исполнува следните општи и дополнителни услови:

1. да е државјанин на Република Македонија;
2. активно да го владее македонскиот јазик;
3. да е работоспособен и да има општа здравствена способност;
4. во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
5. да има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен;
6. да има најмалку 10 години работно искуство, од кои пет години во областа на извршувањето на санкциите или сродни работи;
7. познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (англиски, француски, германски јазик) кое се докажува со сертификат од надлежна институција.

Член 29

(1) Директорот ја претставува Управата, одговорен е за законито и правилно извршување на работите од областа на извршувањето на санкциите и за својата работа одговара пред министерот за правда и Владата на Република Македонија.

(2) Надлежности на директорот на Управата:

- дава предлог до Владата на Република Македонија за именување и разрешување на директори и заменик директори на установите,
- соработува со други државни органи, научни и други установи и здруженија и други правни лица заради подобрување на условите за извршување на санкциите, мерката притвор и помош по отпуштањето на осудените лица,
- обезбедува континуирано спроведување на меѓународните стандарди и нормативи во преземањето на мерките и активностите во извршувањето на санкциите и мерката притвор,
- донесува Стратешки планови и програми за работењето на Управата, кои се доставуваат до Владата на Република Македонија,
- го организира и го следи надзорот на извршувањето на казната затвор, мерката притвор, затворот за деца, како и воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом, го организира и го следи надзорот на извршувањето на пробациските работи, извршувањето на алтернативните мерки и условниот отпуст согласно со Законот за пробација,

- одлучува по барањата и предлозите за прекин на издржување на казната затвор, разместувањето на осудените лица од една во друга установа,
- одлучува по жалбите за дисциплинска мерка изречена против осудено лице,
- дава дозволи за посети на научни и други установи и организации,
- дава согласност за работно ангажирање на осудените лица надвор од установите каде што ја издржуваат казната затвор,
- врши распределба на финансиските средства од Буџетот на Република Македонија по единки корисници (казнено-поправни и воспитно-поправни установи) и
- врши други работи определени со закон.

(3) Директорот на Управата поседува службена легитимација во која се наведуваат неговите овластувања.

(4) Формата, содржината и начинот на издавање на службената легитимација од ставот (3) на овој член, ги пропишува министерот за правда.

(5) Директорот на Управата во рок од 30 дена по неговото именување од редот на стручните административни службеници од категоријата Б овластува лице кое ќе го заменува во негово отсуство или спреченост.

3. Раководење со казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Член 30

(1) Со работата на установата раководи директор.

(2) Директорот на установата и неговиот заменик ги именува и разрешува Владата на Република Македонија на предлог на директорот на Управата. Директорот на установата и неговиот заменик се именуваат за време од четири години со право на повторен избор.

(3) Директор на казнено-поправна и воспитно-поправна установа и негов заменик се избира по пат на јавен оглас кој треба да биде објавен во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија, од кои во еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. За директор на установата и негов заменик може да биде именувано лице кое ги исполнува следните општи и дополнителни услови:

1. да е државјанин на Република Македонија;
2. активно да го владее македонскиот јазик;
3. да е работоспособен и да има општа здравствена способност;
4. во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
5. има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен;
6. да има најмалку седум години работно искуство, од кои четири години во областа на извршувањето на санкциите или сродни работи и
7. познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (англиски, француски, германски јазик) кое се докажува со сертификат од надлежна институција.

Надлежности на директорот на установата

Член 31

(1) Директорот на установата е лично одговорен за законито, правилно и навремено извршување на функцијата на установата.

(2) Надлежности на директорот на установата при извршувањето на санкции се:

- го организира, насочува и координира извршувањето на работите и задачите и се грижи за нивното законито, ефикасно, навремено и квалитетно извршување,
- ја претставува и застапува установата,
- ги презема сите правни дејствија во име и за сметка на установата,
- е должен да постапува по актите донесени во стручниот надзор,
- поднесува годишни програми и извештаи за работењето на установата до Управата,
- ги предлага актите за внатрешна организација и систематизација на установата до Управата,
- одговорен е за финансиската политика на установата, со донесување на финансиски план и план за јавни набавки,
- одлучува за погодностите и обврските на осудените лица, нивниот третман и работен ангажман со цел ресоцијализација и нивна понатамошна социјална интеграција во општествениот живот,
- се грижи за остварување на правата на осудените и притворените лица и
- врши други работи определени со закон.

(3) Директорот на установата поседува службена легитимација во која се наведуваат неговите овластувања.

(4) Формата, содржината и начинот на издавање на службената легитимација од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Надлежности на заменик директорот на установата

Член 32

(1) Надлежности на заменик директорот на установата се:

- во отсуство или спреченост на директорот ги извршува надлежностите на директорот определени со закон,
- се грижи за спроведување и реализација на насоките и дејствијата кои ги презема или дава директорот на установата,
- ги врши надлежностите делегирани од страна на директорот на установата.

(2) Заменик директорот на установата поседува службена легитимација во која се наведуваат неговите овластувања.

(3) Формата, содржината и начинот на издавање на службената легитимација од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Б. КАЗНЕНО-ПОПРАВНИ И ВОСПИТНО-ПОПРАВНИ УСТАНОВИ

1. Мрежа на казнено-поправни и воспитно-поправни установи

Член 33

(1) Казната затвор, мерката притвор и воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом се извршува во казнено-поправни и воспитно-поправни установи.

(2) Казнено-поправните и воспитно-поправните установи имаат својство на правно лице, а нивното финансирање како единки корисници се обезбедува преку буџетскиот корисник - Управата за извршување на санкциите.

Член 34

(1) Казнено-поправните и воспитно-поправните установи се основаат и укинуваат со овој закон.

(2) Казнено-поправните установи можат да бидат казнено-поправни домови и затвори.

(3) Казнено-поправни установи се: Казнено-поправен дом Идризово со Отворено одделение во Велес, Казнено-поправен дом Штип, Казнено-поправен дом Прилеп, Казнено-поправен дом од отворен вид Струга, Затвор Битола, Затвор Гевгелија, Затвор Куманово со Отворено одделение во Крива Паланка, Затвор Охрид, Затвор Скопје, Затвор Струмица и Затвор Тетово.

(4) Воспитно-поправни установи се воспитно-поправен дом Тетово и воспитно-поправен дом за женски лица во Казнено-поправен дом Идризово.

(5) Министерот за правда со општ акт врши распоредување на осудените лица и децата во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, како и на притворените лица во притворските одделенија на казнено-поправните установи.

а) Казнено-поправни установи

Член 35

(1) Казнено-поправните установи (во натамошниот текст: установите) според степенот на обезбедувањето, степенот на ограничувањето на слободата на движење и видовите на третман што се применуваат спрема осудените лица, можат да бидат установи од затворен, полуотворен и отворен вид.

(2) Установите од затворен вид имаат физичко и материјално обезбедување, како што се затворска полиција, оградни ѕидови, технички средства и други мерки за обезбедување со кои се спречува бегството на осудените лица.

(3) Установите од полуотворен вид имаат затворска полиција која ја обезбедува дисциплината и го контролира движењето на осудените лица.

(4) Установите од отворен вид немаат физичко и материјално обезбедување. Организацијата на животот и работата на осудените лица во овие установи се засновува врз самодисциплина и лична одговорност, а контрола врз нивното движење и работа вршат воспитувачи и инструктори.

(5) Во установите од отворен вид може да се организира затворска полиција заради обезбедување на објектот.

(6) Министерот за правда поблиску го определува видот на установите.

Член 36

(1) Во установите од затворен и полуотворен вид се основаат затворени, полуотворени и отворени одделенија.

(2) Во установите се основаат одделенија за прием на осудени лица (приемни одделенија).

Член 37

(1) Во установите од затворен вид се основаат посебни одделенија за осудени лица странски државјани и за лица без државјанство.

(2) При извршувањето на казната затвор за лицата од ставот (1) на овој член се применуваат меѓународните документи што се однесуваат за издржувањето на казна затвор на оваа категорија осудени лица.

(3) Во установите од затворен вид се основаат одделенија за осудени лица со висок и многу висок безбедносен ризик.

Член 38

Осудените деца задолжително ја издржуваат казната затвор за деца во посебна установа за деца.

Член 39

(1) Во одделни установи се основаат посебни одделенија за извршување на мерката притвор.

(2) Постапката со притворените лица се уредува со закон.

(3) Кукниот ред за извршување на мерката притвор во притворските одделенија на затворите го пропишува министерот за правда.

б) Воспитно-поправни установи

Член 40

(1) Воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом се извршува во воспитно-поправни домови.

(2) Одделни категории лица можат да ја издржуваат воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом во посебни одделенија на воспитно-поправните домови.

(3) Децата според полот се сместуваат во посебни домови, а можат да бидат сместени во еден дом, но одвоено.

2. Организација на казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Член 41

(1) Во установите со оглед на сложеноста и обемот на работите во функција на извршувањето на санкциите се организираат сектори и одделенија.

(2) Делокругот на работата на секторите и одделенијата се уредува со актот за внатрешна организација и работа на установата.

В. СУДИЈА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ

Член 42

Во сите основни судови се определува судија за извршување на санкциите.

Член 43

(1) Судијата за извршување на санкциите ги штити правата на осудените лица, врши надзор над законитоста во постапката за извршување на санкциите и обезбедува рамноправност и еднаквост на осудените лица пред законот.

(2) Судијата за извршување на санкциите презема активности и одлучува за:

- упатување на издржување на казната затвор,
- одлагање на издржување на казната затвор,
- прекин на издржување на казната и ставање вон сила на прекилот на издржување на казната затвор,
- пресметување на казната, доколку надлежниот суд не донел соодветна одлука,
- настапување на застареност на извршување на казната или запирање на извршување на казната поради смрт на осуденото лице, го известува надлежниот суд кој ја донел пресудата,
- соработка со надлежните центри за социјална работа за постпеналната помош,
- замена на паричната казна со затвор,
- плаќање на паричната казна односно глобата на рати,
- примена на одредбите од Законот за меѓународна соработка во кривичната материја,
- примена на одредбите од Законот за пробација и
- други работи пропишани со закон.

ДЕЛ ВТОРИ

Глава IV

УСТАНОВИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА КАЗНАТА ЗАТВОР

1. Надлежност на установите

Член 44

(1) Во установа од затворен вид се извршува казната затвор во траење подолго од три години, како и казната затвор подолго од една година спрема повторници порано осудувани на казна затвор.

(2) Лица осудени на казна доживотен затвор, казната ја издржуваат во согласност со одредбите за извршување на казната затвор и ги уживаат сите права и погодности, освен оние кои се ограничени со кукниот ред на установата.

Член 45

Во установа од полуотворен вид се извршува казната затвор во траење до три години, кога со оглед на кривичното дело, побудите од кои тоа е извршено и личноста на сторителот, може да се оцени дека и со извршување на казната во установа од полуотворен вид ќе се постигне целта на извршувањето на казната затвор, како и казната затвор до една година спрема осудени лица за кривични дела извршени во поврат.

Член 46

Во установа од отворен вид се извршува казната затвор за осудени лица за кривични дела извршени од небрежност и за други кривични дела на осудени лица на казна затвор до три години, доколку основано може да се очекува дека постапувањето во овие установи одговара на карактерот на кривичното дело и личноста и дека во овој вид установа со чувство на лична одговорност ќе ги извршуваат своите обврски и нема да го злоупотребат престојувањето.

Член 47

Одредбите од членовите 44, 45 и 46 од овој закон, соодветно се однесуваат и на распоредувањето и третманот на осудените лица во затворено, полуотворено и отворено одделение на установите.

2. Кукен ред на установата

Член 48

(1) Во установата се донесува општ акт со кој се уредува кукниот ред и поблиску се определува организацијата на работата и се пропишува начинот на живеењето на осудените лица во установата.

(2) Општиот акт од ставот (1) на овој член го донесува директорот на установата во согласност со директорот на Управата.

Глава V

РАБОТНИ ОДНОСИ

1. Статус на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Член 49

(1) Вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи имаат статус на:

- административни државни службеници,
- затворска полиција и
- помошно-технички лица.

(2) Административни-државни службеници се лица кои работат на ресоцијализација на осудени лица, извршно-управни, финансиски работи и работи од областа на човечките ресурси во установата и истите правата од работен однос ги остваруваат согласно со овој закон, Законот за административни службеници, Законот за вработени во јавниот сектор, Законот за работните односи и колективните договори.

(3) Вработените во затворската полиција се овластени службени лица кои работат на обезбедување во казнено-поправната, односно воспитно-поправната установа, и истите правата од работен однос ги остваруваат согласно со овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор, Законот за работни односи и колективните договори.

(4) Помошно-техничките лица се вработените кои вршат помошни и технички работи во установата и вработените во стопанско-инструкторските одделенија и истите правата од работен однос ги остваруваат согласно овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор, колективен договор и Законот за работните односи.

Член 50

(1) За работните места од членот 49 став (1) од овој закон и за директорот и заменикот директор во казнено-поправни и воспитно-поправни установи, чија тежина и природа на работите и посебните услови под кои тие се вршат битно влијаат врз намалувањето на работната способност, се применуваат одредбите од Законот за пензиското и инвалидското осигурување согласно кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење и тоа секои 12 месеци ефективно поминали на тие должности во казнено-поправните и воспитно-поправните установи се сметаат како 16 месеци стаж на осигурување.

(2) Како работни места во смисла на ставот (1) на овој член се сметаат работните места кои се вршат непосредно во работата со осудените и притворените лица.

(3) Вработените на работните места кај кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, имаат право на додаток на плата за посебни услови за работа и за работа изложена на ризик во висина од 15% до 30% од износот на основната плата кој го пропишува министерот за правда.

2. Годишни планови за вработувања

Член 51

(1) Казнено-поправната, односно воспитно-поправната установа, има обврска да ги планира вработувањата во установата врз основа на Методологијата за планирање утврдена во Законот за вработените во јавниот сектор, за што директорот подготвува годишен план за вработувања за сите вработени за следната календарска година (во натамошниот текст: годишниот план).

(2) Директорот е должен, најдоцна до 1 март да го достави планот од ставот (1) на овој член на согласност до Управата за извршување на санкции, која врз основа на добиените планови од установите, изготвува единствен годишен план за вработување.

(3) Постапката за донесување на годишен план се спроведува согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

(4) Установите два пати годишно ја известуваат Управата за реализација на плановите и тоа најдоцна до 15 јули за периодот јануари-јуни, односно најдоцна до 15 јануари за периодот јули-декември, испраќа извештај до Управата.

(5) Управата изготвува обединет извештај кој се доставува до Министерството за информатичко општество и администрација и Секретаријатот за спроведување на Рамковниот договор на Владата на Република Македонија, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

3. Акти за внатрешна организација и систематизација на работните места

Член 52

(1) Со актот за внатрешна организација во казнено-поправните и воспитно-поправните установи се определува видот и бројот на организационите единици за извршување на функциите во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, а со актот за систематизација на работните места се определува нивото на кое припаѓа работното место, посебните услови и описот на работите и работните задачи за секое работно место.

(2) Актите од ставот (1) на овој член, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор, ги донесува директорот на Управата по предлог на директорот на установата, а со нив се запознава и синдикалната организација.

ЗАТВОРСКА ПОЛИЦИЈА

1. Општи начела за постапување на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Член 53

За вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи важат општите начела за вработените во јавниот сектор согласно со Законот за вработените во јавниот сектор, овој закон и Законот за работни односи.

2. Организација и надлежност на припадниците на затворската полиција

Член 54

(1) Работите на обезбедувањето во казнено-поправните и воспитно-поправните установи ги врши затворска полиција која се организира како посебна организациона единица.

(2) Затворската полиција врши обезбедување на установата и просториите каде се наоѓаат, престојуваат и работат осудените и притворените лица, го одржуваат внатрешниот ред и дисциплина, вршат спровод на овие лица, врши претрес на лица, простории и простор, учествуваат во спроведувањето на планот на казна на осудените лица и вршат други работи одредени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Начинот на организирање на затворска полиција на ниво на казнено-поправна установа се врши согласно со видот на установата, изготвениот план за обезбедување како и бројот на вработени и осудени лица.

(4) Согласно на планот од ставот (3) на овој член дава директорот на Управата.

(5) Контрола врз извршувањето на планот од ставот (3) на овој член го врши директорот на Управата.

Член 55

(1) Затворската полиција е единствено униформирана, вооружена и опремена формација на Управата.

(2) Припадниците на затворската полиција поседуваат службена легитимација во која се наведуваат нивните овластувања.

(3) Затворската полиција при извршување на работните задачи може да користи и службени кучиња за пронаоѓање на опојни дроги, психотропни супстанции и прокурсори и експлозивни средства или направи како и за надворешно обезбедување на установата.

(4) Овластувањата на затворската полиција, начинот на вооружувањето и вршењето на работите на затворската полиција го пропишува министерот за правда.

(5) Управата и установата се должни да обезбедат средства за работа на припадниците на затворската полиција, униформи, вооружување и друго опремување на затворската полиција согласно со овој закон и подзаконски акти.

(6) Установата е должна два пати годишно да ја информира Управата за состојбата и потребата од средствата за работа наведени во ставот (5) на овој член.

(7) Формата, содржината и начинот на издавање на службената легитимација, униформата и ознаките на униформата на затворската полиција ги пропишува министерот за правда.

Член 56

(1) Средствата за присилба припадникот на затворската полиција може да ги употреби спрема осудените и притворените лица, во онаа мера и кога тоа е неопходно да се спречи бегство од установа или при спроведување, физички напад, нанесување повреда на друго лице, самоповредување, совладување отпор по законита наредба од службено лице како и при причинување на материјална штета.

(2) Како средства за присилба што може да се употребат се: издвојување, врзување, употреба на зафат, гумена палка, шмркови со вода, хемиски средства и дресирани кучиња.

(3) Министерот за правда ги пропишува поблиските условите и начинот на употребата на средствата за присилба од ставот (2) на овој член.

Член 57

(1) При извршување на службени дејствија од овој закон припадник на затворската полиција може да употреби огнено оружје само ако на друг начин не може поинаку да постапи за да:

1) го заштити животот на луѓето;

2) одбие непосреден напад со кој се загрозува неговиот живот;

3) одбие напад на објектот кој го обезбедува;

4) спречи бегство на осудено или притворено лице од установа од затворен вид, односно од затворено или притворско одделение.

(2) Припадникот на затворската полиција може да употреби огнено оружје само ако со други средства на присилба не може да се обезбеди извршување на службено дејство.

(3) Припадникот на затворската полиција кој ги извршува работните задачи во присуство на непосредниот старешина, може да го употреби огненото оружје само по негова наредба или по наредба на лицето кое го заменува.

(4) Наредбата за употреба на огнено оружје може да се издаде само кога се исполнети условите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Директорот на установата има овластување да нареди употреба на огнено оружје кога ќе оцени дека настапиле една од причините од ставот (1) на овој член.

(6) За секое употребено средство за присилба и огнено оружје спрема осудените и притворени лица, директорот на установата е должен веднаш да ја извести Управата.

Член 58

(1) При непосредно бегство на осудено и притворено лице од казнено-поправната установа или при бегство при спровод доколку се скрие, припадникот на затворската полиција, само во таков случај, може да влезе и да врши претрес во дом на граѓанин или други простории поради пронаоѓање и фаќање на осуденото и притворено лице.

(2) Во случај да се влезе во стан или друга просторија во врска со ставот (1) на овој член, припадникот на затворската полиција во рок од три дена составува записник од настанот во кој се наведува причината за влегување во стан или друга просторија.

Член 59

(1) Ако осуденото лице избега, установата е должна веднаш да го извести Министерството за внатрешни работи.

(2) Установата ќе го извести Министерството за внатрешни работи, а за поголеми нарушувања на редот во установата и ќе побара помош за воспоставување на редот.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член установата ќе ги извести Управата и судијата за извршување на санкциите.

3. Класификација на работни места на припадниците на затворската полиција

Член 60

Работните места на затворската полиција се класифицираат согласно:

- одговорноста, целите, видот и сложеноста на работите и работните задачи на работното место и
- потребните стручни квалификации, работното искуство во струката, општите и посебните работни компетенции и други критериуми од значење за работното место.

Член 61

Општите работни компетенции на припадниците на затворската полиција се утврдуваат во Рамка на општи компетенции за припадниците на затворската полиција која ја пропишува министерот за правда.

4. Категории, нивоа и звања на работни места на припадниците на затворската полиција

Член 62

(1) Согласно со критериумите од членот 60 од овој закон, работните места на затворската полиција се класифицираат во три категории и тоа:

- категорија Б - раководни припадници на затворската полиција,
- категорија В - стручни припадници на затворската полиција и
- категорија Г - помошно-стручни припадници на затворската полиција.

(2) Во рамките на секоја категорија од ставот (1) на овој член се утврдуваат повеќе нивоа на работни места на припадниците на затворската полиција.

Нивоа на работни места на затворска полиција од категоријата Б - раководни

Член 63

(1) Во рамките на категоријата Б се утврдуваат следниве нивоа на работни места на затворската полиција:

- Б1 - раководен припадник на затворска полиција од прво ниво,
- Б2 - раководен припадник на затворска полиција од второ ниво,

- Б3 - раководен припадник на затворска полиција од трето ниво и

- Б4 - раководен припадник на затворска полиција од четврто ниво.

(2) Раководниот припадник на затворската полиција од категорија Б, треба да ги исполни следниве посебни услови за работното место:

а) стручни квалификации за сите нивоа - ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на безбедност, одбрана и правни науки.

б) Работно искуство, и тоа за:

- нивото Б1 најмалку шест години работно искуство во струката,

- нивото Б2 најмалку пет години работно искуство во струката,

- нивото Б3 најмалку четири години работно искуство во струката и

- нивото Б4 најмалку три години работно искуство во струката.

Нивоа на работни места на затворска полиција од категоријата В - стручни

Член 64

(1) Во рамките на категоријата В се утврдуваат следниве нивоа на работни места затворската полиција:

- В1 - стручен припадник на затворската полиција од прво ниво,

- В2 - стручен припадник на затворската полиција од второ ниво,

- В3 - стручен припадник на затворската полиција од трето ниво.

(2) Стручниот припадник на затворската полиција од категоријата В треба да ги исполни следниве посебни услови за работното место:

а) стручни квалификации за сите нивоа - ниво на квалификации VI Б или ниво на квалификации IV според Македонската рамка на квалификации и стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен.

б) работно искуство и тоа за:

- нивото В1 најмалку пет години работно искуство во струката,

- нивото В2 најмалку четири години работно искуство во струката и

- нивото В3 со или без работно искуство во струката.

Нивоа на работни места на затворска полиција од категоријата Г - помошно-стручни

Член 65

(1) Во рамките на категоријата Г се утврдуваат следниве нивоа на работни места затворската полиција:

- Г1 - помошно-стручен припадник на затворската полиција од прво ниво,

- Г2 - помошно-стручен припадник на затворската полиција од второ ниво,

- Г3 - помошно-стручен припадник на затворската полиција од трето ниво,

- Г4 - помошно-стручен припадник на затворската полиција од четврто ниво.

(2) Помошно-стручниот припадник на затворската полиција од категоријата Г треба да ги исполни следниве посебни услови за работното место:

а) стручни квалификации за сите нивоа - ниво на квалификации V А или ниво на квалификации IV според Македонската рамка на квалификации и 180 кредити стекнати според ЕКТС или најмалку вишо или средно образование;

- б) работно искуство, и тоа за:
- нивото Г1 најмалку осум години работно искуство во структурата,
 - нивото Г2 најмалку пет години работно искуство во структурата,
 - нивото Г3 најмалку четири години работно искуство во структурата и
 - нивото Г4 со или без работно искуство во структурата.

Звања

Член 66

(1) За припадниците на затворската полиција, нивото во рамките на категориите дополнително се опишуваат со звања, и тоа:

- Б1 - заповедник,
- Б2 - заменик заповедник,
- Б3 - главен командир,
- Б4 - командир,
- В1 - помошник командир,
- В2 - соработник во затворска полиција,
- В3 - помлад соработник во затворска полиција,
- Г1 - виш затворски полицаец,
- Г2 - постар затворски полицаец,
- Г3 - затворски полицаец и
- Г4 - помлад затворски полицаец.

5. Пополнување на работни места на припадниците на затворската полиција

Член 67

(1) Пополнувањето на работно место на припадниците на затворската полиција се врши преку спроведување на постапка за:

- вработување,
- унапредување и
- мобилност преку распоредување или преземање.

(2) Постапката за вработување започнува со објавување на јавен оглас, по што во транспарентна, фер и конкурентна постапка на селекција се избира најдобриот кандидат за работното место и истиот заснова работен однос со работодавачот.

(3) Постапките за унапредување започнуваат со објавување на интересен оглас, по што во транспарентна, фер и конкурентна постапка на селекција се избира најдобриот кандидат од редот на вработените во установата и истиот преминува на работно место на повисоко ниво.

(4) Во постапката на пополнувањето на работно место на припадниците на затворската полиција се почитува начелото за соодветна и правична застапеност.

(5) Постапките за мобилност се спроведуваат во транспарентна и фер постапка на распоредување, односно преземање на вработен на работно место во исто ниво во истата или друга институција согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

(6) Постапките за пополнување на работно место од ставот (1) на овој член се спроведуваат по претходно известување за обезбедени финансиски средства од Министерството за финансии.

Општи и посебни услови за пополнување на работни места

Член 68

(1) За пополнување на работно место припадник на затворската полиција, кандидатот треба да ги исполни следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- активно да го користи македонскиот јазик,
- да е полнолетен,

- да има општа здравствена способност за работното место и

- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

(2) Покрај општите услови за пополнување на работно место припадник на затворска полиција од ставот (1) на овој член, кандидатот треба да ги исполни следниве посебни услови:

- да има соодветни стручни квалификации потребни за работното место,
- да има соодветно работно искуство потребно за работното место,
- да поседува соодветни општи и посебни работни компетенции потребни за работното место утврдени во актите за систематизација на работни места во установите,
- да е психофизички способен за вршење на работите на затворската полиција.

(3) Како дополнителен услов за пополнување на работно место припадник на затворската полиција може да се утврди и:

- статус на дете без родители и без родителска грижа, кое до својата осумнаесет годишна возраст имало ваков статус, согласно со закон,
- статус на корисник на државна стипендија, согласно со закон.

Постапка за вработување

Член 69

(1) За започнување на постапка за вработување на припадник на затворската полиција, директорот на установата до Управата доставува известување во кое го назначува бројот, нивоата и описите на работните места кои се предлагаат за пополнување.

(2) Кон известувањето од ставот (1) на овој член, директорот на установата задолжително го приложува изводот од годишниот план за вработување на установата во кој е предвидено пополнување на работното место, односно работните места.

(3) Управата, известувањето од ставот (1) на овој член, заедно со изводот од годишниот план за вработување на установата, ги доставува на согласност до Министерството за финансии, во прилог на барањето за согласност за обезбедени финансиски средства за вработување.

Јавен оглас

Член 70

(1) Јавниот оглас за вработување се објавува во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија, од кои во еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Во јавниот оглас се назначува работните места, бројот на извршители, нивото и посебните услови за пополнување на работните места.

(3) Рокот за пријавување на јавниот оглас од ставот (1) на овој член не може да биде пократок од 15 дена и не подолг од 20 дена од денот на неговото објавување во дневните весници.

(4) Јавниот оглас го објавува установата по претходно добиено писмено известување за обезбедените средства за вработување од Министерството за финансии.

(5) Пријавата со потребните документи кандидати-те ги доставуваат до установата која го објавила јавниот оглас.

Комисија за селекција за вработување

Член 71

(1) Директорот на установата формира Комисија за селекција за вработување на припадник на затворската полиција составена од претседател и двајца членови од припадниците на затворската полиција.

(2) Претседателот и едниот член на комисијата за избор на припадник на затворската полиција се од редот на раководните припадници на затворската полиција, а другиот член е од редот на припадниците на затворската полиција со исто звање како и кандидатот за вработување, доколку установата располага со соодветен кадар.

Постапка за селекција за вработување

Член 72

(1) Постапката за селекција за вработување се состои од административна селекција и интервју, како и проверка на психофизичките способности.

(2) Министерот за правда донесува подзаконски акт за здравствените и психофизичките способности на лицето кое заснова работен однос во затворската полиција, начинот на нивното утврдување и начинот на работа на комисијата.

Член 73

Формата и содржината на јавниот оглас, формата и содржината на образецот за пријавување на јавниот оглас, начинот на докажување на исполнување на општите и посебните услови за пополнување на работните места, начинот на спроведување на административната селекција, спроведувањето на интервјутото, како и начинот на нивното бодирање и максималниот број на бодови од постапката на селекција во зависност од нивоата на работни места, како и други прашања во врска со постапката на селекција ги пропишува министерот за правда.

Член 74

(1) По конечност на одлуката за избор, директорот на установата донесува решение за вработување на кандидат за припадник на затворска полиција на пробна работа.

(2) Пробната работа трае четири месеци.

Член 75

(1) Кандидатот за припадник на затворската полиција на пробна работа се упатува на основна обука за припадник на затворска полиција.

(2) Со основната обука кандидатот за припадник на затворската полиција се оспособува за самостојно извршување на работните задачи од работното место.

(3) Пробната работа ја следи и оспособувањето го врши ментор.

Член 76

(1) По завршувањето на пробната работа, кандидатот за припадник на затворската полиција полага писмен тест.

(2) Директорот на установата, донесува решение за вработување на припадник на затворска полиција кој со успех ја завршил основната обука, има позитивно мислење од менторот и го положил писмениот тест.

(3) На кандидатот за припадник на затворска полиција кој нема успешно да ја заврши пробната работа со решение му престанува работниот однос.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член, кандидатот за припадник на затворската полиција може да поднесе жалба во рок од осум дена од приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Начинот на спроведување на пробната работа, спроведувањето на основната обука, менторирањето, полагањето на писмениот тест и неговото бодирање ги пропишува министерот за правда.

Член 77

(1) Затворскиот службеник е должен при вработувањето да потпише изјава со следниов текст: „Се обврзувам дека во својата работа ќе ги почитувам Уставот на Република Македонија, законите на Република Македонија и стандардите на етика на припадник на затворска полиција, совесно и уредно ќе ги вршам работите и ќе ги почитувам основните слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Македонија, законите и ратификуваните меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија“.

(2) Потпишаната изјава се чува во работното досие на припадникот на затворска полиција.

(3) Ако припадникот на затворска полиција одбие да ја даде или потпише изјавата од ставот (1) на овој член, решението за вработување е ништовно.

(4) На избраниот кандидат му се врачува решението, му се обезбедува пристап до актите за внатрешна организација и систематизација на установата, Кодексот за однесување на службените лица во извршувањето на работните задачи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, законите и подзаконските акти од областа на надлежност на установата и други релевантни акти, за што припадникот на затворската полиција потпишува потврда за прием која се чува во неговото досие.

Унапредување на припадниците на затворската полиција

Член 78

(1) Постапката на унапредување има за цел да им овозможи на припадниците на затворската полиција кариерно напредување, односно преминување од пониски, на повисоки работни места.

(2) Постапката за унапредување на припадникот на затворската полиција започнува по добиено известување за обезбедени финансиски средства од Министерството за финансии.

(3) На интерниот оглас може да се јави припадник на затворската полиција, вработен во истата установа, кој ги исполнува општите и посебните услови за пополнување на работното место пропишани за соодветното ниво во овој закон и во актот за систематизација, како и:

- да е оценет со оценка „особено се истакнува“ или „се истакнува“ при последното оценување,

- да е на работно место на непосредно пониско ниво или да е на работно место во рамки на истата категорија во која е работното место за кое е објавен интерниот оглас.

- да поминал најмалку две години на тековното работно место и

- да не му е изречена дисциплинска мерка во последната година пред објавувањето на интерниот оглас.

(4) Директорот на установата е должен да поведе постапка за унапредување по слободно систематизирано работно место во рок од 30 дена од испразнувањето на работното место.

Член 79

(1) Директорот на установата, формира Комисија за селекција за унапредување.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од тројца припадници на затворската полиција и тоа Претседател, двајца членови и нивни заменици, од кои еден член и заменик се претставници на синдикалната организација доколку е член на истата.

(3) Рокот за пријавување на интерниот оглас не може да биде пократок од пет дена од денот на неговото објавување.

(4) Постапката за селекција се состои од административна селекција и интервју.

(5) Административната селекција од ставот (4) на овој член се спроведува во рок од пет дена по завршувањето на интерниот оглас.

(6) Интервјутото се состои од прашања од делокругот и описот на работното место согласно со актот за систематизација на работните места за кое е распишан интерниот оглас.

(7) Интервјутото од ставот (6) на овој член Комисијата од ставот (1) на овој член го спроведува во рок од пет дена по завршувањето на административната селекција.

(8) Врз основа на бодовите од административната селекција и од интервјутото, Комисијата од ставот (1) на овој член во рок од три дена од денот по спроведувањето на интервјутото, составува ранг-листа и на директорот на установата му го предлага прворангираниот кандидат.

(9) Во рок од три дена од добивањето на предлогот за избор, директорот на установата е должен да донесе одлука за избор.

(10) Одлуката за избор од ставот (9) на овој член се доставува до кандидатите за унапредување.

(11) Ако во рокот од ставот (9) на овој член директорот на установата донесе одлука за која нема да се изврши избор, во истата е должен да ги наведе причините за нејзиното донесување.

(12) Против одлуката од ставовите (9) и (11) на овој член незадоволниот кандидат има право во рок од осум дена од приемот на одлуката, да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(13) Директорот на установата во рок од пет дена по конечната на одлуката, донесува решение за унапредување на припадникот на затворската полиција.

(14) Формата и содржината на интерниот оглас, формата и содржината на образецот на пријавата и начинот на поднесување на документите и доказите за исполнување на условите содржани во огласот, начинот на спроведување на административната селекција и интервјутото, како и начинот на нивно бодување и максималниот број на бодови од постапката на селекција, во зависност од категоријата на работно место за кое е објавен интерниот оглас ги пропишува министерот за правда.

5. Мобилност во државната служба

Член 80

(1) Припадникот на затворската полиција со негова согласност може да се вработи без јавен оглас од една во друга установа, ако за тоа се согласат директорите на установите, по претходна согласност од Управата.

(2) Слободно работно место во затворската полиција може да се пополни со преземање и распоредување од орган на државната управа, државен орган и други институции без јавен оглас, доколку ги исполнува оп-

штите и посебните услови за работното место утврдени во актот за систематизација на работни места во институцијата во која се распоредува или се презема, а по претходно добиено писмено известување за обезбедените средства за вработување од Министерството за финансии.

Член 81

(1) Припадник на затворска полиција работи на работно место во установата каде го има засновано работниот однос.

(2) Припадникот на затворската полиција во рамките на установата може да биде распореден на друго работно место, на негово барање заради промена на местото на живеење.

(3) По одлука на директорот на установата, припадникот на затворската полиција во текот на работниот однос може да биде распореден на друго работно место, различно од она на кое претходно работел, но на истото ниво кое го имал т.е. со исто звање и во истата категорија.

(4) По исклучок, при распоредувањето на друго работно место од ставот (3) на овој член припадникот на затворската полиција може да биде распореден најмногу едно ниво пониско во истата категорија, поради неисполнување на очекуваните резултати предвидени за работното место на кое претходно работел, од која причина при полугодишното интервју му била изречена писмена опомена, а годишната оценка му била „не задоволува“ или „делумно задоволува“.

6. Општи права, одговорности и должности на припадниците на затворската полиција

Општи права на припадниците на затворската полиција

Член 82

За припадниците на затворската полиција важат општите права предвидени со Законот за вработени во јавен сектор, Законот за работните односи и Колективен договор, доколку со овој закон поинаку не е уредено и тоа:

- право на плата и надоместоци од плата,
- право на одмор и отсуство,
- право на работа во соодветни работни услови,
- право на стручно усовршување,
- право на заштита од областа на безбедност при работа,
- право на заштита на припадниците на затворската полиција кои пријавиле сомневање или сознание за кривично дело или за незаконско или недозволиво постапување,
- право на мирување на работен однос,
- право на синдикално организирање и право на штрајк,
- право на кандидирање на избори,
- право на систематски прегледи,
- право на животна осигурување во случај на смрт, телесна повреда или професионално заболување и
- право на правна помош пред надлежен суд како и друг надлежен орган во согласност со закон во случај кога против припадникот на затворската полиција се поведе или води кривична, прекршочна или парнична постапка, во врска со вршење на работните задачи.

Право на синдикално организирање и право на штрајк

Член 83

Припадниците на затворската полиција заради остварување на своите економски и социјални права имаат право да се вклучат во основање и да членуваат во синдикална организација под услови во постапка утврдени со закон и со актите на синдикатот.

Член 84

(1) Припадниците на затворската полиција имаат право на штрајк, организиран во согласност со Уставот на Република Македонија, закон и меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

(2) Правото на штрајк можат да го остварат без битно да се наруши редовното извршување на работата.

(3) Организаторот на штрајкот е должен писмено да го најави штрајкот до директорот на установата, директорот на Управата за извршување на санкциите и министерот за правда, најдоцна седум дена пред почетокот на штрајкот и да ја достави одлуката за стапување во штрајк и програмата за начинот и обемот на вршење на работните задачи на припадниците на затворската полиција кои е неопходно да се извршуваат за време на штрајкот, а која е подготвена и донесена од страна на синдикалната организација на предлог на директорот на установата.

(4) За време на организиран штрајк на припадниците на затворската полиција, не смее да се загрози безбедноста на установата, ниту да се попречи нормално работење на установата.

(5) Се забранува штрајк во случај на воена, вонредна или кризна состојба.

(6) Во случај на сложена безбедносна состојба, нарушување на редот и дисциплината во установата во поголем обем, природни непогоди и епидемии или загрозување на животот и здравјето на лицата во установата во поголем обем, не можат истовремено да учествуваат повеќе од 10% од припадниците на затворската полиција и штрајкот не може да трае подолго од три дена.

(7) Доколку штрајкот започнал пред настапување на кој било од условите од ставовите (5) и (6) на овој член, припадниците на затворската полиција се должни штрајкот веднаш да го прекинат.

(8) Во случај на штрајк ќе се применуваат и одредбите од Правилникот за работа во услови на штрајк на затворската полиција во казнено-поправните и воспитно поправните установи, кој го донесува министерот за правда по претходно добиено мислење од синдикатот.

Должности и одговорности на затворската полиција

Член 85

За припадниците во затворската полиција важат општите должности и одговорности утврдени со Законот за вработените во јавниот сектор, Законот за работните односи и колективниот договор, доколку со овој закон поинаку не е уредено, и тоа:

- должност за извршување на работите и работните задачи,
- должност за укажување на незаконски работни задачи,
- должност за известување за отсуство од работа,
- должност за постапување по барање за упатување,
- забрана за политичко дејствување на работно место,
- забрана за примање подароци и
- одговорност за вршење на работите и работните задачи.

Должност за постапување по барање за упатување

Член 86

(1) Во случај на вонредни околности (природни непогоди, епидемии, поплави, од безбедносни причини и слично), припадниците на затворската полиција можат да бидат упатени на извршување работи и работни задачи во друга казнено-поправна и воспитно-поправна установа.

(2) Припадник на затворската полиција може да биде упатен во друга казнено-поправна и воспитно-поправна установа и заради:

- спречување на бунт,
- одржување на редот, мирот и безбедноста,
- спречување на лични и приватни интереси во вршење на работата и работните задачи,
- штрајк на осудени лица,
- спровод на осудени и притворени лица до надлежни институции и
- вонреден претрес на лица и простории.

(3) Упатувањето од ставовите (1) и (2) на овој член го врши директорот на установата каде што е вработен припадникот на затворската полиција со согласност на директорот на Управата. Упатувањето се врши со посебен акт и трае додека постојат потреби за истото, но не повеќе од шест месеци.

(4) Припадник на затворска полиција од ставот (2) на овој член, не може повторно да биде упатен во друга казнено-поправна и воспитно-поправна установа подолго од шест месеци во една календарска година или повеќе од два пати во период од 24 месеци.

(5) Во случаите на упатување на извршување на работите и на работните задачи од ставовите (1) и (2) на овој член, припадниците на затворската полиција правото на плата и надоместоци утврдени со овој закон и колективен договор како и дополнително направените трошоци во врска со истото, ги добиваат од установата во којашто се вработени, односно од установата од којашто се упатуваат.

(6) По барање за упатување, претседателот на синдикалната организација нема да биде распореден на повеќе месечно упатување во друга установа.

Член 87

(1) Припадникот на затворската полиција е должен да ги извршува наредбите на директорот на установата и на своите претпоставени и да го почитува Кодексот за однесување на службените лица во извршувањето на работните задачи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

(2) Припадникот на затворската полиција е должен да:

- ја врши својата работа професионално, совесно, одговорно, навремено и ефикасно согласно со Уставот на Република Македонија, законите и други прописи од областа на извршување на санкциите,
- ја врши својата работа непристрасно и без влијанија од политички партии,
- да носи службена униформа и службена легитимација во текот на работното време,
- да носи и поседува службено оружје и
- ја чува класифицираната информација и угледот на установата.

(3) Начинот на носење и употреба на огненото оружје ги пропишува министерот за правда.

Член 88

(1) На припадник на затворската полиција времено ќе му се одземе службеното огнено оружје и муницијата, кога установата ќе добие известување од надлеж-

на институција, за започната постапка против него за сторено кривично дело или прекршок со елементи на насилство, до правосилноста на одлуката во кривичната, односно прекршочната постапка.

(2) На припадник на затворската полиција времено ќе му се одземе службеното огнено оружје и муницијата, кога установата ќе добие известување од надлежниот центар за социјални работи дека сторил семејно насилство, до правосилноста на одлуката на надлежен суд за привремена мерка за забрана.

(3) Одземањето на службеното огнено оружје и муницијата од ставовите (1) и (2) на овој член, трае до завршувањето на постапката која последна ќе заврши со правосилна одлука.

Член 89

(1) Припадник на затворската полиција на кој времено ќе му се одземе службеното огнено оружје и муницијата, директорот на установата во која е истиот вработен, ќе го распореди на соодветно работно место без овластување за носење и употреба на службено огнено оружје.

(2) Распоредувањето од ставот (1) на овој член е до правосилноста на одлуката во кривичната постапка, прекршочната и дисциплинската постапка, односно правосилната одлука од членот 88 став (2) од овој закон.

Член 90

(1) Припадник на затворската полиција за кој е поведена постапка за сторено кривично дело или прекршок со елементи на насилство, односно е добиено известување од надлежен центар за социјални работи за сторено семејно насилство, директорот на установата го упатува на задолжителен психијатриски и психолошки преглед, односно советување со психолог (психолошко советување).

(2) Наодот од психијатрискиот и психолошкиот преглед, односно советувањето со психолог (психолошко советување) со задолжителен наод и мислење за способноста на припадникот на затворската полиција за да може да биде распореден на работно место со овластување за носење и употреба на службеното огнено оружје се доставува до установата во која е вработен припадникот на затворската полиција.

Член 91

По добиено сознание за постоење основи на сомневање дека припадник на затворската полиција сторил кривично дело при преземање на службено дејствие или дејствие вон службата со употреба на сила ако за последица настапила смрт, тешка телесна повреда, телесна повреда или противправно лишување од слобода доколку со закон е предвидено кривично гонење по службена должност, казнено-поправните и воспитно-поправните установи или Управата без одлагање го известуваат Одделението за истражување и гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Член 92

(1) Кога кај припадник на затворската полиција е утврдено дека поради нарушена психофизичка или општа здравствена способност е неспособен за вршење на работите и задачите од работното место со овластување за носење и употреба на службено огнено оружје на кое е распореден, а истовремено не ги исполнува условите за стекнување право на инвалидска пензија сог-

ласно закон, директорот на установата ќе го распореди на неопределено време на соодветно работно место без овластување за носење и употреба на службено огнено оружје.

(2) Распоредениот припадник на затворска полиција ги задржува правата стекнати од претходното работно место доколку нарушувањето на здравствената состојба е настаната поради вршење на работните задачи.

7. Плата на работниците во установите

Член 93

Платите на вработените во установата им се обезбедуваат од средствата наменети за финансирање на работата на Управата и установата.

Плата и надоместоци на плата на затворската полиција

Член 94

(1) Припадникот на затворската полиција има право на плата и надоместоци на плата под услови и критериуми утврдени со овој закон, ако со посебен закон и колективен договор поинаку не е уредено.

(2) Платите и надоместоците на плати на припадниците на затворската полиција се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

(3) Платите на припадниците на затворската полиција се пресметуваат во бруто износ, а се исплатуваат во нето паричен износ еднаш месечно во тековниот месец за претходниот месец.

(4) Придонесите и данокот на личен доход на припадниците на затворската полиција ги плаќа установата со исплата на платата во согласност со закон.

(5) Установата е должна да води евиденција на платите, додатоците на платите, надоместоците на платите и исплатените придонеси од плата и персоналниот данок од доход и за нив на припадникот на затворската полиција му издава потврда дека се исплатени, најдоцна до 1 февруари во тековната година, а за претходната година.

Компоненти на плата

Основна и исклучителна компонента

Член 95

(1) Платата на припадникот на затворска полиција се состои од следниве компоненти:

- основна компонента и
- исклучителна компонента.

(2) Основната компонента на плата ја сочинуваат:

- дел на плата за степен на образование,
- дел на плата за ниво и
- дел на плата за стаж.

(3) Делот на плата за степенот на образование кое го стекнал припадникот на затворската полиција се вреднува на следниов начин:

НИВО НА КВАЛИФИКАЦИИ/ ОБРАЗОВАНИЕ

Ниво на квалификации VI А, 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен 200

Ниво на квалификации VI Б 180 кредити според ЕКТС 175

Ниво на квалификации V А, 60 до 120 кредити според ЕКТС или вишо образование 150

Ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦ-ВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование 150

(4) Делот на плата за нивото на кое е распореден припадникот на затворската полиција се вреднува на следниов начин:

НИВО	БОДОВИ
Б1-заповедник	496
Б2 - заменик заповедник	406
Б3 - главен командир	346
Б4 - командир	281
В1 - помошник командир	246
В2 - соработник во затворска полиција	231
В3 - помлад соработник во затворска полиција	201
Г1 - виш затворски полицаец	196
Г2 - постар затворски полицаец	181
Г3 - затворски полицаец	166
Г4 - помлад затворски полицаец	146

(5) Делот на плата за работниот стаж на припадникот на затворската полиција се вреднува во износ од 0,5% од деловите на платата за степен на образование и за ниво, за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

(6) Вредноста на бодот за платите на припадниците на затворската полиција се утврдува секоја година со одлука на Владата на Република Македонија на предлог на министерот за правда, по претходно добиено мислење од Министерството за финансии, која се донесува во рок од десет дена од денот на влегувањето во сила на Буџетот на Република Македонија.

(7) Исклучителната компонента ја сочинуваат:

- додаток на плата за посебни услови за работа,
- додаток на плата за ноќна работа, работа во смени и прекувремена работа.

Член 96

На кандидатот за припадник на затворска полиција кој е на пробна работа му се исплатува плата во висина од 80% од платата за работното место за кое е избран.

Додаток на плата за посебни услови за работа

Член 97

Припадникот на затворската полиција има право на додаток на платата за посебни услови за работа и за работа изложена на ризик во висина од 30% од износот на основната плата.

Додаток на плата за ноќна работа, работа во смени и прекувремена работа

Член 98

(1) Припадникот на затворската полиција има право на додаток на плата за:

- ноќна работа,
- работа во смени, (турнус),
- работа за време на неделен одмор,
- работа за време на празници утврдени со закон,
- работа подолго од полното работно време.

(2) Додатоците на плата по основите од ставот (1) на овој член се вреднуваат и исплаќаат согласно колективен договор.

(3) Припадникот на затворската полиција кој бил ангажиран да работи согласно со условите во ставот (1) алинеи 3, 4 и 5 на овој член има право на додаток на плата во износ од 35% од износот на основната плата пресметана по час или на слободни часови, односно денови, колку што бил ангажиран за работа надвор од редовното работно време, зголемено за соодветниот процент.

(4) Слободните часови односно денови, припадникот на затворската полиција може да ги користи во тековниот месец или до крајот на наредниот месец, по месецот во кој бил ангажиран.

(5) Додатоците на плата од ставот (1) на овој член, меѓусебно не се исклучуваат.

(6) Директорот на Управата донесува Упатство за начинот на евидентирање на реализирани часови на работа, работа подолго од полното работно време, ноќна работа, работа во недела, работа за време на празник и работи во смени, како и пополнување на месечните списоци за евиденција на работните часови на затворската полиција.

Плата за време на суспензија

Член 99

Припадникот на затворската полиција кој врз основа на решение е суспендиран од установата, за времетраење на суспензијата има право на плата во износ од 80% од платата што ја примил за последниот месец пред донесување на решението за суспензија.

Плата за време на штрајк

Член 100

За време на штрајк припадникот на затворската полиција има право на плата во висина од 80% од платата што ја примил претходниот месец.

8. Обука на вработените

Член 101

(1) Припадниците на затворската полиција имаат право и обврска на почетна и континуирана обука, како и проверка на нивните знаења и способности.

(2) Обуката и проверката на знаењата и способностите ги организира управата.

(3) Програмата за почетна и континуирана обука и проверка на знаењата и способностите на предлог на директорот на управата ја донесува министерот за правда.

Стручно усовршување и обуки на припадниците на затворската полиција

Член 102

(1) Припадникот на затворската полиција има право и обврска, во текот на годината стручно да се усовршува врз основа на индивидуалниот план за стручно усовршување, како и должност да го пренесе стекнатото знаење на другите припадници на затворската полиција.

(2) Планот од ставот (1) на овој член е дел од системот за управувањето со учинокот на припадниците на затворската полиција. Во планот за стручно усовршување на припадникот на затворската полиција можат да бидат предвидени обуки и менторство.

(3) Обуките за стручно усовршување на припадниците на затворската полиција можат да бидат генерички и специјализирани.

(4) Генеричките обуки се вршат заради стручно усовршување на припадниците на затворската полиција за подобрување на стручните компетенции.

(5) Специјализираните обуки се вршат заради стручно усовршување на припадниците на затворската полиција во однос на посебните компетенции.

(6) За изработка и спроведување на генеричките обуки се обезбедуваат средства од буџетот на Управата, а за спроведување на специјализираните обуки од сопствениот буџет на установите.

(7) Меѓусебните права и обврски на установата и припадникот на затворската полиција кој е упатен на специјализирана обука за потребите на установата, се уредуваат со писмен договор во кој се утврдува точниот датум до кој припадникот на затворската полиција не може да побара престанок на работниот однос, како

и неговата материјална одговорност сразмерна на средствата потрошени за реализација на обуката, доколку по негова вина или на негово барање му престане работниот однос пред утврдениот датум.

Годишен план за обуки на припадниците на затворската полиција

Член 103

(1) Управата подготвува годишен план за обуки на сите припадници на затворската полиција во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, по претходно добиено мислење од установите и го донесува најдоцна до 31 декември во тековната година за наредната година.

(2) Директорите на установите се должни да постапуваат согласно годишниот план за обуки.

Оценување на припадниците на затворската полиција

Член 104

(1) Припадниците на затворската полиција во текот на нивната работа, врз основа на континуирано следење секоја година задолжително се оценуваат најдоцна до 1 декември за тековната година.

(2) Припадниците на затворската полиција кои во текот на годината биле отсутни од работа подолго од шест месеци (боледување, неплатено отсуство и слично), како и припадниците на затворската полиција кои за прв пат се вработиле во установата, во годината за која се врши оценувањето и работеле пократко од шест месеци нема да бидат оценувани.

(3) Оценувањето го сочинуваат: утврдување на работните цели и задачи, утврдување на индивидуалниот план за стручно усовршување, како и постапка за оценување на припадникот на затворската полиција.

Член 105

(1) Работните цели и задачи на припадникот на затворската полиција треба да бидат јасни, прецизни, мерливи и со утврдена временска рамка за извршување.

(2) Работните цели и задачи се утврдуваат од страна на непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција во соработка со припадникот на затворската полиција на крајот на постапката на оценување на работните постигнувања, во декември во тековната година за наредната.

Член 106

(1) Во индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува потребата за стручно усовршување на припадникот на затворската полиција, заради ефикасно извршување на утврдените работни цели и задачи и потребата од развој и унапредување на работните компетенции.

(2) Индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува од страна на претпоставениот припадник на затворската полиција, во соработка со припадникот на затворската полиција, по поставувањето на работните цели и задачи.

Член 107

(1) Непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција е должен континуирано да ја следи работата на припадникот на затворската полиција во текот на целата година и по потреба да предлага мерки за подобрување на истиот.

(2) Како дел од процесот на континуирано следење на работата на припадникот на затворската полиција, најдоцна до 31 мај во годината, се спроведува полугодишно интервју.

(3) По спроведување на полугодишното интервју се пополнува извештајот за полугодишно интервју, кој го потпишуваат припадникот на затворската полиција и неговиот непосредно претпоставен.

(4) Копија од извештајот од ставот (3) на овој член му се доставува на припадникот на затворската полиција.

(5) Доколку во извештајот за полугодишното интервју, непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција врз основа на докази, утврди дека припадникот на затворската полиција не ги исполнил поставените цели, односно покажува незадоволителни резултати за време на полугодишниот период, не покажува потребна стручност и компетентност, има значителни грешки во работата и постапувањето, работните задачи ги извршува ненавремено односно не покажува интерес за квалитетот на извршување на работните задачи, истиот ќе започне постапка за подобрување на учинокот.

(6) Во постапката за подобрување на учинокот се предлагаат дополнителни обуки или менторство и се изрекува писмена опомена во која припадникот на затворската полиција се предупредува на можноста да биде оценет со негативна оценка, доколку и покрај укажувањата и предложените мерки до истекот на годината за која се врши оценувањето, не го подобри својот учинок.

(7) Доколку припадникот на затворската полиција нема непосредно претпоставен, интервјуто од ставот (2) на овој член го врши заповедникот или директорот на установата.

(8) Начинот на спроведување на полугодишното интервју, како и формата и содржината на извештајот од ставот (3) на овој член, ги пропишува директорот на Управата за извршување на санкциите.

Член 108

(1) Оценувањето на припадниците на затворската полиција го врши непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција, односно раководниот припадник на затворската полиција, односно директорот на установата во случаите кога припадникот на затворската полиција нема непосредно претпоставен (во натамошниот текст: оценувач).

(2) Оценувачот со оценки „1“, „2“, „3“, „4“ или „5“ ја оценува работата на припадникот на затворската полиција во однос на квалитетот, ефективност и ефикасноста на работењето, почитувањето на роковите и нивото на исполнување на утврдените работни цели и задачи, нивото на вклученост и посветеност на работата, придонесот во реализацијата на стратешкиот план на установата, реализацијата на индивидуалниот план за стручно усовршување и однесувањето на припадникот на затворската полиција, а го зема предвид и извештајот од полугодишното интервју.

(3) Годишната оценка на припадникот на затворската полиција може да биде:

- „особено се истакнува“, доколку има вредност од 4,51 до 5,00,

- „се истакнува“, доколку има вредност од 3,51 до 4,50,

- „задоволува“, доколку има вредност од 2,51 до 3,50,

- „делумно задоволува“, доколку има вредност од 1,51 до 2,50 и

- „не задоволува“, доколку има вредност од 1,00 до 1,50.

(4) Припадникот на затворската полиција кој не е задоволен со оценката од ставот (3) на овој член, може во рок од осум дена од денот на оценувањето да поднесе приговор до Комисијата за преиспитување на оценката, формирана од директорот на установата.

(5) Комисијата од ставот (4) на овој член е составена од: претседател, двајца членови и нивни заменици од кои еден член и заменик се претставници на синдикалната организација и еден член и заменик се вработени на исто ниво во установата во која работи и на кое ниво е и припадникот на затворската полиција кој поднел приговор, доколку установата располага со соодветен кадар.

(6) Комисијата од ставот (4) на овој член, по спроведеното преиспитување на оценката, во рок од 15 дена донесува одлука против која припадникот на затворската полиција има право да поведе управен спор.

(7) За спроведеното оценување директорот на установата изготвува извештај, кој најдоцна до крајот на годината во која е спроведено оценувањето го доставува до Управата.

(8) Начинот на оценување на припадникот на затворската полиција, како и начинот на оценување на припадниците на затворската полиција во установа со помалку од 20 вработени во затворската полиција, формата и содржината на образецот за оценување, како и формата и содржината на извештајот од ставот (6) на овој член ги пропишува министерот за правда.

9. Дисциплинска одговорност на припадниците на затворската полиција

Член 109

(1) Припадникот на затворската полиција е лично одговорен за вршењето на работите и работните задачи од работното место.

(2) За повреда на службената должност припадникот на затворската полиција одговара дисциплински.

(3) Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на припадникот на затворската полиција.

Видови на дисциплинска одговорност

Член 110

Припадникот на затворската полиција одговара дисциплински за дисциплинска неуредност и дисциплински престап.

Дисциплинска неуредност

Член 111

Дисциплинската неуредност претставува полесна повреда на работната дисциплина, работните задачи, угледот на установата или на припадникот на затворската полиција, и тоа:

1) непочитување на работното време, распоредот и користењето на работното време;

2) неуредно чување на службените списи и податоци;

3) неносење на службена опрема во текот на работното време;

4) непристојно однесување на припадникот на затворската полиција при вршење на работа и работни задачи со полесни последици од повредата;

5) недомаќинско користење и употреба на доверените средства за работа;

6) неоправдано неизвествување на непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција за спреченоста за недоаѓање на работа во рок од три часа и

7) одбивање на стручно оспособување и усовршување на кое припадникот на затворската полиција се упатува.

Член 112

(1) Дисциплински престап претставува потешка повреда на службената должност, работната дисциплина, угледот на установата или угледот на припадникот на затворската полиција и тоа:

1) неизвршување, несовесно, ненавремено или небрежно вршење на работните задачи;

2) непристојно однесување на припадникот на затворската полиција при вршење на работа и работни задачи;

3) недоаѓање на работа два работни дена во текот на една календарска година без оправдување;

4) искажување и застапување на политичко уверување во вршењето на работните задачи, учество во изборни активности или други јавни настапи од таков карактер во текот на работното време, доведување во прашање на својот статус на припадник на затворската полиција со вршење на партиски активности, носење или истакнување на партиски симболи во работните простории на установата;

5) одбивање на давање или давање на неточни податоци на институциите, односно на граѓаните и правните лица, доколку давањето на податоци е утврдено со закон;

6) незаконито располагање со материјалните и финансиските средства;

7) одбивање на вршење на работни задачи поврзани со работното место на кои е распореден;

8) одбивање на наредба за извршување на работни задачи поврзани со работата на установата издадени од непосредно претпоставениот припадник на затворската полиција и директорот на установата;

9) преземање или нецелосно преземање на прописаните мерки за осигурување на безбедноста на доверените предмети во работа;

10) предизвикување на материјална штета со намера или од крајно невнимание;

11) повторување на дисциплинска неуредност повеќе од два пати во тековната година;

12) примање на подароци или друг вид на корист;

13) злоупотреба на статусот на припадник на затворска полиција или пречекорување на овластувањата во вршењето на работата и работните задачи;

14) злоупотреба на доверените овластувањата во вршењето на работните задачи;

15) злоупотреба на боледување;

16) злоупотреба на лични податоци;

17) злоупотреба на доверливи податоци;

18) оддавање класифицирана информација со степен на тајност утврдена со закон;

19) внесување и употреба, како и работење под дејство на алкохол, дрога, психотропни супстанции и прекурзори,

20) непридржување кон прописите за заштита од болест, безбедност и здравје при работа, пожар, експлозија, штетно дејствување на отрови и други опасни материи и на прописите за заштита на животната средина;

21) поставување на личен финансиски интерес во судир со положбата и статусот на припадникот на затворската полиција;

22) непостапувањето по обврската за оценување на припадникот на затворската полиција;

23) навредливо или насилничко однесување на припадникот на затворската полиција,

24) однесување спротивно на одредбите од Кодексот за однесување на службените лица во извршувањето на работните задачи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи и

25) избегнување на задолжителен психијатриски и психолошки преглед, односно советување со психолог (психолошко советување) согласно членот 90 став 1 од овој закон.

Дисциплински мерки

Член 113

(1) Во зависност од степенот на одговорност на работникот, условите под кои е направена повредата на работните обврски, поранешната работа и однесување на работникот, тежината на повредата и нејзините последици, со одлука за утврдена дисциплинска неуредност на припадникот на затворската полиција може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- писмена опомена и

- парична казна во висина до 10% од висината на едномесечниот износ на нето платата исплатена во последниот месец пред дисциплинска неуредност, во траење од еден до три месеци.

(2) Со одлука за утврден дисциплински престап на припадникот на затворската полиција може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- парична казна во висина до 20% од висината на едномесечниот износ на нето платата исплатена во последниот месец пред дисциплинскиот престап во траење од еден до шест месеци,

- распоредување на работно место во непосредно пониско ниво и

- престанок на работниот однос кога настаниле штетни последици за установата, а притоа не се утврдени олеснителни околности за припадникот на затворската полиција кој го сторил престапот.

(3) При изрекување на дисциплинските мерки од ставовите (1) и (2) на овој член, се земаат предвид тежината на повредата, последиците од повредата, степенот на одговорноста на припадникот на затворската полиција, околностите под кои е сторена повредата, неговото поранешно однесување и вршењето на работите, како и други олеснителни и отежнувачки околности кои се од значење за изрекување на дисциплинската мерка.

(4) Збирот на паричните казни изречени на припадникот на затворската полиција во еден месец за дисциплинска неуредност, дисциплински престап и намалувањето на плата заради слаб учинок не може да надмине 30% од износот на неговата вкупна нето-плата за тој месец.

(5) Дисциплинската постапка може да се прекине кога:

- работникот против кого е поведена дисциплинската постапка се разболел непосредно пред или додека трае дисциплинската постапка, што се докажува со отворено боледување од матичен лекар,

- комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност ќе одлучи да решава по некое претходно прашање или ќе побара од надлежен орган да и достави веродостојни исправи и информации за чие изготвување е потребно подолго време,

- постојат елементарни непогоди на подрачјето каде треба да се одржи расправа на комисијата за утврдување на дисциплинска одговорност и

- работникот против кого се води дисциплинската постапка се наоѓа во притвор.

(6) Прекиноот на постапката во случаите може да трае најдолго еден месец.

(7) Прекиноот на постапката во случај да против работникот е определена мерка притвор, трае до донесување на одлука за укинување на мерката притвор, а за кое време работниот однос е во мирување.

Изрекување на дисциплинска мерка

Член 114

(1) Дисциплинските мерки против припадникот на затворската полиција за дисциплинска неуредност ги изрекува директорот на установата, во рок од седум дена од денот на добиениот писмен извештај од претпоставениот припадник на затворската полиција.

(2) Пред изрекување на мерката припадникот на затворската полиција се известува писмено за наводите што постојат против него и тој има можност во рок од три дена да даде писмен одговор на извештајот од ставот (1) на овој член.

(3) Против одлуката од ставот (1) на овој член незадоволниот припадник на затворската полиција има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка од работен однос во втор степен.

Дисциплинска постапка по дисциплински престап

Член 115

(1) Директорот на установата со решение формира Комисија за водење на дисциплинска постапка за дисциплински престап (во натамошниот текст: дисциплинска комисија), во рок од осум дена од денот на поднесување на предлогот за покренување на дисциплинска постапка во кој задолжително се содржани причините за поведување на постапката.

(2) Дисциплинската комисија е составена од претседател, четири члена и нивни заменици.

(3) Претседател на дисциплинската комисија е раководен припадник на затворската полиција, а членовите се припадници на затворската полиција, од кои еден е претставник на синдикалната организација, доколку таков е вработен во установата.

(4) Доколку во установата нема раководни припадници на затворската полиција, претседател може да биде друг припадник на затворската полиција.

(5) Доколку во установата нема доволен број на припадници на затворската полиција, претседателот и членовите се определуваат од редот на другите вработени.

(6) Претседателот е должен најдоцна во рок од 20 дена од денот на формирање на дисциплинската комисија да свика седница, за која уредно ги поканува членовите и припадникот на затворската полиција против кој е поведена постапката, десет дена пред денот на одржување на седницата.

(7) На седницата ќе се изведат доказите и припадникот на затворската полиција против кој е поведена постапката лично ќе се произнесе по наводите во предлогот за покренување на дисциплинска постапка, а доколку од оправдани причини не може да присуствува на седницата писмено ќе се произнесе, и ќе приложи документација, односно докази со кои ќе го оправда отсуството.

(8) Доколку припадникот на затворската полиција против кој е поведена постапката лично или писмено не се произнесе по наводите во предлогот за покренување на дисциплинска постапка, дисциплинската комисија ќе ја спроведе дисциплинската постапка без неговото произнесување.

(9) Дисциплинската комисија, по изведувањето на доказите и произнесувањето на припадникот на затворската полиција против кој е поведена постапката, со мнозинство гласови преку тајно гласање се изјаснува за дисциплинската одговорност на припадникот на затворската полиција.

(10) Доколку дисциплинската комисија утврди дека припадникот на затворската полиција не е одговорен му предлага на директорот на установата, да го отфрли предлогот, за што директорот на установата во рок од три дена е должен да донесе решение за отфрлање на предлогот.

(11) Доколку дисциплинската комисија утврди дека припадникот на затворската полиција е одговорен, претседателот и секој од членовите на дисциплинската комисија тајно гласаат за една од трите дисциплински мерки од членот 113 став (2) од овој закон, по што онаа дисциплинска мерка која има најмногу гласови се смета за усвоена.

(12) Доколку две дисциплински мерки од членот 113 став (2) од овој закон имаат еднаков број на гласови, кој е поголем од бројот на гласови од третата дисциплинска мерка, тајното гласање се повторува за тие две мерки, а за усвоена се смета онаа мерка која добила мнозинство гласови.

(13) По усвојување на дисциплинската мерка, истата му се предлага на директорот на установата, кој во рок од три дена е должен да донесе решение за изрекување на дисциплинска мерка.

(14) Доколку како дисциплинска мерка биде изречена парична казна согласно со членот 113 став (2) алинеја 1 од овој закон директорот на установата го определува времетраењето на дисциплинската мерка.

(15) Доколку директорот на установата изрече дисциплинска мерка различна од онаа која му е предложена од дисциплинската комисија согласно со ставот (14) на овој член, е должен истата особено да ја образложи со наведување на причините поради кои изрекол мерка различна од предложената.

(16) Претседателот и членовите на дисциплинската комисија не може да бидат воздржани при гласањето за утврдување на дисциплинска одговорност и за изрекување на дисциплинска мерка.

(17) Решението за отфрлање на предлогот од ставот (10) на овој член, односно решението за изрекување на дисциплинска мерка од ставот (13) на овој член се врачува лично на припадникот на затворската полиција, по правило во работните простории на установата во која припадникот на затворската полиција работи, односно на адреса на живеалиштето односно престојувалиштето од кое припадникот на затворската полиција секојдневно доаѓа на работа.

(18) Ако припадникот на затворската полиција не може да се пронајде на адресата на живеалиштето, односно престојувалиштето или ако го одбие врачувањето, решението се објавува на огласната табла во установата. По изминувањето на осум работни дена од денот на објавувањето на огласната табла се смета дека врачувањето е извршено.

(19) Начинот на водењето на дисциплинската постапка и образецот за тајното гласање, го пропишува министерот за правда.

(20) Против решението од ставот (15) на овој член незадоволниот припадник на затворската полиција има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка од работен однос во втор степен.

Право на поднесување на иницијатива за дисциплинска постапка и застареност на поведување

Член 116

(1) Секој припадник на затворската полиција и друго вработено лице во установата, во согласност со овој закон, има право да поднесе иницијатива за поведување на дисциплинска постапка против припадникот на затворската полиција која треба да биде образложена.

(2) Предлог за поведување на дисциплинска постапка против припадникот на затворската полиција поднесува непосредно претпоставениот раководител, запovedникот или директорот на установата во рокот предвиден со колективен договор и закон.

(3) Предлогот од ставот (2) на овој член се доставува до припадникот на затворската полиција против кого е покрената дисциплинска постапка и синдикалната организација доколку е член.

(4) Дисциплинската постапка не може да се поведе ако поминале еден месец од денот кога непосредно претпоставениот раководител, запovedникот или директорот на установата, дознал за повредата на службената должност.

(5) Дисциплинската постапка не може да се поведе ако поминале три месеци од денот кога е сторена повредата на службената должност, освен кога дисциплинската постапка се поведува по наод на внатрешна ревизија за што рокот на застареност е една година.

(6) Ако повредата на службената должност повлекува и кривична одговорност, дисциплинската постапка за утврдување на одговорноста на припадникот на затворската полиција застарува во рок од две години од денот на дознавањето за повредата.

(7) Припадник на затворската полиција, во согласност со овој закон, има право да поднесе иницијатива за поведување на дисциплинска постапка против друго вработено лице во установата, до директорот, која треба да биде образложена.

(8) Дисциплинската постапка е итна и не може да трае повеќе од 60 дена.

Извршување на парична казна

Член 117

(1) Задршката од плата, на име изречени парични казни на припадникот на затворската полиција за сторена дисциплинска неуредност или дисциплински престап, во текот на еден месец не може да надмине една третина од износот на неговата вкупна нето-плата за тој месец.

(2) Ако на вработениот припадник на затворската полиција, му престане работниот однос во установата во која му била изречена парична казна, наплатата на изречената парична казна, по барање на установата во којашто казната е изречена, ќе ја спроведе новиот работодавач или надлежен орган во постапка утврдена со закон.

Суспензија

Член 118

(1) Припадникот на затворската полиција може да биде суспендиран од установата врз основа на решение на директорот на установата, а по предлог на непосредно претпоставениот раководител.

(2) Припадникот на затворската полиција може да биде суспендиран од установата, во случаи кога против него е покрената кривична постапка за кривично дело сторено на работа или во врска со работата или е покрената дисциплинска постапка за дисциплински престап, а повредата е од таква природа што неговото натамошно присуство во установата додека трае постапката штетно ќе се одрази врз установата, односно ќе го осуети или оневозможи утврдувањето на одговорноста за дисциплински престап.

(3) Суспензијата од ставот (2) на овој член трае до донесувањето на правосилното решение.

Надоместок за причинета штета при материјална одговорност на припадниците на затворската полиција

Член 119

(1) Припадникот на затворската полиција, кој на работа или во врска со работата, намерно или од крајна небрежност ќе предизвика штета на установата, одговорен е за настанатата штета и е должен да ја надомести.

(2) Директорот на установата, со решение формира Комисија за утврдување на материјална одговорност на припадникот на затворската полиција.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член е составена од три члена и нивни заменици.

(4) Претседател на комисијата е раководен припадник на затворската полиција, а членови се двајца припадници на затворската полиција на исто ниво како припадникот на затворската полиција против кого се води постапка за утврдување на материјална одговорност.

(5) Комисијата од ставот (2) на овој член ја утврдува материјалната одговорност за постоење на сторена материјална штета, нејзината висина и начинот на сторување, кој ја предизвикал штетата и кој ќе ја надомести.

(6) Комисијата од ставот (2) на овој член за утврдена фактичка состојба поднесува извештај директорот на установата донесува одлука за надомест на штета.

(7) Против одлуката од ставот (6) на овој член незадоволниот припадник на затворската полиција има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка од работен однос во втор степен.

Постапка за утврдување на материјална одговорност

Член 120

(1) Предлог за покренување на постапка за утврдување на материјална одговорност против припадникот на затворската полиција поднесува непосредно претпоставениот раководител, односно директорот на установата.

(2) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се поведе, ако поминале 30 дена од денот кога непосредно претпоставениот раководител односно директорот на установата дознал за тоа, освен кога постапката се поведува по наод на внатрешна ревизија за што рокот на застареност е една година.

(3) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се поведе, ако од денот кога е сторена материјалната штета поминала една година.

(4) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се води подолго од 60 дена, сметано од денот на донесувањето на решението за формирање на Комисијата од членот 119 став (2) од овој закон.

(5) Против припадникот на затворската полиција, кој во рок од 60 дена од конечната одлука за надоместок на штета не ја надомести штетата, установата поведува постапка пред надлежниот основен суд.

(6) Директорот на установата, може целосно или делумно да го ослободи припадникот на затворската полиција од надоместување на штетата, доколку таа не е сторена со намера или доколку со исплата на надоместок за настанатата штета се загрозува егзистенцијата на припадникот на затворската полиција и неговото семејство или во други случаи утврдени со колективен договор.

(7) Начинот на водењето на постапка за уредување на материјална одговорност, како и формата и содржината на решението за надоместок на штета, ги пропишува министерот за правда.

Надоместок за претрпена штета

Член 121

(1) Ако припадникот на затворската полиција претрпи штета на работа или во врска со работата, установата е должна да му ја надомести штетата согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

(2) Установата е должна да ја надомести материјалната штета што припадникот на затворската полиција во вршењето на работите и работните задачи ја предизвикал кон трети лица.

(3) Установата може да го ослободи работникот од плаќање надоместок на штетата во целост или делумно, во случај кога работникот според својата општа имотна состојба не е во можност да ја надомести штетата без последици за своето нужно издржување, односно за нужното издржување на своето семејство.

(4) Решение за ослободување од плаќање надоместок на штетата донесува директорот на установата по предлог на Комисија во врска со ослободување од плаќање на надоместок на штета на работник.

Доставување на извештај за изречени мерки

Член 122

(1) Директорот на установата е должен до Управата за извршување на санкциите да достави годишен извештај за изречените мерки за утврдена дисциплинска и материјална одговорност на припадниците на затворската полиција, најдоцна до 31 јануари во тековната година, за претходната.

(2) Содржината и формата на извештајот од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Управата за извршување на санкциите.

Престанок на работен однос

Член 123

(1) На припадникот на затворската полиција му престанува работниот однос:

- со спогодба,
- по негово барање,
- по сила на закон и

- во други случаи утврдени со овој и друг закон и колективен договор.

(2) На припадникот на затворската полиција му престанува работниот однос со спогодба, кога со директорот на установата ќе склучи писмена спогодба за престанок на работниот однос.

(3) На припадникот на затворската полиција му престанува работниот однос во установата, ако поднесе писмено барање за престанок на работниот однос, освен во случај на членот 102 став (7) од овој закон.

(4) Во случај на престанок на работниот однос по барање на припадникот на затворската полиција, отказниот рок трае 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за престанок на работниот однос, освен ако со закон поинаку не е утврдено.

(5) На припадник на затворската полиција му престанува работниот однос по сила на закон, ако:

- ја загуби работната способност со денот на доставувањето на правосилното решение за утврдување на загубената работна способност,
- му престане државјанството на Република Македонија, со денот на доставувањето на решението за отпуст од државјанство на Република Македонија,
- биде осуден за кривично дело во врска со службената должност, со денот на правосилноста на пресудата,

- му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност, со денот на правосилноста на пресудата,

- поради издржување на казна затвор во траење подолго од шест месеци, со денот на започнувањето на издржување на казната,

- по сила на закон, со навршување на 40 години вкупен пензиски стаж на овластено службено лице, без оглед на неговите години на возраст,

- припадникот на затворската полиција може да поднесе писмена изјава до установата и да побара да му се продолжи договорот за вработување најмногу до 45 години севкупен стаж, без оглед на неговите години на возраст. Писмената изјава припадникот ја дава најдоцна до 31 март во тековната година за продолжување на договорот за работа и за секое понатамошно продолжување на договорот за работа дава изјава еднаш годишно а најдоцна до 31 август во тековната година за продолжување на договорот за работа за наредната година. Установата е должна по дадената изјава да го продолжи договорот за работа најмногу до 45 години севкупен стаж без оглед на неговите години на возраст,

- неоправдано отсуствува од работа најмалку три работни дена последователно во еден месец,

- се утврди дека при вработувањето премолчил или дал невистинити податоци во однос на општите и посебните услови за вработување,

- во рок од три работни дена не се врати на работа по завршувањето на неплатеното отсуство поради стручното оспособување или усовршување,

- органот на државната управа, надлежен за инспекциски надзор, во рок од една година утврди дека вработениот е вработен спротивно на одредбите од овој закон,

- е оценет со две последователни оценки „не задоволува“,

- други услови согласно со овој закон и посебните закони.

(6) Решението за престанок на работниот однос на припадникот на затворската полиција го донесува директорот на установата.

(7) Решението за престанок на работниот однос се врачува лично на припадникот на затворската полиција, по правило во работните простории на установата во која работи, односно на адреса на неговото живеалиште, односно престојувалиште.

(8) Ако припадникот на затворската полиција не може да се пронајде на адресата на живеалиштето, односно престојувалиштето или ако го одбие врачувањето, решението се прикачува на огласната табла во установата и по изминувањето на осум дена од денот на огласувањето се смета дека врачувањето е извршено.

(9) Против решението од ставот (6) на овој член припадникот на затворската полиција има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 124

(1) Евиденција и регистар на припадниците на затворската полиција води Управата за извршување на санкциите.

(2) Установата е должна секој податок за настаната промена во податоците на вработените во затворската полиција во рок од 15 дена од настанатата промена да го достави до Управата за извршување на санкциите, заради внесување на податоците во Регистарот на вработените во јавниот сектор.

Глава VI

ФИНАНСИРАЊЕ НА УСТАНОВИТЕ

1. Обезбедување на средства за работа

Член 125

(1) Средствата за работа на Управата, установите и воспитно-поправните установи се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, сопствени приходи и други приходи во согласност со закон.

(2) Установите и воспитно-поправните установи како единки корисници се финансираат преку буџетскиот корисник - Управата.

(3) Од остварените приходи од самофинансирачки активности задолжително се издвојуваат средства за изградба и опремување на установите и затворската полиција.

Член 126

(1) Средствата за работа на казнено-поправните и воспитно-поправните установи и Управата се состојат од: средства за плати и надоместоци на вработените; средства за стоки и услуги; за храна, облека, здравствена заштита и други наменски потреби на осудените и притворените лица; за надоместок за работа на осудените лица; за набавка на униформи, вооружување и друго опремување на затворската полиција; за стручно усовршување на вработените, за спроведување на осудените и притворените лица до надлежен орган, односно за упатување на осудени лица во установата и при отпуштање од установата; за набавка на капитални средства и за изградба, реконструкција и одржување на објектите и опремата во установите и Управата.

(2) Установите и воспитно-поправните установи и Управата се должни да обезбедат средства за работа на припадниците на затворската полиција, униформи, вооружување и друга опрема согласно со овој закон.

Член 127

(1) Владата на Република Македонија донесува програма со определена висина на средства за изградба, реконструкција, одржување на објектите и опремување на установите и ја утврдува нивната поблиска намена.

(2) За обезбедување на услови за работа во установите и за реализација на програмата од ставот (1) на овој член се грижи Управата.

Глава VII

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАБОТА НА СТОПАНСКО-ИНСТРУКТОРСКИТЕ ОДДЕЛЕНИЈА

Член 128

Во состав на казнено-поправните установи и воспитно-поправните установи, како нивни организациони единици, може да се организира стопанско-инструкторско одделение во рамките на Секторот за ресоцијализација, заради работа на осудените лица и децата.

Член 129

Приходите и расходите на стопанско-инструкторските одделенија се составен дел на буџетите на установите.

Член 130

(1) Стопанско-инструкторските одделенија се организираат заради остварување на целта на извршување на санкциите.

(2) Производите и услугите добиени од стопанско-инструкторските одделенија првенствено се наменети за потребите на установите.

Член 131

(1) Стопанско-инструкторското одделение нема својство на правно лице и во прометот настапува во име и за сметка на установата.

(2) Приходите што ги остварува стопанско-инструкторското одделение се уплатуваат на трезорска сметка и ќе се евидентираат на посебна сметка за самофинансирачки активности.

Член 132

Стопанско-инструкторското одделение на остварениот приход и добивка не плаќа данок и други обврски, освен данокот на додадена вредност.

Глава VIII

НАДЗОР ВРЗ РАБОТАТА НА УСТАНОВИТЕ

1. Стручен надзор врз работата на казнено-поправните и воспитно-поправните установи

Член 133

(1) Стручен надзор врз работата на казнено-поправните и воспитно-поправните установи врши Управата.

(2) Стручниот надзор се спроведува со непосреден увид во работењето на казнено-поправните и воспитно-поправните установи и опфаќа вршење надзор врз:

- условите и положбата на осудените, притворените лица, децата и лицата на кои им е изречена воспитна мерка Упатување во воспитно-поправен дом,
- третманот на осудените лица, децата и лицата на кои им е изречена воспитна мерка Упатување во воспитно-поправен дом,
- обезбедувањето во казнено-поправните и воспитно-поправните установи,
- безбедноста на осудените лица, притворените лица, децата и лицата на кои им е изречена воспитна мерка Упатување во воспитно-поправен дом,
- материјално-финансиско работење во казнено-поправните и воспитно-поправните установи,
- заштита и почитување на човековата личност и достоинство на лицата во казнено-поправните и воспитно-поправните установи и
- превенција од тортура, нечовечно и нехумано постапување во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

(3) Во вршење на надзорот, може да се ангажираат научни и стручни установи или одделни научни и стручни лица од соодветни области.

(4) За извршениот надзор се составува записник, а за утврдените неправилности и нивно отстранување, директорот на Управата донесува наредба.

(5) Надзорот од ставот (1) на овој член може да биде: редовен, контролен и вонреден.

- редовен надзор го опфаќа надзорот од ставот (1) на овој член и се врши според Годишен план кој го донесува директорот на Управата до крајот на тековната за наредната година,

- контролен надзор може да се изврши по истекот на рокот во наредбата од ставот (3) на овој член во кој установата била задолжена да постапи по забелешките од редовниот надзор и

- вонреден надзор може да се изврши доколку постои дополнителна потреба.

(6) Начинот на вршење на стручен надзор на предлог на директорот на Управата го пропишува министерот за правда.

(7) За непочитување на наредбата од ставот (4) на овој член директорот на Управата поднесува предлог до Владата на Република Македонија за разрешување на директорот на установата.

1. Судски надзор во извршувањето на санкциите

Член 134

Судски надзор во извршувањето на санкциите во однос на постапувањето со осудените лица и во остварувањето на нивните права и обврски врши судија за извршување на санкциите во основниот суд во седиштето на установата, или во седиштето на локалната пробациска канцеларија.

Член 135

Директорот на установата и одговорното лице на локалната пробациска канцеларија е должен на судијата за извршување на санкциите да му ја обезбеди на увид потребната документација, да им овозможи непречена работа во вршење на надзорот и непречен разговор со осудените лица и зависно од потребите, со и без присуство на вработени во установата.

Член 136

(1) За извршениот надзор и утврдените состојби, судијата за извршување на санкциите составува записник.

(2) Кога при извршениот надзор од ставот (1) на овој член, судијата за извршување на санкциите утврди неправилности, составува записник за отстранување на утврдените неправилности во определен рок кој го доставува до директорот на Управата.

(3) Директорот на Управата врз основа на записникот од ставот (2) на овој член донесува наредба од членот 133 став (4) од овој закон и ја доставува до судијата за извршување на санкции.

(4) Вработените лица во Управата и судијата за извршување на санкциите меѓусебно се известуваат за утврдените состојби во установата и за утврдените незаконитости при вршењето на надзорот.

Глава IX

ПОСТАПУВАЊЕ ПРИ ИЗВРШУВАЊЕ НА КАЗНАТА ЗАТВОР

1. Упатување на осудени лица

Член 137

(1) Надлежен орган за преземање на потребните дејствија заради извршување на казната затвор е судијата за извршување на санкциите според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице (во натамошниот текст: судија за извршување на санкции).

(2) Ако живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице е непознато, надлежен за упатување на осуденото лице на извршување на казната затвор е судот што ја донел првостепената пресуда.

(3) Судот што ја донел првостепената пресуда, ако не се знае живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице или ако осуденото лице е недостапно, ќе побара од Министерството за внатрешни работи да го пронајде и веднаш да го извести судот за неговата адреса.

(4) Постапката за упатување на осудените лица е итна.

Член 138

Судот што ја донел првостепената пресуда, истата ќе му ја достави на судијата за извршување на санкциите од членот 137 став (1) од овој закон, заедно со налогот за извршување и сите податоци за личноста на осуденото лице прибавени во текот на постапката од значење за извршување на казната затвор.

Член 139

(1) Судијата за извршување на санкциите е должен да ги преземе потребните дејствија заради извршување на казната затвор веднаш по приемот на извршната пресуда, а најдоцна во рок од осум дена по нејзиниот прием.

(2) Судијата издава упатен акт со точно утврден датум кога осуденото лице треба да се јави на издржување казна затвор во одредена установа.

(3) Денот на јавувањето во установата утврден во упатниот акт, не смее да биде подолг од 30 дена од денот на изготвување на упатниот акт.

Член 140

(1) Повикувањето за извршување на казната затвор на осуденото лице се врши на начин што лично му се доставува упатен акт во кој е означен денот кога треба да се јави во определена установа.

(2) Со упатниот акт осуденото лице се предупредува дека доколку не се јави во определениот ден означен во упатниот акт од ставот 1 на овој член, во установата ќе биде присилно спроведено и ќе ги сноси трошоците на спроведувањето.

(3) Во случај да не може лично да му се достави упатниот акт на осуденото лице, или доколку истиот сменил адреса на живеење, судот е должен во рок од 15 дена да ја обезбеди новата адреса на живеење, а потоа ќе побара од Министерството за внатрешни работи проверка дали лицето е достапно. Министерството за внатрешни работи е должно во рок од 15 дена по извршената проверка да го извести судот.

(4) Доколку осуденото лице е недостапно на органите на прогонот, во рок од три дена се составува нов упатен акт согласно со членот 139 став (2) од овој закон, кој се објавува осум дена на огласна табла на надлежниот суд.

Член 141

(1) Судијата за извршување на санкциите со доставувањето на упатниот акт на осуденото лице истовремено ја известува и установата за денот во кој осуденото лице треба да се јави и доставува препис од правосилната и извршна пресуда со која е изречена казната, извод од казнената евиденција, како и други податоци за личноста на осуденото лице со кои располага.

(2) Ако осуденото лице не се јави во определениот ден на извршување на казната затвор, установата веднаш, а најдоцна во рок од три дена ќе го извести судијата за извршување на санкциите.

(3) Судијата за извршување на санкциите во рокот од ставот (2) на овој член најдоцна во рок од 24 часа од приемот на известувањето ќе издаде наредба до Министерството за внатрешни работи за приведување на осуденото лице.

(4) За осудено лице кое се крие или се наоѓа во бегство, по добиена согласност од судијата за извршување на санкции, Министерството за внатрешни работи издава потерница за пронаоѓање и спроведување на осуденото лице во установата за извршување на казната затвор.

Член 142

(1) Судијата за извршување на санкциите по поднесено барање од министерството за внатрешни работи, донесува решение за наплата на трошоците од осуденото лице, направени за неговото пронаоѓање и спроведување во установата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член, министерството за внатрешни работи го поднесува во рок од 15 дена од денот на лишување од слобода на осуденото лице.

(3) Решението се доставува до осуденото лице и до министерството за внатрешни работи во рок од три дена по приемот на барањето.

(4) Против решението од ставот (1) на овој член осуденото лице има право на жалба во рок од три дена до кривичниот совет на надлежниот суд.

(5) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

2. Одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор

Член 143

(1) На осуденото лице кое се наоѓа на слобода може на негово барање судијата за извршување на санкции, да го одложи почетокот на извршувањето на казната затвор, ако:

1) се наоѓа на болничко лекување од потешка акутна болест или од зависности;

2) се случила смрт или тешка болест во потесното семејство на осуденото лице;

3) одлагањето е потребно заради извршување или довршување на неодложни полски или сезонски работи, или работи предизвикани од елементарна непогода или со друга несреќа, а во семејството на осуденото лице нема доволно друга работна сила;

4) осуденото лице е обврзано да изврши одредена работа што веќе ја започнало, а поради неизвршувањето на таа работа би настąpiла позначајна штета;

5) одлагањето на осуденото лице му е потребно заради завршување на училишната година или за полагање на испит за кој се подготвувало;

6) заедно со осуденото лице се осудени неговиот брачен другар или други членови на заедничкото домаќинство или ако некои од нив се наоѓаат на издржување на казната, а со упатувањето на сите овие лица на издржување на казна би била загрозна издршката на старите, болните или малолетните членови на семејството или би се довело во прашање нормалното стопанисување на домаќинството;

7) е осудена жена чие дете е помало од една година или која е бремена, а до породувањето не преостануваат повеќе од три месеци и

8) е потребно осуденото лице одредено време да се грижи за воспитување и чување на децата или згрижување на немоќни лица за кои е должно да се грижи, според мислењето на органите за социјална заштита на општината на чие подрачје децата или тие лица имаат живеалиште или престојувалиште.

(2) Извршувањето на казната во случаите од ставот (1) точка 1) на овој член може да се одложи додека трае болеста, односно лекувањето, во случаите од точките 2) до 4) и точката 8) најдолго за три месеци, во случаите од точката 5) до завршување на училишната година и шест месеци за испит, во случаите од точката 6) најдолго за шест месеци, а во случаите од точката 7) до наполнувањето на две години од животот на детето.

(3) Осуденото лице на кое му е одложено издржувањето на казната по основ од ставот (1) точка 1) на овој член, е должно на секои 30 дена да достави веродостоен доказ за неговата здравствена состојба.

(4) Во случаите од ставот (1) точка 1) на овој член барање за одлагање на почетокот на извршувањето на казната може да поднесе и неговиот брачен другар, роднина по крв во прва линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител.

Член 144

(1) Барањето за одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор се поднесува во рок од три дена од денот на приемот на упатниот акт. Ако причината за одлагање од членот 143 став (1) точки 1) и 2) од овој закон настанала по тој рок, барањето може да се поднесе до денот кога осуденото лице треба да се јави заради извршување на казната.

(2) Кон барањето се приложуваат веродостојни докази за причините кои го оправдуваат одлагањето.

(3) По барањето за одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор решава судијата за извршување на санкциите, кој е должен да донесе решение во најкус можен рок по приемот на барањето. Пред донесувањето на решението судијата може да ги провери околностите наведени во барањето. До донесувањето на решението по барањето се одлага почетокот на извршувањето на казната.

Член 145

(1) Против решението донесено по барањето за одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор, осуденото лице и надлежниот јавен обвинител имаат право на жалба до кривичниот совет на надлежниот суд во рок од три дена од денот на приемот на првостепеното решение.

(2) Жалбата го одлага извршувањето на казната.

(3) Кривичниот совет е должен да донесе решение по жалбата во рок од три дена по приемот на жалбата.

Член 146

(1) Кога надлежниот јавен обвинител, врз основа на законското овластување ќе побара одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор, судијата за извршување на санкциите нема да го повика осуденото лице, а ако веќе го повикал, но уште не поминал рокот за јавување во установата, ќе донесе решение за одлагање на почетокот на извршувањето на казната.

(2) Одлагањето на почетокот на извршувањето на казната во случаите од ставот (1) на овој член трае додека јавниот обвинител не го извести судијата за извршување на санкциите дека може да се отпочне со извршувањето на казната затвор, односно до донесувањето на решението по правното средство на јавниот обвинител.

(3) Решението за одлагање на почетокот на извршувањето на казната донесена по барање на јавниот обвинител престанува да важи ако јавниот обвинител во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката не употреби правно средство.

Член 147

(1) Судијата за извршување на санкциите може, по спроведената постапка, да го отповика одложениот почеток на извршувањето на казната затвор ако престанат причините поради кои тоа е дозволено, како и кога осуденото лице не го користело одобреното одлагање за целите за кои тоа е дадено.

(2) Центарот за социјална работа, јавниот обвинител и органот за внатрешни работи ќе го известат судијата за извршување на санкциите за причините за отповикавање на решението за одлагање на казната затвор.

Член 148

Одлагање на почетокот на извршувањето на казната затвор може да одреди и надлежниот суд за решавање по барање за повторување на кривичната постапка поднесено во корист на осуденото лице, по барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и по барање за замена на казната затвор со парична казна, под условите утврдени со закон.

Член 149

(1) Судијата за извршување на санкциите ќе го отфрли како недозволено повторно поднесеното барање по ист основ од членот 144 на овој закон за одлагање на почетокот на извршувањето на казната.

(2) Повторно поднесеното барање не го одлага почетокот на извршувањето на казната.

3. Прием на осудени лица

Член 150

(1) При приемот на осуденото лице во установата се утврдува неговиот идентитет врз основа на податоците во личната карта или друга исправа, која содржи биометриски податоци.

(2) Податоците во пресудата за осуденото лице треба да се идентични со податоците содржани во личните исправи врз основа на кои се утврдува идентитетот на осуденото лице.

(3) Осуденото лице при приемот во установата се фотографира и дактилоскопира, се врши скенирање на документацијата и му се издава домска/затворска легитимација.

(4) Формата и содржината на домската/затворската легитимација ја пропишува директорот на Управата.

Член 151

(1) Податоците за денот и часот на приемот на осуденото лице во установата, неговиот идентитет, бројот на упатниот акт и бројот и датумот на пресудата, податоците од испитувањето на личноста на осуденото лице и извештајот за неговата здравствена состојба се запишуваат, комплетираат и чуваат како доверливи службени документи кои им се достапни само на овластените лица.

(2) По приемот, осуденото лице се упатува во одделението за испитување на личноста и за утврдување на третманот и постапувањето со него (приемно одделение). Во ова одделение осуденото лице останува најмногу 30 дена.

(3) Во установите во кои се извршува казната затвор до три години во приемното одделение осуденото лице се задржува до 20 дена.

(4) Во приемното одделение стручен тим, со примена на научни методи, врши социјално-медицинско и психолошко-педагошко испитување на личноста на осуденото лице.

(5) Стручниот тим што го врши испитувањето од ставот (4) на овој член го сочинуваат психолог, педагог, социјален работник, лекар, а по потреба и други стручни лица.

Член 152

Во приемното одделение осуденото лице се запознава со куќниот ред во установата, правата и обврските за време на издржувањето на казната и начинот на нивното остварување.

Член 153

(1) За приемот на осуденото лице во установата веднаш се известува судијата за извршување на санкциите.

(2) Установата е должна за приемот на осуденото лице да го извести надлежниот центар за социјални работи.

(3) Установата во известувањето од ставот (2) на овој член е должна да укаже ако осуденото лице има деца или други лица за кои единствено само тој се грижи.

Глава X

ПОЛОЖБА НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА

1. Класификација на осудените лица

Член 154

(1) Согласно со општите начела за извршување на казната затвор и положбата на осуденото лице определена со судската пресуда, како и од целите и критериумите на класификацијата, стручниот тим на установата и директорот ја утврдуваат класификацијата, сместувањето, програмата за третман и работното ангажирање на осуденото лице.

(2) Осудените лица се класифицираат во затворено, полуотворено и отворено одделение во установата.

(3) Начинот на распоредување, класификација и разместување на осудените лица го пропишува министерот за правда, на предлог на директорот на Управата.

Глава XI

ПРАВА НА ОСУДЕНИ ЛИЦА И ДЕЦА

Член 155

Секое осудено лице или дете на кое му е изречена заводска воспитна мерка Упатување во воспитно-поправен дом, за време на извршување на казната затвор или заводската мерка, под условите предвидени со овој закон ги имаат следниве права:

- право на сместување,
- право на облека и постелнина,
- право на лична хигиена,
- право на исхрана,
- право на третман,
- право на одмор,
- право на пензиско осигурување,
- право на здравствена заштита,
- право на информирање,
- право на задоволување на верски потреби,
- право на контактирање со надворешниот свет (допишување, телефонирање, посети),
- право на примање на пратки,
- право на склучување на брак,
- право на правна помош и
- право на ажурирање на лична карта.

1. Право на сместување

Член 156

Просториите за сместување на осудените лица треба да ги исполнуваат основните хигиенски услови и да бидат сообразени со климатските услови на средината, да бидат соодветно опремени, да го овозможуваат потребното проветрување и во нив да навлегува доволно дневна светлина.

Член 157

(1) Просториите во кои се сместуваат осудените лица не смеат да бидат влажни и за секое осудено лице просечно треба да се обезбеди најмалку 9 м³/4 м² простор.

(2) Просториите во кои престојуваат и работат осудените лица мора да ги имаат потребните санитарни и хигиенски инсталации и да се обезбедат други услови за одржување на личната хигиена, мора да бидат доволно осветлени за работа и читање, така што на осудените лица да не им се оштетува видот и мора да бидат затоплени и проветрени.

(3) Сите простории во установата се одржуваат уредно и чисто од страна на осудените лица.

Член 158

(1) Осудените лица ноќе согласно со можностите на установата се сместени во посебни соби, освен во случаи кога се смета дека заедничкото сместување на осудените лица има некои предности.

(2) Кога осудените лица се сместуваат во заеднички простории треба внимателно да се избираат осудените лица на кои им одговара дружење со другите осудени лица во овие установи. Ноќе мора да постои надзор, сообразно со карактерот и видот на установата.

(3) На секое осудено лице мора да му се обезбеди кревет, столче и ормар.

2. Право на облека и постелнина

Член 159

(1) Осуденото лице може да користи своја облека, обувки и постелнина кои одговараат на климатските услови.

(2) Во случај осуденото лице да нема своја облека, обувки и постелнина, установата е должна да му обезбеди.

3. Право на лична хигиена

Член 160

(1) Осудените лица имаат право на одржување на лична хигиена.

(2) Установата е должна да обезбеди услови и прибор неопходни за одржување на хигиената и зачувување на здравјето на осудените лица.

4. Право на исхрана

Член 161

(1) Осуденото лице има право на исхрана подобна да го одржи неговото добро здравје и тело.

(2) На осудените лица им се обезбедува исхрана која дневно мора да има најмалку 12.500 калории по лице.

(3) Храната се дава во три оброци дневно, во вообичаени термини за тоа и пристојно сервирана.

(4) Храната мора да одговара на научните сознанија за прехранување и мора да биде разновидна и вкусно подготвена.

(5) Министерот за правда донесува акт за нормативите за подготвување на храна.

Член 162

(1) За сите осудени лица храната е иста и им се овозможува избор на храна што се подготвува во установата.

(2) Осудените лица кои работат на потешки работи добиваат четири оброци дневно.

(3) Болните осудени лица, бремените жени и породилките пред и по породувањето, добиваат храна според видот и количеството што го определува лекар.

(4) На осудените лица им се обезбедува исхрана водејќи сметка за нивните верски убедувања, согласно со можностите на Установата.

(5) Лице определено од директорот на установата, секој ден пред делењето на оброците го проверува квалитетот на храната и тоа што ќе го утврди го внесува во контролната книга.

(6) На осудените лица во секое време им се обезбедува здрава вода за пиење.

5. Право на третман

Член 163

Осудените лица во процесот на ресоцијализација имаат право на третман со учество во редовни (општи) и/или специфични програми, мерки и активности како што се: работа на осудените лица, образование, слободни активности, спорт и рекреација на осудените лица, медицинско психолошки третман.

а) Работа

Член 164

(1) Осудените лица работат сообразно со своите физички и психички способности што ги утврдува лекарот во установата.

(2) При определувањето на работното ангажирање, имајќи ги предвид можностите на установата ќе се води сметка и за желбата на осуденото лице за вршење на определени работи.

Член 165

(1) Работата на осудените лица се организира и врши, по правило во установата.

(2) Осудените лица со третман во отворено одделение можат да работат и надвор од установата. Осудените лица со третман во полуотворено одделение можат да работат повремено и под надзор во правни лица и други институции, доколку се обезбедени услови за извршување на казната затвор определени со овој закон и доколку се обезбедени минимални технички услови за работа.

(3) Осудени лица кои започнале со користење на погодности надвор од установата можат да бидат работно ангажирани на работни места кои се надвор од кругот на установата, а се во состав на самата установа.

(4) Лицето осудено на казна затвор до шест месеци за кривично дело што не е поврзано со природата на работата, може во работно време да работи во правното лице каде што работело пред издржувањето на казната.

(5) Согласно за работа, надвор од установата на осудените лица од ставот (2) на овој член дава директорот на Управата, а по добиената согласност директорот на казнено-поправната установа склучува договор со правното лице, односно институцијата и обезбедува писмена согласност на осуденото лице.

Член 166

(1) Полното работно време на осудените лица е 40 часа неделно.

(2) По исклучок, полното работно време на осудените лица може да трае и повеќе од 40 часа неделно, во случаите и под условите определени со закон.

(3) Надвор од полното работно време осудените лица можат да работат најмногу до два часа дневно на работи потребни за одржување на хигиената и на други тековни работи неопходни за нормален живот во установата.

(4) На осудените лица кои посетуваат настава по основно или средно образование им се скратува траењето на полното работно време.

Член 167

(1) Осудените лица имаат право на надоместок за работата.

(2) Висината на надоместокот се определува во зависност од видот, количеството и квалитетот на производот и на работата што ја остварило осуденото лице, неговата острученост за извршување на тој вид работа, ангажираноста во работата и придонесот за намалување на трошоците во производството.

(3) На надоместокот и на наградите за работа на осудените лица не се плаќа данок и други придонеси.

(4) Со општ акт на министерот за правда во согласност со одредбите на овој закон, поблиску се определува надоместокот и наградата за работа на осудените лица, како и за лицата кои без своја вина не работат им се обезбедуваат најнеопходни средства за задоволување на личните потреби.

Член 168

(1) Осудените лица кои без своја вина се времено неспособни за работа поради болест, можат да добиваат надоместок од средствата остварени од работа на осудените лица, со соодветна примена на општите прописи за здравствено осигурување.

(2) Осудените лица кои без своја вина не работат, а немаат сопствени средства, установата им ги обезбедува најнеопходните средства за задоволување на личните потреби.

Член 169

Од надоместокот за работа осуденото лице 70% може да искористи за задоволување на личните потреби, а остатокот од 30% се чува како депонирани средства во установата и му се предава на осуденото лице при отпуштањето од издржувањето на казната, или по негово барање во текот на издржувањето на казната се дава на неговото семејство.

Член 170

За пронајдоци и технички унапредувања остварени во текот на издржувањето на казната на осудените лица им припаѓаат правата според општите прописи.

Член 171

(1) Осудените лица кои за време на издржувањето на казната работеле повеќе од шест месеци, вклучувајќи го и времето за лекување поради повреда на работа или професионална болест, имаат право на непрекинат одмор во текот на една година според општите прописи.

(2) Доколку со овој закон поинаку не е определено, одморот се користи во рамките на установата.

(3) За време на користењето на одморот осуденото лице прима надоместок за работа како да работел.

Член 172

(1) Просториите и работилниците во кои работат осудените лица се опремуваат со основни средства за работа.

(2) Осудените лица при работа користат минимални технички услови за заштита при работа согласно со прописите од областа на безбедност и здравје при работа.

(3) Осудените лица имаат право на инвалидско осигурување за несреќа на работа или професионална болест и задолжително здравствено осигурување во случај на повреда на работа и професионално заболување.

(4) При организирањето на просториите и работилниците се води сметка за еколошка заштита на животната средина, на земјиштето, воздухот и водите од секаков вид загадување.

б) Образование

Член 173

(1) Во установите се организира образование како дел на општиот систем на образование и воспитување.

(2) Образованието на осудените лица може да се организира во самата установа или во местото на седиштето на установата.

(3) Министерството за образование и наука на предлог на Управата го организира и финансира образованието на осудените лица.

Член 174

(1) На осудените лица кои ќе го завршат соодветниот вид и степен на образование им се издава свидетелство.

(2) Од свидетелството не смее да се види дека образованието и воспитувањето е стекнато во казнено-поправна установа.

(3) На осуденото лице може да му се одобри вонредно школување на негов трошок во сите видови на образовни установи на слобода, ако со тоа не се нарушува куќниот ред и работата во установата.

Член 175

Установите можат да организираат и посебни форми за стручно оспособување на осудените лица во вид на курсеви, семинари и други видови на стручно оспособување со практична работа, согласно со општите прописи за стручно оспособување.

в) Слободни активности, спорт и рекреација

Член 176

(1) Во установите се обезбедуваат услови за организирање и развој на спортот, рекреацијата и другите слободни активности, од значење за одржување на телесното и душевното здравје на осудените лица.

(2) Програмата за спортски активности, рекреација, стекнување и задоволување на културно-уметнички и други потреби на осудените лица, се уредува како составен дел на третманот и оспособувањето на осуденото лице. За таа цел се обезбедуваат неопходниот простор и опрема во установата.

(3) Слободното време може да се организира во: лични, музички, литературни, драмски, новинарски и слични работилници, дебати расправи и слично.

Член 177

(1) Установите имаат библиотеки.

(2) Осудените лица можат да користат книги и дневен печат на македонски јазик и на јазикот и писмото на припадниците на етничките заедници или на јазикот од земјата на која осуденото лице зборува.

(3) Книгите и дневниот печат осудените лица можат да ги користат од библиотеката или сами да ги набавуваат.

(4) На осудените лица им се овозможува користење и на другите средства за јавно информирање и комуникарање согласно со куќниот ред на установата.

г) Медицинско-психолошки третман

Член 178

(1) Третманот, определен со програмата, се остварува заради решавање на личните и заедничките потреби на осудените лица, со примена на соодветни методи и постапки на третман.

(2) Начинот и реализацијата на остварување на правото на третман поблиску се утврдува со акт кој го донесува директорот на Управата.

6. Право на одмор

Член 179

Осудените лица имаат право на осумчасовен непрекинат одмор во текот на денот и на еден ден одмор во неделата.

Член 180

(1) Осудените лица имаат право на престој најмалку два часа дневно, надвор од затворените простории на установата.

(2) Правото на користење на одморот е поблиску определено со Куќниот ред за осудени лица и на лицата на кои им е изречена заводска мерка упатување во воспитно-поправен дом.

7. Право на пензиско осигурување

Член 181

На осудените лица за време на издржувањето на казната им се признава во пензиски стаж времето што непрекинато ќе го поминат на работа со полно работно време според општите прописи, доколку од надоместокот за работа ги плаќаат определените придонеси.

8. Право на здравствена заштита

Член 182

(1) На осудените лица им се гарантира правото на здравствена заштита и им се обезбедува потребната медицинска помош и болничко лекување според прописите од областа на здравствената заштита и здравственото осигурување.

(2) На осудените лица правата од здравствена заштита им ги укажуваат здравствени работници што вршат примарна здравствена заштита во мрежата на примарно ниво за здравствена заштита на чие подрачје се наоѓа седиштето на установата.

(3) Осудените лица имаат право на секундарно и терцијарно ниво на здравствена заштита.

(4) Трошоците за здравствената заштита на осудените лица во установите паѓаат на товар на Буџетот на Република Македонија.

Член 183

(1) Лекарот мора да го прегледа секое осудено лице и да ја утврди неговата здравствена состојба при приемот на издржувањето на казната и при отпуштањето од установата.

(2) Податоците за здравствената состојба се внесуваат во личниот лист на осуденото лице.

Член 184

Осудените лица кај кои ќе се утврдат телесни и душевни растројства како и одделни зависимости, подлежат на медицински третман во установата, а кога тоа е потребно врз основа на наод на лекар се упатуваат во соодветна здравствена установа.

Член 185

Осудените лица за кои се сомнева дека боледуваат од некоја заразна болест, или кај кои е забележано дека имаат телесни или душевни оштетувања што можат да го попречат вклопувањето во средината, по наод и упат на лекарот, ќе се сместат во посебни простории на установата.

Член 186

(1) Осудените лица кои врз основа на наод и мислење на лекар-специјалист се наоѓаат во животна загрозувачка состојба во моментот кога ќе отпочне со издржување на казната или за време на издржувањето на казната установата ќе ги упати во соодветна здравствена установа на лекување и чување додека не престане потребата од нивно натамошно лекување и чување, што се утврдува според општите прописи.

(2) Осудените лица кои за време на издржувањето на казната душевно ќе заболат или покажуваат тешка психичка растроеност утврдена од лекар - психијатар, установата ќе ги упати во соодветна здравствена установа на лекување и чување додека не престане потребата од нивно натамошно лекување и чување, што се утврдува според општите прописи.

Член 187

(1) Заболено осудено лице може да бара специјалистички лекарски преглед на свој трошок, доколку таков преглед не определи лекарот на установата.

(2) За барањето на осуденото лице одлучува директорот на установата по прибавено мислење од лекарот во установата.

Член 188

Времето поминато на лекување на осуденото лице му се смета во времето поминато на издржување на казната затвор.

Член 189

(1) Ако осуденото лице со одбивање на употреба на храна или со одбивање на лекување го доведува во опасност својот живот или здравје, спрема него можат да се применат неопходни медицински мерки и без негова согласност заради исхрана и лекување.

(2) За трошоците за примена на неопходните медицински мерки од ставот (1) на овој член одлучува директорот на установата, согласно со куќниот ред на установата.

Член 190

За секоја потешка болест и за потешко нарушување на здравствената состојба на осуденото лице установата ќе го извести неговото семејство.

Член 191

Врз помлади полнолетни лица најмалку еднаш во годината се врши систематски преглед.

Член 192

(1) На осудените жени за време на бременоста, породувањето и мајчинството во однос на отсуството од работа се применуваат општите прописи.

(2) На осудени бремени жени и породилки им се обезбедува стручна лекарска нега.

(3) Осудените бремени жени по предлог на лекарот се упатуваат во породилното одделение во установата, по правило, четири недели пред породувањето.

(4) Осудените бремени жени по правило се породуваат во општите здравствени установи, освен во случаите кога во установата се обезбедени потребните услови за безбедно породување на осудената бремена жена.

(5) Во породилното одделение осудената породилка по правило останува до навршената една година од животот на детето, ако не биде пред тоа отпуштена од издржувањето на казната.

(6) Во матичната книга на родените не смее да е содржан податок дека детето е родено во казнено-поправна установа.

9. Право на информирање

Член 193

На осудените и лицата на кои им е изречена заводската мерка упатување во воспитно-поправен дом треба да им бидат достапни законите и подзаконските акти кои се однесуваат на начинот на издржување на казната затвор и мерката упатување во воспитно-поправен дом.

10. Право на задоволување на верските потреби

Член 194

На осудените лица им е дозволено да ги задоволуваат своите верски чувства и потреби согласно со условите и можностите на установата.

11. Право на контакти со надворешниот свет

а) Допишување

Член 195

(1) Осуденото лице има право да се допишува.

(2) Во затворените одделенија на установите допишувањето се врши под надзор на установата.

(3) Директорот на установата ќе спречи доставување на писмо, ако тоа е потребно за заштита на личноста на осуденото лице, или заради безбедноста на установата.

(4) Осуденото лице има право без ограничување да се допишува со својот бранител, органите на државната власт и со домашни и меѓународните организации за заштита на човековите права.

(5) Лицата на кои им е изречена мерката упатување во воспитно-поправен дом можат без ограничување да се допишуваат со родителите и блиските роднини.

(6) Директорот на воспитно-поправниот дом може да одобри допишување и со други лица, ако тоа не влијае штетно врз лицата на кои им е изречена мерката упатување во воспитно-поправен дом.

б) Телефонирање

Член 196

(1) На осуденото лице и на лицето на кое му е изречена мерка упатување во воспитно-поправен дом му се дозволува телефонски разговор.

(2) По барање на семејството, телефонски разговор со осуденото лице ќе се дозволи ако е потребно на осуденото лице нешто итно да му се соопшти што не трпи одлагање.

(3) Телефонскиот разговор во установа од затворен вид и во затворено одделение може да се врши во присуство на службено лице.

в) Посети

Член 197

(1) Осуденото лице има право на две посети во текот на месецот од членовите на неговото потесно семејство во смисла на овој закон, а по одобрение на директорот на установата, можат да го посетуваат и други лица.

(2) Како членови на потесно семејство согласно со овој закон се: родител, брат, сестра, брачниот/вонбрачен другар и децата родени во брак или надвор од брак, посиноците, посвоените деца и деца земени на издржување.

(3) Посетата ќе се реализира со или без присуство на службено лице во зависност од видот на установата во која ја издржува казната затвор и одделението во кое е класификувано осуденото лице, во согласност со кукниот ред на установата.

(4) Лицата на кои им е изречена мерка упатување во воспитно-поправен дом имаат право без ограничување да примаат посети на членовите на потесното семејство во согласност со кукниот ред на воспитно-поправната установа, а со одобрение на директорот на воспитно-поправниот дом можат да ги посетуваат и други лица.

Член 198

(1) Осуденото лице има право, по негово барање да го посети бранител или полномошник што го застапува во неговите правни или други работи.

(2) Посетата на бранителот се врши без присуство на службено лице.

Член 199

(1) Ако е осуден странски државјанин, лице без државјанство или бегалец, конзуларниот претставник на неговата држава или на државата што ги штити нејзините интереси, можат да го посетуваат осуденото лице сообразно со правилата на меѓународното право, под услови на реципроцитет.

(2) Конзуларниот претставник е должен претходно да ја најави и закаже посетата во установата во која лицето ја издржува казната.

Член 200

При вршењето на посетата, овластен работник на установата, врши претрес на лицето кое ја врши посетата.

Член 201

(1) Посетата на осудените лица може да трае до 60 минути.

(2) Со кукниот ред на установата се одредува времето, начинот и должината на траењето на посетата.

Член 202

(1) Директорот на Управата ќе овозможи посета на претставници или на овластени лица на државните органи и други тела кои во согласност со овој закон, општите прописи и меѓународното право вршат надзор над работата на казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

(2) Директорот на Управата ќе овозможи посета на претставници или на овластени лица на надлежните државни органи да извршат увид и собирање на податоци потребни за водење на кривичната постапка.

(3) Директорот на Управата може да одобри посета на претставници на:

1) институции и здруженија кои се занимаваат со заштитата на човековите права на осудените лица;

2) средствата за јавно информирање и

3) институции, научно-образовни установи, здруженија и лица кои се занимаваат со проучување на сузбивањето и превенцијата на криминалот.

(4) Посетителот е должен да достави писмено барање со образложение за целта на посетата.

(5) Директорот на Управата може на посетителот од ставот (3) на овој член да одобри разговор со осудени лица.

(6) Директорот на Управата може да одобри фотографирање и снимање на објекти на казнено-поправната установа и воспитно-поправна установа. Вработените, како и осудените лица во казнено-поправните установи можат да се фотографираат само со нивна согласност.

(7) Посетителите ќе се предупредат кои податоци се службена и професионална тајна и дека можат да се објават единствено по добиено одобрение од директорот на Управата.

(8) Посетата на лицата од ставот (3) на овој член може да се одложи или ускрати од безбедносни причини.

(9) Во установите се врши претрес на посетителите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

Член 203

Осуденото лице има право да го одбие фотографирањето, снимањето, како и средбата со посетителот.

г) Право на примање на пратки

Член 204

(1) Осудените лица имаат право да примаат пратки, од страна на членови од потесното семејство во смисла на овој закон.

(2) Видот на предметите и тежината на пратката се одредуваат со кукниот ред на установата.

(3) Пред врачувањето на пратката нејзината содржина се прегледува во присуство на осуденото лице.

(4) Осудените лица имаат право да примаат парична пратка, со која располагаат согласно со кукниот ред на установата.

12. Право на склучување на брак

Член 205

(1) За време на издржувањето на казната осуденото лице може да склучи брак.

(2) Ако не постојат услови бракот да се склучи пред надлежниот орган на слобода, склучувањето на брак се организира во посебна просторија на установата.

13. Право на правна помош

а) Правни совети и правни средства

Член 206

(1) Установата дава информации и правна помош на осудените лица во однос на користењето на правните средства и преземањето на дејствијата заради заштита на нивните права.

(2) Осуденото лице кое е неписмено, правното средство или друг поднесок може да го даде и на записник во установата.

(3) Барањето за остварување на право, односно правен интерес осуденото лице може да го достави на образец.

(4) Формата и содржината на образецот од ставот (3) на овој член, ги утврдува директорот на Управата.

Член 207

(1) Осудените лица за заштита на своите права во врска со положбата и начинот на постапување во установата, по прашања во врска со осудата, како и за заш-

тита на семејството и неговите интереси, имаат право да поднесуваат правни средства, претставки и други поднесоци до надлежните органи и други институции и од нив да добиваат одговор.

(2) Правните средства, претставките, другите поднесоци од ставот (1) на овој член и добиените одговори се упатуваат и добиваат преку установата.

(3) На правното средство, претставката и другите поднесоци и на обвивката на добиените одговори во установата, ќе се констатира времето и датумот на приемот и веднаш ќе се упатат до адресантот односно одговорот ќе му се предаде на осуденото лице.

(4) Осудените лица имаат право на дискреција во поднесувањето на правните средства.

(5) Комуникацијата помеѓу странките, Управата и установите може да се одвива во писмена форма, усно или во електронска форма.

(6) Комуникацијата помеѓу Управата, установите и другите јавни органи се одвива во електронска форма.

Член 208

Осудените лица имаат право на усна поплака до директорот на установата или лице овластено од него за повредено право или сторена друга неправилност.

Член 209

(1) Осудените лица имаат право и на писмена поплака до директорот на установата, во рок од осум дена од денот на повредата на правото или од сознавањето за повредата на правото.

(2) Неписмените лица имаат право писмената поплака од ставот (1) на овој член да ја поднесат на записник пред службено лице на установата овластено од директорот на установата.

Член 210

(1) Директорот на установата е должен да ги испита наводите во поплаката и писмено да го извести осуденото лице во рок од осум дена од денот на приемот на поплаката.

(2) Против известувањето на директорот на установата или доколку директорот не се произнесе по поднесената поплака во рокот предвиден во ставот (1) на овој член, осуденото лице има право на приговор во рок од 15 дена до директорот на Управата.

Член 211

(1) Директорот на Управата е должен да ги испита наводите во приговорот и да донесе решение во рок од 15 дена од приемот на приговорот.

(2) Решението на директорот на Управата од ставот (1) на овој член е конечно и осуденото лице има право на судска заштита.

Член 212

Против решението на надлежниот суд за прекин на казната подолго од 30 дена, како и во други случаи определени со овој закон, осуденото лице и надлежниот јавен обвинител имаат право на жалба до повисокиот суд во рок од три дена од приемот на решението.

Член 213

(1) Ако со овој закон поинаку не е определено, жалбата на осуденото лице не го одлага извршувањето на решението против кое е изјавена жалба.

(2) Постапката за заштита на правата на осудените лица со употреба на правни средства е итна.

Член 214

(1) Осуденото лице може да поднесе барање до Европскиот комитет за превенција од тортура и нечовечко постапување и до Високиот комесар за човекови

права на Обединетите нации кога смета дека му се повредени основните човекови права во текот на издржувањето на казната.

(2) На барање од органот од ставот (1) на овој член, директорот на Управата целосно ќе ги испита наводите на осуденото лице и за утврденото, преку Министерството за правда, ќе го извести соодветниот орган.

(3) Директорот на Управата ќе им овозможи на претставниците на органот од ставот (1) на овој член непосреден увид и разговори со осудените и службените лица за утврдување на состојбите по барањето на осуденото лице упатено до телото, односно органот.

Право на ажурирање на лична карта

Член 215

Осудените лица кои се државјани на Република Македонија имаат право на ажурирање на податоците од личната карта по истекот на нејзината важност, на товар на буџетот на Република Македонија.

14. Заштита на правата на соработниците на правдата

Член 216

(1) Соработник на правдата кој се наоѓа на издржување на казната затвор во Република Македонија ужива посебна заштита пропишана со посебен акт донесен од министерот за правда.

(2) Соработник на правдата од друга држава ќе биде прифатен на издржување на казната затвор во Република Македонија согласно со постапка утврдена со позитивните законски прописи и ратификуван меѓународен договор.

Глава XII

ПОГОДНОСТИ НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА

Член 217

(1) За доброто поведение и залагање во работата, како и за поттикнување на добро однесување и за развивање на чувството за одговорност и за интерес и соработка во третманот што се спроведува во установата, на осудените лица можат да им се дадат одделни погодности. Погодностите претставуваат збир на мерки за поттикнување на довербата на осуденото лице, ублажување на затворската дисциплина и негативните влијанија на затворањето, одржување на односите со семејството и надворешниот свет, поттикнување на чувството на осуденото лице во остварувањето на процесот на ресоцијализацијата, јакнење на одговорноста и самодовербата заради негово оспособување за живот во согласност со правниот поредок и исполнување на граѓанските обврски.

(2) Видот и обемот на погодностите зависи од степенот на обезбедување и ограничување на слободата на движење на осуденото лице во установата, неговото поведение и постигнатите резултати во спроведувањето на индивидуалната програма за извршување на казната затвор.

(3) Трошоците настанати во врска со користењето на погодностите од ставот (2) на овој член паѓаат на товар на осуденото лице.

Член 218

(1) Погодностите се состојат од:

- уредување на животниот простор со лични предмети,
- почесто примање на пратки или примање на пратки со поголема тежина,

- продолжени посети или посети без надзор во просториите на установата,
- телефонирање без надзор,
- престој со брачен или вонбрачен другар во посебна просторија без надзор,
- посети надвор од просториите на установата до четири часа,
- слободен излез од установата до седум часа,
- отсуство до 15 дена во текот на годината, односно до 30 дена за лица на кои им е изречена мерка упатување во воспитно-поправен дом со тоа што отсуството во текот на месецот не може да биде подолго од три дена и

- целосно или делумно користење на одморот надвор од установата.

(2) Заради неоправдано доцнење при враќање од излез надвор од установата веднаш се известува полициска станица за определено подрачје, а во рок од 24 часа директорот на установата ќе поднесе барање за распишување потерница.

(3) Времето на неоправданото доцнење подолго од 24 часа од излезот надвор од установата, не се смета во издржувањето на казната.

Член 219

(1) За погодноста со решение одлучува директорот на установата, по претходно мислење на комисијата за погодности врз основа на процена на успешноста на програмата за ресоцијализација.

(2) При одлучувањето за погодноста директорот на установата ќе се раководи од начелото на индивидуализација на извршувањето на казната затвор.

(3) Составот на комисијата од ставот (1) на овој член, видот и начинот на користење на погодностите од членот 218 на овој закон го пропишува министерот за правда по предлог на директорот на Управата.

Глава XIII

ПРОГРЕСИРАЊЕ, РЕГРЕСИРАЊЕ, ПРЕМЕСТУВАЊЕ И ПРЕКИН НА КАЗНА НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА

1. Прогресирање на осудени лица

Член 220

(1) Осудените лица во текот на издржувањето на казната, прогресираат од установа од затворен во полуотворен или отворен вид, односно во соодветните одделенија на истата установа, по исполнување на следните услови:

- издржан дел од казната затвор,
- степен на ризик,
- резултати од реализација на индивидуалната програма за третман и
- почитување на одредбите од куќниот ред на установата.

(2) Поблиските услови за прогресирање на осудените лица од ставот (1) на овој член, се доуредуваат со општ акт што го донесува директорот на Управата.

Член 221

(1) Директорот на Управата по предлог на директорот на установата или по барање на осудено лице донесува решение за прогресирање на осудените лица.

(2) Директорот на установата донесува решение за прогресирање на осудените лица од едно во друго одделение во установата, под условите од членот 220 на овој закон.

(3) Решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член се конечни.

(4) Примерок од решението од ставот (1) на овој член, директорот на Управата го доставува до судијата за извршување на санкциите.

2. Регресирање на осудени лица

Член 222

(1) Ако осуденото лице со своето однесување не ги исполнува целите предвидени во програмата за третман, може да биде вратено од установата со полиберален вид во установа од построг вид, односно во соодветно одделение на истата установа.

(2) За регресирање на осуденото лице од установа со полиберален во установа од построг вид, по предлог на директорот на установата одлучува со решение директорот на Управата.

(3) За регресирање на осуденото лице од полуотворено, односно отворено во затворено одделение на иста установа одлучува директорот на установата, со решение.

(4) Решенијата од ставовите (2) и (3) на овој член се конечни.

3. Преместување на осудени лица

Член 223

(1) Осуденото лице по негово барање може да биде преместено на натамошно издржување на казната затвор од една во друга установа од ист или од различен вид:

- кога со натамошното престојување во таа установа му е загрозен животот или телесниот интегритет,
- за да биде поблиску до живеалиштето или престојувалиштето на неговото семејство, доколку остатокот од казната не ја надминува максималната должина на казната затвор што се издржува во установа во која бара да биде преместен и доколку е класификуван со полуотворен или отворен третман.

(2) Осудено лице може да биде преместено на натамошно издржување на казната затвор од една во друга установа од ист или од различен вид, по предлог на директорот на установата кога со натамошното престојување во таа установа:

- се загрозува безбедносната состојба во установата, неговиот живот и неговиот телесен интегритет или интегритетот на друго осудено лице,

- поради преполнет капацитет на установата нема услови за нормално или безбедно извршување на казната затвор,

- поради рационалност на судската постапка што се води против осуденото лице за време на издржувањето на казната пред суд надвор од седиштето на установата каде ја издржува казната,

- поради неопходна соодветна здравствена заштита, образование и други третмански потреби и

- за да биде поблиску до живеалиштето или престојувалиштето на неговото семејство, доколку остатокот од казната не ја надминува максималната должина на казната затвор што се издржува во соодветната установа.

(3) За преместувањето на осудените лица, решение донесува директорот на Управата.

(4) Решението од ставот (3) на овој член е конечно.

(5) Примерок од решението се доставува до судијата за извршување на санкциите.

4. Прекин на издржувањето на казната на осудените лица

Член 224

(1) Прекин на издржување на казната затвор претставува привремено отпуштање на осуденото лице од установата, а времето поминато на прекин не се смета во издржаната казна.

(2) По барање на осуденото лице или по предлог на директорот на установата, врз основа на мислење на здравствен работник, медицинска документација и мислење на надлежен јавен обвинител, судијата за извршување на санкциите со решение може да го прекине издржувањето на казната подолго од 30 дена, поради лекување, кога не постојат услови лекувањето да се спроведе во установата или установата да го упати во соодветна здравствена установа.

(3) Примерок од решението се доставува до осуденото лице, јавниот обвинител, а по правосилноста на решението, истото се доставува до казнено-поправната установа и до Управата, заради евиденција.

(4) Осуденото лице на кое му е дозволен прекин на издржувањето на казната заради лекување е должно секој месец да достави медицинска документација на судијата за извршување на санкциите за неговата здравствена состојба. Ако се утврди дека престанале причините поради кои е одобрен прекилот на казната, судијата за извршување на санкциите ќе го стави вон сила решението за прекин на казната.

(5) Против решението донесено по барање за прекин на издржувањето на казната, осуденото лице и јавниот обвинител имаат право на жалба во рок од три дена до советот составен од тројца судии кој одлучува во прв степен надвор од главна расправа согласно со Законот за кривична постапка.

(6) Ако по истекот на времето на прекилот на казна поради лекување сè уште има потреба од лекување согласно со членот 225 ставовите (1) и (2), осуденото лице може да побара продолжување на прекилот.

(7) Судијата може да ги провери околностите наведени во барањето за продолжување на прекилот, а по извршените проверки врз основа на мислење на здравствениот работник, медицинска документација и мислењето на надлежен јавен обвинител во најкус можен рок да донесе решение.

(8) До донесување на решението за продолжување на прекилот се известува казнено-поправната установа каде што осуденото лице ја издржува казната затвор, дека осудениот се наоѓа на болничко лекување во здравствена установа и за истото лице да се обезбеди надзор од припадник на затворската полиција.

Член 225

(1) На осудени лица кои се на издржување казна затвор, директорот на Управата донесува решение за прекинување на издржувањето на казната во траење до 30 дена, од следните причини:

1) има потреба или се наоѓа на болничко лекување од потешка акутна болест, зависности или породување;

2) се случила смрт или тешка болест во потесното семејство на осуденото лице или

3) работи предизвикани од елементарна непогода.

(2) Решението од ставот (1) на овој член е конечно.

(3) Примерок од решението од ставот (1) на овој член се доставува до судијата за извршување на санкциите.

Член 226

(1) Осуденото лице кое се наоѓа на издржување на казната затвор е должно да се јави во казнено-поправната установа, најдоцна до крајот на денот на истек на одобриениот прекин.

(2) Ако по истекот на времето на прекилот на казната од членовите 224 и 225 од овој закон, осуденото лице не се јави на натамошно издржување на казната, установата во рок од 24 часа за тоа ќе го извести судијата за извршување на санкциите кој ќе преземе законски мерки за приведување на осуденото лице на натамошно издржување на казната затвор.

Член 227

Прекин на издржувањето на казната може да определи и надлежниот суд кога решава по некои од вонредните правни средства поднесени од странките во кривичната постапка.

Глава XIV

ОДНОС НА СЛУЖБЕНИТЕ ЛИЦА СПРЕМА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА

Член 228

Службените лица своите обврски треба да ги извршуваат чесно и непристрасно, независно од полот, расата, боја на кожа, националноста, ментална или телесна попреченост, родов идентитет, сексуална ориентација, вероисповедта и политичките уверувања на осудените лица, согласно со кодексот на однесување на службените лица во извршување на работните задачи во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Член 229

(1) Установата и службените лица ги преземаат потребните мерки за постигнување и одржување на високо ниво на стручност и проширување на знаењата и компетентноста на личноста кои непосредно извршуваат работи во третманот на осудените лица.

(2) Вработените имаат право и обврска на почетна и континуирана обука и проверка на нивните знаења и способности.

(3) Обуките и проверката на знаењата и способностите ги организира Управата и се одржуваат во Центарот за тренинг и едукација.

(4) Центарот за тренинг и едукација е посебна организациона единица во рамките на Управата.

(5) За остварување на работите од ставот (1) на овој член, министерот за правда донесува програма за почетна и континуирана обука и остручување на службените лица во установите.

(6) Министерот за правда донесува кодекс на однесување на службените лица во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

(7) Непочитување на кодексот за однесување претставува потешка повреда на работните обврски.

Глава XV

ОДРЖУВАЊЕ НА РЕДОТ И ДИСЦИПЛИНАТА

1. Должност на осудените лица за одржување на редот и дисциплината

Член 230

(1) Осудените лица се должни да се придржуваат на одредбите на овој закон и на куќниот ред, да ги исполнуваат обврските од програмата за третман и да се придржуваат на наредбите на службените лица.

(2) Редот и дисциплината се одржуваат во интерес на безбедноста на установата, за да се овозможи заеднички живот на осудените лица и за постигнување на целите на третманот.

2. Дисциплинска и материјална одговорност на осудените лица

Член 231

(1) Секое непочитување на одредбите од овој закон и на Кукниот ред претставува дисциплинска повреда и носи соодветна дисциплинска одговорност.

(2) Дисциплинските повреди можат да бидат потешки и полесни повреди.

(3) Потешки дисциплински повреди се:

- учество и поттикнување на бунт,
 - неисполнување на наредба на службено лице со што би се предизвикале поголеми нарушувања во работењето на установата,
 - физички напад на службено или друго осудено лице,
 - внесување или изготвување на предмети што можат да се користат за напад, бегство или за вршење на кривично дело,
 - бегство или обид за бегство од издржување на казната затвор,
 - ненавремено враќање од прекин на казната затвор,
 - злоупотреба на доделените погодности,
 - внесување или изработка на алкохолни пијалаци и наркотични средства, нивно уживање или растурање,
 - намерна повреда на прописите за заштита при работа, заштита од пожар, експлозија или други природни несреќи,
 - предизвикување на поголема материјална штета, ако била предизвикана намерно или од големо невнимание,
 - занимавање со препродавање,
 - позајмување на пари и меѓусебно задолжување за лихварска камата,
 - присилување, вршење на психички и физички облик на притисок над други осудени лица и поттикнување кон тоа,
 - одбивање на осуденото лице да биде подложено на тестирање во случај ако постои основано сомнение дека користел алкохол, опојни дроги и други психоактивни супстанции,
 - поседување и користење на мобилен телефон,
 - недозволено комуницирање со надворешен свет,
 - давање поткуп,
 - сексуално вознемирување на друго осудено лице,
 - оштетување на инвентар и средства во сопственост на установата,
 - други повреди во кои постојат елементи на кривично дело и
 - повторување на полесни повреди.
- (4) Полесните повреди на дисциплината се утврдуваат со кукниот ред на установата.

Член 232

За повреда на редот и дисциплината спрема осудените лица можат да се применат следните дисциплински казни:

- 1) опомена;
- 2) јавна опомена;
- 3) ограничување на доделување на погодности до три месеци;
- 4) упатување во самица од три до 14 дена со или без право на работа.

Член 233

(1) Дисциплинските казни ги изрекува директорот на установата, на предлог на дисциплинска комисија.

(2) Во дисциплинската постапка осуденото лице мора да биде сослушано и неговата изјава проверена.

(3) При изрекувањето на дисциплинската казна ќе се земе предвид поведението на осуденото лице и дали порано било дисциплински казнувано.

(4) Дисциплинската комисија е составена од претседател и двајца членови и нивни заменици. Претседател на комисијата е раководителот на секторот за ресоцијализација, а членови се претставници од инструкторите и затворската полиција.

(5) Начинот на постапување на дисциплинската комисија од ставот 1 на овој член се уредува со општ акт на директорот на Управата.

Член 234

Дисциплинските казни опомена, јавна опомена и ограничување за користење на погодности до три месеци, можат да се изречат само за полесни повреди на редот и дисциплината согласно со Кукниот ред на установата.

Член 235

(1) Дисциплинската казна упатување во самица од три до 14 дена со или без право на работа, може да се изрече за потешки повреди на дисциплината.

(2) Извршувањето на дисциплинската казна упатување во самица може условно да се одложи до шест месеци ако основано се очекува дека и без извршување на изречената казна ќе се постигне целта на дисциплинското казнување.

(3) Условното одлагање на извршувањето на дисциплинската казна ќе се отповика ако условно казнето осудено лице во рокот за кој е одложено извршувањето е повторно дисциплински казнето. Ако се отповика изречената казна ќе се изрече една казна и за поранешната и за новата дисциплинска повреда, при што упатувањето во самица може да се изрече во траење до 14 дена.

(4) Извршувањето на дисциплинската казна се извршува веднаш, а најдоцна во рок од 14 дена од правосилноста на решението за изрекување на дисциплинската казна самица.

(5) Извршувањето на изречената дисциплинска казна не може да се одлага ако осуденото лице е казнето за повреда која е предвидена како кривично дело за кое законот пропишува казна затвор до една година.

Член 236

(1) При извршувањето на дисциплинската казна упатување во самица на осуденото лице му се обезбедуваат потребните хигиенски и здравствени услуги и му се овозможува читање на книги и весници.

(2) Просторијата во која се извршува дисциплинската казна упатување во самица мора да е во големина од најмалку 9 м³/4 м², да е осветлена со дневно светло, да има санитарен јазол, вода за пиење, кревет со постелина, маса и столица и да е загреана.

(3) На дисциплински казнетиот со упатување во самица му се обезбедува престојување на свеж воздух надвор од затворените простории еден час дневно.

(4) Казнетото лице секојдневно го посетува лекар, а директорот на установата еднаш неделно.

(5) На осудените лица кои издржуваат дисциплинска казна упатување во самица не смее да им биде ограничено правото на допишување, телефонирање, посети и примање на пратки.

Член 237

Дисциплинската казна упатување во самица нема да се изврши или ќе се прекине ако со извршувањето се загрозува здравјето на осуденото лице.

Член 238

Директорот на установата може да го запре извршувањето на дисциплинската казна ако утврди дека со тогашното извршување на казната е постигната целта на дисциплинското казнување.

Член 239

(1) Осуденото лице е одговорно за штетата што ја предизвикало во установата намерно или со крајно невнимание.

(2) За постоењето на штета, нејзината висина, кој и под кои околности ја предизвикал, како и за начинот и рокот на нејзиното надоместување, ја утврдува комисија именувана од директорот на установата.

(3) Ако осуденото лице одбие да ја плати штетата, установата може своето побарување да го оствари со тужба пред надлежниот суд.

Член 240

(1) Против решението за изречена дисциплинска казна, како и против решението од членот 239 од овој закон со кое е одлучено за надоместување на штетата, осуденото лице има право на жалба во рок од три дена до директорот на Управата.

(2) Жалбата на осуденото лице го задржува извршувањето на решението, освен во итни случаи кога се загрозува безбедносната состојба на установата по проценка на директорот на установата.

(3) Директорот на Управата по жалбата одлучува во рок од 48 часа.

Глава XVI

СМРТ НА ОСУДЕНО ЛИЦЕ И ПРИСУСТВО НА ПОГРЕБ

Известување за смрт на осудено лице

Член 241

(1) Ако осуденото лице за време на издржувањето на казната почине, установата е должна за тоа веднаш да ги извести: потесното семејство на осудениот и судијата за извршување на санкциите, Управата и матичарот во седиштето на установата, а по потреба и други државни органи.

(2) Телото на починатото осудено лице ќе го прегледа лекар кој ќе ги утврди и причините за смртта.

(3) Посмртните останки на осуденото лице ќе му се предадат на семејството на осуденото лице. Ако членовите на семејството не сакаат да ги прифатат посмртните останки или нема семејство, осуденото лице ќе биде погребано на месните гробишта на трошок на установата.

(4) Ако постои сомнение за причините за смртта на осуденото лице, се постапува согласно со Законот за кривичната постапка и меѓународните договори од оваа област, ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

Присуство на осуденото лице на погреб на член од потесното семејство

Член 242

(1) Осуденото лице може да присуствува на погреб на член од потесното семејство во времетраење до 12 часа, со или без присуство на службено лице од установата во зависност од третманската група и степенот на безбедносен ризик, по одобрение на директорот на установата.

(2) Член на потесното семејство се смета секое лице кое е заведено во картонот за посета на осуденото лице.

Глава XVII

ОТПУШТАЊЕ НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА ОД ИЗДРЖУВАЊЕ НА КАЗНАТА

1. Основи за отпуштање на осудените лица

Член 243

Осудените лица се отпуштаат од издржувањето на казната по издржаната казна, по простување на остаток на казната со акт на надлежен орган, по одлука за условен отпуст и по одлука на директорот на установата за предвремено отпуштање од издржување на казната.

2. Подготвување за отпуштање од установата

Член 244

(1) Осуденото лице се подготвува за отпуштање од издржувањето на казната од почетокот на издржувањето на казната во установата.

(2) Активностите на подготвување за отпуштање на осуденото лице се интензивираат пред истекот на казната, односно пред денот кога се претпоставува дека ќе биде отпуштено.

(3) На два дена пред отпуштањето осуденото лице се ослободува од работа за да може да се подготви за излегување.

Член 245

(1) Пред отпуштањето осуденото лице го прегледува лекар во установата кој писмено ќе ја констатира неговата здравствена состојба во моментот на отпуштањето.

(2) Ако осуденото лице во времето кога се отпушта од издржувањето на казната е тешко болно, установата ќе го смести во најблиската здравствена установа.

(3) Ако осуденото лице нема средства да ги плати трошоците за лекување, за првиот месец на лекувањето тие ќе паднат на товар на установата, а за натамошното лекување ќе се постапува според општите прописи.

Член 246

Установата ги поднесува превозните трошоци на осуденото лице од установата до местото на неговото живеалиште, односно престојувалиште, доколку лицето кое се отпушта нема средства за таа намена.

Член 247

(1) При отпуштањето од установата на осуденото лице му се предава неговиот документ за лична идентификација и отпусниот лист од установата. На осуденото лице му се предаваат и другите негови предмети, како и заштедените пари од работа во установата.

(2) Во отпусниот лист се содржани податоци за времето на отпуштање и времето и местото кога и каде треба да се јави на подрачниот орган за внатрешни работи.

3. Отпуштање по издржаната казна

Член 248

(1) Осуденото лице се отпушта од издржување на казната од установата во денот и часот кога му истекува издржувањето на казната.

(2) Ако последниот ден на издржувањето на казната паѓа во недела или празник, осуденото лице се отпушта во денот што му претходи.

4. Отпуштање по простување на казната

Член 249

Осуденото лице се отпушта од издржувањето на казната од установата во денот кога со акт на амнестија или помилување донесен од страна на надлежен орган се ослободува од натамошно издржување на казната затвор.

5. Отпуштање по условен отпуст

Член 250

Осуденото лице се отпушта од издржувањето на казната во денот кога со решението за условен отпуст е определено отпуштањето.

6. Постапка за условен отпуст

Член 251

(1) Постапката за условен отпуст се спроведува согласно со Законот за пробацација.

(2) Барање за отпуштање по основ на условен отпуст, под услови определени со закон, може да поднесе осуденото лице или неговиот брачен/вонбрачен другар, адвокат, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител.

(3) Предлог за отпуштање на осуденото лице по основ на условен отпуст поднесува и директорот на установата, врз основа на постапка предвидена согласно со Законот за пробацација.

Член 252

(1) За условно отпуштање на осуденото лице одлучува судот што ја донел пресудата во прв степен во совет составен од тројца судии, кој одлучува надвор од главниот претрес.

(2) Во решението за условен отпуст се наведува денот на отпуштањето на осуденото лице при што е неопходно да се води сметка за рокот на жалбената постапка.

Член 253

(1) Пред одлучувањето за условниот отпуст првостепениот суд ги има предвид писмениот извештај и мислењето на пробацискиот службеник врз основа на кои е даден предлогот за условен отпуст. Во случај кога до судот е поднесено барање за условен отпуст надлежниот суд може да побара од надлежната локална пробациска канцеларија да достави пробациски извештај. Надлежниот суд бара дополнителни податоци од пробациската канцеларија, а може да се сослуша и осуденото лице и да се побара мислење од судијата за извршување на санкциите за околности што се однесуваат на личноста на осуденото лице, неговото поведение за време на издржувањето на казната, извршувањето на работните обврски и за други околности од кои може да се заклучи дали е постигната целта на казнувањето и особено дали осуденото лице во иднина нема да врши кривични дела.

(2) Предлогот на директорот на установата го застапува и го образложува надлежен пробациски службеник.

(3) Податоците кои установата ги доставува до судот се од доверлива природа и се исклучиво наменети за целите на постапката.

Член 254

(1) Барањето односно предлогот за условен отпуст може повторно да се поднесе по истекот на шест месеци за казна затвор над една година, односно три месеци

за казна затвор под една година од правосилноста на решението со кое е одбиено претходното барање на осуденото лице, односно предлогот на директорот.

(2) Решението со кое судот одлучува за условен отпуст се доставува до осуденото лице, членот на семејството што поднел барање за условен отпуст, установата во која осуденото лице издржува казна, надлежната локална пробациска канцеларија, надлежниот јавен обвинител и до полициската станица за определено подрачје според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице, ако одлуката е позитивна.

Член 255

(1) Судот во решението за условен отпуст може на условно отпуштениот да му одреди заштитен надзор, што се состои во посебни мерки на помош, грижа, надзор или заштита кои ги спроведува надлежен орган согласно со закон.

(2) Во решението од ставот (1) на овој член, судот може да определи дали над условно отпуштениот лице ќе се примени мерка-електронски надзор.

Член 256

Против решението по барањето или предлогот за условен отпуст осуденото лице и надлежниот јавен обвинител имаат право на жалба во рок од осум дена до повисокиот суд.

7. Отпуштање по одлука на директорот на установата

Член 257

(1) Директорот на установата може да го отпусти осуденото лице и пред истекот на казната најмногу 30 дена за казна затвор до три години, односно 60 дена за казна затвор над три години, ако осуденото лице издржало 9/10 од казната и доколку осуденото лице не добило условен отпуст.

(2) Предвременно отпуштање на осуденото лице пред истек на казната може да се изврши ако се исполнети следните критериуми:

- осуденото лице од самиот почеток на извршување на казната да соработува и да го прифати процесот на ресоцијализација во согласност со одредбите на Куќниот ред, да има позитивно однесување во осуденичката средина,

- дисциплинирано и квалитетно да ги извршува поставените работни задачи во текот на работното ангажирање,

- да има позитивен однос кон сите вработени во установата, а особено кон непосредниот воспитувач и инструктор и

- да не ги злоупотребува дадените погодности во текот на издржување на казната.

Глава XVIII

ПОМОШ НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА ПО ОТПУШТАЊЕ ОД УСТАНОВАТА

Член 258

(1) Помошта по отпуштањето претставува збир на мерки и постапки што се применуваат заради вклучување на отпуштениите осудени лица во животот на слобода, а се состои од: обезбедување на сместување и исхрана, обезбедување на лекување, совети за изборот на живеалиштето, односно престојувалиштето, усогласување на семејните односи, пронаоѓање на вработување, довршување на стручното оспособување, давање парична помош за покривање на најнеопходните потреби, како и други облици на помош и поддршка.

(2) Пред отпуштањето на осуденото лице на кое му е потребна помош по излегувањето на слобода, установата, пет дена пред отпуштање на осуденото лице од установата го известува центарот за социјални работи според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице за денот кога треба да биде отпуштено и ќе го наведе видот на помошта, што особено му е потребна заради негово успешно вклучување во живот на слобода.

Член 259

По отпуштањето од установата, осуденото лице пуштено на условен отпуст може да се обрати до пробацискиот службеник заради давање помош и поддршка.

Глава XIX

ПОДГОТВУВАЊЕ НА ЗАКЛУЧЕН ИЗВЕШТАЈ

Член 260

(1) Пред отпуштањето на осуденото лице по основ на отпуштање по опростување и истек на казната од установата, секторот за ресоцијализација, подготвува заклучен извештај за реализираната програма за третман со осуденото лице, како и за оцената за остварениот степен на ресоцијализација на осуденото лице.

(2) Заклучниот извештај се внесува во личниот лист на осуденото лице.

(3) Заклучниот извештај се доставува во рок од осум дена до полициска станица за определено подрачје и центарот за социјални работи според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на отпуштеното осудено лице, судијата за извршување на санкциите, а по потреба и до други државни органи.

Глава XX

ИЗВРШУВАЊЕ НА ПАРИЧНА КАЗНА

Органи и постапка за извршување на паричната казна на физички лица

Член 261

(1) Постапката за наплата на парична казна на физички лица по службена должност ја поведува судот што ја изрекол паричната казна во прв степен.

(2) Доколку осуденото лице нема живеалиште, односно престојувалиште во седиштето на судот што му ја изрекол паричната казна во прв степен, тогаш првостепениот суд е должен да му ја достави правосилната пресуда за наплата на паричната казна на судот според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето.

Член 262

(1) Ако осуденото лице во определениот рок не ја плати паричната казна се пристапува кон присилна наплата.

(2) Трошоците на присилната наплата на паричната казна паѓаат на товар на осуденото лице.

Член 263

(1) Судијата за извршување на санкциите пред да пристапи кон присилна наплата, на осуденото лице му праќа опомена да ја плати паричната казна во рок кој не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на опомената.

(2) Ако осуденото лице во определениот рок не ја плати казната се пристапува кон присилна наплата согласно со закон.

(3) Ако присилното извршување остане без успех, се пристапува кон замена на паричната казна со затвор.

Член 264

(1) Ако осуденото лице по правосилноста на одлуката не може паричната казна да ја плати веднаш, поднесува барање за плаќање на рати, но рокот на исплата не може да биде подолг од две години, со можност за продолжување на рокот за уште три месеци.

(2) Доколку осуденото лице не ги плаќа на времето ратите, судот ќе ја отповика својата одлука за плаќање на рати и ќе пристапи кон наплата на паричната казна веднаш или со замена со затвор.

Член 265

Ако едновременно се врши присилна наплата на паричната казна и на трошоците на кривичната постапка, најнапред се наплатуваат трошоците на кривичната постапка.

ИЗВРШУВАЊЕ НА СПОРЕДНИ КАЗНИ

Глава XXI

ЗАБРАНА НА ВРШЕЊЕ НА ПРОФЕСИЈА, ДЕЈНОСТ ИЛИ ДОЛЖНОСТ

Член 266

(1) Пресудата со која е изречена казна забрана на вршење професија, дејност или должност по правосилноста, надлежниот суд по службена должност му ја доставува на извршување на правното лице или друга институција во која осуденото лице е вработено, на надлежниот орган за издавање одобрение или дозвола за вршење професија, дејност или должност и на Централниот регистар на Република Македонија, како и на надлежниот орган за регистрација.

(2) Централниот регистар на Република Македонија ќе изврши упис на изречената казна со прибелешка во регистарската влошка и тоа ќе го објави.

(3) Правосилната пресуда од ставот (1) на овој член се доставува и на полициска станица за определено подрачје според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице.

(4) Ако лицето спрема кое е изречена казната од ставот (1) на овој член го промени местото на живеалиштето, односно престојувалиштето, а времето за кое оваа казна е изречена не поминало, Министерството за внатрешни работи за оваа казна ќе го известат надлежниот суд во местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице, во рок од 15 дена.

Член 267

(1) Кога вршењето на професија, дејност или должност е поврзано со дозвола или одобрение од надлежен орган, оваа казна се извршува со одземање на дозволатата односно одобрението или со забрана на нивно издавање за времето додека трае казната.

(2) Надлежниот орган, казната од ставот (1) на овој член ја извршува со преземање на дејствија со кои на осуденото лице му се оневозможува да врши определена професија, дејност или должност.

(3) За извршување на казната, Државниот инспекторат на трудот го известува надлежниот суд, во рок од 15 дена.

ЗАБРАНА НА УПРАВУВАЊЕ СО МОТОРНО ВОЗИЛО

Член 268

(1) Правосилната пресуда со која е изречена казната забрана на управување со моторно возило надлежниот суд му ја доставува на извршување на полициската ста-

ница на определено подрачје според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице на кое му е изречена оваа казна.

(2) Извршувањето на казната од ставот (1) на овој член се спроведува со впишување во возачката дозвола на забраната за управување со моторно возило од одреден вид или категорија или во забрана на нејзино издавање на осуденото лице за времето за кое му е изречена.

(3) Изречената казна забрана на управување со моторно возило се запишува во казнената евиденција.

(4) Ако лицето спрема кое е изречена казната од ставот (1) на овој член го промени местото на живеалиштето, односно престојувалиштето, а времето за кое оваа казна е изречена не истекло, полициска станица за определено подрачје за оваа казна ќе го извести надлежниот суд во местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на осуденото лице, во рок од 15 дена.

Член 269

(1) Казната забрана на управување со моторно возило од одреден вид или категорија за лице кое има странска возачка дозвола за управување со моторно возило ја извршува полициска станица за определено подрачје според местото на извршувањето на кривичното дело.

(2) Возачката дозвола ќе му се врати на странецот при напуштањето на територијата на Република Македонија.

ПРОТЕРУВАЊЕ НА СТРАНЕЦ ОД ЗЕМЈАТА

Член 270

(1) Правосилната пресуда со која е изречена казната протерување на странец од земјата, надлежниот суд му ја доставува на извршување на Министерството за внатрешни работи.

(2) Казната од ставот (1) на овој член се извршува според одредбите на закон со кој се регулира движење и престој на странци.

ЗАБРАНА ЗА ПОСЕТУВАЊЕ НА СПОРТСКИ НАТПРЕВАРИ

Член 271

(1) Пресудата со која е изречена казната забрана за посетување на спортските натпревари, надлежниот суд по службена должност ја доставува на извршување на подрачната единица на Министерството за внатрешни работи според местото на живеалиштето односно престојувалиштето на осуденото лице на кое му е изречена оваа казна. Ако лицето спрема кое е изречена оваа казна го промени местото на живеалиштето, односно престојувалиштето, а времето за кое оваа казна е изречена не поминало, е должен да го извести Министерството за внатрешни работи за направената промена, во рок од осум дена.

(2) Изречената казна забрана за посетување на спортските натпревари се запишува во казнената евиденција.

(3) Надлежниот орган, казната од ставот (1) на овој член, ја извршува со преземање на дејствија со кои на осуденото лице му се оневозможува да ги посетува спортските натпревари.

(4) Лицето на кое му е изречена казната забрана за посетување на спортските натпревари е должно најдоцна два часа пред почетокот на спортскиот натпревар да

дојде и остане во надлежната полициска станица според местото на живеење или престојување за време на спортскиот натпревар и еден час по завршување на спортскиот натпревар.

(5) Во случај кога лицето поради здравствени причини, професионални обврски или други оправдани причини, кои не трпат одложување, не е во можност да дојде и остане во надлежната полициска станица, е должно да ја извести надлежната полициска станица според местото на живеење или престојување за адресата на која ќе се наоѓа во временскиот период. Министерството за внатрешни работи проверува дали лицето се наоѓа на адресата.

(6) Во случај кога лицето нема да се јави во надлежната полициска станица, Министерството за внатрешни работи, во рамките на своите овластувања ќе ги преземе сите неопходни мерки и дејствија за негово пронаоѓање, со цел за извршување на изречената казна. За извршување на казната, Министерството за внатрешни работи го известува надлежниот суд, во рок од осумдена.

ИЗВРШУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ НА БЕЗБЕДНОСТ

Глава XXII

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПСИХИЈАТРИСКО ЛЕКУВАЊЕ И ЧУВАЊЕ ВО ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА

Член 272

(1) Мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа основана за таа цел, или во специјална болница за психијатрија.

(2) Во одлуката со која е изречена мерката на безбедност од ставот (1) на овој член, судот ја определува и здравствената установа во која ќе се извршува мерката.

(3) Кога мерката на безбедност од ставот (1) на овој член е изречена со казна затвор, осуденото лице прво се упатува на извршување на мерката на безбедност.

Член 273

(1) Лицето спрема кое треба да се изврши мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа, во здравствената установа го упатува судијата за извршување на санкциите, а го спроведува здравствен работник на установата определена од судот. Од причини на безбедност може да се определи спроведувањето да го обезбедува Министерството за внатрешни работи.

(2) Ако лицето од ставот (1) на овој член, се наоѓа во притвор во здравствената установа го спроведува припадник на затворската полиција во установата во која се наоѓа во притвор.

(3) Трошоците на спроведувањето паѓаат на товар на надлежниот суд.

Член 274

Спрема лицата во однос на кои се извршува мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа можат да се применат ограничувања на движењето и контактирањето во мера што е неопходна за спроведување на третманот на лекување и чување и за одржување на куќниот ред и дисциплина во здравствената установа.

Член 275

(1) Здравствената установа во која се извршува мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување е должна најмалку два пати годишно да го извести судот што ја изрекол мерката за здравствената состојба на лицето.

(2) Кога здравствената установа ќе оцени дека престанала потребата за лекување и чување ќе му предложи на надлежниот суд да го запре натамошното извршување на оваа мерка. Здравствената установа за осудените лица со битно намалена пресметливост на кои не им истекла казната може да предложи условен отпуст.

Член 276

Ако судот одлучи осуденото лице да биде упатено на издржување на остатокот на изречената казна затвор, од казнено-поправната установа во која осуденото лице треба да ја издржува казната ќе побара да го спроведе во установата.

Член 277

(1) Стручниот надзор во здравствената установа во која се извршува мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување врши овластена комисија од Министерството за здравство најмалку еднаш годишно.

(2) Надзор на законитоста во извршувањето на мерката од ставот (1) на овој член, врши судијата за извршување на санкциите.

Член 278

Општ акт со кој се уредува куќниот ред во здравствената установа во однос на лицата спрема кои се извршува мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување донесува министерот за здравство во согласност со министерот за правда.

Член 279

Трошоците на извршувањето на мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување и чување во здравствена установа паѓаат на товар на буџетот на Република Македонија, а се обезбедуваат во посебна ставка во буџетот на Министерството за здравство.

Глава XXIII

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПСИХИЈАТРИСКО ЛЕКУВАЊЕ НА СЛОБОДА

Член 280

(1) Мерката на безбедност задолжително психијатриско лекување на слобода се извршува во здравствена установа која првостепениот суд ја определил во својата одлука.

(2) Мерката од ставот (1) на овој член ја извршува судијата за извршување на санкциите според живеалиштето, односно престојувалиштето на лицето.

Член 281

Здравствената установа во која се извршува задолжителното психијатриското лекување на слобода должна е најмалку на секои шест месеци да го известува судот што ја донел одлуката во прв степен за здравствената состојба на лицето спрема кое се извршува оваа мерка и за резултатот на лекувањето.

Член 282

Во однос на стручниот надзор, надзорот на законитоста, општиот акт за куќниот ред и трошоците на извршувањето на оваа мерка се применуваат одредбите на членовите од 277 до 279 од овој закон.

Глава XXIV

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ЛЕКУВАЊЕ ОД БОЛЕСТИ НА ЗАВИСНОСТ (АЛКОХОЛ, ДРОГА ИЛИ НАРКОТИЧНИ СУПСТАНЦИИ)

Член 283

Мерката на безбедност задолжително лекување од болести на зависност се извршува во здравствена установа предвидена во членот 272 став (1) од овој закон.

Член 284

Ако во установата не постојат услови за задолжително лекување од болести на зависност, кога оваа мерка е изречена со казна затвор, или кога е изречена со парична казна или условна осуда, мерката се извршува во здравствена установа што ќе ја определи судот во одлуката со која е изречена мерката.

Член 285

Судијата за извршување на санкциите согласно со одредбата на членот 284 од овој закон го упатува лицето на извршување на задолжителното лекување од болести на зависност непосредно во установата, односно во здравствената установа.

Член 286

Здравствената установа во која се извршува задолжителното лекување од болести на зависност е должна најмалку на шест месеци да го известува судот што ја донел одлуката во прв степен за здравствената состојба на лицето спрема кое се извршува оваа мерка и за резултатот од лекувањето.

Член 287

(1) Здравствената установа ќе го извести судот што ја донел одлуката во прв степен за завршеното лекување на лицето спрема кое е изречено задолжително лекување од болести на зависност.

(2) Ако осуденото лице без оправдана причина не се подложи на лекување или лекувањето го напушти, здравствената установа ќе го извести за тоа судот што ја донел одлуката во прв степен.

Член 288

(1) Трошоците на извршувањето на задолжителното лекување од болести на зависност во здравствената установа паѓаат на товар на Буџетот на Република Македонија, а се обезбедуваат во посебна ставка во буџетот на Министерството за здравство.

(2) Трошоците на извршувањето на задолжителното лекување од болести на зависност откако осуденото лице ќе биде упатено остатокот на казната затвор да ја издржи во установата, паѓаат на товар на Буџетот на Република Македонија.

Член 289

Во однос на стручниот надзор, надзорот на законитоста и општиот акт за куќниот ред на оваа мерка се применуваат одредбите на членовите 278 и 279 од овој закон.

ИЗВРШУВАЊЕ НА КРИВИЧНИ САНКЦИИ СПРЕМА ДЕЦА

Глава XXV

1. Посебни одредби за извршување на казната затвор за деца

Член 290

Во извршувањето на казната затвор за деца се применуваат одредбите на овој закон, ако во оваа глава поинаку не е определено.

Член 291

(1) Децата казната затвор ја издржуваат во посебна казнено-поправна установа, одвоено од полнолетни лица.

(2) Децата од машки пол се сместуваат одделно од децата од женски пол. Програмите за професионално оспособување, образовни, социјални и забавни активности децата може да ги реализираат заедно.

(3) По наполнување на 23-годишна возраст, лицата осудени на казна затвор за деца, казната ја издржуваат согласно со актот за распоредување на осудените лица и децата во казнено-поправните установи и воспитно-поправните установи.

Член 292

Установите за деца неопходно е да го имаат минимумот на безбедност и да имаат физички пречки до степен да го спречуваат бегството на децата, но така поставени што ако се направи обид за бегство да не предизвикаат физичко повредување кај детето што се обидело да бегне.

Член 293

Бројот на деца во една установа за деца треба да ја овозможува индивидуализацијата во третманот.

Член 294

Установата за деца мора да има отворено одделение во кое детето ќе прогресира, кога ќе се утврди дека поради отсуство на физичко обезбедување нема да побегне и дека ќе се придржува на редот заснован врз самодисциплина во одделението.

Член 295

Постапката за прием на детето во установата за деца треба да биде спроведена на начин што ќе ги сведе на минимум неповолните психолошки ефекти од лишувањето од слобода.

Член 296

Со третманот што се спроведува спрема децата според стручно изготвена програма утврдена од министерот за правда во согласност со министерот за образование и наука и министерот за труд и социјална политика треба да се охрабрува и да му се помага на детето, кај него да се поттикнуваат позитивни особини и развој на личноста и да му се овозможува образование, остречување и оспособување за живот на слобода.

Член 297

(1) Согласно со можностите на установата, децата се сместуваат во посебни соби за ноќевање.

(2) Ако поради недостиг на простор, ноќе во една просторија се сместени повеќе деца, чиј број не смее да биде поголем од пет лица треба да се обезбеди надзор што ќе се остварува на начин со кој ќе може да му се укаже заштита на секое дете.

Член 298

На децата, основното и средното образование и видот на работните задачи треба да им се определуваат според програмата за третман.

Член 299

(1) Во установата за деца задолжително се организира настава за основно и средно образование, а во зависност од условите и можностите на установата, се организираат и други видови на стручно оспособување на децата.

(2) Ако во установата за деца нема услови за организирање на настава, децата задолжително треба да посетуваат настава во училиште во местото каде што се наоѓа седиштето на установата.

(3) Изборот на видот на работните задачи, видот на наставата и стручното оспособување се врши според можностите на установата за деца, имајќи ги притоа предвид физичките способности, личните својства и склоноста на детето за одделен вид занимање.

Член 300

На детето му се обезбедува исхрана која дневно мора да има најмалку 14.600 џули.

Член 301

(1) На детето треба да му се обезбедат услови за физичка култура и спорт.

(2) Детето треба да се занимава два часа дневно со спорт и други слободни активности на чист воздух, а ако временските прилики тоа не го дозволуваат, тоа треба да го остварува во посебна просторија за физичко и рекреативно воспитување.

(3) Детето најмалку два часа дневно треба да има културно забавни активности.

(4) Детето најмалку два часа дневно треба да поминува во оспособување и вршење на образование по занимање.

(5) За сите активности во текот на денот се изготвува распоред за дневни активности, кој го подготвува стручниот тим во одделението за третман.

Член 302

(1) Детето има право на здравствена заштита, согласно со неговите развојни потреби.

(2) Лекарот треба да врши контрола на здравјето на децата, а во случај на болест да ги преземе неопходните мерки за нивно лекување.

(3) За здравствената состојба на детето треба да се известат неговото семејство или неговиот старател.

(4) Во случај на потреба од болничко лекување, потребна е согласност од родителот односно старателот на детето.

(5) Здравјето на децата преку систематски преглед се проверува два пати годишно.

Член 303

(1) На детето, директорот на установата за деца може да му дозволи отсуство заради посета на родителите и семејството два пати во текот на една година, во време кога не се одржува настава.

(2) Отсуството од ставот (1) на овој член може да трае до 14 дена, имајќи го предвид поведението во установата и залагањето на детето во учењето.

Член 304

На децата треба да им се даваат погодности кои ќе го поттикнуваат вклучувањето во активностите во установата за деца, развивање на позитивните црти на личноста и самопочитувањето.

Член 305

(1) Спрема деца не е дозволено примена на посебна мерка за одржување на ред и дисциплина-самица.

(2) За потешки повреди на редот и дисциплината, како и Кукниот ред на установата, децата можат да се издвојат во посебни соби за деца, во траење од пет до седум дена, во кој период стручниот тим презема посебни корективни активности со децата.

(3) Издвојувањето во посебна соба за деца, може да се одложи доколку има основ да се очекува дека и без тоа упатување, ќе биде постигната целта на издвојувањето.

(4) Начинот на издвојување ќе се регулира со посебен интересен акт кој го донесува директорот на установата.

2. Извршување на парична казна спрема деца

Член 306

(1) За извршувањето на паричната казна спрема деца соодветно се применуваат одредбите за извршување на парична казна од членовите 261 до 265 од овој закон.

(2) Кога неплатената парична казна судот ќе ја замени со алтернативната мерка општокорисна работа, се применуваат одредбите за извршување на општокорисната работа од членовите 375 до 377 на овој закон.

(3) Кога неплатената парична казна или неизвршената или делумно извршената општокорисна работа како нејзина замена судот ќе ја замени со мерка упатување во центар за деца или со мерка на засилен надзор, се применуваат одредбите за извршување на овие воспитни мерки согласно со одредбите од овој закон.

3. Забрана на управување на моторно возило и протерување на странец од земјата

Член 307

За извршувањето на забрана на управување на моторно возило од определен вид или категорија и протерување на странец од земјата спрема деца соодветно се применуваат одредбите за нивно извршување од овој закон.

ИЗВРШУВАЊЕ НА ВОСПИТНИ МЕРКИ

Глава XXVI

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 308

(1) Одредбите на оваа глава се применуваат на деца сторители на кривични дела на кои им е изречена воспитна мерка.

(2) Одредбите на оваа глава се применуваат и на лица до надополнување на 23 годишна возраст на кои претходно им била изречена воспитна мерка и во однос на кои во континуитет се извршува воспитната мерка.

Член 309

Целта на извршувањето на воспитните мерки е заштита, образование, воспитување и превоспитување, социјализација, помош и грижа за децата за да се обезбеди правилен развој на нивната личност.

Член 310

(1) При извршувањето на воспитните мерки, постапувањето со децата на кои им е изречена воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом, мора да биде хумано и достоинствено, да одговара на возраста, степенот на душевната развиеност и на способностите и склоностите на детето, кај децата да се развива чувството на лична одговорност и да се поттикнуваат самите да учествуваат во своето воспитување и превоспитување.

(2) На децата задолжително им се обезбедуваат услови за основно и средно образование и за стручно оспособување.

(3) Министерството за образование и наука го организира и финансира образованието на децата по предлог на установата, која доставува листа на децата кои треба да бидат вклучени во процесот на образование.

Член 311

(1) Извршувањето на воспитните мерки е итно.

(2) Воспитните мерки се извршуваат веднаш а најдоцна во рок од три дена по правосилноста на судската одлука со која се изречени и кога не постојат пречки на нивно извршување.

(3) Извршувањето на воспитните мерки може да се одложи само во случај и под услови предвидени со членовите 143 до 149 од овој закон.

Член 312

(1) Судот што ја донел одлуката со која е изречена воспитната мерка, ако самиот не е надлежен за извршување на одлуката, е должен веднаш, а најдоцна во рок од три дена по правосилноста да му ја достави на судијата за извршување на санкциите според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на детето. Со одлуката првостепениот суд е должен да достави и документ за лична идентификација и податоци дали детето и порано вршело кривични дела и како завршиле постапките.

(2) Првостепениот суд е должен да му наложи на центарот за социјална работа во рок од 30 дена, да ги достави следниве податоци; извод од матичната книга на родените, свидетелство, податоци за здравствена состојба на детето, социјална и психолошка анамнеза и други податоци од испитувањето на личноста на детето, до воспитно-поправната установа.

(3) Судијата за извршување на санкциите извршената одлука со другите податоци од ставот (2) на овој член ја доставува на извршување до центарот за социјални работи кој, со оглед на видот на воспитната мерка, самиот ја извршува воспитната мерка, врши надзор над извршувањето на воспитната мерка или детето го упатува во соодветната заводска установа.

(4) За подготовката и за почетокот на извршување на воспитната мерка центарот за социјални работи ги известува родителите, односно старателот на детето и надлежниот суд, во рок од 15 дена, од приемот на одлуката од ставот (3) на овој член.

Член 313

За извршувањето на воспитните мерки надлежни се да постапуваат надлежниот суд и центарот за социјални работи според местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на детето спрема кое се извршува воспитната мерка.

Член 314

Трошоците на извршувањето на воспитната мерка паѓаат на товар на органот, односно установата што ја извршува воспитната мерка, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 315

(1) Лицата кои се должни да го издржуваат детето поднесуваат дел од трошоците за извршување на воспитната мерка, ако со тоа не се загрозува издржувањето на семејството.

(2) Висината на делот на трошоците од ставот (1) на овој член и начинот на нивното плаќање го определува судот во одлуката со која е изречена воспитната мерка, имајќи ја предвид имотната состојба на лицето.

(3) Износот на средствата од ставот (1) на овој член се уплатува во Буџетот на Република Македонија.

Член 316

(1) Надзор над извршувањето на воспитните мерки врши Управата и Министерството за труд и социјална политика.

(2) Судски надзор на извршувањето на воспитните мерки врши надлежниот суд.

ИЗВРШУВАЊЕ НА ВОСПИТНАТА МЕРКА УПАТУВАЊЕ ВО ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА

Член 317

(1) Воспитната мерка упатување во центарот за деца се извршува во посебна установа центар за деца (во натамошниот текст: центарот за деца).

(2) Центарот за деца од ставот (1) на овој член, се основа со акт на Владата на Република Македонија.

(3) Воспитната мерка од ставот (1) на овој член, може да се извршува и во постојните прифатилишта, интернати, мал групен дом и други образовни установи и установи за работа со младината, во местото на живеалиштето, односно престојувалиштето на детето.

(4) Министерот за труд и социјална политика определува во кои установи од ставот (3) на овој член, ќе се организира центар за деца во согласност со министерот за образование и наука.

Член 318

(1) По приемот на одлуката центарот за социјални работи во договор со центарот за деца должен е во рок од десет дена да го повика детето заедно со родителите или старателите во определен ден и час да се јави во центарот за деца заради извршување на дисциплинската мерка.

(2) Родителите или старателот се должни да обезбедат редовно доаѓање на детето во центарот за деца.

(3) Ако детето не се јави во определеното време во центарот за деца, не доаѓа редовно или престане да доаѓа, центарот за деца за тоа ќе ги известат центарот за социјални работи и надлежниот суд.

Член 319

(1) Упатувањето на детето во центарот за деца во празнични денови и на определен број часови во денот се извршува во време од 8,00 до 20,00 часот во слободното време на детето.

(2) Упатувањето на детето во центарот за деца на непрекинат престој на определен број денови се извршува во време кога детето е слободно. Оваа мерка се извршува и кога детето е работно ангажирано при што тоа продолжува да го посетува училиштето или да оди на работа, а од центарот за деца му е обезбедена исхрана и сместување.

Член 320

(1) Во центарот за деца, детето го поминува времето во работа и учење и слободни спортски и културни активности, под контрола на стручни лица.

(2) Програма за активностите на центарот за деца донесува министерот за труд и социјална политика во согласност со министерот за образование и наука и министерот за правда.

Член 321

(1) Децата во центарот за деца мораат да се придржуваат на одредбите на куќниот ред, правилата за работната дисциплина и наредбите на службените лица.

(2) На детето кое ќе ја наруши работната дисциплина и куќниот ред или неуредно доаѓа, директорот на центарот за деца може да му изрече укор.

(3) Ако детето продолжи со нередовност и го повтори нарушувањето на редот и дисциплината, директорот на центарот за деца може да му го продолжи престојот во центарот за деца до два часа во текот на денот. За изречената дисциплинска мерка директорот ќе ги известат центарот за социјални работи и надлежниот суд.

Член 322

(1) Во центарот за деца воспитувачот го води дневник за престојот на детето.

(2) По извршената воспитна мерка, центарот за деца им доставува на центарот за социјални работи и надлежниот суд извештај за влијанието на преземените мерки спрема детето и за постигнатите резултати во воспитната работа.

(3) Ако судот по извршувањето на оваа воспитна мерка го стави детето под засилен надзор на центарот за социјални работи со извештајот од ставот (2) на овој член ќе достави и мислење на стручните работници на центарот за деца за личноста на детето и за постигнатите резултати во извршувањето на мерката.

Член 323

Кога судот изрекол упатување во центарот за деца и определил детето да се стави под засилен надзор на центарот за социјални работи, ќе се применуваат одредбите од членовите 333 и 334 од овој закон што се однесуваат на извршување на мерка засилен надзор од страна на центарот за деца.

Глава XXVIII

ИЗВРШУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ НА ЗАСИЛЕН НАДЗОР

1. Засилен надзор од страна на родителот или старателот

Член 324

Извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на родителот или старателот започнува во денот кога надлежниот суд ќе му ја достави одлуката со која е изречена оваа мерка заради нејзино извршување на родителот или старателот задолжен за извршување на мерката.

Член 325

Родителот или старателот ја извршува мерката така што води постојана и целосна грижа за воспитувањето на детето, за негово лекување презема мерки кои ќе го спречат штетното влијание на детето и ги извршува наредбите и упатствата на центарот за социјални работи и надлежниот суд во текот на извршувањето на мерката.

Член 326

(1) Родителот или старателот е должен да му овозможи на центарот за социјални работи да го проверува извршувањето на оваа мерка.

(2) Родителот или старателот на детето и центарот за социјални работи, во рокот што ќе го определи судот, а најмалку еднаш на шест месеци, ќе го известат надлежниот суд за текот на извршувањето на воспитната мерка.

Член 327

Ако во текот на извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на родителот или старателот дојде до несогласување меѓу родителот или старателот на детето и центарот за социјални работи, несогласувањето за начинот на извршувањето на оваа мерка ќе го реши судот што ја изрекол мерката.

Член 328

(1) Центарот за социјални работи составува извештај за начинот на извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на родителите или старателот и за постигнатите резултати во извршувањето на оваа мерка.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член центарот за социјални работи го доставува на надлежниот суд.

2. Засилен надзор од страна на згрижувачко семејство

Член 329

(1) Извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на згрижувачко семејство, центарот за социјални работи му го доверува на семејството определено во судската одлука.

(2) По добивањето на одлуката од надлежниот суд, центарот за социјални работи ќе го извести семејството од ставот (1) на овој член дека на определен датум во рок од 15 дена ќе му го предаде детето на извршување на воспитната мерка засилен надзор од страна на згрижувачко семејство.

Член 330

(1) Центарот за социјални работи склучува писмен договор со семејството определено во судската одлука во која ќе се утврдат меѓусебните права и обврски во врска со сместувањето и спроведувањето на засилениот надзор спрема детето.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член се определуваат и висината и начинот на плаќањето на трошоците за сместувањето на детето и условите и рокот на престанувањето на договорот.

Член 331

За време на извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на згрижувачко семејство на детето му се обезбедува одржување на врска со семејството, доколку надлежниот суд по предлог на центарот за социјални работи не определи поинаку.

Член 332

Одредбите на членовите 329 и 330 од овој закон ќе се применуваат и при извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на згрижувачко семејство.

3. Засилен надзор од страна на центарот

Член 333

(1) По приемот на одлуката со која е изречена воспитната мерка засилен надзор од страна на центарот од надлежниот суд, Центарот подготвува програма за остварување на засилен надзор спрема детето со која се определува начинот на остварувањето на грижата во однос на образованието, вработувањето, лекувањето ако тоа е потребно, издвојувањето од средината која штетно влијае врз детето и средување на семејните и други прилики во кои детето живее.

(2) Веднаш по приемот на одлуката, центарот за социјални работи ќе ги извести родителот или старателот дека во рок од 15 дена ќе започне со остварување на засилениот надзор спрема детето и ќе ги запознае со програмата на засилениот надзор која ќе ја спроведува.

(3) Центарот за социјални работи ќе определи стручен работник кој постојано и непрекинато ќе се грижи за извршување на засилениот надзор и спроведување на програмата од ставот (1) на овој член.

Член 334

Одредбата на членот 327 од овој закон соодветно се применува и на извршувањето на воспитната мерка засилен надзор од страна на центарот за социјални работи.

Член 335

Кога на детето за време на условен отпуст судот му определил мерка на засилен надзор од центарот во одредено траење, се применуваат одредбите од членовите 333 и 334 од овој закон во однос на воспитната мерка засилен надзор од страна на центарот.

Глава XXIX

ИЗВРШУВАЊЕ НА ЗАВОДСКИТЕ МЕРКИ

1. Општи одредби

Член 336

Заводските мерки според одредбите на овој закон се извршуваат со упатување во воспитна установа и со упатување во воспитно-поправен дом.

Член 337

(1) Центарот за социјални работи по приемот на одлуката од надлежниот суд со која на детето му е изречена некоја од заводските мерки ќе побара од родителот или старателот на детето спрема кое оваа мерка е изречена на определен ден во текот на 15 дена да го доведе детето во установата. Центарот за социјални работи, исто така, ќе ја извести и установата за датумот кога детето треба да се јави за извршување на воспитната мерка.

(2) Установата во која се извршува заводската мерка ќе го извести центарот за социјални работи и надлежниот суд за датумот на приемот на детето и почетокот на извршувањето на заводската мерка.

Член 338

Ако детето не се јави на извршување на заводската мерка или самоволно ја напушти установата, раководителот на установата ќе ги извести центарот за социјални работи, надлежниот суд, Управата и полициската станица за определено подрачје, за приведување на детето и спроведување во установата за извршување на заводската мерка.

Член 339

Установата во која се извршува заводската мерка, најдоцна три месеци пред планираното отпуштање на детето, треба да го извести центарот за социјални работи за отпуштањето и да му предложи мерки што треба да се преземат за натамошно воспитување на детето.

Член 340

(1) Центарот за социјални работи во консултација со родителот или старателот на детето и со нивно вклучување во подготвувањето за прифаќање на детето во установата, посебно се грижи за средување на семејните прилики на детето, за обезбедување на негово времено сместување и исхрана ако тоа не му е обезбедено во семејството, за обезбедување на облека и обувки, за лекување, за избор на соодветна средина и за негово образование и вработување.

(2) За подготовките што ги презел центарот за социјални работи ќе го извести надлежниот суд.

Член 341

(1) Почетокот на извршувањето на заводската мерка по барање на детето, неговите родители, посвоителот или старателот, може да се одложи под условите определени во членот 143 став (1) точки 1, 2 и 7 и членовите 145 и 146 од овој закон.

(2) За повторно поднесеното барање се применува одредбата на членот 151 од овој закон.

6. Упатување во воспитна установа

Член 342

Воспитната мерка упатување во воспитна установа се извршува во воспитна установа наменета за воспитување и социјална заштита на деца.

Член 343

Центарот за социјални работи ќе го запознае раководителот на воспитната установа со одлуката со која е изречена воспитната мерка, како и со други податоци за личноста на детето, за семејните, социјалните и други прилики во кои живее и ќе го извести надлежниот суд за установата во која ќе се извршува воспитната мерка спрема детето.

Член 344

(1) Детето во воспитната установа се става во исти услови и има исти права и должности како и другите деца сместени во установата, со тоа што во однос на воспитувањето и надзорот ќе му се посвети посебно внимание.

(2) Со околноста дека спрема детето е изречена и се извршува воспитна мерка од заводски вид се запознаваат само раководителот на установата и воспитувачот на кого детето му е доверено.

Член 345

(1) За време на училишниот распуст и празниците кога воспитната установа не работи, детето може да се испрати кај родителите или старателот или кај блиски роднини.

(2) Ако детето нема каде да се смести согласно со ставот (1) на овој член, центарот за социјални работи за тоа време ќе определи привремено сместување на детето.

(3) Времето поминато надвор од воспитната установа во текот на училишниот распуст и празниците се смета како време поминато во установата.

Член 346

Директорот на воспитната установа е должен најмалку на секои шест месеци или кога надлежниот суд или центарот за социјални работи тоа ќе го побараат да ги извести за успехот во примената на оваа воспитна мерка спрема детето.

3. Упатување во воспитно-поправен дом

Член 347

(1) Во воспитно-поправен дом детето останува најмалку една, а најмногу пет години, односно до наполнета 23 годишна возраст.

(2) Воспитната мерка упатување во воспитно-поправен дом може да се изрече само еднаш.

(3) Работата во воспитно-поправниот дом се организира така што на детето му се обезбедуваат услови за основно и средно образование и воспитување, за стекнување и развивање на позитивни навики, на вредносни особини и за работно остречување и оспособување за одделни занимања.

(4) Ако во воспитно-поправниот дом не постои настава од одредена насока или степен на образование детето може таквата настава да ја посетува и надвор од воспитно-поправниот дом.

(5) Во воспитно-поправниот дом на детето му се обезбедуваат услови за активно користење на слободното време со културни, забавни и спортски активности.

(6) Детето во воспитно-поправниот дом може да одржува контакти со семејството и други лица и институции кои можат позитивно да влијаат на неговата ресоцијализација.

Член 348

(1) При приемот во воспитно-поправниот дом се утврдува идентитетот на детето.

(2) Во почетокот на извршувањето на воспитната мерка детето се запознава со куќниот ред, правата и должностите што ги има во текот на извршувањето на воспитната мерка, начинот на кој ги остварува утврдените права и со дисциплинските мерки што можат да му се изречат.

(3) Во установата се донесува општ акт со кој се уредува куќниот ред и поблиску се определува организацијата на работата и се пропишува начинот на живеењето на детето во установата.

(4) Општиот акт од ставот (1) на овој член го донесува директорот на установата во согласност со директорот на Управата.

Член 349

(1) По приемот во воспитно-поправниот дом детето престојува во приемното одделение до 30 дена.

(2) Во приемното одделение стручен тим, со примена на научни методи, врши социјално-медицинско и психолошко-педагошко испитување на личноста на детето.

(3) Стручниот тим што го врши испитувањето од ставот (2) на овој член, го сочинуваат психолог, педагог, социјален работник, лекар, а по потреба и други стручни лица.

Член 350

(1) Врз основа на развојните потенцијали и потреби на личноста на детето, стручниот тим во приемното одделение изготвува и утврдува програма за индивидуална работа која ги опфаќа сите позначајни карактеристики за личноста, содржините и методите на работа кои ќе го стимулираат детето за активно учество во процесот на ресоцијализација и воспитување за време на престојот во воспитно-поправниот дом.

(2) Стручниот тим во приемното одделение ги утврдува методите за воспитна работа со детето, се кординира работното ангажирање со наставата во училиштето за основно и средно образование, со работилниците и економијата во која се изведува практична обука и се предлагаат мерки заради поуспешно остварување на процесот на превоспитувањето.

(3) Стручниот тим на установата и директорот врз основа на индивидуалниот план, го вршат сместувањето, ја спроведуваат програмата за третман и работното ангажирање на детето.

Член 351

(1) Во воспитно-поправниот дом децата се распоредуваат во воспитни групи според возраста, лични особини и други карактеристики, кои овозможуваат примена на индивидуално прилагодени стимулативни методи на работа со детето во групата. Со распоредувањето во групи се преземаат мерки за одржување на редот и дисциплината со цел спречување или оневозможување меѓусебни негативни влијанија.

(2) Воспитните групи од ставот (1) на овој член можат да опфатат од пет до седум деца и имаат посебен воспитувач.

Член 352

(1) На децата, во согласност со потребите од нивно-то превоспитување, стручниот тим на установата го определува видот на работата според нивните телесни и душевни способности и можностите на воспитно-поправниот дом.

(2) При определувањето на видот на работата се води сметка за желбата на децата да вршат одреден вид работи.

(3) При изборот на структурата што ќе ја изучуваат децата, за кои се организира настава за средно образование, ќе се води сметка за нивните способности и интереси, за можностите на воспитно-поправниот дом и за други околности од значење за остварувањето на целта на воспитната мерка.

Член 353

(1) Децата кои завршиле средно образование или стручно се оспособени, може да работат со полно работно време, согласно прописите од областа на работните односи.

(2) Од децата кои посетуваат училиште за ученици за средно образование или за одделен вид занимање, се бара да работат според прописите и програмата на наставата предвидена од училиштето што го посетуваат.

Член 354

(1) На детето треба да му се обезбедат услови за физичка култура и спорт.

(2) Детето треба да се занимава два часа дневно со спорт и други слободни активности на чист воздух, а ако временските прилики тоа не го дозволуваат, тоа треба да го остварува во посебна просторија за физичко и рекреативно воспитување.

(3) Детето најмалку два часа дневно треба да има културно забавни активности.

(4) Детето најмалку два часа дневно треба да поминува во оспособување и вршење на образование по занимање.

Член 355

(1) За основно и средно образование, во воспитно-поправните домови се организира настава од соодветен вид, работилници и економии за практична обука.

(2) Децата кои ќе се здобијат со квалификација во воспитно-поправниот дом добиваат свидетелство. Од свидетелството не смее да се гледа дека квалификацијата е добиена во воспитно-поправен дом.

(3) Кога согласно со прописите од областа на работни односи времето поминато на работа од одреден вид се признава за здобивање со одредена квалификација, за таква квалификација се признава и времето поминато на ист вид работа во воспитно-поправен дом, со тоа што ова време не се смета во работен стаж и не може да биде основ за стекнување на други права.

Член 356

На детето во воспитно-поправен дом, кое започнало средно образование или друго образование може да му се овозможи продолжување на школувањето надвор од домот, ако со своето однесување и залагање во учењето им служи за пример на другите и тоа го заслужува.

Член 357

(1) На децата во воспитно-поправен дом им се обезбедува исхрана по три оброка дневно, која содржи најмалку 14.600 кули.

(2) Болните деца добиваат храна во вид и количество што ќе ги одреди лекарот.

(3) На децата им се обезбедува бесплатна облека, чевли и долна облека.

Член 358

Воспитно-поправниот дом ги задоволува најнужните потреби на децата кои без своја вина не работат, а немаат сопствени средства.

Член 359

Децата имаат право без ограничување да примаат посети на членовите на потесното семејство во границите на куќниот ред, а со одобрение на директорот на воспитно-поправниот дом можат да ги посетуваат и други лица.

Член 360

(1) Децата можат без ограничување да се допишуваат со родителите и блиските роднини.

(2) Директорот на воспитно-поправниот дом може да одобри допишување и со други лица, ако тоа не влијае штетно врз нив.

Член 361

(1) Децата имаат право да примаат пратки со облека, предмети за лична употреба, книги и дневен печат, чија содржина не е воспитно штетна.

(2) Децата можат да примаат и пари кои можат да ги трошат само во согласност со одредбите од куќниот ред.

Член 362

(1) Директорот на воспитно-поправниот дом може да им одобри отсуство на децата кои посетуваат настава, во траење од 30 дена, со можност за користење на два дела, летен и зимски одмор.

(2) Отсуството се дава, по правило, за време на училишниот распуст и за време на празници и викенди.

(3) За децата што се наоѓаат во воспитно-поправен дом може да се организира заедничко летување надвор од домот.

(4) Времето поминато на отсуство или на заедничко летување се засметува во времето поминато во домот.

Член 363

(1) Децата кои не посетуваат настава за основно и средно образование, а на практична обука поминале непрекинато шест месеци, вклучувајќи го тука и времето поминато на лекување поради повреда на работа или професионално заболување, имаат право на одмор од најмалку 20 дена во годината, со можност за користење на два дела, летен и зимски одмор.

(2) Одморот, по правило, се користи кај родителите, старателот или поблиските роднини. За оние што немаат кај кого да одат, а се склони на бегство или постои опасност да продолжат со вршење на кривични дела и нарушување на јавниот ред и мир, управата на домот може да организира заеднички одмор во домот или надвор од него.

(3) Одлука за користење на одморот донесува директорот на домот, по предлог на службено лице од секторот за ресоцијализација.

Член 364

Воспитно-поправните домови неопходно е да го имаат минимумот на безбедност и да имаат физички пречки до степен да го спречуваат бегството на децата, но така поставени што ако се направи обид за бегство да не предизвикаат физичко повредување кај детето што се обидело да бега.

Член 365

Одредбите на овој закон се применуваат и на организацијата и работата на воспитно-поправниот дом и на извршувањето на воспитно-поправната мерка упатување во воспитно-поправен дом, доколку со одредбите од оваа глава поинаку не е определено.

Член 366

(1) Спрема деца не е дозволено примена на посебна мерка за одржување на ред и дисциплина-самица.

(2) За потешки повреди на редот и дисциплината, како и Куќниот ред на установата, децата можат да се издвојат во посебни соби за деца, во траење од пет до седум дена, во кој период стручниот тим презема посебни корективни активности со децата.

(3) Издвојувањето во посебна соба за деца, може да се одложи доколку има основ да се очекува дека и без тоа упатување, ќе биде постигната целта на издвојувањето.

(4) Начинот на издвојување ќе се регулира со посебен интерен акт на директорот на установата.

ИЗВРШУВАЊЕ НА АЛТЕРНАТИВНИТЕ МЕРКИ СПРЕМА ДЕЦА

Глава XXX

ОРГАНИ И ПОСТАПКА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА АЛТЕРНАТИВНИТЕ МЕРКИ

Член 367

Со одредбите на оваа глава се уредува извршувањето на условната осуда со заштитен надзор и општокорисната работа.

1. Орган за извршување на алтернативните мерки

Член 368

(1) Алтернативните мерки се извршуваат по правосилноста на судската одлука со која се изречени.

(2) Алтернативните мерки ги извршува одделението за извршување на алтернативни мерки (во натамошниот текст: одделение), во надлежниот центар за социјални работи, според живеалиштето, односно престојувалиштето на детето.

(3) Одделението е составено од стручни лица кои поседуваат дозвола за извршување на алтернативни мерки што ја издава Управата.

(4) Условите, постапката и начинот за издавање и одземање на дозволата од ставот (3) на овој член се пропишани со посебен акт донесен од директор на Управата.

(5) Трошоците на извршувањето на алтернативните мерки, ако со закон поинаку не е определено, паѓаат на товар на органот што ги спроведува.

2. Постапка за извршување на алтернативните мерки

Член 369

(1) Одделението утврдува индивидуален план и програма за спроведување на алтернативните мерки, сообразен со видот на кривичното дело, личноста на детето, неговата семејна положба, имотниот статус и со исполнувањето на одделни обврски од страна на детето, доколку тие се определени.

(2) Одделението уредно води матична евиденција и досие за детето во текот на спроведувањето на извршувањето на алтернативната мерка и за тоа редовно ја известува Управата.

Член 370

Одделението еднаш месечно а по потреба и почесто или по барање на судот ќе го извести судот за резултатите од спроведувањето на алтернативната мерка и извршувањето на обврските од страна на детето, доколку истите се определени.

Член 371

(1) Ако детето не ја прифати алтернативната мерка, одделението е должно без одлагање, а најдоцна во рок од три дена да го извести судот.

(2) Надзор над законитоста во извршувањето на алтернативните мерки врши судот што ја изрекол мерката.

(3) Стручен надзор над извршувањето на алтернативните мерки врши Управата.

(4) За извршениот надзор и утврдените состојби, вработените во Управата и судијата за извршување на санкциите составуваат записник во рамките на своите овластувања.

(5) Вработените во Управата и судијата за извршување на санкциите меѓусебно се известуваат за утврдените состојби во извршувањето на алтернативните мерки и за утврдените незаконитости при вршењето на надзорот.

(6) Актот за начинот на вршење на стручен надзор на предлог на директорот на Управата го донесува министерот за правда.

3. Извршување на заштитниот надзор изречен со условна осуда

Член 372

Заштитниот надзор изречен со условна осуда го извршува одделението од членот 368 став (2) од овој закон.

Член 373

Одделението во планот за спроведување на заштитниот надзор, го утврдува видот, времетраењето и спроведувањето на надзорот што треба да го остварува во однос на исполнувањето на одделни обврски од страна на осуденото лице.

Член 374

(1) Одделението при извршувањето на заштитниот надзор, може на судот да му предложи изречените обврски да ги замени со други, или да го продолжи траењето на заштитниот надзор во рамките на времето на проверување или да ја отповика условната осуда.

(2) Ако одделението оцени дека целта на оваа мерка е постигната ќе го извести за тоа судот што ја изрекол мерката и може да му предложи да го запре натамошното извршување на заштитниот надзор.

4. Извршување на општокорисната работа

Член 375

(1) За извршување на општокорисната работа, директорот на Управата склучува договор за општокорисна работа со државен орган, јавно претпријатие, установа, единица на локална самоуправа или со хуманитарна организација во која детето ќе ги извршува своите работни обврски.

(2) Управата за склучените договори за спроведување на општокорисната работа ги известува одделението од членот 368 став (2) од овој закон и судот што ја изрекол мерката.

(3) Директорот на Управата донесува посебен акт за видот и начинот на извршување на општокорисната работа.

(4) Општокорисната работа е бесплатна.

Член 376

Одделението најдоцна во рок од 15 дена определува лице кое ќе врши непосреден надзор над извршувањето на општокорисната работа.

Член 377

(1) Ако детето не ги исполнува или неуредно ги исполнува работните обврски, одделението писмено го опоменува и за тоа веднаш ќе го извести надлежниот суд.

(2) Ако детето и по писмената опомена не ги исполнува или неуредно ги исполнува наложените работни обврски, судот ќе ја замени оваа мерка со мерката упатување во центар за деца или со мерка на засилен надзор, под условите предвидени за нивното изрекување, земајќи го предвид делот од обврските што е веќе исполнет.

(3) Ако на детето му е заменета алтернативната мерка општокорисна работа со мерката упатување во центар за деца, ќе се применуваат одредбите за извршување на таа мерка согласно со овој закон.

ДЕЛ ТРЕТИ

ИЗВРШУВАЊЕ НА КАЗНИ СПРЕМА ПРАВНИ ЛИЦА

Глава XXXI

1. Извршување на парична казна

Член 378

(1) Постапката за наплата на паричната казна на правни лица, по службена должност ја поведува судот што ја изрекол паричната казна во прв степен.

(2) Судот пристапува кон наплата на парична казна откако пресудата ќе стане правосилна и ќе истече доброволниот рок за плаќање кој е определен во самата пресуда.

Член 379

Судот на осуденото правно лице му праќа опомена да ја плати паричната казна во рок не подолг од 15 дена од денот на праќањето на опомената.

Член 380

Паричните казни наплатени од правното лице се внесуваат во Буџетот на Републиката.

Член 381

(1) Банката кај која се води сметката на осуденото правно лице и на која е наложено извршувањето на паричната казна, должна е во рок од осум дена од извршувањето да го извести надлежниот суд кој ја донел одлуката во прв степен.

(2) Банката од ставот (1) на овој член е должна да го извести судот и во случај кога не може го спроведе извршувањето, во рок од осум дена откако тоа ќе се утврди.

Член 382

(1) Ако осуденото правно лице во определениот рок не ја плати паричната казна, судот по службена должност ќе прати налог за присилна наплата на казната од сметката на правното лице кај носителот на платниот промет каде што правното лице е евидентирано.

(2) Ако во времето кога носителот на платниот промет го примил налогот за присилна наплата нема средства на сметката на осуденото правно лице, е должен да го држи налогот во евиденција и да изврши наплата кога ќе пристигнат средства на сметката на правното лице и за тоа веднаш да го извести судот.

(3) Доколку судот е известен од носителот на платниот промет дека налогот за присилна наплата не може да се изврши, тогаш судот ќе побара податоци од регистарскиот суд и Централниот регистар за статусните промени на осуденото правно лице.

(4) Присилна наплата со налог од страна на судот може да се изврши и преку органот на управата за јавни приходи, согласно со принципите за наплата на јавните приходи од правните лица.

Член 383

(1) Ако над осуденото правно лице е отворена стечајна постапка за ликвидација, судот е должен да испрати до стечајниот или ликвидациониот суд налог за првенство во наплатата.

(2) Доколку осуденото правно лице извршило преобразба и пристапило кон друго правно лице, тогаш присилна наплата ќе се спроведе само во висина на вредноста на преземиениот имот од осуденото лице.

Член 384

(1) Ако паричната казна не може да се изврши од имотот на правното лице, поради тоа што правното лице нема таков имот или престанало да постои пред извршување на казната, казната ќе се изврши од неговиот правен следбеник, а ако нема правен следбеник од имотот на основачот или основачите на правното лице, сразмерно на вложените удели, односно во случаите утврдени со закон кај трговското друштво од имотот на акционерите, односно содружниците сразмерно на нивните удели, ако со своите одлуки или постапки го оневозможиле или попречиле извршувањето на паричната казна.

(2) Паричната казна на странски правни лица се извршува од имотот конфискуван во Република Македонија или со примена на меѓународен договор ратификуван согласно со Уставот на Република Македонија, од имотот во странство.

Член 385

Трошоците на извршувањето на паричната казна ги поднесува осуденото правно лице.

2. Извршување на споредни казни

Член 386

Извршувањето на споредните казни спрема правни лица ги извршува органот кој е надлежен за спроведување на регистрација на правните лица. За таа цел првостепениот суд му доставува на надлежниот инспекциски орган примерок од правосилната одлука.

Член 387

Надлежниот инспекциски орган се грижи правното лице да се придржува кон изречената споредна казна. За таа цел првостепениот суд му доставува на надлежниот инспекциски орган примерок од правосилната одлука.

3. Впишување на казните

Член 388

Паричната казна и споредните казни спрема правни лица се впишуваат електронски во Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица кој се води во Централниот регистар на Република Македонија.

ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ
СПРЕМА СТОРИТЕЛИ НА ПРЕКРШОЦИ

1. Глоба

Член 389

(1) Постапката за наплата на глобата спрема сторители на прекршоци по службена должност ја поведува судот што ја изрекол глобата во прв степен.

(2) Ако осуденото лице нема живеалиште, односно престојувалиште во седиштето на судот што му ја изрекол глобата во прв степен, тогаш судот е должен да му ја достави правосилната пресуда за наплата на глобата на судот според местото на живеалиште, односно престојувалиште.

Член 390

(1) Ако осуденото лице во определениот рок не ја плати глобата се пристапува кон присилна наплата.

(2) Трошоците на присилната наплата на глобата паѓаат на товар на осуденото лице.

Член 391

(1) Судијата за извршување на санкциите, пред да пристапи кон присилна наплата, на осуденото лице му праќа опомена да ја плати глобата во рок кој не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на опомената.

(2) Ако осуденото лице во определениот рок не ја плати глобата се пристапува кон присилна наплата согласно со закон.

Член 392

(1) Ако осуденото лице не може глобата да ја плати веднаш, тогаш може да ја отплаќа на рати, но рокот на исплата не може да биде подолг од две години, со можност за продолжување на рокот за уште три месеци.

(2) Ако осуденото лице не ги плаќа на време ратите, судот ќе ја отповика својата одлука за плаќање на рати и ќе пристапи кон наплата на глобата согласно со закон.

Член 393

Ако истовремено се врши присилна наплата на глобата и на трошоците на прекршочната постапка, најнапред се наплатуваат трошоците на прекршочната постапка.

2. Престанок на важење на возачка дозвола

Член 394

(1) Правосилната пресуда со која е изречена санкцијата престанок на важење на возачка дозвола надлежниот суд ја доставува на извршување на полициска станица за определено подрачје според местото на живеалиште, односно престојувалиште од сторителот на кој му е изречена оваа санкција.

(2) Извршувањето на санкцијата од ставот (1) на овој член се спроведува со впишување на престанокот на важењето во возачката дозвола од одреден вид или категорија, при што осудениот не може да се стекне со право на управување со моторно возило од категоријата со која го сторил прекршокот за кој му е одземена возачката дозвола, пред истекот на шест месеци од денот на престанокот на важењето на возачката дозвола.

(3) Изречената санкција престанок на важење на возачка дозвола се запишува во казнената евиденција.

(4) Возачката дозвола престанува да важи со правосилноста на одлуката со која била изречена санкцијата престанок на важење на возачка дозвола.

3. Забрана на управување со моторно возило

Член 395

(1) Правосилната пресуда со која е изречена санкцијата забрана на управување со моторно возило надлежниот суд и ја доставува на извршување на полициска станица за определено подрачје според местото на живеалиште, односно престојувалиште на сторителот на кој му е изречена оваа санкција.

(2) Извршувањето на санкцијата од ставот (1) на овој член се спроведува со евидентирање во досието на возачот најдоцна во рок од 15 дена од правосилноста на одлуката и започнува да тече од денот на евидентирањето во возачката дозвола, односно возачката книшка, за одреден вид или категорија или во забрана на нејзино издавање на сторителот за времето за кое му е изречена.

(3) За тој што нема возачка дозвола, забраната на управување со моторно возило опфаќа забрана за стекнување на возачка дозвола во период од 30 дена до една година.

(4) Изречената санкција забрана на управување со моторно возило се запишува во казнената евиденција.

(5) Ако сторителот спрема кој е изречена санкцијата од ставот (1) односно од ставот (3) на овој член го промени местото на живеалиште, односно престојувалиште, а времето за кое оваа санкција е изречена не истекло, полициската станица за определено подрачје за оваа санкција ќе го извести надлежниот суд во местото на живеалиште, односно престојувалиште на сторителот.

(6) Ако санкцијата од ставот (1), односно од ставот (3) на овој член му биде изречена на лице кое има странска дозвола за управување со моторно возило, оваа санкција опфаќа забрана на управување со моторно возило на територијата на Република Македонија за што ќе се извести граничната полиција.

Член 396

(1) Санкцијата забрана на управување со моторно возило од одреден вид или категорија за лице кое има странска дозвола за управување со моторно возило ја извршува полициска станица за определено подрачје според местото на извршување на прекршокот.

(2) Возачката дозвола ќе му се врати на странецот при напуштање на територијата на Република Македонија.

4. Забрана на вршење професија, дејност или должност

Член 397

(1) Одлуката со која е изречена санкцијата забрана на вршење професија, дејност или должност по правосилноста, надлежниот орган по службена должност му ја доставува на извршување на правното лице или друга институција во која сторителот е вработен, на надлежниот орган за издавање одобрение или дозвола за вршење професија, дејност или должност, на Централниот регистар на Република Македонија, како и на надлежниот орган за регистрација.

(2) Централниот регистар на Република Македонија ќе изврши упис на изречената санкција со приклучка во регистарската влошка и тоа ќе го објави.

(3) Правосилната пресуда од ставот (1) на овој член се доставува и на полициска станица за определено подрачје според местото на живеалиште, односно престојувалиште на сторителот.

(4) Ако лицето спрема кое е изречена санкцијата од ставот (1) на овој член го промени местото на живеалиште, односно престојувалиште, а времето за кое оваа санкција е изречена не поминало, Министерството за внатрешни работи за оваа санкција ќе го извести надлежниот суд во местото на живеалиште, односно престојувалиште на сторителот.

Член 398

(1) Кога вршењето на професија, дејност или должност е поврзано со дозвола или одобрение од надлежен орган, оваа санкција се извршува со одземање на дозволата, односно одобрението или со забрана на нивно издавање за времето додека трае санкцијата.

(2) Надлежниот орган санкцијата од ставот (1) на овој член ја извршува со преземање на дејствија со кои на сторителот му се оневозможува да врши определена професија, дејност или должност.

(3) За извршување на санкцијата, надлежниот орган го известува надлежниот суд, односно прекршочниот орган.

5. Протерување на странец од земјата

Член 399

(1) Правосилната пресуда со која е изречена санкцијата протерување на странец од земјата, надлежниот суд му ја доставува на извршување на Министерството за внатрешни работи.

(2) Санкцијата од ставот (1) на овој член се извршува според одредбите на закон со кој се регулира движење и престој на странци.

6. Забрана за влез и присуство на спортски натпревари

Член 400

За извршување на оваа санкција соодветно се применуваат одредбите од овој закон, што се однесуваат на изречената казна забрана за посетување на спортските натпревари.

7. Општокорисна работа

Член 401

(1) За извршување на општокорисната работа, директорот на Управата склучува договор за општокорисна работа со јавен орган утврден со Законот за прекршоците или со хуманитарна организација во која сторителот на прекршокот ќе ги извршува своите работни обврски.

(2) Министерот го пропишува начинот на остварување на општокорисната работа.

(3) Општокорисната работа е без надоместок.

8. Забрана за користење на субвенции и други средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија

Член 402

(1) Судот го известува подносителот на барањето за поведување на прекршочна постапка, како и правното лице давател на субвенции и други средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија за изречената санкција забрана за користење на субвенции и други средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија.

(2) Давателот на субвенции и други средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија е должен да води евиденција за изречената санкција од ставот (1) на овој член и нејзиното времетраење.

(3) Министерот за правда ја пропишува формата и содржината на евиденцијата од ставот (2) на овој член.

Глава XXXIII

ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ СПРЕМА ДЕЦА

Член 403

Одредбите на овој закон за извршување на глобата спрема полнолетни лица и за извршување на воспитните мерки спрема деца сторители на кривични дела соодветно се применуваат и на извршувањето на воспитните мерки за прекршок.

Глава XXXIV

ИЗВРШУВАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ СПРЕМА ПРАВНИ ЛИЦА

1. Глоба

Член 404

(1) Постапката за наплата на глобата на правни лица, по службена должност ја поведува судот што ја изрекол глобата во прв степен.

(2) Судот пристапува кон наплата на глобата откако пресудата ќе стане правосилна и ќе истече доброволниот рок за плаќање кој е определен во одлуката.

Член 405

(1) Банката кај која се води сметката на осуденото правно лице и на која и е наложено извршувањето на глобата е должна во рок од осум дена од извршувањето да го извести надлежниот суд кој ја донел одлуката во прв степен.

(2) Банката од ставот (1) на овој член е должна да го извести судот и во случај кога не може да го спроведе извршувањето во рок од осум дена откако тоа ќе се утврди.

Член 406

(1) Ако судот е известен од банката во која осуденото правно лице има сметка дека налогот за присилна наплата не може да се изврши, тогаш судот ќе побара податоци од Централниот регистар на Република Македонија за статусните промени на осуденото правно лице.

(2) Присилна наплата со налог од страна на судот може да се изврши и преку органот на државната управа за јавни приходи, согласно со принципите за наплата на јавните приходи од правните лица.

Член 407

(1) На правно лице кое е во стечај или ликвидација а е одговорно за прекршок извршен пред започнувањето на стечајната, односно ликвидационата постапка, може да му се изрече само посебна мерка на конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети.

(2) Ако осуденото правно лице извршило преобразба и пристапило кон друго правно лице, тогаш присилна наплата ќе се спроведе само во висина на вредноста на преземениот имот од осуденото лице.

(3) Глобата на странски правни лица се извршува од имотот конфискуван во Република Македонија или со примена на ратификуван меѓународен договор од имотот во странство.

Член 408

Трошоците на извршувањето на глобата ги поднесува осуденото правно лице.

2. Привремена забрана за вршење одделна дејност

Член 409

Санкцијата привремена забрана за вршење одделна дејност ја извршува органот кој е надлежен за спроведување на упис и регистрација на правните лица и одговорните лица со упис во регистрационата влошка, односно во соодветниот регистар којшто го води надлежниот орган за тие правни лица.

Член 410

Надлежниот орган се грижи правното лице спрема кое е изречена привремена забрана за вршење одделна дејност и во рокот определен со одлуката да не ја врши забранетата дејност. За таа цел надлежниот суд, односно прекршочниот орган му доставува на надлежниот орган препис од правосилната одлука.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 411

КПУ Затвор Прилеп ќе премине во казнено-поправен дом Прилеп во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 412

Постојните правни субјекти основани до денот на влегувањето во сила на овој закон, а кои функционираат во рамките на установите, се должни да се усогласат со одредбите од Глава VII - Организација и работа на стопанско-инструкторските одделенија, од овој закон, во рок од една година од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 413

Актите за внатрешна организација и систематизација на установите ќе се донесат најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 414

Изречените прекршочни санкции задолжително лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести на зависности) и задолжително психијатриско лекување на слобода ќе се извршат согласно со законот по којшто биле изречени.

Член 415

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесувањето на подзаконските акти од ставот (1) на овој член ќе продолжат да се применуваат подзаконските акти донесени согласно со Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ број 2/2006, 57/10, 170/13, 43/14, 166/14, 33/15, 98/15, 11/16, 21/18 и 209/18).

Член 416

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за извршување на санкциите („Службен весник на Република Македонија“ број 2/2006, 57/10, 170/13, 43/14, 166/14, 33/15, 98/15, 11/16, 21/18 и 209/18).

Член 417

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, освен одредбите од членот 28 став (1) точка 6 и членот 30 став (3) точка 6 кои ќе започнат да се применуваат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон и одредбите од ставовите (5) и (6) од членот 55 кои ќе започнат да се применуваат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I G J

PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE

Kreu I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohet ekzekutimi i sanksioneve të shqiptuara për vepra penale dhe kundërvajtje (në tekstin e mëtejme: vepra ndëshkuese).

(2) Sanksione të shqiptuara për vepra penale kryerja e të cilave rregullohet me këtë ligj janë dënimet, masat alternative ndaj fëmijëve, masat e sigurisë dhe masat edukative.

(3) Sanksione të shqiptuara për kundërvajtje ekzekutimi i të cilave rregullohet me këtë ligj janë: gjoba, shfuqizimi i patentës së shoferit, ndalesë për drejtim të mjetit motorik, ndalesë për ushtrim të profesionit, veprimtarisë apo detyrës, dëbim të shtetasit të huaj nga vendi, ndalesë për hyrje dhe prezencë në ndeshje sportive, punë me interes të përgjithshëm, ndalesë për shfrytëzim të subvencioneve dhe mjeteve tjera të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe masat edukative.

Neni 2

(1) Sanksionet e shqiptuara për vepra ndëshkuese ekzekutohen kur vendimi me të cilin është shqiptuar sanksioni do të bëhet i plotfuqishëm dhe kur nuk ekzistojnë pengesa ligjore për zbatimin e të njëjtit.

(2) Me ekzekutimin e sanksioneve të caktuara mund të fillohet edhe para plotfuqishmërisë së vendimit me të cilin sanksioni është i shqiptuar, vetëm kur kjo është e përcaktuar me ligj.

Neni 3

Personat ndaj të cilëve ekzekutohen sanksionet privohen ose kufizohen në të drejtat vetëm në kufijtë e domosdoshëm për realizimin e qëllimit të sanksionit, kurse në bazë të ligjit.

Neni 4

(1) Rregullat të cilat i rregullon ky ligj zbatohen në mënyrë të paanshme.

(2) Ndalohet diskriminimi në bazë të racës, ngjyrës së lëkurës, prejardhjes, përkatësisë nacionale apo etnike, gjinisë, seksit, orientimit seksual, identitetit seksual, përkatësisë në grup të marginalizuar, gjuhës, shtetësisë, prejardhjes sociale, arsimimit, religjionit apo bindjes fetare, bindjes politike, bindjeve tjera, pengesës, moshës, gjendjes familjare apo martesore, statusit pronësor, gjendjes shëndetësore, cilësisë personale dhe statusit shoqëror apo çfarëdo bazë tjetër të personit ndaj të cilit ekzekutohet sanksioni.

(3) Ndjenjat fetare, bindja personale dhe normat morale të personave ndaj të cilëve ekzekutohen sanksionet doemos duhet të respektohen.

Neni 5

Me personat ndaj të cilëve ekzekutohen sanksionet veprohet në mënyrë që në masën më të madhe të mundur i përgjigjet personalitetit të tyre.

Neni 6

Me personat ndaj të cilëve ekzekutohen sanksionet veprohet në mënyrë njerëzore, me respektim të personalitetit dhe dinjitetit njerëzor, ruajtjen e shëndetit të tyre fizik dhe shpirtëror, me këtë rast duke mbajtur llogari për realizimin e qëllimeve të sanksioneve dhe masave të caktuara.

Neni 7

(1) Sanksionet i zbatojnë organet e përcaktuara me këtë ligj.

(2) Gjykata që e ka miratuar vendimin në shkallë të parë me të cilin është shqiptuar sanksioni është e obliguar t'i dërgojë gjykatës kompetente për ekzekutim të sanksioneve sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimin të personit të dënuar menjëherë, kurse më së voni në afat prej pesë ditëve pasi vendimi të bëhet ekzekutiv.

(3) Vendimi bëhet ekzekutiv kur pas plotfuqishmërisë së vet nuk ekzistojnë pengesa të caktuara me këtë ligj.

(4) Gjykatësi për ekzekutim të sanksioneve është i obliguar t'i qaset zbatimit të sanksionit me ndërmarrje të veprimeve dhe masave të caktuara me ligj menjëherë pas pranimit të vendimit.

(5) Personat e dënuar kanë të drejtë për mbrojtje të të drejtave të tyre në mënyrë dhe procedurë të paraparë me këtë ose ligj tjetër.

Neni 8

(1) Punët e ekzekutimit të sanksioneve janë në kompetencë të Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve (në tekstin e mëtejshëm: Drejtoria).

(2) Me punët e ekzekutimit të sanksioneve udhëheq drejtori i Drejtorisë.

(3) Organizimi dhe punët nga kompetenca e Drejtorisë përcaktohen me këtë ligj.

Neni 9

(1) Punët në lidhje me ekzekutimin e sanksioneve mund të kryhen si shërbime publike nga ana e sektorit privat në pajtim me dispozitat e Ligjit për koncesione dhe partneritet privat publik dhe dispozitat e këtij ligji.

(2) Për realizim të marrëveshjes për vendosje të partneritetit privat publik mund të parashihet themelimi i shoqërisë për dedikim të veçantë në pajtim me dispozitat e Ligjit për koncesione dhe partneritet privat publik.

(3) Partneri privat është i obliguar t'i zbatojë të gjitha dispozitat ligjore dhe nënligjore me të cilat rregullohen punët e ekzekutimit të sanksioneve nga paragrafi (1) i këtij neni të cilat mund të jenë lëndë e marrëveshjes për vendosje të partneritetit privat publik.

(4) Punët e partnerit publik në emër të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë i kryen Drejtoria.

Neni 10

Mbikëqyrje në punën e organeve dhe institucioneve tjera për ekzekutim të sanksioneve dhe të ligjshmërisë në ekzekutimin e sanksioneve kryejnë organet e caktuara me ligj.

Neni 11

(1) Republika e Maqedonisë i siguron mjetet për ekzekutim të sanksioneve.

(2) Personat ndaj të cilëve aplikohen sanksionet nuk i paguajnë shpenzimet e ekzekutimit, përveç shpenzimeve të ekzekutimit të dënimit me para dhe shpenzimet e bëra për gjyqetjen e tij dhe shoqërimin në institucionin.

Neni 12

Personave të lëshuar nga vuajtja e dënimit me burg u jepet ndihma e domosdoshme në pajtim me këtë ligj.

Neni 13

Dispozitat nga ligji me të cilin rregullohet përdorimi i gjuhëve në Republikën e Maqedonisë dhe njësitë e vetëqeverisjes lokale në mënyrë përkatëse aplikohen edhe në komunikim me personat e dënuar.

PJESA E PARË

EKZEKUTIMI I SANKSIONEVE TË SHQIPTUARA PËR VEPRA PENALE

Ekzekutimi i dënimit me burg

Kreu II

PARIME THEMELORE

Neni 14

(1) Procesi i risocializimit të personave të dënuar paraqet funksion themelor të institucionit ndëshkues-përmirësues dhe edukativ-përmirësues.

(2) Qëllimi i ekzekutimit të dënimit me burg është aftësim i personave të dënuar të përfshihen në shoqërinë me mundësi më të mira për jetë të pavarur.

Neni 15

(1) Gjatë ekzekutimit të dënimit me burg duhet të mbrohet integriteti psikofizik dhe moral i personit të dënuar dhe të respektohet personaliteti dhe dinjteti i njeriut.

(2) Ndalohet çdo formë e torturës, sjelljes jonjerëzore ose nënçmuese dhe dënimit.

(3) Doemos duhet të sigurohet e drejta e sigurisë personale e personit të dënuar dhe vetërespektimi i personalitetit të tij.

Neni 16

Sistemi i ekzekutimit të dënimit me burg organizohet në mënyrë që mundet në institucione të veçuara apo në seksione të veçuara të institucioneve të veçanta dhe grupe në ato të bëhet sistemim, klasifikim dhe zhvendosje të kategorive të veçanta të personave të dënuar, për zbatim më të lehtë të llojeve të ndryshme të trajtimit, parandalim të ndikimit të ndërsjellë të dëmshëm të personave të dënuar dhe mbajtje të disiplinës.

Neni 17

(1) Personat e dënuar sistemohen në institucione të ndryshme për ekzekutimin e dënimit me burg dhe pozita e tyre dhe sistemi i veprimit përcaktohet në bazë të dispozitave të këtij ligji dhe në pajtim me vendimin gjyqësor.

(2) Personat e dënuar të gjinisë së ndryshme dënimin me burg e mbajnë ndarazi.

(3) Personat e dënuar të cilët për herë të parë vuajnë dënim me burg ndahen prej personave të dënuar të kthyer nëse për atë ekzistojnë kushte hapësinore në institucion.

(4) Dënimi me burg për fëmijë ekzekutohet ndarazi nga personat në moshë madhore të dënuar me dënim me burg.

(5) Personat të cilët mbajnë masë paraburgim ndahen prej personave të cilët vuajnë dënimin me burg.

(6) Personat të cilët vuajnë dënim me burg të përjetshëm ndahen prej personave tjerë të dënuar.

Neni 18

Në institucion për ekzekutim të dënimit me burg personat e dënuar klasifikohen sipas domosdoshmërisë për aplikim të masave për trajtim dhe llojit të trajtimit të nevojshëm, moshës së tyre, karakteristikave personale dhe rrethanave tjera të rëndësishme për vlerësim të personalitetit të personit të dënuar.

Neni 19

(1) Gjatë sistemimit, klasifikimit dhe zhvendosjes së personave të dënuar, duhet të merret parasysh lloji dhe natyra e veprës penale dhe shkalla e përgjegjësisë penale.

(2) Ministri i Drejtësisë më afërsisht i përcakton sistemimin, klasifikimin dhe zhvendosjen e personave të dënuar.

(3) Ministri i Drejtësisë me akt të përgjithshëm i përcakton format dhe mënyrat për trajtim të personave të dënuar.

Neni 20

Fëmijëve duhet t'u sigurohen kushte të cilat, aq sa është e mundur, do t'i mbrojnë nga ndikimi i dëmshëm i personave tjerë të dënuar, si dhe t'u krijojnë kushte për jetë dhe punë dhe për aktivitete kulturore, sportive dhe tjera adekuate për moshën e tyre.

Neni 21

(1) Personat e dënuar sipas mundësive të institucionit akomodohen në dhoma të veçanta për fjetje.

(2) Personat e dënuar e vuajnë dënimin me burg sipas rregullës në grup dhe sistemohen në grupe në të cilat mund të zbatohen masa të edukimit dhe riedukimit të llojit të njëjtë.

Neni 22

(1) Personat e dënuar dhe personat e paraburgosur janë të obliguar t'i respektojnë dispozitat e rendit shtëpiak të institucionit.

(2) Zbatimi i disiplinës në institucionin për ekzekutim të dënimit me burg realizohet në mënyrë të drejtë, të rreptë dhe me respektim të personalitetit njerëzor.

(3) Ndalohet dënim kolektiv i personave të dënuar.

(4) Ndalohet përdorim i mjeteve për detyrim si dënim.

Neni 23

(1) Personave të dënuar dhe personave të paraburgosur u sigurohet mbrojtje shëndetësore.

(2) Ndalohet që personat e dënuar dhe personat e paraburgosur të jenë të nënshtruar ndaj eksperimenteve mjekësore dhe të tjera me të cilat cenohet integriteti fizik, psikik dhe moral i personave të dënuar.

Neni 24

(1) Personave të dënuar duhet t'u mundësohet punë që do të jetë e dobishme dhe adekuate për mënyrën e kryerjes së saj në liri. Realizimi i dobisë ekonomike nuk guxon të jetë qëllimi primar dhe i vetëm i punës.

(2) Me punën, personat e dënuar fitojnë dhe i zhvillojnë shprehitë e punës, i mirëmbajnë aftësitë e punës dhe fitojnë dituri profesionale për punë në liri.

(3) Nga personat e dënuar nuk guxon të kërkohet të kryejnë punë që janë të rrezikshme dhe të dëmshme mbi shëndetin e tyre.

(4) Orari i punës doemos duhet të jetë në përputhje me orarin e punës në liri.

Neni 25

Për parashtresat, veprimet zyrtare dhe vendimet e miratuara në lidhje me aplikimin e dispozitave të këtij ligji personat e dënuar nuk paguajnë taksë.

ORGANE KOMPETENTE PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE

A. DREJTORIA PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE

Kreu III

1. Kompetenca e Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve

Neni 26

(1) Me mbikëqyrje të drejtpërdrejtë dhe nëpërmjet informatave me shkrim që i dërgojnë institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese në lidhje me punën e tyre, Drejtoria e përcjell punën e institucioneve për ekzekutim të sanksioneve dhe masën udhëzim në institucion edukativ-përmirësues, dhe e përcjell dhe studion aplikimin e dispozitave për ekzekutimin e sanksioneve dhe masës paraburgim, drejtpërdrejt ndërmerr masa apo propozon masa për përmirësimin e kushteve në të cilat ekzekutohen sanksionet dhe masa paraburgim, jep ndihmë profesionale për ekzekutimin e sanksioneve, grumbullon dhe përpunon të dhëna statistikore dhe kryen punë tjera të parapara me këtë ligj apo dispozita tjera.

(2) Drejtoria është organ në përbërje të Ministrisë për Drejtësi me cilësi të personit juridik.

(3) Drejtoria siguron dhe organizon trajnim fillestar dhe të vazhdueshëm dhe përsosje për të punësuarit në Drejtorinë, si dhe personat e punësuar në institucionet.

(4) Drejtoria realizon bashkëpunim me institucione, shoqata dhe organizata të cilat merren me problemet e ekzekutimit të sanksioneve dhe masën paraburgim.

(5) Drejtoria bashkëpunon me organe tjera shtetërore, institucione shkencore dhe tjera dhe shoqata për shkak të përmirësimit të kushteve për ekzekutimin e sanksioneve dhe ndihmë për lirin e personave të dënuar.

(6) Drejtoria për gjendjen dhe punën e institucioneve ndëshkuese-përmirësuese dhe institucioneve edukative-përmirësuese parashtron raport vjetor në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për shkak të informimit dhe e publikon në ueb faqen e vet.

2. Udhëheqja me Drejtorinë

Neni 27

(1) Me Drejtorinë udhëheq drejtori.

(2) Drejtorin e Drejtorisë e emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Drejtësisë. Drejtori emërohet për periudhë prej katër viteve me të drejtë për zgjedhje të sërishme.

Neni 28

Kushte për paraqitje dhe zgjedhje

Drejtori i Drejtorisë zgjidhet me konkurs publik që duhet të jetë i publikuar në së paku tre gazeta ditore, të cilat botohen në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë prej të cilave në një prej gazetave që shtypen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase. Për drejtor të Drejtorisë mund të emërohet personi i cili i plotëson kushtet e përgjithshme dhe plotësuese në vijim:

1. të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë;
2. në mënyrë aktive ta zotërojë gjuhën maqedonase,
3. të jetë i aftë për punë dhe të ketë aftësi të përgjithshme shëndetësore,
4. në momentin e zgjedhjes me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar dënim ose sanksion ndalesë për kundërvajtje për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

5. të ketë fituar së paku 240 kredi sipas SETK apo të ketë mbaruar shkallën VII/1;

6. të ketë së paku 10 vite përvojë pune, nga të cilat pesë vite në sferën e ekzekutimit të sanksioneve ose punë të ngjashme.

7. të flet një prej tri gjuhëve më së shpeshti të përdorura në Bashkimin Evropian (gjuha angleze, frënge, gjermane) që dëshmohet me certifikatë nga institucioni kompetent.

Neni 29

(1) Drejtori e përfaqëson Drejtorinë, është përgjegjës për kryerjen ligjore dhe të drejtë të punëve nga fusha e ekzekutimit të sanksioneve dhe për punën e vet përgjigjet para ministrit të Drejtësisë dhe Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(2) Kompetencat e drejtorit të Drejtorisë:

- jep propozim në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për emërim dhe shkarkim të drejtorëve dhe zëvendës drejtorëve të institucioneve,

- bashkëpunon me organe tjera shtetërore, institucione dhe shoqata shkencore dhe të tjera për shkak të përmirësimit të kushteve për ekzekutimin e sanksioneve dhe ndihmë pas lirimit të personave të dënuar,

- siguron zbatim të vazhdueshëm të standardeve ndërkombëtare dhe normativave në ndërmarrje të masave dhe aktiviteteve në kryerjen e sanksioneve dhe masën paraburgim,

- miraton Plane Strategjike dhe Programe për punën e Drejtorisë, të cilat parashtrihen në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë.

- e organizon dhe përcjell mbikëqyrjen e ekzekutimit të dënimit me burg, masës paraburgim, burgut për fëmijë si dhe masën edukative dërgim në institucion edukativo-përmirësues, e organizon dhe përcjell mbikëqyrjen e zbatimit të punëve të shërbimit të provës, zbatimin masave alternative dhe lëshimin me kusht në pajtim me Ligjin për shërbimin e provës.

- vendos për kërkesat dhe propozimet për ndërprerje të vuajtjes së dënimit me burg, zhvendosjen e personave të dënuar nga njëri institucion në tjetër,

- vendos për ankesat për masë disiplinore të shqiptuar kundër personit të dënuar,

- jep leje për vizita të institucioneve dhe organizatave shkencore dhe të tjera,

- jep pajtim për angazhimin me punë të personave të dënuar jashtë institucioneve ku e vuajnë dënimin me burg,

- bën shpërndarje të mjeteve financiare nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë nëpër njësitë shfrytëzuese (institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese) dhe

- kryen punë tjera të caktuara me ligj.

(3) Drejtori i Drejtorisë posedon legjitimacion zyrtar në të cilin janë shënuar autorizimet e tij.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të legjitimacionit zyrtar nga paragrafi (3) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

(5) Drejtori i Drejtorisë në afat prej 30 ditësh pas emërimit të tij nga radhët e nëpunësve profesionalë administrativë të kategorisë B, autorizon person i cili do ta zëvendësojë në mungesë apo pengesë të tij.

3. Menaxhimi me institucione ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese

Neni 30

(1) Me punën e institucionit udhëheq drejtori.

(2) Drejtorin e institucionit dhe zëvendësin e tij i emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të drejtorit të Drejtorisë. Drejtori i institucionit dhe zëvendësi i tij emërohen për periudhë prej katër viteve me të drejtë për zgjedhje të sërishme.

(3) Drejtor i institucionit ndëshkues-përmirësues dhe institucionit edukativ-përmirësues dhe zëvendës i tij zgjedhet me konkurs publik që duhet të jetë i publikuar në së paku tre gazeta ditore, të cilat shtypen në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë prej të cilave në një prej gazetave që shtypen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase. Për drejtor të institucionit dhe zëvendës të tij mund të emërohet person i cili i plotëson kushtet e përgjithshme dhe plotësuese në vijim:

1. të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë;

2. në mënyrë aktive të flet gjuhën maqedonase,

3. të jetë i aftë për punë dhe të ketë aftësi të përgjithshme shëndetësore,

4. në momentin e zgjedhjes me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar dënim ose sanksion ndalesë për kundërvajtje për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

5. të ketë fituar së paku 240 kredi sipas SETK ose shkallën VII/1 të mbaruar;

6. të ketë së paku shtatë vite përvojë pune, nga të cilat katër vite në sferën e ekzekutimit të sanksioneve ose punë të ngjashme.

7. të flet një prej tri gjuhëve më së shpeshti të përdorura në Bashkimin Evropian (gjuha angleze, frënge, gjermane) që dëshmohet me certifikatë nga institucioni kompetent.

Kompetenca të drejtorit të institucionit

Neni 31

(1) Drejtori i institucionit është personalisht përgjegjës për kryerje ligjore, të drejtë dhe me kohë të funksionit të institucionit.

(2) Kompetenca të drejtorit të institucionit gjatë ekzekutimit të sanksioneve janë:

- e organizon, drejton dhe koordinon kryerjen e punëve dhe detyrave dhe kujdeset për kryerjen e tyre ligjore, efikase dhe me kohë dhe cilësore,

- e përfaqëson dhe paraqet institucionin,

- i ndërmerret të gjitha veprimet juridike në emër dhe në llogari të institucionit,

- është i obliguar të veprojë sipas akteve të miratuara në mbikëqyrjen profesionale,

- parashtron programe dhe raporte vjetore për punën e institucionit në Drejtorinë,

- i propozon aktet për organizim të brendshëm dhe sistemativ të institucionit në Drejtorinë,

- është përgjegjës për politikën financiare të institucionit, me miratimin planit financiar dhe planit për prokurime publike,

- vendos për përshtatshmëritë dhe obligimet e personave të dënuar, trajtimin e tyre dhe angazhimin e punës me qëllim të risocializimit dhe integritit të tyre të mëtejme social në jetën shoqërore,

- kujdeset për realizimin e të drejtave të personave të dënuar dhe të paraburgosur dhe

- kryen punë tjera të caktuara me ligj.

(3) Drejtori i Drejtorisë posedon legjitimacion zyrtar në të cilin janë shënuar autorizimet e tij.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të legjitimacionit zyrtar nga paragrafi (3) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Kompetenca të zëvendës drejtorit të institucionit

Neni 32

(1) Kompetenca të zëvendës drejtorit të institucionit janë:

- në mungesë apo pengesë të drejtorit i kryen kompetencat e drejtorit të caktuara me ligj;

- kujdeset për zbatimin dhe realizimin e udhëzimeve dhe veprimeve të cilat i merr apo jep drejtori i institucionit;
- i kryen kompetencat e deleguara nga ana e drejtorit të institucionit.

(2) Zëvendësdrejtori i Drejtorisë posedon legjitimacion zyrtar në të cilin janë shënuar autorizimet e tij.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të legjitimacionit zyrtar nga paragrafi (2) i këtij neni, i përcakton ministri i Drejtësisë.

B. INSTITUCIONE NDËSHKUESE-PËRMIRËSUESE DHE EDUKATIVE-PËRMIRËSUESE

1. Rrjeti i institucioneve ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese

Neni 33

(1) Dënimi me burg, masa paraburgim dhe masa edukative dërgim në institucion edukativo-përmirësues zbatohet në institucione ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese.

(2) Institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese kanë cilësi të personit juridik, kurse financimi i tyre si njësi shfrytëzuese sigurohet nëpërmjet shfrytëzuesit buxhetor – Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve.

Neni 34

(1) Institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukative-përmirësuese themelohen dhe shuhen me këtë ligj.

(2) Institucionet ndëshkuese-përmirësuese mund të jenë shtëpi ndëshkuese-përmirësuese dhe burgje.

(3) Institucione ndëshkuese-përmirësuese janë: Shtëpia ndëshkuese-përmirësuese Idrizovë me Seksion të hapur në Veles, Shtëpia ndëshkuese-përmirësuese Shtip, Shtëpia ndëshkuese-përmirësuese Prilep, Shtëpia ndëshkuese-përmirësuese i llojit të hapur Strugë, Burgu Manastir, Burgu Gjevgjeli, Burgu Kumanovë me Seksionin e hapur në Kriva Pallankë, Burgu Ohër, Burgu Shkup, Burgu Strumicë dhe Burgu Tetovë.

(4) Institucione edukative-përmirësuese janë shtëpia edukative-përmirësuese Tetovë dhe shtëpia edukative-përmirësuese për femra në shtëpinë ndëshkuese-përmirësuese Idrizovë.

(5) Ministri i Drejtësisë me akt të përgjithshëm bën sistemimin e personave të dënuar dhe fëmijë në institucione ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese, si dhe të personave të paraburgosur në seksionet e paraburgimit në institucionet ndëshkuese-përmirësuese.

a) Institucione ndëshkuese-përmirësuese

Neni 35

(1) Institucionet ndëshkuese-përmirësuese (në tekstin e mëtejshëm: institucionet) sipas shkallës së sigurimit, shkallës së kufizimit të lirisë së lëvizjes dhe llojet e trajtimit që do të aplikohen ndaj personave të dënuar, mund të jenë institucione të llojit të mbyllur, gjysmë të hapur dhe të hapur.

(2) Institucionet e llojit të mbyllur kanë sigurim fizik dhe material, siç janë policia e burgjeve, muret rrethuese, mjete teknike dhe masa tjera për sigurim me të cilat parandalohet arratisja e personave të dënuar.

(3) Institucionet e llojit gjysmë të hapur kanë polici të burgut që e siguron disiplinën dhe e kontrollon lëvizjen e personave të dënuar.

(4) Institucionet e llojit të hapur nuk kanë sigurim fizik dhe material. Organizimi i jetës dhe punës së personave të dënuar në këto institucione bazohet në vetëdisiplinë dhe përgjegjësi personale, kurse kontroll mbi lëvizjen e tyre dhe punën bëjnë edukatorë dhe instruktorë.

(5) Në institucionet e llojit të hapur mund të organizohet polici e burgjeve për shkak të sigurimit të objektit.

(6) Ministri i Drejtësisë prej së afërmi e përcakton llojin e institucioneve.

Neni 36

(1) Në institucionet e llojit të mbyllur dhe gjysmë të hapur themelohen seksione të mbyllura, gjysmë të hapura dhe të hapura.

(2) Në institucionet themelohen seksione për pranim të personave të dënuar (seksione pranimi).

Neni 37

(1) Në institucionet e llojit të mbyllur themelohen seksione të veçanta për persona të dënuar shtetas të huaj dhe për persona pa shtetësi.

(2) Gjatë ekzekutimit të dënimit me burg për personat nga paragrafi (1) i këtij neni aplikohen dokumentet ndërkombëtare që kanë të bëjnë me vuajtjen e dënimit me burg të kësaj kategorie të personave të dënuar.

(3) Në institucionet e llojit të mbyllur themelohen seksione për persona të dënuar me rrezikshmëri të sigurisë së lartë dhe shumë të lartë.

Neni 38

Personat e dënuar detyrimisht e vuajnë dënimin me burg për fëmijë në institucion të veçantë për fëmijë.

Neni 39

(1) Në institucione të caktuara themelohen seksione të veçanta për zbatim të masës paraburgim.

(2) Procedura me personat e paraburgosur rregullohet me ligj.

(3) Rëndin shtëpiak për ekzekutim të masës paraburgim në seksionet e paraburgimit në burgjet e përcakton ministri i Drejtësisë.

b) Institucione edukative-përmirësuese

Neni 40

(1) Masa edukative udhëzim në shtëpi edukative-përmirësuese ekzekutohet në shtëpitë edukative-përmirësuese.

(2) Kategori të caktuara të personave mund ta mbajnë masën edukative dërgim në institucion edukativ-përmirësues në seksione të veçanta në entet edukative-përmirësuese.

(3) Fëmijët sipas gjinisë akomodohen në shtëpi të veçanta, kurse mund të akomodohen në një shtëpi, por ndarazi.

2. Organizimi i institucioneve ndëshkuese-përmirësuese dhe institucioneve edukative-përmirësuese

Neni 41

(1) Në institucionet duke pasur parasysh kompleksitetin dhe vëllimin e punëve në funksion të ekzekutimit të sanksioneve organizohen sektorë dhe seksione.

(2) Fushëveprimi i punës së sektorëve dhe seksioneve rregullohet me aktin për organizim të brendshëm dhe punë të institucionit.

C. GJYKATËS PËR EKZEKUTIMIN E SANKSIONEVE

Neni 42

Në të gjitha gjykatat themelore caktohet gjykatës për ekzekutim të sanksioneve.

Neni 43

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve i mbron të drejtat e personave të dënuar, kryen mbikëqyrje mbi ligjshmërinë në procedurën për ekzekutimin e sanksioneve dhe siguron barazi të personave të dënuar para ligjit.

(2) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve ndërmerr aktivitete dhe vendos për:

- dërgim për vuajtje të dënimit me burg;
- prolongim të vuajtjes së dënimit me burg;
- ndërprerje të vuajtjes së dënimit me burg dhe shfuqizim të ndërprerjes së vuajtjes së dënimit me burg;
- përlllogaritje të dënimit, nëse gjykata kompetente nuk ka miratuar vendim adekuat;
- paraqitja e parashkrimit të ekzekutimit të dënimit apo ndërprerje të ekzekutimit të dënimit për shkak të vdekjes së personit të dënuar, e njofton gjykatën kompetente që e ka miratuar aktgjykimin;
- bashkëpunim me qendrat kompetente për punë sociale për ndihmë postpenale;
- zëvendësim të dënimit me para me burg;
- pagesë të dënimit me para përkatësisht gjobës me këste;
- aplikim të dispozitave të Ligjit për bashkëpunim ndërkombëtar në materien penale;
- aplikim i dispozitave të Ligjit për shërbim të provës dhe
- punë tjera të caktuara me ligj.

PJESA E DYTË

Kreu IV

INSTITUCIONE PËR EKZEKUTIM TË DËNIMIT ME BURG

1. Kompetenca e institucioneve

Neni 44

(1) Në institucion të llojit të mbyllur zbatohet dënimi me burg në kohëzgjatje prej më shumë se tre vite, si dhe dënimi me burg më gjatë se një vit ndaj recidivistëve të dënuar më parë me dënim me burg.

(2) Persona të dënuar me dënim me burg të përgjeshëm, dënimin e vuajnë në pajtim me dispozitat për ekzekutim të dënimit me burg dhe i gëzojnë të gjitha të drejtat dhe volitshmëritë, përveç atyre të cilët janë të kufizuar me rendin shtëpiak të institucionit.

Neni 45

Në institucion të llojit gjysmë të hapur ekzekutohet dënimi me burg në kohëzgjatje deri tre vite, kur duke pasur parasysh veprën penale, motivet për të cilat është kryer e njëjta dhe personalitetin e kryerësit, mund të vlerësohet që edhe me ekzekutimin e dënimit në institucion të llojit gjysmë të hapur do të arrihet qëllimi i zbatimit të dënimit me burg, si dhe dënimit me burg deri një vit ndaj personave të dënuar për vepra penale të kryera në kthim.

Neni 46

Në institucion të llojit të hapur ekzekutohet dënim me burg për persona të dënuar për vepra penale të kryera nga pakujdesia edhe për vepra tjera penale të personave të dënuar me dënim me burg deri tre vite, nëse në mënyrë të bazuar mund të pritet që veprimi në këto institucione

përshtatet me karakterin e veprës penale dhe personalitetin dhe se ky lloj i institucionit me ndjenjë të përgjegjësisë personale do t'i përmbushin obligimet e tyre dhe nuk do ta keqpërdorin qëndrimin.

Neni 47

Dispozitat nga nenet 44, 45 dhe 46 të këtij ligji, në mënyrë përkatëse kanë të bëjnë edhe me sistemimin dhe trajtimin e personave të dënuar në seksion gjysmë të hapur dhe të hapur të institucioneve.

2. Rendi shtëpiak i institucionit

Neni 48

(1) Në institucionin miratohet akt i përgjithshëm me të cilin rregullohet rendi shtëpiak dhe së afërmi përcaktohet organizimi i punës dhe përcaktohet mënyra e jetesës së personave të dënuar në institucionin.

(2) Aktin e përgjithshëm nga paragrafi (1) i këtij neni i miraton drejtori i institucionit në pajtim me drejtorin e Drejtorisë.

Kreu V

MARRËDHËNIE PUNE

1. Statusi i të punësuarve në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukative-përmirësuese

Neni 49

(1) Të punësuarit në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukative-përmirësuese kanë status të:

- nëpunësve shtetërorë administrativë,
- policisë së burgjeve dhe
- personave ndihmës-teknikë.

(2) Nëpunës administrativë shtetërorë janë persona të cilët punojnë në risocializimin e personave të dënuar, çështje ekzekutivo-administrative, punë financiare dhe punë nga fusha e resurseve njerëzore në institucionin dhe të drejtat e njëjta të marrëdhënies së punës i realizojnë në pajtim me këtë ligj, Ligjin për nëpunës administrativë, Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, Ligjin për marrëdhëniet e punës dhe marrëveshjet kolektive.

(3) Të punësuarit në policinë e burgjeve janë persona të autorizuar zyrtarë të cilët punojnë në sigurimin e institucionit ndëshkues-përmirësues, përkatësisht institucionin edukativ-përmirësues dhe të drejtat e njëjta të marrëdhënies së punës i realizojnë në pajtim me këtë ligj, Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, Ligjin për marrëdhënie të punës dhe marrëveshjet kolektive.

(4) Personat ndihmës-teknikë janë të punësuarit të cilët kryejnë punë ndihmëse dhe teknike në institucionet dhe të punësuarit në seksionet ekonomiko-instruktoresh dhe të drejtat e njëjta nga marrëdhëniet e punës i realizojnë në pajtim me këtë ligj, Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, marrëveshje kolektive dhe Ligjin për marrëdhënie të punës.

Neni 50

(1) Për vendet e punës nga neni 49 paragrafi (1) të këtij ligji, dhe për drejtorin dhe zëvendësdrejtorin në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukuese-përmirësuese, pesha dhe natyra e të cilave të punëve dhe kushteve të veçanta në të cilat këto kryhen dukshëm ndikojnë në zvogëlimin e aftësisë së punës, zbatohen dispozitat e Ligjit për sigurim pensional dhe invalidor në pajtim me të cilat stazhi i sigurimit llogaritet me kohëzgjatjen e rritur çdo 12 muaj të kaluar në mënyrë efektive në ato detyra në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukuese-përmirësuese konsiderohen si 16 muaj stazh të sigurimit.

(2) Si vende pune në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni konsiderohen vendet e punës që kryhen drejtpërdrejt në punën me personat e dënuar dhe të paraburgosur.

(3) Të punësuarit në vendet e punës të cilët stazhi i sigurimit konsiderohet me kohëzgjatjen e rritur, kanë të drejtë të shtesës së rrogës për kushtet e veçanta për punën dhe për punën e ekspozuar në rrezik në lartësinë prej 15% deri më 30% të shumës së rrogës bazë të cilën e përcakton ministri i Drejtësisë.

2. Planet vjetore për punësime

Neni 51

(1) Institucioni ndëshkues përmirësues, përkatësisht institucioni edukues përmirësues, ka për obligim t'i planifikojë punësimet në institucion në bazë të Metodologjisë për planifikim të përcaktuar në Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, për çka drejtori përgatit plan vjetor për punësimet për të gjithë të punësuarit për vitin e ardhshëm kalendarik (në tekstin e mëtejshëm: plani vjetor).

(2) Drejtori ka për detyrë, më së voni deri më 1 mars ta dorëzojë planin nga paragrafi (1) i këtij neni për pëlqim të Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve, e cila në bazë të planeve të marra nga institucionet, harton plan të vetëm vjetor për punësim. (3) Procedura për miratimin e planit vjetor zbatohet në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik.

(4) Institucionet dy herë në vit e njoftojnë Drejtorinë për realizimin e planeve, edhe atë më së voni deri më 15 korrik për periudhën janar - qershor, përkatësisht më së voni deri më 15 janar për periudhën korrik - dhjetor, dërgon raport në Drejtori.

(5) Drejtorija harton raport të bashkuar i cili dorëzohet në Ministrinë e Shoqërisë Informatike dhe Administratës dhe Sekretariatit për Implementimin e Marrëveshjes Kornizë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik.

3. Aktet për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës

Neni 52

(1) Me aktin për organizimin e brendshëm në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese caktohet lloji dhe numri i njëjve organizative për ushtrimin e funksioneve në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese, ndërsa me aktin për sistematizimin e vendeve të punës caktohet niveli të cilit i përket vendi i punës, kushtet e veçanta dhe përshkrimi i punëve dhe detyrave të punës për çdo vend pune.

(2) Aktet nga paragrafi (1) i këtij neni, në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, i miraton drejtori i Drejtësisë me propozim të drejtorit të institucionit, ndërsa me to njoftohet edhe organizata sindikale.

POLICIA E BURGUT

1. Parimet e përgjithshme për veprim të të punësuarve në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese

Neni 53

Për të punësuarit në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese vlejnë parimet e përgjithshme për të punësuarit në sektorin publik në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, këtë ligj dhe Ligjin për marrëdhënie pune.

2. Organizimi dhe kompetenca e pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 54

(1) Punët e sigurimit në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese i kryen policia e burgut e cila organizohet si njësi e veçantë organizative.

(2) Policia e burgut kryen sigurimin e institucionit dhe lokalet ku gjenden, qëndrojnë dhe punojnë personat e dënuar dhe të paraburgosur, e mbajnë rendin e brendshëm dhe disiplinën, bëjnë shoqërimin e atyre personave, bën kontrollin e personave, lokaleve dhe hapësirës, marrin pjesë në zbatimin e planit të dënimit të personave të dënuar dhe kryejnë punë tjera të caktuara me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(3) Mënyra e organizimit të policisë së burgut në nivel të institucionit ndëshkues përmirësues bëhet në pajtim me llojin e institucionit, planin e hartuar për sigurim si dhe numrin e personave të punësuar dhe të dënuar.

(4) Pëlqim të planit nga paragrafi (3) i këtij neni jep drejtori i Drejtësisë.

(5) Kontrollin mbi zbatimin e planit nga paragrafi (3) të këtij neni e bën drejtori i Drejtësisë.

Neni 55

(1) Policia e burgut është formacioni i vetëm i uniformuar, i armatosur dhe i pajisur i Drejtësisë.

(2) Pjesëtarët e policisë së burgut posedojnë legjitimacion zyrtar në të cilin theksohen autorizimet e tyre.

(3) Policia e burgut gjatë zbatimit të detyrave të punës mund të shfrytëzojë edhe qenë zyrtarë për gjetjen e drogave dehëse, substancave psikotropike dhe prokursorëve dhe mjeteve eksplozive si dhe për sigurimin e jashtëm të institucionit.

(4) Autorizimet e policisë së burgut, mënyrën e armatimit dhe kryerjes së punëve të policisë së burgut e përcakton ministri i Drejtësisë.

(5) Drejtorija dhe institucioni janë të obliguar të sigurojnë mjete për punën e pjesëtarëve të Policisë së Burgut; uniforma, armatim dhe pajisje tjetër të policisë së burgut në pajtim me këtë ligj dhe aktet nënligjore.

(6) Institucioni obligohet dy herë në vit ta informojë Drejtorinë për gjendjen dhe nevojën e mjeteve të punës të theksuara në paragrafin (5) të këtij neni.

(7) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të legjitimacionit zyrtar, uniformën dhe shenjat në uniformën e policisë së burgut i përcakton ministri i Drejtësisë.

Neni 56

(1) Mjetet për detyrim pjesëtarë i policisë së burgut mund t'i përdor ndaj personave të dënuar dhe të paraburgosur, në atë masë dhe kur kjo është e domosdoshme të parandalohet ikja nga institucioni ose gjatë shoqërimit, sulmit fizik, shkaktimit të lëndimit të personit tjetër, vetëlëndimit, mposhtja e rezistencës me urdhëresë ligjore nga personi zyrtar si dhe gjatë shkaktimit të dëmit material.

(2) Si mjete për detyrim që mund të përdoren janë: ndarja, lidhja, përdorimi i kapjes, shkop gome, pompat me ujë, mjete kimike dhe qenë të stërvitur.

(3) Ministri i Drejtësisë i përcakton kushtet e afërta dhe mënyrën e përdorimit të mjeteve për detyrim nga paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 57

(1) Gjatë zbatimit të veprimeve zyrtare të këtij ligji pjesëtari i policisë së burgut mund të përdor armë zjarri vetëm nëse në mënyrë tjetër nuk mund ndryshe të veprojë që:

- 1) ta mbrojë jetën e njerëzve,
- 2) të refuzojë sulm të drejtpërdrejtë me të cilin rrezikohet jeta e tij,
- 3) të refuzojë sulm të objektit të cilin e siguron,
- 4) të parandalojë ikjen e personit të dënuar ose të paraburgosur nga institucioni i llojit të mbyllur, përkatësisht nga seksioni i mbyllur ose seksioni i paraburgimit.

(2) Pjesëtari i policisë së burgut mund të përdor armë zjarri vetëm nëse me mjete tjera të detyrimit nuk mund të sigurohet zbatimi i veprimit zyrtar.

(3) Pjesëtari i policisë së burgut i cili i zbaton detyrat e punës në prezencën e eprorit të drejtpërdrejtë, mund ta përdor armën e zjarrit vetëm me urdhër të tij ose me urdhër të personit i cili e zëvendëson.

(4) Urdhri për përdorimin e armës së zjarrit mund të jepet vetëm kur janë përmbushur kushtet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

(5) Drejtori i institucionit ka autorizim të urdhërojë përdorimin e armës së zjarrit kur do të vlerësojë se ka ndodhur njëri nga shkaqet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(6) Për çdo mjet të përdorur për detyrim dhe armë zjarri ndaj personave të dënuar dhe të paraburgosur, drejtori i institucionit ka për detyrë menjëherë ta njoftojë Drejtorinë.

Neni 58

(1) Gjatë ikjes së drejtpërdrejtë të personit të dënuar dhe të paraburgosur nga institucioni ndëshkues përmirësues ose gjatë ikjes gjatë shoqërimit nëse fshihet, pjesëtari i policisë së burgut vetëm në këtë rast mund të hyjë dhe të bëjë bastisjen në shtëpi të qytetarit apo lokale tjera për gjetjen dhe kapjen e personit të dënuar ose të paraburgosur.

(2) Në rast të hyrjes në banesë ose lokal tjetër në lidhje me paragrafin (1) të këtij neni, pjesëtari i policisë së burgut në afat prej tri ditësh përpilopn procesverbal nga ngjarja, në të cilin do të shënohet shkaku për hyrjen në banesë ose lokal tjetër.

Neni 59

(1) Nëse personi i dënuar ikë, institucioni ka për detyrë menjëherë ta njoftojë Ministrinë e Punëve të Brendshme.

(2) Institucioni do ta njoftojë Ministrinë e Punëve të Brendshme, ndërsa për prishje më të mëdha të rëndit në institucion edhe do të kërkojë ndihmë për vendosjen e rendit.

(3) Në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni institucioni do t'i njoftojë Drejtorinë dhe gjykatësin për ekzekutimin e sanksioneve.

3. Klasifikimi i vendeve të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 60

Vendet e punës së policisë së burgut klasifikohen në pajtim me:

- përgjegjësinë, qëllimet, llojin dhe ndërlukeshmërinë e punëve dhe detyrave të punës në vendin e punës dhe
- kualifikimet e nevojshme profesionale, përvojën e punës në profesion, kompetencat e përgjithshme dhe të veçanta të punës dhe kriteret tjera me rëndësi për vendin e punës.

Neni 61

Kompetencat e përgjithshme të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut përcaktohen në Kornizat e kompetencave të përgjithshme për pjesëtarët e policisë së burgut që e përcakton ministri i Drejtësisë.

4. Kategoritë, nivelet dhe titujt e vendeve të punës të pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 62

(1) Në pajtim me kriteret nga neni 60 i këtij ligji, vendet e punës së policisë së burgut klasifikohen në tri kategori, si vijojnë:

- kategoria B - pjesëtarë udhëheqës të policisë së burgut,
- kategoria V - pjesëtarë profesionalë të policisë së burgut dhe
- kategoria G - ndihmës pjesëtarë profesionalë të policisë së burgut.

(2) Në kornizat e secilës kategori nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen më shumë nivele të vendeve të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut.

Nivelet e vendeve të punës së policisë së burgut të kategorisë B - udhëheqës

Neni 63

(1) Në kornizat e kategorisë B përcaktohen këto nivele të vendeve të punës së policisë së burgut:

- B1 - pjesëtar udhëheqës i policisë së burgut nga niveli i parë,
- B2 - pjesëtar udhëheqës i policisë së burgut nga niveli i dytë,
- B3 - pjesëtar udhëheqës i policisë së burgut nga niveli i tretë dhe
- B4 - pjesëtar udhëheqës i policisë së burgut nga niveli i katërt.

(2) Pjesëtari udhëheqës i policisë së burgut nga kategoria B, duhet t'i përmbush këto kushte të veçanta për vendin e punës:

- a) kualifikime profesionale për të gjitha nivelet - niveli i kualifikimeve VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të fituara sipas SETK-së ose ka mbaruar shkallën VII/1 nga sfera e sigurisë, mbrojtjes dhe shkencave juridike.
- b) Përvoja e punës, edhe atë për:

- nivelin B1 së paku gjashtë vjet përvojë pune në profesion,
- nivelin B2 së paku pesë vjet përvojë pune në profesion,
- nivelin B3 së paku katër vjet përvojë pune në profesion, dhe
- nivelin B4 së paku tri vjet përvojë pune në profesion.

Nivelet e vendeve të punës së policisë së burgut të kategorisë V - profesionale

Neni 64

(1) Në kornizat e kategorisë V përcaktohen këto nivele të vendeve të punës së policisë së burgut:

- V1 - pjesëtar profesional i policisë së burgut nga niveli i parë,
- V2 - pjesëtar profesional i policisë së burgut nga niveli i dytë,
- V3 - pjesëtar profesional i policisë së burgut nga niveli i tretë.

(2) Pjesëtari profesional i policisë së burgut nga kategoria V duhet t'i përmbush këto kushte të veçanta për vendin e punës:

a) kualifikime profesionale për të gjitha nivelet - niveli i kualifikimeve VI B ose niveli i kualifikimeve IV sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe të fituara së paku 180 kredi sipas SETK-së ose ka mbaruar shkallën VII/1.

b) përvoja e punës, edhe atë për:

- nivelin V1 së paku pesë vjet përvojë pune në profesion,
- nivelin V2 së paku katër vjet përvojë pune në profesion dhe
- nivelin V3 me ose pa përvojë pune në profesion.

Nivelet e vendeve të punës së policisë së burgut të kategorisë G - ndihmës profesionalë

Neni 65

(1) Në kornizat e kategorisë G përcaktohen këto nivele të vendeve të punës së policisë së burgut:

- G1 – pjesëtar ndihmës profesional i policisë së burgut nga niveli i parë,
- G2 – pjesëtar ndihmës profesional i policisë së burgut nga niveli i dytë,
- G3 – pjesëtar ndihmës profesional i policisë së burgut nga niveli i tretë,
- G4 - pjesëtar ndihmës profesional i policisë së burgut nga niveli i katërt.

(2) Ndhimës pjesëtar i policisë së burgut nga kategoria G duhet t'i përmbush këto kushte të veçanta për vendin e punës:

a) kualifikime profesionale për të gjitha nivelet - niveli i kualifikimeve V A ose niveli i kualifikimeve IV sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe 180 kredi të fituara sipas SETK-së ose së paku arsim të lartë ose të mesëm;

b) përvoja e punës, edhe atë për:

- nivelin G1 së paku tetë vjet përvojë pune në profesion,
- nivelin G2 së paku pesë vjet përvojë pune në profesion,
- nivelin G3 së paku katër vjet përvojë pune në profesion dhe
- nivelin G4 me ose pa përvojë pune në profesion.

Titujt

Neni 66

(1) Për pjesëtarët e policisë së burgut, nivelet në kornizat e kategorive në mënyrë plotësuese përshkruhen me tituj, edhe atë:

- B1 - urdhërues,
- B2 - zëvendësurdhërues,
- B3 - kryekomandant,
- B4 - komandant,
- V1 - ndihmëskomandant
- V2 - bashkëpunëtor në policinë e burgut
- V3 - bashkëpunëtor i ri në policinë e burgut
- G1 - polic i lartë i burgut,
- G2 - polic i vjetër i burgut,
- G3 - polic i burgut dhe
- G4 - polic i ri i burgut.

5. Plotësimi i vendeve të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 67

(1) Plotësimi i vendit të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut bëhet përmes zbatimit të procedurës për:

- punësim,
- avancim, dhe
- mobilitet përmes sistematizimit ose marrjes.

(2) Procedura për punësim fillon me shpalljen e konkursit publik, me ç'rast në procedurë transparente, të drejtë dhe konkurrençe të seleksionimit zgjidhet kandidati më i mirë për vendin e punës dhe ky themelon marrëdhënie pune me punëdhënësin.

(3) Procedurat për avancim fillojnë me shpalljen e konkursit intern, me ç'rast në procedurë transparente, të drejtë dhe konkurrençe të seleksionimit zgjidhet kandidati më i mirë nga radhët e të punësuarve në institucionin dhe ky kalon në vendin e punës në nivel më të lartë.

(4) Në procedurën e plotësimit të vendit të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut respektohet parimi i përfaqësimit të drejtë dhe adekuat.

(5) Procedurat për mobilitet zbatohen në procedurë transparente dhe të drejtë të sistematizimit, përkatësisht marrjes së të punësuarit në vendin e punës në nivel të njëjtë në institucionin e njëjtë ose institucionin tjetër në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik.

(6) Procedurat për plotësimin e vendit të punës nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohen me njoftim paraprak për mjetet e siguruar financiare nga Ministria e Financave.

Kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për plotësimin e vendeve të punës

Neni 68

(1) Për plotësimin e vendit të punës pjesëtar i policisë së burgut kandidati duhet t'i përmbush kushtet e përgjithshme si vijon:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë,
- në mënyrë aktive ta shfrytëzojë gjuhën maqedonase,
- të jetë i moshës madhore,
- të ketë aftësi të përgjithshme shëndetësore për vendin e punës dhe
- me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar dënim ndalim për ushtrimin e profesionit, veprimtarisë ose detyrës.

(2) Krahas kushteve të përgjithshme për plotësimin e vendit të punës pjesëtar i policisë së burgut nga paragrafi (1) i këtij neni, kandidati duhet t'i përmbush kushtet e veçanta si vijojnë:

- të ketë kualifikime profesionale adekuate të nevojshme për vendin e punës,
- të ketë përvojë përkatëse të punës të nevojshme për vendin e punës,
- të posedojë kompetenca të përgjithshme përkatëse dhe kompetenca të veçanta të punës të nevojshme për vendin e punës të përcaktuara në aktet për sistematizimin e vendeve të punës në institucionet,
- të jetë i aftë psikofizikisht për kryerjen e punëve të policisë së burgut.

(3) Si kusht plotësues për plotësimin e vendit të punës pjesëtar i policisë së burgut mund të përcaktohet edhe:

- statusi i fëmijës pa prindër dhe pa kujdesin e prindërve, i cili deri në moshën e vet tetëmbëdhjetëvjeçare ka pasur status të tillë, në pajtim me ligjin,
- statusi i shfrytëzuesit të bursës shtetërore, në pajtim me ligjin.

Procedura për punësim

Neni 69

(1) Për fillimin e procedurës për punësimin e pjesëtarit të policisë së burgut, drejtori i institucionit të Drejtoria dorëzon njoftim në të cilin e shënon numrin, nivelin dhe përshkrimet e vendet e punës që propozohen për plotësim.

(2) Me njoftimin nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori i institucionit detyrimisht e parashton ekstraktin e planit vjetor për punësim në institucion në të cilin është paraparë plotësimi i vendit të punës, përkatësisht vendeve të punës.

(3) Drejtoria, njoftimin nga paragrafi (1) i këtij neni, së bashku me ekstraktin e planit vjetor për punësim në institucion, i dorëzon për pëlqim në Ministrinë e Financave, në shtojcë të kërkesës për pëlqim për mjetet e siguruar financiare për punësim.

Konkursi publik

Neni 70

(1) Konkursi publik për punësim shpallet në së paku tri gazeta ditore që botohen në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë, prej të cilave njëra në gazetata që botohen në gjuhën që e flasin së paku 20% të qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(2) Në konkursin publik shënohen vendet e punës, numri i realizuesve, niveli dhe kushtet e veçanta për plotësimin e vendeve të punës.

(3) Afati për paraqitjen në konkursin publik nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë dhe as më i gjatë se 20 ditë nga dita e shpalljes së tij në gazetata ditore.

(4) Konkursin publik e shpall institucioni me njoftimin me shkrim të marrë paraprakisht për mjetet e siguruar për punësim nga Ministria e Financave.

(5) Fletëparaqitjen me dokumentet e nevojshme kandidatët i dorëzojnë në institucionin i cili e shpall konkursin publik.

Komisioni për Seleksionim për Punësim

Neni 71

(1) Drejtori i institucionit formon Komision për Seleksionim për Punësim të pjesëtarit të policisë së burgut të përbërë nga kryetari dhe dy anëtarët e pjesëtarëve të policisë së burgut.

(2) Kryetari dhe një anëtar i komisionit për zgjedhjen e pjesëtarit të policisë së burgut janë nga aradhet e pjesëtarëve udhëheqës të policisë së burgut, e anëtari tjetër është nga aradhet e pjesëtarëve të policisë së burgut me titull të njëjtë, nëse institucioni disponon me kuadër përkatës.

Procedura për seleksionim për punësim

Neni 72

(1) Procedura për seleksionim për punësim përbëhet nga seleksionimi administrativ dhe intervista, si dhe kontrolli i aftësi psikofizike.

(2) Ministri i Drejtësisë miraton akt nënligjor për aftësitë shëndetësore dhe psikofizike të personit i cili ka themeluar marrëdhënie pune në policinë e burgut, mënyrën e përcaktimit të tyre dhe mënyrën e punës së komisionit.

Neni 73

Formën dhe përmbajtjen e konkursit publik, formën dhe përmbajtjen e formularit për paraqitjen në konkursin publik, mënyrën e dëshmimit të përbushjes së kushteve të përgjithshme dhe të veçanta për plotësimin e vendeve të punës, mënyrën e zbatimit të seleksionimit administrativ, zbatimin e intervistës, si dhe mënyrën e ndarjes së tyre të pikëve dhe numrin maksimal të pikëve nga procedura e seleksionimit në varësi nga nivelet e vendeve të punës, si dhe çështjet tjera në lidhje me procedurën e seleksionimit i përcakton ministri i Drejtësisë.

Neni 74

(1) Pas përfundimit të vendimit për zgjedhjen, drejtori i institucionit miraton aktvendim për punësim të kandidatit për pjesëtar të policisë së burgut në punë provuese.

(2) Puna provuese zgjat katër muaj.

Neni 75

(1) Kandidati për pjesëtarin e policisë së burgut të punës provuese dërgohet në trajnimin themelor për pjesëtar të policisë së burgut.

(2) Me trajnimin themelor kandidati për pjesëtarin e policisë së burgut aftësohet për kryerjen e pavarur të detyrave të punës të vendit të punës.

(3) Punën provuese e ndjek dhe aftësimin e kryen mentori.

Neni 76

(1) Pas përfundimit të punës provuese, kandidati për pjesëtar të policisë së burgut jep test me shkrim.

(2) Drejtori i institucionit, miraton aktvendim për punësimin e pjesëtarit të policisë së burgut i cili me sukses e ka mbaruar trajnimin bazik, ka mendim pozitiv nga mentori dhe e ka dhënë testin me shkrim.

(3) Kandidati për pjesëtar të policisë së burgut i cili nuk do ta mbarojë me sukses punën provuese me aktvendim i pushon marrëdhënien e punës.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (3) të këtij neni, kandidati për pjesëtar të policisë së burgut mund të parashtojë ankesë në afat prej tetë ditësh nga pranimi i aktvendimit, në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(5) Mënyrën e zbatimit të punës provuese, zbatimin e trajnimit bazik, mentorimin, dhënien e testit me shkrim dhe ndarjen e pikëve i përcakton ministri i Drejtësisë.

Neni 77

(1) Nëpunësi i burgut ka për detyrë gjatë punësimit të nënshkruajë deklaratë me tekstin si vijon: "Obligohem se në punën time do t'i respektojë Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligjet e Republikës së Maqedonisë dhe standardet e etikës së pjesëtarit të policisë së burgut, me vetëdije dhe në mënyrë të rregullt do t'i kryejë punët dhe do t'i respektojë liritë dhe të drejtat themelore të njeriut dhe qytetarit të garantuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligjet dhe marrëveshjet e ratifikuara ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë".

(2) Deklarata e nënshkruar ruhet në dosjen e punës të pjesëtarit të policisë së burgut.

(3) Nëse pjesëtar i policisë së burgut refuzon ta japë ose nënshkruajë deklaratën nga paragrafi (1) i këtij neni, aktvendimi për punësim shfuqizohet. (4) Kandidatit të zgjedhur i dorëzohet aktvendimi, i sigurohet qasja në aktet për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e institucionit, Kodi i sjelljes së personave zyrtarë në kryerjen e detyrave të punës në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese, ligjet dhe aktet nënligjore nga sfera e kompetencës së institucionit dhe aktet tjera relevante, për çka pjesëtar i policisë së burgut nënshkruan vërtetim për pranimin që ruhet në dosjen e tij.

Avancimi i pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 78

(1) Procedura e avancimit ka për qëllim t'u ndihmojë pjesëtarëve të policisë së burgut të avancohen në karrierë, përkatësisht kalimi nga vendet më të ulëta të punës në vendet më të larta të punës.

(2) Procedura për avancimin e pjesëtarit të policisë së burgut fillon pas njoftimit të marrë për mjetet e siguruar financiare nga Ministria e Financave.

(3) Në konkursin intern mund të paraqitet pjesëtari i policisë së burgut, i punësuar në institucionin e njëjtë, i cili i përmbush kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për plotësimin e vendit të punës të përcaktuar për nivelin përkatës në këtë ligj dhe në aktin për sistematizim, si edhe:

- të jetë I vlerësuar me notë “veçanërisht dallohet” ose “dallohet” gjatë vlerësimit të fundit,

- të jetë në vendin e punës në nivelin më të ulët të drejtpërdrejtë ose të jetë në vendin e punës në kornizat e kategorisë së njëjtë në të cilën është vendi i punës për të cilën është shpallur konkursi intern.

- të ketë të kaluar së paku dy vjet në vendin e punës rrjedhës dhe

- të mos i jetë shqiptuar masë disiplinore në vitin e fundit para shpalljes së konkursit intern.

(4) Drejtori i institucionit ka për detyrë të ngrit procedurë për avancim për vendin e punës të sistematizuar të lirë në afat prej 30 ditësh nga zbrazja e vendit të punës.

Neni 79

(1) Drejtori i institucionit formon Komision për seleksionim për avancim.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) të këtij neni është i përbërë prej tre pjesëtarëve të policisë së burgut edhe atë kryetari, dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre, prej të cilëve një anëtar dhe zëvendësi janë përfaqësues të organizatës sindikale nëse është anëtar i saj.

(3) Afati për paraqitjen në konkursin intern nuk mund të jetë më i shkurtër se pesë ditë nga dita e shpalljes së tij.

(4) Procedura për seleksionim përbëhet nga seleksionimi administrativ dhe intervista.

(5) Seleksionimi administrativ nga paragrafi (4) i këtij neni zbatohet në afat prej pesë ditësh pas mbarimit të konkursit intern.

(6) Intervista përbëhet nga çështjet nga fushëveprimi dhe përshkrimi i vendit të punës në pajtim me aktin për sistematizimin e vendeve të punës për të cilin është shpallur konkursi intern.

(7) Intervistën nga paragrafi (6) i këtij neni Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni e zbaton në afat prej pesë ditësh pas mbarimit të seleksionimit administrativ.

(8) Në bazë të pikëve nga seleksionimi administrativ dhe nga intervista, Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni në afat prej tri ditësh nga dita pas zbatimit të intervistës, harton rang-listë dhe drejtorit të institucionit ia propozon kandidatin e parë të ranguar.

(9) Në afat prej tri ditësh nga marrja e propozimit për zgjedhje, drejtori i institucionit ka për detyrë të miratojë vendim për zgjedhje.

(10) Vendimi për zgjedhje nga paragrafi (9) i këtij neni dorëzohet te kandidatët për avancim.

(11) Nëse në afat nga paragrafi (9) i këtij neni drejtori i institucionit miraton vendim për të cilin nuk do të bëhet zgjedhja, në të ka për detyrë t'i theksojë shkaqet për miratimin e tij.

(12) Kundër vendimit nga paragrafët (9) dhe (11) të këtij neni kandidati i pakënaqur ka të drejtë në afat prej tetë ditësh nga pranimi i vendimit, të parashtrijë ankesë te Komisioni Shtetëror për Vendimarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(13) Drejtori i institucionit në afat prej pesë ditësh pas përfundimit të vendimit, miraton aktvendim për avancimin e pjesëtarit të policisë së burgut.

(14) Formën dhe përmbajtjen e konkursit intern, formën dhe përmbajtjen e formularit të fletëparaqitjes dhe mënyrën e parashtrimit të dokumenteve dhe provave për përmbushjen e kushteve të përmbajtura në konkurs, mënyrën e zbatimit të seleksionimit administrativ dhe

intervistës, si dhe mënyrën e caktimit të tyre të pikëve dhe numrin maksimal të pikëve nga procedura e seleksionimit, në varësi nga kategoria e vendit të punës për të cilin është shpallur konkursi intern i përcakton ministri i Drejtësisë.

5. Mobiliteti në shërbimin shtetëror

Neni 80

(1) Pjesëtari i policisë së burgut me pëlqimin e tij mund të punësohet pa konkurs publik prej njërit institucion në institucionin tjetër, nëse për të pajtohen drejtorët e institucioneve, pas pëlqimit paraprak të Drejtorisë.

(2) Vendi i lirë i punës në policinë e burgut mund të plotësohet me marrjen dhe sistematizimin prej organit të administratës shtetërore, organit shtetëror dhe institucioneve tjera pa konkurs publik, nëse i përmbush kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për vendin e punës të përcaktuara në aktin për sistematizimin e vendeve të punës në institucion në të cilin sistematizohet ose merret, ndërsa pas njoftimit me shkrim të marrë paraprakisht për mjetet e siguruarra për punësim nga Ministrisë së Financave.

Neni 81

(1) Pjesëtari i policisë së burgut punon në vendin e punës në institucion ku e ka themeluar marrëdhënien e punës.

(2) Pjesëtari i policisë së burgut në kornizat e institucionit mund të sistematizohet në vendin tjetër të punës, me kërkesë të tij për shkak të ndërrimit të vendbanimit.

(3) Pas vendimit të drejtorit të institucionit, pjesëtari i policisë së burgut gjatë marrëdhënies së punës mund të sistemohet në vendin tjetër të punës, të ndryshëm nga ai në të cilin paraprakisht ka punuar, por në nivelin e njëjtë që e ka pasur

(4) Me përjashtim gjatë sistemimit të vendit tjetër të punës nga paragrafi (3) të këtij neni pjesëtari i policisë së burgut mund të sistemohet më së shumti një nivel më ulët në kategorinë e njëjtë, për shkak të mospërmbushjes së rezultateve të pritura të parapara për vendin e punës në të cilin paraprakisht ka punuar, për ç'arsye në intervistën e gjysmëvjetorit i është shqiptuar vërejtje me shkrim, e nota vjetora ka qenë “pamjaftueshëm” ose “pjesërisht mjaftueshëm”.

6. Të drejtat, përgjegjësitë dhe detyrat e përgjithshme të pjesëtarëve të policisë së burgut

Të drejtat e përgjithshme të pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 82

Për pjesëtarët e policisë së burgut vlejné të drejtat e përgjithshme të parapara me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, Ligjin për marrëdhënie pune dhe Marrëveshjen kolektive, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe, edhe atë:

- e drejta e rrogës dhe kompensimeve të rrogës,
- e drejta e pushimit dhe mungesës,
- e drejta e punës në kushte të përshtatshme për punë,
- e drejta e përsosjes profesionale,
- e drejta e mbrojtjes nga sfera e sigurisë gjatë punës,
- e drejta e mbrojtjes së pjesëtarëve të policisë së burgut të cilët kanë paraqitur dyshim ose njohuri për veprën penale ose për veprimin joligjor ose të palejuar,
- e drejta e pezullimit të marrëdhënies së punës,

- e drejta e organizimit sindikal dhe e drejta e grevës,
- e drejta e kandidimit në zgjedhje,
- e drejta e kontrolleve sistematike,
- e drejta e sigurimit të jetës në rast të vdekjes, lëndimit trupor ose sëmundjes profesionale dhe
- e drejta e ndihmës juridike para gjykatës kompetente si dhe organit kompetent në pajtim me ligjin në rast kur kundër pjesëtarit të policisë së burgut ngrihet ose mbahet procedurë penale, kundërvajtëse ose kontestimore, në lidhje me kryerjen e detyrave të punës.

E drejta e organizimit sindikal dhe e drejta e grevës

Neni 83

Pjesëtarët e policisë së burgut për shkak të realizimit të drejtave të veta ekonomike dhe sociale kanë të drejtë të përfshihen në themelimin dhe të anëtarësohen në organizatën sindikale me kushte në procedurën e përcaktuar me ligj dhe me aktet e sindikatës.

Neni 84

(1) Pjesëtarët e policisë së burgut kanë të drejtën e grevës, të organizuar në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligjin dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë.

(2) Të drejtën e grevës mund ta realizojnë pa u prishur kryerja e rregullt e punës.

(3) Organizatori i grevës ka për detyrë me shkrim ta paralajmërojë grevën te drejtori i institucionit, drejtori i Drejtorisë për ekzekutimin e sanksioneve dhe ministri i Drejtësisë, më së voni shtatë ditë para fillimit të grevës dhe të dorëzojë vendimin për hyrjen në grevë dhe programin për mënyrën dhe vëllimin e kryerjes së detyrave të punës së pjesëtarëve të policisë së burgut që është e domosdoshme të kryhen gjatë kohës së grevës, i cili është përgatitur dhe miratuar nga ana e organizatës sindikale në propozim të drejtorit të institucionit.

(4) Gjatë kohës së grevës së organizuar të pjesëtarëve të policisë së burgut, nuk guxon të rrezikohet siguria e institucionit, e as të pengohet puna normale e institucionit.

(5) Ndalohet greva në rast të gjendjes ushtarake, të jashtëzakonshme ose gjendjes së krizës.

(6) Në rast të gjendjes së ndërlikuar të sigurisë, prishjes së rendit dhe disiplinës në institucion në masë të madhe, fatkeqësive natyrore dhe epidemive ose rrezikimit të jetës dhe shëndetit të personave në institucion në masë të madhe, nuk mund njëkohësisht të marrin pjesë më tepër se 10% të pjesëtarëve të policisë së burgut dhe greva nuk mund të zgjasë më tepër se tri ditë.

(7) Nëse greva ka filluar para ndodhjes së cilitdo nga kushtet nga paragrafët (5) dhe (6) të këtij neni, pjesëtarët e policisë së burgut kanë për detyrë grevën menjëherë ta ndërpresin.

(8) Në rast të grevës do të zbatohen edhe dispozitat e Rregullores së punës në kushtet e grevës së policisë së burgut në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese, të cilën e miraton ministri i Drejtësisë pas mendimit të marrë paraprakisht nga sindikata.

Detyrimet dhe përgjegjësitë e policisë së burgut

Neni 85

Për pjesëtarët në policinë e burgut vlejnë detyrimet dhe përgjegjësitë e përgjithshme të përcaktuara me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik, Ligjin për marrëdhënie pune dhe marrëveshjen kolektive, nëse me këtë ligj ndryshe nuk rregullohet, edhe atë:

- detyrimi për kryerjen e punëve dhe detyrave të punës,
- detyrimi për sugjerimin e detyrave të paligjshme të punës,
- detyrimi për njoftimin për mungesën nga puna,
- detyrimi për veprimin me kërkesën për dërgim,
- ndalimi për veprimin politik në vendin e punës,
- ndalimi për pranimin e dhuratave dhe
- përgjegjësia për kryerjen e punëve dhe detyrave të punës.

Detyrimi për veprim për kërkesën për udhëzim

Neni 86

(1) Në rast të rrethanave të jashtëzakonshme (fatkeqësi natyrore, epidemi, vërshime, për shkaqe të sigurisë dhe ngjashëm), pjesëtarët e policisë së burgut mund të dërgohen për kryerje të punëve dhe detyrave të punës në institucion tjetër ndëshkues përmirësues dhe edukativ-përmirësues.

(2) Pjesëtar i policisë së burgut mund të dërgohet në institucion tjetër ndëshkues-përmirësues dhe edukativ-përmirësues edhe për shkak të:

- pengimit të rebelimit,
- mbajtjes së rendit, paqes dhe sigurisë,
- pengimit të interesave personale dhe private në kryerje të punës dhe detyrave të punës,
- grevës së personave të dënuar,
- shoqërimit të personave të dënuar dhe të paraburgosur në institucionet kompetente dhe
- kontrollit të jashtëzakonshëm të personave dhe hapësirave.

(3) Dërgimin nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni e bën drejtori i institucionit ku është punësuar pjesëtari i policisë së burgut me pëlqim të drejtorit të Drejtorisë. Dërgimi bëhet me akt të veçantë dhe zgjat derisa të ekzistojnë nevojat për të, por jo më shumë se gjashtë muaj.

(4) Pjesëtar i policisë së burgut nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk mund që përsëri të dërgohet në institucion ndëshkues-përmirësues dhe edukativ-përmirësues më gjatë se gjashtë muaj në një vit kalendarik ose më shumë se dy herë në periudhë prej 24 muajsh.

(5) Në rastet e dërgimit për kryerje të punëve dhe detyrave të punës nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, pjesëtarët e policisë së burgut të drejtën e rrogës dhe kompensimeve të përcaktuara me këtë ligj dhe marrëveshjen kolektive si dhe shpenzimet e bëra në mënyrë plotësuese në lidhje me të njëjtën, i marrin nga institucioni në të cilin janë punësuar, përkatësisht nga institucioni nga i cili dërgohen.

(6) Me kërkesë për dërgim, kryetari i organizatës sindikale nuk do të sistemohet në dërgim më shumë mujor në institucion tjetër.

Neni 87

(1) Pjesëtari i policisë së burgut është i detyruar që t'i zbatojë urdhrat e drejtorit të institucionit dhe eprorëve të tij dhe ta respektojë Kodin e sjelljes së personave zyrtarë në kryerjen e detyrave të punës në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukativo-përmirësuese.

(2) Pjesëtari i policisë së burgut është i detyruar që:

- ta kryejë punën e vet në mënyrë profesionale, në mënyrë të ndërgjegjshme, të përgjegjshme, në kohë dhe në mënyrë efektive në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligjet dhe rregullat tjera nga sfera e ekzekutimit të sanksioneve,

- ta kryejë punën e vet në mënyrë të paanshme dhe pa ndikim nga partitë politike;

- të mbajë uniformë zyrtare dhe legjitimacion zyrtar gjatë orarit të punës
- të mbajë dhe posedojë armë zyrtare dhe
- ta ruajë informatën e klasifikuar dhe reputacionin e institucionit.

(3) Mënyrën e mbajtjes dhe përdorimit të armës së zjarrit e përcakton ministri i Drejtësisë.

Neni 88

(1) Pjesëtarit të policisë së burgut do t'i hiqet përkohësisht arma zyrtare e zjarrit dhe municioni, kur institucioni do të marrë njoftim nga institucioni kompetent, për procedurën e filluar kundër tij për veprën e kryer penale ose kundërvajtjen me elemente të dhunës, deri në plotfuqishmërinë e vendimit në procedurën penale, përkatësisht për kundërvajtje.

(2) Pjesëtarit të policisë së burgut përkohësisht do t'i hiqet arma zyrtare e zjarrit dhe municioni, kur institucioni do të marrë njoftim nga qendra kompetente për punë sociale se ka kryer dhunë familjare, deri në plotfuqishmërinë e vendimit të gjykatës kompetente për masën e përkohshme për ndalim.

(3) Heqja e armës zyrtare të zjarrit dhe municionit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, zgjat deri në përfundimin e procedurës e cila do të përfundojë e fundit me vendim të plotfuqishëm.

Neni 89

(1) Pjesëtarin e policisë së burgut të cilit përkohësisht do t'i hiqet arma zyrtare e zjarrit dhe municioni, drejtori i institucionit në të cilin është punësuar i njëjti, do ta sistemojë në vend pune adekuat pa autorizim për mbajtje dhe përdorim të armës zyrtare të zjarrit.

(2) Sistemimi nga paragrafi (1) i këtij neni është deri në plotfuqishmërinë e vendimit në procedurë penale, procedurë për kundërvajtje dhe disiplinore, përkatësisht vendimin e plotfuqishëm nga neni 88 paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 90

(1) Pjesëtar i policisë së burgut për të cilin është ngritur procedurë për vepër të kryer penale ose kundërvajtje me elemente të dhunës, përkatësisht është marrë njoftim nga qendra kompetente për punë sociale për dhunë të kryer familjare, drejtori i institucionit e dërgon në kontroll të detyrueshëm psikiatrik dhe kontroll psikologjik, përkatësisht këshillim me psikolog (këshillim psikologjik).

(2) Konstatimi nga kontrolli psikiatrik dhe psikologjik, përkatësisht këshillimi me psikolog (këshillimi psikologjik) me konstatim dhe mendim të detyrueshëm për aftësinë e pjesëtarit të policisë së burgut që të mund të sistemohet në vend pune me autorizim për mbajtje dhe përdorim të armës zyrtare të zjarrit dorëzohet në institucionin në të cilin është punësuar pjesëtar i policisë së burgut.

Neni 91

Pas njohurisë së marrë për ekzistimin e bazave të dyshimit se pjesëtar i policisë së burgut ka kryer vepër penale gjatë ndërmarrjes së veprimit zyrtar ose veprimit jashtë detyrës me përdorimin e forcës nëse si pasojë ka ndodhur vdekja, lëndim i rëndë trupor, lëndim trupor ose privim kundërligjor nga liria nëse me ligj është paraparë përndjekje penale sipas detyrës zyrtare, institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese ose

Drejtorja pa prolongim e njoftojnë Seksionin për hetim dhe ndjekje të veprave penale të kryera nga persona me autorizime policore dhe pjesëtarë të policisë së burgut në Prokurorinë publike themelore për ndjekje të krimit dhe korrupsionit të organizuar.

Neni 92

(1) Kur te pjesëtar i policisë së burgut është konstatuar se për shkak të aftësisë së çrregulluar psikofizike ose aftësisë së përgjithshme të çrregulluar shëndetësore është i paaftë për kryerje të punëve dhe detyrave në vendin e punës me autorizim për mbajtje dhe përdorim të armës zyrtare të zjarrit ku është sistemuar, e njëkohësisht nuk i përmbush kushtet për fitim të së drejtës së pensionit invalidor në pajtim me ligjin, drejtori i institucionit do ta sistemojë në kohë të pacaktuar në vend përkatës të punës pa autorizim për mbajtje dhe përdorim të armës zyrtare të zjarrit.

(2) Pjesëtar i sistemuar i policisë së burgut i ruan të drejtat e fituara nga vendi paraprak i punës nëse çrregullimi i gjendjes shëndetësore është krijuar për shkak të kryerjes së detyrave të punës.

7. Rroga e punëtorëve në institucionet

Neni 93

Rrogat e të punësuarve në institucionet u sigurohen nga mjete të dedikuara për financimin e punës së Drejtorisë dhe institucioneve.

Rroga dhe kompensime të rrogës të policisë së burgut

Neni 94

(1) Pjesëtar i policisë së burgut ka të drejtë të rrogës dhe kompensimeve të rrogës nën kushte dhe kriteret të përcaktuara me këtë ligj, nëse me ligj të veçantë dhe marrëveshje kolektive nuk është rregulluar më ndryshe.

(2) Rrogat dhe kompensimet e rrogave të pjesëtarëve të policisë së burgut sigurohen me Buxhetin e Republikës së Maqedonisë.

(3) Rrogat e pjesëtarëve të policisë së burgut përlllogariten në shumë bruto, ndërsa paguhen në shumë neto të parave njëherë në muaj gjatë muajit rrjedhës për muajin paraprak.

(4) Kontributet dhe tatimet e të ardhurave personale të pjesëtarëve të policisë së burgut i paguan institucioni me pagesë të rrogës në pajtim me ligjin.

(5) Institucioni është i detyruar që të mbajë evidencë të rrogave, shtesave të rrogave, kompensimeve të rrogave dhe kontributeve të paguara nga rroga dhe tatimit personal mbi të ardhurat dhe për to pjesëtarit të policisë së burgut i lëshon vërtetim se janë paguar, më së voni deri më 1 shkurt në vitin rrjedhës, e për vitin paraprak.

Komponentët e rrogës

Komponenti themelor dhe i jashtëzakonshëm

Neni 95

(1) Rroga e pjesëtarit të policisë së burgut përbëhet nga komponentët vijuese:

- komponenti themelor dhe
- komponenti i jashtëzakonshëm.

(2) Komponentin themelor të rrogës e përbëjnë:

- një pjesë të rrogës për shkallë të arsimit,
- një pjesë të rrogës për nivel dhe
- një pjesë të rrogës për stazh.

(3) Pjesën e rrogës për shkallën e arsimit që e ka fituar pjesëtari i policisë së burgut vlerësohet në mënyrën vijuese:

NIVELI I ARSIMIT/KUALIFIKIMEVE

Niveli i kualifikimeve VI A, 240 kredi sipas SETK ose shkallë të kryer VII/1 200

Niveli i kualifikimeve VI B 180 kredi sipas SETK 175

Niveli i kualifikimeve V A, 60 deri në 120 kredi sipas SETK ose arsimit të lartë 150

Niveli i kualifikimeve IV, 240 kredi sipas ECVET ose SKMAP ose arsim të mesëm katërvjeçar 150

(4) Pjesën e rrogës për nivelin në të cilin është sistemuar pjesëtari i policisë së burgut vlerësohet në mënyrën vijuese:

NIVELI	PIKAT
B1-urdhërues	496
B2 - zëvendësurdhërues	406
B3 - kryekomandant	346
B4-komandant	281
B1 – ndihmëskomandant	246
B2- bashkëpunëtor në policinë e burgut	231
B3- bashkëpunëtor i ri në policinë e burgut	201
G1-polici i lartë i burgut	190
G2-polici i vjetër i burgut	181
G3 - polici i burgut	130
G4-polici i ri i burgut	110

(5) Pjesa e rrogës për stazhin e punës të pjesëtarit të policisë së burgut vlerësohet në shumë prej 0.5% nga pjesët e rrogës për shkallë të arsimit dhe për nivel, për çdo vit të mbushur të stazhit të punës, më së shumti deri në 20%.

(6) Vlera e pikës për rrogat e pjesëtarëve të policisë së burgut përcaktohet çdo vit me vendim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Drejtësisë, pas mendimit të marrë paraprak nga Ministria e Financave, i cili miratohet në afat prej dhjetë ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

(7) Komponentin e jashtëzakonshëm e përbëjnë:

- shtesa e rrogës për kushte të veçanta për punë,
- shtesa e rrogës për punë gjatë natës, punë me ndërrime dhe punë jashtë orarit.

Neni 96

Kandidatit për pjesëtar të policisë së burgut i cili është në punë provuese i paguhet rrogë në lartësi prej 80% të rrogës për vendin e punës për të cilin është zgjedhur.

Shtesa e rrogës për kushte të veçanta për punë

Neni 97

Pjesëtari i policisë së burgut ka të drejtë të shtesës së rrogës për kushte të veçanta për punë dhe për punë të ekspozuar ndaj rrezikut në lartësi prej 30% të shumës së rrogës themelore.

Shtesa e rrogës për punë gjatë natës, punë me ndërrime dhe punë jashtë orarit

Neni 98

(1) Pjesëtari i policisë së burgut ka të drejtë të shtesës së rrogës për:

- punë gjatë natës,
- punë me ndërrime, (turnus),
- punë gjatë pushimit javor,
- punë gjatë festave të përcaktuara me ligj,
- punë më gjatë se orari i plotë i punës.

(2) Shtesat e rrogave sipas bazave nga paragrafi (1) i këtij neni vlerësohen dhe paguhen në pajtim me marrëveshjen kolektive.

(3) Pjesëtari i policisë së burgut i cili është angazhuar të punojë në pajtim me kushtet në paragrafin (1) alinetë 3, 4 dhe 5 të këtij neni ka të drejtë të shtesës së rrogës në shumë prej 35% të shumës së rrogës themelore të përlllogaritur për orë ose në orë të lira, përkatësisht ditë, aq sa ka qenë i angazhuar për punë jashtë orarit të rregullt të punës, të rritur për përqindje përkatëse.

(4) Orët e lira përkatësisht ditët, pjesëtari i policisë së burgut mund t'i shfrytëzojë gjatë muajit rrjedhës ose deri në fund të muajit të ardhshëm, pas muajit në të cilin është angazhuar.

(5) Shtesat e rrogave nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk përjashtohen ndërmjet veti.

(6) Drejtori i Drejtorisë miraton Udhëzim për mënyrën e shënimit në evidencë të orëve të realizuara të punës, punës më gjatë se orari i plotë i punës, punës gjatë natës, punës të dielën, punës gjatë festave dhe punë me ndërrime, si dhe plotësimin të listave mujore për evidencë të orëve të punës të policisë së burgut.

Rroga gjatë suspendimit

Neni 99

Pjesëtari i policisë së burgut i cili në bazë të aktvendimit është suspenduar nga institucioni, gjatë kohëzgjatjes së suspendimit ka të drejtë të rrogës në shumë prej 80% të rrogës që e ka pranuar për muajin e fundit para miratimit të aktvendimit për suspendim.

Rroga gjatë grevës

Neni 100

Gjatë grevës pjesëtari i policisë së burgut ka të drejtë të rrogës në lartësi prej 80% të rrogës që e ka pranuar muajin paraprak.

8. Trajnimi i të punësuarve

Neni 101

(1) Pjesëtarët e policisë së burgut kanë të drejtë dhe obligim të trajnimit fillestar dhe të vazhdueshëm, si dhe kontroll të njohurive dhe aftësive të tyre.

(2) Trajnimin dhe kontrollin e njohurive dhe aftësive i organizon drejtoria.

(3) Programin për trajnim fillestar dhe të vazhdueshëm dhe kontroll të njohurive dhe aftësive me propozim të drejtorit të Drejtorisë e miraton ministri i Drejtësisë.

Përsosja profesionale dhe trajnimet e pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 102

(1) Pjesëtari i policisë së burgut ka të drejtë dhe obligim që, gjatë vitit të përsoset në mënyrë profesionale në bazë të planit individual për përsosje profesionale, si dhe detyrë për ta përcjellë diturinë e fituar te pjesëtarët tjerë të policisë së burgut.

(2) Plani nga paragrafi (1) i këtij neni është pjesë e sistemit për menaxhim me kontributin e pjesëtarëve të policisë së burgut. Në planin për përsosje profesionale të pjesëtarit të policisë së burgut mund të parashihen trajnime dhe mentorim.

(3) Trajnimet për përsosje profesionale të pjesëtarëve të policisë së burgut mund të jenë të përgjithshme dhe të specializuara.

(4) Trajnimet e përgjithshme bëhen për shkak të përsosjes profesionale të pjesëtarëve të policisë së burgut për përmirësimin e kompetencave profesionale.

(5) Trajnimet e specializuara bëhen për shkak të përsosjes profesionale të pjesëtarëve të policisë së burgut në lidhje me kompetencat e veçanta.

(6) Për përpunimin dhe realizimin e trajnimeve të përgjithshme sigurohen mjete nga buxheti i Drejtorisë, e për realizimin e trajnimeve të specializuara nga buxheti vetjak i institucioneve.

(7) Të drejtat dhe obligimet e ndërsjella të institucioneve dhe pjesëtarit të policisë së burgut i cili është dërguar në trajnim të specializuar për nevojat e institucionit, rregullohen me marrëveshje me shkrim në të cilin përcaktohet data e saktë deri te e cila pjesëtarit të policisë së burgut nuk mund të kërkojë ndërprerje të marrëdhënies së punës, si dhe përgjegjësisë së tij materiale proporcionale me mjetet e harxhuara për realizimin e trajnimit, nëse sipas fajit të tij ose me kërkesë të tij i ndërpritet marrëdhënie e punës para datës së përcaktuar.

Plani vjetor për trajnime të pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 103

(1) Drejtori përgatit plan vjetor për trajnime të të gjithë pjesëtarëve të policisë së burgut në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese, pas mendimit të marrë paraprakisht nga institucionet dhe e miraton më së voni deri 31 dhjetor në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(2) Drejtorët e institucioneve janë të detyruar që të veprojnë në pajtim me planin vjetor për trajnime.

Vlerësimi i pjesëtarëve të policisë së burgjeve

Neni 104

(1) Pjesëtarët e policisë së burgjeve gjatë punës së tyre, në bazë të ndjekjes së vazhdueshme çdo vit detyrimisht vlerësohen më së voni deri më 1 dhjetor për vitin rrjedhës.

(2) Pjesëtarët e policisë së burgjeve të cilët gjatë vitit kanë munguar në punë më gjatë se gjashtë muaj (pushim mjekësor, pushim pa pagesë dhe ngjashëm), si dhe pjesëtarët e policisë së burgjeve të cilët për herë të parë janë punësuar në institucionet, në vitin për të cilin bëhet vlerësimi dhe kanë punuar më shkurt se gjashtë muaj nuk do të vlerësohen.

(3) Vlerësimin e përbëjnë: përcaktimi i qëllimeve dhe detyrave të punës, përcaktimi i planit individual për përsosje profesionale, si dhe procedura për vlerësim të pjesëtarit të policisë së burgjeve.

Neni 105

(1) Qëllimet dhe detyrat e punës të pjesëtarit të policisë së burgjeve duhet të jenë të qartë, precize, të matshme dhe me kornizë të përcaktuar kohore për kryerje.

(2) Qëllimet dhe detyrat e punës përcaktohen nga ana e pjesëtarit të drejtpërdrejtë epror të policisë së burgjeve në bashkëpunim me pjesëtarin e policisë së burgjeve në fund të procedurës së vlerësimit të arritjeve të punës, në dhjetor në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

Neni 106

(1) Në planin individual për përsosje profesionale përcaktohet nevoja për përsosje profesionale të pjesëtarit të policisë së burgut, për shkak të kryerjes efikase të qëllimeve dhe detyrave të përcaktuara të punës dhe nevoja për zhvillim dhe avancim të kompetencave të punës.

(2) Plani individual për përsosje profesionale përcaktohet nga ana e pjesëtarit epror të policisë së burgut, në bashkëpunim me pjesëtarin e policisë së burgut, pas vendosjes së qëllimeve dhe detyrave të punës.

Neni 107

(1) Pjesëtarit epror i drejtpërdrejtë i policisë së burgut është i detyruar që vazhdimisht ta ndjekë punën e pjesëtarit të policisë së burgut gjatë gjithë vitit dhe sipas nevojës të propozojë përmirësimin e të njëjtit.

(2) Si pjesë e procesit të ndjekjes së vazhdueshme të punës së pjesëtarit të policisë së burgut, më së voni deri më 31 maj në vitin, realizohet intervistë gjysmëvjetore.

(3) Pas realizimit të intervistës gjysmëvjetore plotësohet raporti për intervistën gjysmëvjetore, të cilin e nënshkruajnë pjesëtarit të policisë së burgut dhe eprori i tij i drejtpërdrejtë.

(4) Kopje nga raporti nga paragrafi (3) i këtij neni i dorëzohet pjesëtarit të policisë së burgut.

(5) Nëse në raportin për intervistë gjysmëvjetore, pjesëtarit epror i drejtpërdrejtë i policisë së burgut në bazë të dëshmiave, konstaton se pjesëtarit të policisë së burgut nuk i ka përmbushur qëllimet e vendosura, përkatësisht tregon rezultate të pakënaqshme gjatë periudhës së gjysmëvjetorit, nuk tregon profesionalizëm të nevojshëm dhe kompetencë, ka gabime të konsiderueshme në punë dhe veprim, detyrat e punës nuk i kryen në kohë përkatësisht nuk tregon interes për cilësinë e kryerjes së detyrave të punës, i njëjti do të fillojë procedurë për përmirësimin e kontributit.

(6) Në procedurën për përmirësimin e suksesit propozohen trajnime ose mentorime plotësuese dhe shqiptohet vërejtje me shkrim në të cilën pjesëtarit të policisë së burgut paralajmëron për mundësinë që të vlerësohet me vlerësim negativ, nëse edhe krahas sugjerimeve dhe masave të propozuara deri në skadimin e vitit për të cilin bëhet vlerësimi, nuk e përmirëson kontributin e vet.

(7) Nëse pjesëtarit të policisë së burgut nuk ka epror të drejtpërdrejtë, intervistën nga paragrafi (2) i këtij neni e bën urdhëruesi ose drejtori i institucionit.

(8) Mënyrën e realizimit të intervistës gjysmëvjetore, si dhe formën dhe përmbajtjen e raportit nga paragrafi (3) i këtij neni, i përcakton drejtori i Drejtorisë për ekzekutim të sanksioneve.

Neni 108

(1) Vlerësimin e pjesëtarit të policisë së burgut e bën pjesëtarit epror i drejtpërdrejtë i policisë së burgut, përkatësisht pjesëtarit udhëheqës i policisë së burgut, përkatësisht drejtori i institucionit në raste kur pjesëtarit të policisë së burgut nuk ka epror të drejtpërdrejtë (në tekstin e mëtuajtshëm: vlerësues).

(2) Vlerësuesi me nota "1", "2", "3", "4" ose "5" e vlerëson punën e pjesëtarit të policisë së burgut në lidhje me cilësinë, efektivitetin dhe efikasitetin e punës, respektimin e afateve dhe nivelin e përmbushjes së qëllimeve dhe detyrave të përcaktuara, nivelin e përfshirjes dhe përkushtimit të punës, kontributet në realizimin e planit strategjik të institucionit, realizimin e planit individual për përsosje profesionale dhe sjelljen e pjesëtarit të policisë së burgut, ndërsa e merr parasysh edhe raportin nga intervista gjysmëvjetore.

3) Nota vjetore e pjesëtarit të policisë së burgut mund të jetë:

- veçanërisht dallohet", nëse ka vlerë nga 4,51 deri 5,00,
- "dallohet", nëse ka vlerë nga 3,51 deri 4,50,
- "mjaftueshëm", nëse ka vlerë nga 2,51 deri 3,50,
- "pjesërisht mjaftueshëm", nëse ka vlerë nga 1,51 deri 2,50 dhe
- "pamjaftueshëm", nëse ka vlerë nga 1,00 deri 1,50.

(4) Pjesëtari i policisë së burgut i cili nuk është i kënaqur me vlerësim nga paragrafi (3) i këtij neni, mund që në afat prej tetë ditësh nga dita e vlerësimit të parashtrijë kundërshtim në Komisionin për rishqyrtimin e notës, të formuar nga drejtori i institucionit.

(5) Komisioni nga paragrafi (4) i këtij neni përbëhet nga: kryetari, dy anëtarë dhe zëvendësanëtarë nga të cilët një anëtar dhe zëvendës janë përfaqësues të organizatës sindikale dhe një anëtar dhe zëvendës janë të punësuar në nivelin e njëjtë në institucionin ku punojnë dhe në të cilin nivel është edhe pjesëtari i policisë së burgut që ka parashtruar kundërshtim, nëse institucioni disponon me kuadër përkatës.

(6) Komisioni nga paragrafi (4) i këtij neni, pas rishqyrtimit të realizuar të notës, në afat prej 15 ditësh miraton vendim kundër të cilit pjesëtari i policisë së burgut ka të drejtë të ngrejë kontest administrativ.

(7) Për vlerësimin e realizuar drejtori i institucionit përpilon raport, të cilin më së voni deri në fund të vitit në të cilin është realizuar vlerësimi ia dorëzon Drejtorisë.

(8) Mënyrën e vlerësimit të pjesëtarit të policisë së burgut, si dhe mënyrën e vlerësimit të pjesëtarëve të policisë së burgut në institucionin me më pak se 20 të punësuar në policinë e burgut, formën dhe përmbajtjen e formularit për vlerësim, si dhe formën dhe përmbajtjen e raportit nga paragrafi (6) i këtij neni i përcakton ministri i Drejtësisë.

9. Përgjegjësia disiplinore e pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 109

(1) Pjesëtari i policisë së burgut është personalisht përgjegjës për kryerjen e punëve dhe detyrave të punës nga vendi i punës.

(2) Për shkelje të detyrës zyrtare pjesëtari i policisë së burgut përgjigjet në mënyrë disiplinore.

(3) Përgjegjësia për veprën e kryer penale, përkatësisht kundërvajtjen nuk e përjashton përgjegjësinë disiplinore të pjesëtarit të policisë së burgut.

Llojet e përgjegjësive disiplinore

Neni 110

Pjesëtari i policisë së burgut përgjigjet në mënyrë disiplinore për parregullsi disiplinore dhe shkelje disiplinore.

Parregullsia disiplinore

Neni 111

Parregullsi disiplinore paraqet shkelje më të lehtë të disiplinës së punës, detyrave të punës, autoritetit të institucionit ose pjesëtarit të policisë së burgut, dhe atë:

1) mosrespektimi i kohës së punës, orarit dhe shfrytëzimit të kohës së punës;

2) ruajtja e parregullt e dokumenteve zyrtare dhe të dhënave;

3) mosmbajtja e pajisjes zyrtare gjatë kohës së punës;

4) sjellja e pahijshme e pjesëtarit të policisë së burgut gjatë kryerjes së punës dhe detyrave të punës me pasoja më të lehta nga shkelja;

5) shfrytëzimi joekonomik dhe përdorimi i mjeteve të besuara për punë;

6) njoftim i paarsyeshëm të pjesëtarit epror të drejtpërdrejtë të policisë së burgut për pengim për mosardhje në punë në afat prej tri orësh dhe

7) refuzim të aftësisë profesionale dhe përsosjes në të cilën pjesëtari i policisë së burgut dërgohet.

Neni 112

(1) Shkelje disiplinore paraqet shkelje më të rëndë të detyrës zyrtare, disiplinës së punës, autoritetit të institucionit ose autoritetit të pjesëtarit të policisë së burgut, edhe atë:

1) moskryerja, kryerja në mënyrë të pandërgjegjshme, jo në kohë ose në mënyrë të pakujdesshme të detyrave të punës;

2) sjellja e pahijshme e pjesëtarit të policisë së burgut gjatë kryerjes së punës dhe detyrave të punës;

3) mosardhja në punë dy ditë pune gjatë një viti kalendarik pa arsyetim

4) shprehja dhe përfaqësimi i bindjes politike në kryerjen e detyrave të punës, pjesëmarrja në aktivitetet zgjedhore ose paraqitje tjera publike të karakterit të tillë gjatë orarit të punës, vënia në pikëpyetje të statusit të vet të pjesëtarit të policisë së burgut me kryerje të aktiviteteve partiake, mbajtja ose shfaqja e simboleve partiake në hapësira të punës të institucionit;

5) refuzimi i dhënies ose dhënia e të dhënave të pasakta institucioneve, përkatësisht qytetarëve dhe personave juridikë, nëse dhënia e të dhënave është përcaktuar me ligj;

6) disponimi i paligjshëm me mjete materiale dhe financiare;

7) refuzimi i kryerjes së detyrave të punës lidhur me vendin e punës në të cilat është sistemuar;

8) refuzimi i urdhrat për kryerjen e detyrave të punës lidhur me punën e institucionit të dhënë nga pjesëtari epror i drejtpërdrejtë i policisë së burgut dhe drejtori i institucionit;

9) mosmarrja ose marrja jo e plotë e masave të përcaktuara për sigurim të sigurisë së lëndëve të besuara në punë;

10) shkaktrim i dëmit material me qëllim ose nga pakujdesia e skajshme;

11) përsëritja e parregullsisë disiplinore më shumë se dy herë gjatë vitit;

12) pranimi i dhuratave ose llojit tjetër të përfitimit;

13) keqpërdorimi i statusit të pjesëtarit të policisë së burgut ose tejkalimi i autorizimeve në kryerjen e punës dhe detyrave të punës;

14) keqpërdorimi i autorizimeve të besuara në kryerjen e detyrave të punës;

15) keqpërdorimi i pushimit mjekësor;

16) keqpërdorimi i të dhënave personale;

17) keqpërdorimi i të dhënave të besueshme;

18) dhënia e informatës së klasifikuar me shkallë të sekretit të përcaktuar me ligj;

19) futja dhe përdorimi, si dhe puna nën ndikim të alkoolit, drogës, substancave psikotropike dhe prekursorëve,

20) mospërmbajtja ndaj rregullave për mbrojtje nga sëmundja, siguri dhe shëndet gjatë punës, zjarri, shpërthimi, veprimi i dëmshëm i helmeve dhe materieve tjera të rrezikshme dhe të rregullave për mbrojtje të mjedisit jetësor;

21) vendosja e interesit financiar personal në konflikt me pozitën dhe statusin e pjesëtarit të policisë së burgut;

22) mosveprimi për obligimin për vlerësim të pjesëtarit të policisë së burgut;

23) sjellja ofenduese ose e dhunshme e pjesëtarit të policisë së burgut,

24) sjellja në kundërshtim me dispozitat e Kodit për sjellje të personave zyrtarë në kryerjen e detyrave të punës në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe institucionet edukative-përmirësuese dhe

25) shmangia e kontrollit të detyrueshëm psikiatrik dhe psikologjik, përkatësisht këshillimi me psikolog (këshillim psikologjik) në pajtim me nenin 90 paragrafi 1 i këtij ligji.

Masa disiplinore

Neni 113

(1) Varësisht nga shkalla e përgjegjësisë së punëtorit, kushteve në të cilat është bërë shkelja e obligimeve të punës, punës së mëparshme dhe sjelljes së punëtorit, peshës së shkeljes dhe pasojat e saj, me vendim për parregullsi të konstatuar disiplinore pjesëtarit të policisë së burgut mund t'i shqiptohet një prej masave disiplinore vijuese:

- vërejtje me shkrim dhe

- dënim me para në lartësi deri në 10% nga lartësia e shumë njëmujore të neto rrogës të paguar në muajin e fundit para parregullsisë disiplinore, në kohëzgjatje prej një deri në tre muaj.

(2) Me vendim për shkelje disiplinore pjesëtarit të policisë së burgut mund t'i shqiptohet një prej masave disiplinore vijuese:

- dënim me para në lartësi deri në 20% nga lartësia e shumë njëmujore të neto rrogës të paguar në muajin e fundit para shkeljes disiplinore, në kohëzgjatje prej një deri në gjashtë muaj,

- sistemimi në vendin e punës në nivel më të ulët dhe

- ndërprerje të marrëdhënies së punës kur janë paraqitur pasoja të dëmshme për institucionin, e njëkohësisht nuk janë konstatuar rrethana lehtësuese për pjesëtarin e policisë së burgut i cili e ka kryer shkeljen.

(3) Gjatë shqiptimit të masave disiplinore nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, merren parasysh pesha e shkeljes, pasojat nga shkelja, shkalla e përgjegjësisë së pjesëtarit të policisë së burgut, rrethanat në të cilat është kryer shkelja, sjellja e tij e mëparshme dhe kryerja e punëve, si dhe rrethanat tjera lehtësuese dhe vështirësuese të cilat janë me rëndësi për shqiptimin e masës disiplinore.

(4) Përmbledhja e dënimeve në para të shqiptuara pjesëtarit të policisë së burgut në një muaj për parregullsi disiplinore, shkelje disiplinore dhe ulje të rrogës për shkak të kontributit të dobët nuk mund të tejkalojë 30% nga shumata e rrogës së tij të përgjithshme neto për atë muaj.

(5) Procedura disiplinore mund të ndërpritet kur:

- punëtori kundër të cilit është ngritur procedurë disiplinore është sëmurë drejtpërdrejt para ose derisa zgjat procedura disiplinore, gjë që dëshkohet me pushim të hapur mjekësor nga mjeku amë,

- Komisioni për konstatimin e përgjegjësisë disiplinore do të vendosë të zgjidhë ndonjë çështje paraprake ose do të kërkojë nga organi kompetent t'i dorëzojë dokumente dhe informata të besueshme, për përgatitjen e të cilave nevojitet një kohë më të gjatë,

- ekzistojnë fatkeqësi elementare në rajonin ku duhet të mbahet diskutimi i komisionit për konstatimin e përgjegjësisë disiplinore dhe

- punëtori kundër të cilit udhëhiqet procedura disiplinore gjendet në paraburgim.

(6) Ndërprerja e procedurës në rastet mund të zgjasë më së gjati një muaj.

(7) Ndërprerja e procedurës, në rast se kundër punëtorit është caktuar masë paraburgim, zgjat deri në miratimin e vendimit për heqje të masës paraburgim, e gjatë së cilës kohë marrëdhënia e punës është në pezullim.

Shqiptimi i masës disiplinore

Neni 114

(1) Masat disiplinore kundër pjesëtarit të policisë së burgut për parregullsi disiplinore i shqipton drejtori i institucionit, në afat prej shtatë ditësh nga dita e raportit të marrë me shkrim nga eprori pjesëtar i policisë së burgut.

(2) Para shqiptimit të masës pjesëtar i policisë së burgut njoftohet me shkrim për konstatimet që ekzistojnë kundër tij dhe ai ka mundësi në afat prej tri ditësh të japë përgjigje me shkrim për raportin nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Kundër vendimit nga paragrafi (1) i këtij neni pjesëtar i pakënaqur i policisë së burgut ka të drejtë që në afat prej tetë ditësh të parashtrijë ankesë në Komisionin shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative të marrëdhënies së punës në shkallë të dytë.

Procedura disiplinore për shkelje disiplinore

Neni 115

(1) Drejtori i institucionit me aktvendim formon Komisionin për mbajtjen e procedurës disiplinore për shkelje disiplinore (në tekstin e mëposhtëm: Komisioni disiplinor), në afat prej tetë ditëve nga dita e parashtrimit të propozimit për ngritjen e procedurës disiplinore në të cilën detyrimisht përmbahen arsyet për ngritjen e procedurës.

(2) Komisioni disiplinor përbëhet nga kryetari, katër anëtarë dhe zëvendësit e tyre.

(3) Kryetari i komisionit disiplinor është pjesëtar udhëheqës i policisë së burgjeve kurse anëtarët janë pjesëtarë të policisë së burgjeve, nga të cilët një është përfaqësues i organizatës sindikale, nëse i tillë është i punësuar në institucion.

(4) Nëse në institucion nuk ka pjesëtar udhëheqës të policisë së burgut, kryetari mund të jetë pjesëtar tjetër i policisë së burgut.

(5) Nëse institucioni nuk ka numër të mjaftueshëm të pjesëtarëve të policisë së burgut, kryetari dhe anëtarët përcaktohen nga radhët e të punësuarve tjerë.

(6) Kryetari është i detyruar më së voni në afat prej 20 ditëve nga dita e formimit të komisionit disiplinor të thërrasë mbledhje, për të cilën i fton në mënyrë të rregullt anëtarët dhe pjesëtarin e policisë së burgut kundër të cilit është ngritur procedura, dhjetë ditë para ditës së mbajtjes së mbledhjes.

(7) Në seancë do të paraqiten provat dhe pjesëtar i policisë së burgjeve kundër të cilit është iniciuar procedura personalisht do të prononcohet për konstatimet në propozimin për fillimin e procedurës disiplinore, kurse nëse për shkaqe të arsyeshme nuk mund të marrë pjesë në seancë do të dorëzohet me shkrim do të dorëzojë dokumentacion, respektivisht dëshmi me të cilën do të arsyetohet mungesa.

(8) Nëse pjesëtar i policisë së burgut kundër të cilit është iniciuar procedura personalisht ose me shkrim nuk është deklaruar për konstatimet në propozimin për ngritjen e procedurës disiplinore, komisioni disiplinor do ta zbatojë procedurën disiplinore pa prononcimin e tij.

(9) Komisioni disiplinor, pas nxjerrjes së provave dhe prononcimit të pjesëtarit të policisë së burgut kundër të cilit është ngritur procedura, me shumicë votash përmes votimit të fshehtë prononcohet për përgjegjësi disiplinore të pjesëtarit të policisë së burgjeve.

(10) Nëse komisioni disiplinor konstaton se pjesëtar i policisë së burgjeve nuk është përgjegjës i propozon drejtorit të institucionit, ta hedh poshtë propozimin për çfarë drejtori i institucionit në afat prej tri ditëve është i detyruar të miratojë aktvendim për hedhjen poshtë të propozimit.

(11) Nëse komisioni disiplinor konstaton se pjesëtar i policisë së burgjeve është përgjegjës, kryetari dhe çdo anëtar i komisionit disiplinor voton fshehurazi për një nga tre masat disiplinore nga neni 113 paragrafi (2) të këtij ligji, me ç'rast ajo masë disiplinore që ka më së shumti vota konsiderohet e miratuar.

(12) Nëse dy masa disiplinore nga neni 113 paragrafi (2) të këtij ligji kanë numër të barabartë votash, që është më i madh se numri i votave të masës së tretë disiplinore, votimi i fshehtë do të përsëritet për këto dy masa, kurse e miratuar konsiderohet masa që ka marrë shumicë votash.

(13) Pas miratimit të masës disiplinore, e njëjta i propozohet drejtorit të institucionit, i cili në afat prej tri ditësh është i detyruar të miratojë aktvendim për shqiptimin e masës disiplinore.

(14) Nëse si masë disiplinore shqiptohet gjobë me para në pajtim me nenin 113 paragrafi (2) alineja 1 të këtij ligji drejtori i institucionit e përcakton kohëzgjatjen e masës disiplinore.

(15) Nëse drejtori i institucionit shqipton masë disiplinore të ndryshme nga ajo e propozuar nga komisioni disiplinor në pajtim me paragrafin (14) të këtij neni, është i detyruar ta arsyetojë të njëjtën në veçanti duke theksuar arsyet për të cilat ai ka shqiptuar masë tjetër nga ajo e propozuara.

(16) Kryetari dhe anëtarët e komisionit disiplinor nuk mund të përmbahen gjatë votimit për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore dhe për shqiptimin e masës disiplinore.

(17) Aktvendimi për hedhje poshtë të propozimit nga paragrafi (10) i këtij neni, përkatësisht aktvendimi për shqiptimin e masës disiplinore nga paragrafi (13) të këtij neni i dorëzohet personalisht pjesëtarit të policisë së burgut, sipas rregullës në hapësirat e punës të institucionit në të cilin pjesëtari i policisë së burgut punon, respektivisht në adresën e vendbanimit ose të vendqëndrimit nga i cili vjen çdo ditë pjesëtari i policisë së burgjeve në punë.

(18) Nëse pjesëtari i policisë së burgjeve nuk mund të gjendet në adresën e vendbanimit, respektivisht vendqëndrimit ose nëse refuzon dorëzimin, vendimi publikohet në tabelën e njoftimit në institucion. Pas kalimit të tetë ditëve të punës nga dita e publikimit në tabelën e shpalljeve konsiderohet se dorëzimi është kryer.

(19) Mënyrën e mbajtjes së procedurës disiplinore dhe formularin për votimin e fshehtë, e përcakton ministri i Drejtësisë.

(20) Kundër aktvendimit nga paragrafi (15) të këtij neni, pjesëtari i pakënaqur i policisë së burgut ka të drejtë të paraqesë ankesë në afat prej tetë ditësh te Komisioni shtetëror për të vendimmarrje në procedurën administrative nga marrëdhënia e punës në shkallë të dytë.

E drejta për parashtrimin e iniciativës për procedurë disiplinore dhe parashkrimi i ngritjes

Neni 116

(1) Çdo pjesëtar i policisë së burgut dhe personave të tjerë të punësuar në institucion, në pajtim me këtë ligj, ka të drejtë të paraqesë iniciativë për fillimin e procedurës disiplinore kundër pjesëtarit të policisë së burgut, e cila duhet të arsyetohet.

(2) Propozim për ngritjen e procedurës disiplinore kundër pjesëtarit të policisë së burgut paraqet eprori udhëheqës i drejtpërdrejtë, urdhëruesi ose drejtori i institucionit në afatin e paraparë me marrëveshje kolektive dhe ligj.

(3) Propozimi nga paragrafi (2) të këtij neni dorëzohet te pjesëtari i policisë së burgut kundër të cilit është iniciuar procedura disiplinore dhe organizata sindikale nëse është anëtar.

(4) Procedura disiplinore nuk mund të iniciohet nëse ka kaluar një muaj nga dita kur eprori i drejtpërdrejtë, urdhëruesi ose drejtori i institucionit, ka kuptuar për shkeljen e detyrës zyrtare.

(5) Procedura disiplinore nuk mund të iniciohet nëse kanë kaluar tre muaj nga dita kur është kryer shkelja e detyrës zyrtare, përveç kur procedura disiplinore iniciohet sipas konstatimeve të revizionit të brendshëm për të cilën afati i parashkrimit është një vit.

(6) Nëse shkelja e detyrës zyrtare tërheq edhe përgjegjësi penale, procedura disiplinore për përcaktimin e përgjegjësisë së pjesëtarit të policisë së burgjeve parashkruhet në afat prej dy viteve nga dita e kuptimit të shkeljes.

(7) Pjesëtar i policisë së burgut, në pajtim me këtë ligj, ka të drejtë të paraqesë iniciativë për fillimin e procedurës disiplinore kundër personit tjetër të punësuar në institucion, te drejtori, e cila duhet të arsyetohet.

(8) Procedura disiplinore është urgjente dhe nuk mund të zgjatë më shumë se 60 ditë.

Ekzekutimi i dënimit me para

Neni 117

(1) Mbajtja nga rroga, në emër të dënimeve të shqiptuara me para të pjesëtarit të policisë së burgjeve, për parregullsi disiplinore ose shkelje disiplinore të kryer gjatë një muaji nuk mund të tejkalojë një të tretën e shumës së rrogës së tij të përgjithshme neto për atë muaj.

(2) Nëse të punësuarit pjesëtar të policisë së burgjeve, i pushon marrëdhënia e punës në institucion në të cilën i është shqiptuar dënim me para, arkëtimi i dënimit me para të shqiptuar, me kërkesë të institucionit në të cilin është shqiptuar dënimi, do ta zbatojë punëdhënësi i ri ose organi kompetent në procedurë të përcaktuar me ligj.

Suspendimi

Neni 118

(1) Pjesëtari i policisë së burgjeve mund të suspendohet nga institucioni në bazë të vendimit të drejtorit të institucionit, kurse me propozim të udhëheqësit epror të drejtpërdrejtë.

(2) Pjesëtari i policisë së burgjeve mund të suspendohet nga institucioni, në raste kur kundër tij është ngritur procedurë penale për vepër penale të kryer në punë ose në lidhje me punën ose është ngritur procedurë disiplinore për shkelje disiplinore, kurse shkelja është e natyrës të tillë që për praninë e mëtejshme në institucion derisa zgjatë procedura dëmshëm do të reflektojë mbi institucionin, respektivisht do ta pengojë ose pamundësojë përcaktimin e përgjegjësisë për shkelje disiplinore.

(3) Suspendimi nga paragrafi (2) të këtij neni zgjat deri në sjelljen e aktvendimit të plotfuqishëm.

Kompensimi për dëm të shkaktuar gjatë përgjegjësisë materiale të pjesëtarëve të policisë së burgut

Neni 119

(1) Pjesëtari i policisë së burgut i cili në punë ose në lidhje me punën, me qëllim ose me pakujdesi përfundimtare do t'i shkaktojë dëm institucionit, përgjegjës për dëmin e shkaktuar dhe është i detyruar ta kompensojë.

(2) Drejtori i institucionit, me vendim formon Komision për përcaktimin e përgjegjësisë materiale të pjesëtarit të policisë së burgut.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) të këtij neni përbëhet nga tre anëtarë dhe zëvendësit e tyre.

(4) Kryetari i komisionit është pjesëtar udhëheqës i policisë së burgjeve kurse anëtarë janë dy pjesëtarë të policisë së burgjeve në të njëjtin nivel si pjesëtari i policisë së burgut kundër të cilit është duke u zhvilluar procedura për përcaktimin e përgjegjësisë materiale.

(5) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni e përcakton përgjegjësinë materiale për ekzistim të dëmit material të kryer, shumën dhe mënyrën e kryerjes së tij, kush e ka shkaktuar dëmin dhe kush do ta kompensojë atë.

(6) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni për gjendjen faktike të konstatuar paraqet raport drejtorit të institucionit merr vendim për kompensim të dëmit.

(7) Kundër vendimit nga paragrafi (6) të këtij neni, pjesëtari i pakënaqur i policisë së burgut ka të drejtë në afat prej tetë ditë të paraqesë ankesë te Komisioni shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative nga marrëdhënia e punës në shkallë të dytë.

Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë materiale

Neni 120

(1) Propozim për ngritjen e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë materiale kundër pjesëtarit të policisë së burgjeve paraqet udhëheqësi epror i drejtpërdrejtë respektivisht drejtori i institucionit.

(2) Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë materiale nuk mund të ngrihet, nëse kanë kaluar 30 ditë nga dita kur udhëheqësi epror i drejtpërdrejtë respektivisht drejtori i institucionit ka kuptuar për të, përveç kur procedura ngrihet pas konstatimit të revizionit të brendshëm për çka afati i parashkrimit është një vit.

(3) Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë materiale nuk mund të ngrihet nëse, nga dita kur është kryer dëmi material ka kaluar një vit.

(4) Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë materiale nuk mund të mbahet më gjatë se 60 ditë, duke llogaritur nga dita e miratimit të vendimit për formimin e Komisionit nga neni 119 paragrafi (2) i këtij ligji.

(5) Kundër pjesëtarit të policisë së burgut i cili në afat prej 60 ditë nga vendimi përfundimtar për kompensim të dëmit nuk e kompenzon dëmin, institucioni ngre procedurë para gjykatës themelore kompetente.

(6) Drejtori i institucionit mund ta lirojë tërësisht ose pjesërisht pjesëtarin e policisë së burgut nga kompensimi për dëm, nëse nuk është kryer me qëllim ose nëse pagesa e kompensimit për dëmin e shkaktuar rrezikohet ekzistenca e pjesëtarit të policisë së burgut dhe familjes së tij ose në raste të tjera të përcaktuara me marrëveshje kolektive.

(7) Mënyra e kryerjes së procedurës për rregullimin e përgjegjësisë materiale, si dhe formën dhe përmbajtjen e vendimit për kompensimin e dëmit, i përcakton ministri i Drejtësisë.

Kompensimi i dëmit të shkaktuar

Neni 121

(1) Nëse anëtari i policisë së burgjeve pëson dëmtim në punë ose në lidhje me punën, institucioni është i detyruar të kompensojë dëmin në pajtim me dispozitat të Ligjit për marrëdhënie obligative.

(2) Institucioni është i detyruar të kompensojë dëmin material që pjesëtari i policisë së burgjeve në kryerjen e punëve dhe detyrave të punës e ka shkaktuar ndaj personave të tretë.

(3) Institucioni mund ta lirojë të punësuarin nga pagesa e kompensimit të dëmit në tërësi ose pjesërisht, në rastet kur punëtori sipas gjendjes së tij të përgjithshme pronësore nuk është në gjendje ta kompensojë dëmin pa pasoja për mbajtjen e tyre të domosdoshme ose për mbajtjen e domosdoshme të familjes së tij.

(4) Vendim për lirimin nga pagesa e kompensimit të dëmit miraton drejtori i institucionit me propozim të Komisionit lidhur me lirimin nga pagesa e kompensimit të dëmit të punëtorit.

Dorëzimi i raportit për masat e shqiptuara

Neni 122

(1) Drejtori i institucionit është i detyruar te Drejtoria për Ekzekutimin e Sanksioneve të paraqesë raport vjetor për masat e shqiptuara për përgjegjësi të konstatuar disiplinore dhe materiale të pjesëtarëve të policisë së burgjeve, më së voni deri 31 janar në vitin rrjedhës për vitin paraprak.

(2) Përmbajtjen dhe formën e raportit nga paragrafi (1) të këtij neni e përcakton drejtori i Drejtorisë për Ekzekutimin e Sanksioneve.

Ndërprerja e marrëdhënies së punës

Neni 123

(1) Pjesëtarit të policisë së burgut i pushon marrëdhënia e punës:

- me marrëveshje,
- me kërkesë të tij,
- me fuqi të ligjit dhe

- Në raste tjera të përcaktuara me këtë ligj ose ligj tjetër dhe marrëveshje kolektive.

(2) Pjesëtarit të policisë së burgut i pushon marrëdhënia e punës me marrëveshje kur me drejtorin e institucionit do të lidh marrëveshje me shkrim për ndërprerjen e marrëdhënies së punës.

(3) Pjesëtarit të policisë së burgut do t'i ndërpritet marrëdhënia e punës në institucion nëse paraqet kërkesë me shkrim për ndërprerje të marrëdhënies së punës, përveç në rastet e nenit 102 paragrafi 7 të këtij ligji.

(4) Në rast të ndërprerjes së marrëdhënies së punës me kërkesë të pjesëtarit të policisë së burgjeve, afati i skadimit zgjatë 30 ditë nga dita e paraqitjes së kërkesës për ndërprerjen e marrëdhënies së punës, përveç nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

(5) Pjesëtarit të policisë së burgut i pushon marrëdhënia e punës sipas ligjit, nëse:

- e humb aftësinë e tij të punës me ditën e dorëzimit të aktvendimit të plotfuqishëm për përcaktimin e aftësisë së humbur të punës,

- i ndërpritet shtetësia e Republikës së Maqedonisë, me ditën e dorëzimit të vendimit për heqjen e shtetësisë të Republikës së Maqedonisë,

- dënohet për vepër penale në lidhje me detyrën zyrtare, me ditën kur aktgjykimi bëhet i plotfuqishëm,

- i është shqiptuar ndalesë për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, me ditën e plotfuqishmërisë së aktgjykimit,

- për shkak të vuajtjes së dënimit me burg në kohëzgjatje më të gjatë se gjashtë muaj, me ditën e fillimit të vuajtjes së dënimit me burg,

- sipas ligjit, me mbushjen e 40 vjetëve stazh pensional total të personit zyrtar të autorizuar, pavarësisht nga vitet e moshës së tij,

- pjesëtari i policisë së burgjeve mund të parashtrijë deklaratë me shkrim deri te institucioni dhe të kërkojë t'i vazhdohet kontrata e punës deri në 45 vjet stazh të përgjithshëm, pavarësisht nga mosha e tij. Deklaratën me shkrim pjesëtari e jep më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhës për vazhdimin e kontratës së punës dhe për çdo vazhdim të mëtejshme të kontratës së punës, një herë në vit jep deklaratë deri më 31 gusht të vitit rrjedhës për vazhdimin e kontratës për punë për vitin e ardhshëm. Institucioni është i detyruar pas deklaratës së dhënë ta vazhdojë kontratën e punës deri në 45 vjet stazh të përgjithshëm, pavarësisht moshës,

- mungon pa arsye nga puna së paku tri ditë pune të njëpasnjëshme në një muaj,

- konstatohet se gjatë punësimit ka heshtur ose ka dhënë të dhëna të rreme në lidhje me kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për punësim,

- në afat prej tri ditësh pune nuk kthehet në punë pas përfundimit të pushimit për mungesë të papaguar për shkak të aftësisimit profesional ose përsosjes,

- organi i administratës shtetërore përgjegjës për mbikëqyrje inspektuese, në afat prej një viti konstaton se i punësuarit është punësuar në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji,

- është vlerësuar me dy vlerësime të njëpasnjëshme "pamjaftueshëm" dhe

- kushte tjera në pajtim me këtë ligj dhe ligje të veçanta

(6) Aktvendimin për ndërprerjen e marrëdhënies së punës të pjesëtarit të policisë së burgjeve e miraton drejtori i institucionit.

(7) Vendimi për ndërprerjen e marrëdhënies së punës i dorëzohet personalisht pjesëtar të policisë së burgut, sipas rregullës në hapësirat e punës të institucionit në të cilën pjesëtarit i policisë së burgut, respektivisht në adresën e vendbanimit respektivisht vendqëndrimit.

(8) Nëse pjesëtarit i policisë së burgjeve nuk mund të gjendet në adresën e vendbanimit, respektivisht vendqëndrimit ose nëse refuzon dorëzimin, vendimi publikohet në tabelën e shpalljeve në institucionin dhe pas kalimit të tetë ditëve nga dita e shpalljes konsiderohet se dorëzimi është kryer.

(9) Kundër vendimit nga paragrafi (6) të këtij neni, pjesëtarit i policisë së burgut ka të drejtë të paraqesë ankesë në afat prej tetë ditësh nga ndryshimi i ndodhur për vendimmarrje në procedurë administrative nga marrëdhënia e punës në shkallë të dytë.

Neni 124

(1) Evidencën dhe regjistrin e mban pjesëtarëve të policisë së burgut e mban Drejtoria për Ekzekutimin e Sanksioneve.

(2) Institucioni është i obliguar për çdo të dhënë për ndryshimin e bërë në të dhënat e të punësuarit në policinë e burgut në afat prej 15 ditësh nga ndryshimi i ndodhur e dorëzohet te Drejtoria për Ekzekutimin e Sanksioneve, me qëllim të futjes së të dhënave në Regjistrin e të punësuarve në sektorin publik.

Kreu VI

FINANCIMI I INSTITUCIONEVE

1. Sigurimi i mjeteve për punë

Neni 125

(1) Mjetet për punën e Drejtorisë, institucioneve dhe institucioneve përmirësuese edukative sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, të hyrat vetjake dhe të hyrat tjera në pajtim me ligjin.

(2) Institucionet dhe institucionet edukative-përmirësuese si njësi shfrytëzues financohen nga shfrytëzuesi buxhetor - Drejtoria.

(3) Nga të hyrat e realizuara nga aktivitete vetëfinancuese detyrimisht ndahen mjete për ndërtim dhe pajisje të institucioneve dhe policisë së burgut.

Neni 126

(1) Mjetet për punën e institucioneve ndëshkuese-përmirësuese dhe përmirësuese-edukative dhe Drejtoria përbëhen nga: mjete për paga dhe kompensime të të punësuarve; mjete për mallra dhe shërbime; për ushqim, veshje, mbrojtje shëndetësore dhe nevoja të tjera të personave të dënuar dhe personave të paraburgosur; për

kompensim për punën të të dënuarve; për prokurimin e uniformave, armatimin dhe pajisjen tjetër të policisë së burgjeve; për trajnimin profesional të të punësuarve, për shoqërimin e personave të dënuar dhe të ndaluar në organet kompetente, përkatësisht për dërgimin e personave të dënuar në institucion dhe pas lëshimit të institucionit; për prokurimin e mjeteve kapitale dhe për ndërtimin, rikonstruim dhe mirëmbajtjen e objekteve dhe pajisjeve në institucionet dhe Drejtorinë.

(2) Institucionet e institucionit edukativ-përmirësues dhe Drejtoria janë të detyruar të sigurojnë mjete për punë pjesëtarëve të policisë së burgjeve, uniformave, armatimit dhe pajisjeve të tjera në përputhje me këtë ligj.

Neni 127

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë miraton program me lartësi të caktuar mjeteve për ndërtimin, rikonstruim, mirëmbajtjen e objekteve dhe pajisjeve të institucioneve dhe përcakton përdorimin e tyre më të afërt.

(2) Për sigurimin e kushteve për punë në institucione dhe për zbatimin e programit nga paragrafi (1) të këtij neni kujdeset Drejtoria.

Kreu VII

ORGANIZIMI I PUNËS SË SEKSIONEVE EKONOMIKE INSTRUKTORE

Neni 128

Në përbërjen e institucioneve ndëshkuese përmirësuese dhe institucioneve edukative-përmirësuese, si dhe njësitë e tyre organizative, mund të organizohet seksion ekonomik-instruktor në Sektorin e risocializimit, për punë të personave të dënuar dhe fëmijët.

Neni 129

Të ardhurat dhe shpenzimet e seksionit ekonomik-instruktor janë pjesë përbërëse e buxheteve të institucioneve.

Neni 130

(1) Seksionet ekonomike-instruktore organizohen për shkak të realizimit të qëllimit të ekzekutimit të sanksioneve.

(2) Produktet dhe shërbimet e marra nga seksionet ekonomike-instruktore fillimisht janë të dedikuara për nevojat e institucioneve.

Neni 131

(1) Seksioni ekonomik-instruktor nuk e ka cilësinë e personit juridik dhe në qarkullimin e tij vepron në emër dhe për llogari të institucionit.

(2) Të hyrat e realizuara nga seksioni ekonomik-instruktor paguhen në llogarinë e thesarit dhe evidentohen në llogari të veçantë për aktivitetet vetëfinancuese.

Neni 132

Seksioni ekonomik-instruktor për të hyra të realizuara dhe fitimin nuk e paguan tatim dhe obligime tjera, përveç tatimit të vlerës së shtuar.

Kreu VIII

MBIKËQYRJA MBI PUNËN E INSTITUCIONEVE

1. Mbikëqyrje profesionale e punës së institucioneve përmirësuese-ndëshkuese dhe edukative-përmirësuese

Neni 133

(1) Mbikëqyrje profesionale e punës së institucioneve përmirësuese-ndëshkuese dhe edukative - përmirësuese kryen Drejtoria.

(2) Mbikëqyrja profesionale zbatohet me këqyrje të drejtpërdrejta në punën e institucioneve përmirësuese ndëshkuese dhe edukative-përmirësuese dhe përfshin mbikëqyrjen e:

- kushtet dhe pozita e të dënuarve, personave në paraburgim, fëmijëve dhe personave të cilëve u është shqiptuar masë edukative Dërgim në shtëpi edukative-përmirësuese,

- trajtimi i të dënuarve, personave në paraburgim, fëmijëve dhe personave të cilëve u është shqiptuar masë edukative Dërgim në shtëpi edukative-përmirësuese,

- sigurimi në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative përmirësuese,

- sigurimi i personave të dënuarve, personave në paraburgim, fëmijëve dhe personave të cilëve u është shqiptuar masë edukative Dërgim në shtëpi edukative-përmirësuese,

- puna materiale dhe financiare në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe edukative -përmirësuese,

- mbrojtja dhe respektimi i personalitetit dhe dinjitetit njerëzor të personave në institucionet ndëshkuese dhe përmirësuese dhe

- parandalimi i torturës, trajtimit jonjerëzor dhe johuman në institucionet ndëshkuese përmirësuese.

(3) Në kryerjen e mbikëqyrjes, mund të angazhohen institucione shkencore dhe profesionale ose persona të caktuar shkencorë dhe profesionalë nga fushat përkatëse.

(4) Për mbikëqyrjen e kryer përpilohet procesverbal, kurse për parregullsitë e përcaktuara dhe largimin e tyre, drejtori i Drejtorisë miraton urdhëresë.

(5) Mbikëqyrja nga paragrafi (1) të këtij neni mund të jetë e rregullt, kontrolluese dhe e jashtëzakonshme.

- mbikëqyrja e rregullt përfshin mbikëqyrjen nga paragrafi (1) të këtij neni dhe kryhet sipas Planit Vjetor e miratuar nga drejtori i Drejtorisë deri në fund të vitit rrjedhës për vitin e ardhshëm.

- mbikëqyrja kontrolluese mund të kryhet pas skadimit të afatit në urdhëresën nga paragrafi (3) të këtij neni, në të cilin institucioni ishte i detyruar të vepronte në lidhje me vërejtjet nga mbikëqyrja e rregullt dhe

- mbikëqyrje e jashtëzakonshme mund të kryhet nëse ekziston nevojë plotësuese.

(6) Mënyrën e kryerjes së mbikëqyrjes profesionale me propozim të drejtorit të Drejtorisë e përcakton nga ministri i Drejtësisë.

(7) Për mosrespektimin e urdhëresës nga paragrafi (4) të këtij neni, drejtori i Drejtorisë paraqet propozim në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për shkarkim të drejtorit të institucionit.

1. Mbikëqyrja gjyqësore në ekzekutimin e sanksioneve

Neni 134

Mbikëqyrja gjyqësore në ekzekutimin e sanksioneve në lidhje me veprimin me personat e dënuar dhe në realizimin e të drejtave dhe detyrimeve të tyre kryen gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve në gjykatën themelore me seli në institucion ose në selinë e zyrës lokale të shërbimit të provës.

Neni 135

Drejtori i institucionit dhe personi përgjegjës i i zyrës lokale shërbimit të provës është i detyruar që gjykatësit për ekzekutimin e sanksioneve t'i sigurojë këqyrje në dokumentacionin e nevojshëm, t'u mundësojë punë të papengueshme në kryerjen e mbikëqyrjes dhe bisedë të pandërprerë me personat e dënuar dhe në varësi të nevojave, me dhe pa praninë e të punësuarve në institucion.

Neni 136

(1) Për mbikëqyrjen e kryer dhe kushtet e përcaktuara, gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve përpilon procesverbal.

(2) Kur gjatë mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni, gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve përcakton parregullsi, përgatit procesverbal për heqjen e parregullsive të konstatuara në afat të caktuar, të cilën e dorëzon te drejtori i Drejtorisë.

(3) Drejtori i drejtorisë në bazë të procesverbalit nga paragrafi (2) të këtij neni, miraton urdhëresë nga neni 133 paragrafi (4) të këtij ligji dhe ia dorëzon gjykatësit për ekzekutimin e sanksioneve.

(4) Të punësuarit në Drejtorinë dhe gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve njoftojnë njëra-tjetrën për gjendjet e konstatuara në institucion dhe për parregullsitë e përcaktuara gjatë kryerjes së mbikëqyrjes.

Kreu IX

VEPRIMI GJATË EKZEKUTIMIT TË DËNIMIT ME BURG

1. Dërgimi i personave të dënuar

Neni 137

(1) Organ kompetent për ndërmarrjen e veprimeve të nevojshme për ekzekutimin e dënimit me burg është gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit të personit të dënuar (në tekstin e mëtejme: gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve).

(2) Nëse vendbanimi respektivisht vendqëndrimi i personit të dënuar është i panjohur, kompetent për udhëzimin e personit të dënuar në vuajtjen e dënimit me burg është gjykata që ka sjellë aktgjykimin e shkallës së parë.

(3) Gjkata që ka sjellë aktgjykimin e shkallës së parë, nëse nuk është i njohur vendbanimi respektivisht vendqëndrimi i personit të dënuar ose nëse personi i dënuar është i pakapshëm, do t'i kërkojë Ministrisë së Punëve të Brendshme që ta gjejë dhe menjëherë ta njoftojë gjykatën për adresën e tij.

(4) Procedura për dërgimin e personave të dënuar është urgjente.

Neni 138

Gjkata që ka sjellë aktgjykimin e shkallës së parë të njëjtën do t'ia dërgojë gjykatësit për ekzekutimin e sanksioneve nga neni 137 paragrafi (1) të këtij ligji së bashku me urdhëresën për ekzekutim dhe të gjitha të dhënat për personalitetin e personit të dënuar të siguruar gjatë procedurës me rëndësi për ekzekutimin e dënimit me burg.

Neni 139

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve është i detyruar t'i ndërmarrë veprimet e nevojshme për ekzekutimin e dënimit me burg menjëherë pas pranimit të aktgjykimit të formës së prerë, kurse më së voni në afat prej tetë ditëve nga marrja e tij.

(2) Gjykatësi lëshon akt udhëzues me datë saktë të përcaktuar kur personi i dënuar duhet të paraqitet për vuajtjen e dënimit me burg në institucion të caktuar.

(3) Dita e paraqitjes në institucionin e përcaktuar në aktin udhëzues, nuk guxon të jetë më e gjatë se 30 ditë nga dita e përgatitjes së aktit udhëzues.

Neni 140

(1) Thirrja për ekzekutimin e dënimit me burg të personit të dënuar kryhet në atë mënyrë që personalisht i dorëzohet akti udhëzimi i cili është shënuar dita kur duhet të paraqitet në institucionin e caktuar.

(2) Me aktin udhëzues personi i dënuar paralajmërohet se nëse nuk paraqitet në ditën e përcaktuar në aktin udhëzues nga paragrafi 1 të këtij neni, në institucion do të shoqërohet në mënyrë të detyrueshme dhe do t'i bartë shpenzimet e shoqërimit.

(3) Në rast se nuk mund personalisht t'i dorëzohet akti udhëzues personit të dënuar, ose nëse i njëjti ka ndryshuar adresën, gjykata është e detyruar në afat prej 15 ditëve të sigurojë adresën e re të banimit dhe më pas të kërkojë nga Ministria e Punëve të Brendshme kontroll nëse personi është i disponueshëm. Ministria e Punëve të Brendshme është e detyruar në afat prej 15 ditësh pas kontrollit ta njoftojë gjykatën.

(4) Nëse personi i dënuar nuk është i arritshëm për organet e ndjekjes, në afat prej tri ditëve përpilohet akti i ri udhëzues në pajtim me nenin 139 paragrafi (2) të këtij ligji, i cili publikohet tetë ditë në tabelën e shpalljeve të gjykatës kompetente.

Neni 141

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve me dorëzimin e aktit udhëzues të personit të dënuar në të njëjtën kohë e njofton institucionin për ditën kur personi i dënuar duhet të paraqitet dhe të dorëzojë përkrahim të aktgjyqimit të plotfuqishëm dhe ekzekutiv me të cilin është shqiptuar dënimi, certifikatë nga evidenca e të dënuarve, si dhe të dhëna të tjera mbi personalitetin e personit të dënuar me të cilat disponon.

(2) Nëse personi i dënuar nuk paraqitet në ditën e caktuar të ekzekutimit të dënimit me burg, institucioni menjëherë, kurse më së voni në afat prej tri ditëve e njofton gjykatësin për ekzekutimin e sanksioneve.

(3) Gjykatësi për zbatimin e sanksioneve në afatin nga paragrafi (2) të këtij neni në afat prej 24 orëve nga marrja e njoftimit, do të lëshojë urdhëresë te Ministria e Punëve të Brendshme për arrestimin e personit të dënuar.

(4) Për person të dënuar që fshihet ose gjendet në arrati, pas marrjes së pëlqimit nga gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve, Ministria e Punëve të Brendshme lëshon fletarrest për gjetjen dhe kapjen e personit të dënuar në institucion për ekzekutimin e zbatimit të dënimit me burg.

Neni 142

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve pas kërkesës së parashtruar nga Ministria e Punëve të Brendshme, miraton vendim për arkëtimin e shpenzimeve të personit të dënuar, të bëra për gjetjen dhe shoqërimin e tij në institucion.

(2) Kërkesën nga paragrafi (1) të këtij neni, Ministria e Punëve të Brendshme e paraqet në afat prej 15 ditëve nga dita e privimit nga liria të personit të dënuar.

(3) Vendimi i dërgohet personit të dënuar dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme në afat prej tre ditëve pas pranimit të kërkesës.

(4) Kundër vendimit nga paragrafi (1) të këtij neni personi i dënuar ka të drejtë ankese afat prej tri ditëve në gjykatën penale të gjykatës kompetente.

(5) Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

2.Prolongimi i fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg

Neni 143

(1) Personi i dënuar i cili gjendet në liri mundet me kërkesë të tij gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve ta shtyjë fillimin e ekzekutimit të dënimit me burg nëse:

1) gjendet në mjekim spitalor nga sëmundje më e rëndë akute ose nga varësi;

2) ka ndodhur vdekje ose sëmundje e rëndë në familjen më të ngushtë të personit të dënuar;

3) shtyrja është e domosdoshme për kryerjen ose përfundimin e punimeve të papronlguershme ose sezonale, ose bëhet fjalë për dëme të shkaktuara nga fatkeqësitë elementare ose fatkeqësi tjetër, në familjen e personit të dënuar nuk ka fuqi të mjaftueshme punëtore;

4) personi i dënuar është i detyruar të kryejë punë të caktuara që ka filluar, kurse për shkak të moskryerjes të asaj pune do të kishte dëme të konsiderueshme;

5) prolongimi për personin e dënuar është i nevojshëm për përfundimin e vitit shkollor ose për marrjen e provimit për të cilin është përgatitur;

6) së bashku me personin e dënuar është dënuar bashkëshorti ose anëtarë tjerë të familjes së përbashkët ose nëse disa prej tyre gjenden në vuajtje të dënimit kurse me dërgimin e të gjithë këtyre personave në vuajtje të dënimit do të rrezikohej mbajtja e të pleqve, të sëmurë, anëtarëve të mitur të familjes, ose do të sillet në pikëpyetje ekonomizimi normal i familjes;

7) është dënuar grua fëmija e të cilës është më i vogël se një vit ose që është shtatzënë dhe deri në lindje nuk mbesin më shumë se tre muaj dhe

8) është e nevojshme që personi i dënuar një kohë të caktuar të kujdeset për edukimin dhe mbajtjen e fëmijëve ose kujdesin e personave me aftësi të kufizuara për të cilat është i detyruar të kujdeset, sipas mendimit të organeve për të mbrojtjes sociale të komunës në zonën ku fëmijët ose ata persona kanë vendbanim ose vendqëndrim.

(2) Ekzekutimi i dënimit në rastet nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni mund të shtyhet përdërisa zgjat sëmundja respektivisht mjekimi, në rastet nga pikat 2 deri 4 dhe pika 8 më së gjati për tre muaj, në rastet nga pikat 5 deri përfundimin e vitit shkollor dhe gjashtë muaj për provim, në rastet nga pika 6 më së gjati gjashtë muaj dhe në rastet nga pika 7 deri në mbushjen e fëmijës dy vjet.

(3) Personi të dënuar të cilit i është prolonguar vuajtja e dënimit në bazë të paragrafit (1) pika 1 të këtij neni është i detyruar në çdo 30 ditë të paraqesë dëshmi të besueshme të gjendjes së tij shëndetësore.

(4) Në rastet nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni, kërkesa për shtyrje e fillimit të vuajtjes të dënimit mund të dorëzohet nga bashkëshorti, familjar në linjë të parë gjaku adoptuesi, i adoptuari, vëllai, motra dhe mbajtësi.

Neni 144

(1) Kërkesa për shtyrje të fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg parashtrohet në afat prej tri ditëve nga dita e pranimit të aktit udhëzues. Nëse arsyeja për prolongim nga neni 143 paragrafi (1) pikat 1 dhe 2 të këtij ligji ka ndodhur pas këtij afati, kërkesa mund të paraqitet deri në ditën kur personi i dënuar duhet të paraqitet për ekzekutimin e dënimit.

(2) Me kërkesën dorëzohen prova autentike për arsyet që e justifikojnë prolongimin.

(3) Për kërkesën për prolongim të fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg, vendos gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve, i cili është i detyruar të miratojë vendim në afat më të shkurtër të mundshëm pas pranimit të kërkesës. Para miratimit të vendimit, gjykatësi mund të kontrollojë rrethanat e theksuara në kërkesë. Deri në miratimin e vendimit për kërkesën, prolongohet fillimi i ekzekutimit të dënimit.

Neni 145

(1) Kundër aktvendimit të miratuar për kërkesën për prolongim të fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg, personi i dënuar dhe prokurori publik kompetent kanë të drejtë ankese në Këshillit penal të gjykatës kompetente në afat prej tri ditëve nga dita e marrja e vendimit të shkallës së parë.

(2) Ankesa nuk e prolongon ekzekutimin e dënimit.

(3) Këshilli penal është i obliguar të sjellë vendim për ankesën në afat prej tri ditëve pas pranimit të ankesës.

Neni 146

(1) Kur prokurori publik kompetent, në bazë të autorizimit ligjor do të kërkojë prolongimin e fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg, gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve nuk do të thërrasë personin e dënuar, ndërsa nëse e ka thërritur, por ende nuk ka kaluar afati për paraqitje në institucion, do të marrë vendim për prolongimin e fillimit të ekzekutimit të dënimit.

(2) Prolongimi i fillimit të zbatimit të dënimit në rastet nga paragrafi (1) të këtij neni, zgjat deri sa prokurori publik nuk e njofton gjykatësin për ekzekutimin e sanksionit se mund të fillojë me ekzekutimin e dënimit me burg, respektivisht deri në miratimin e aktvendimit në lidhje me mjetin juridik të prokurorit publik.

(3) Aktvendimi për prolongimin e fillimit të ekzekutimit të dënimit, i miratuar me kërkesë të prokurorit publik pushon të vlejë nëse prokurori publik në afat prej 30 ditë nga dita e pranimit të vendimit nuk përdor mjetjuridik.

Neni 147

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve, pas zbatimit të procedurës, mund të revokojë fillimin e prolonguar të ekzekutimit të dënimit me burg nëse pushojnë shkaqet për të cilat kjo është lejuar, si dhe kur personi i dënuar nuk e ka përdorur prolongimin e miratuar për qëllimet për të cilin ai është dhënë.

(2) Qendra për Punë Sociale, prokurori publik dhe organi për punë të brendshme do të njoftojnë gjykatësin për ekzekutimin e sanksioneve për shkaqet për revokimin aktvendimit për prolongimin e dënimit me burg.

Neni 148

Prolongim e fillimit të ekzekutimit të dënimit me burg mund të përcaktojë edhe gjykatësi kompetent për vendimmarrje në lidhje me kërkesën për përsëritjen e procedurës penale të paraqitur në favor të personit të dënuar, me kërkesë për rishqyrtimin e jashtëzakonshëm të aktvendimit të plotfuqishëm dhe me kërkesë për zëvendësimin e dënimit me burg me dënim me para, nën kushtet e përcaktuara me ligj.

Neni 149

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve do të refuzojë si të palejuar kërkesën e paraqitur sërish mbi bazë të njëjtë nga neni 144 të këtij ligji për prolongimin e fillimit të ekzekutimit të dënimit.

(2) Parashtrimi i përsëritur i kërkesës nuk e prolongon fillimin e ekzekutimit të dënimit.

3. Pranimi i personave të dënuar

Neni 150

(1) Gjatë pranimit të personit të dënuar në institucion përcaktohet identiteti i tij në bazë të të dhënave nga letërnjoftimi ose dokument tjetër, i cili përmban të dhëna biometrike.

(2) Të dhënat në aktvendimin gjyqësor për personin e dënuar duhet të jenë identike me të dhënat e shënuara në dokumentet personale në bazë të të cilave përcaktohet identiteti i personit të dënuar.

(3) Personi i dënuar gjatë pranimit në institucion fotografohet dhe i bëhet daktiloskopi, kryhet skanimi i dokumentacionit dhe i lëshohet legjitimacion shtëpie / burgu.

(4) Formën dhe përmbajtjen e legjitimacionit të shtëpisë / burgut i përcakton drejtori i Drejtorisë.

Neni 151

(1) Të dhënat për ditën dhe orën e pranimit të personit të dënuar në institucion, identiteti i tij, numri i aktit udhëzues dhe numri dhe data e aktgjykimit, të dhënat nga marrja në pyetje të personit të dënuar dhe raporti për gjendjen e tij shëndetësore regjistrohen, kompletohen dhe ruhen si dokumente zyrtare konfidenciale të cilat janë të qasshme vetëm për persona të autorizuar.

(2) Pas pranimit, personi i dënuar dërgohet në seksionin për marrjen në pyetje të personit dhe për përcaktimin e trajtimit dhe veprimin me të (seksioni i pranimit). Në këtë seksion personi i dënuar qëndron më së shumti 30 ditë.

(3) Në institucionet në të cilat zbatohet dënimi me burg deri në tre vjet në seksionin e pranimit personi i dënuar qëndron deri në 20 ditë.

(4) Në seksionin e pranimit ekipi profesional, me zbatimin e metodave shkencore, bën testimin social - mjekësor dhe psikologjik - pedagogjik të personalitetit të personit të dënuar.

(5) Ekipin profesional që e kryen testimin nga paragrafi (4) të këtij neni e përbëjnë psikolog, pedagog, punëtor social, mjek, ndërsa sipas nevojës edhe persona të tjerë profesionalë.

Neni 152

Në seksionin e pranimit, personi i dënuar njoftohet me rendin e shtëpisë në institucion, të drejtat dhe obligimet gjatë kohës së vuajtjes së dënimit dhe mënyrën e realizimit të tyre.

Neni 153

(1) Për pranimin e personit të dënuar në institucion menjëherë njoftohet gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve.

(2) Institucioni është i obliguar për pranimin e personit të dënuar ta njoftojë qendrën kompetente për punë sociale.

(3) Institucioni në njoftimin nga paragrafi (2) të këtij neni është i obliguar të sugjerojë nëse personi i dënuar ka fëmijë ose persona të tjerë për të cilët kujdeset vetëm ai.

Kreu X

POZITA E PERSONAVE TË DËNUAR

1. Klasifikimi i personave të dënuar

Neni 154

(1) Në pajtim me parimet e përgjithshme për ekzekutimin e dënimit me burg dhe pozitën e personit të dënuar të përcaktuar me aktvendim gjyqësor, si dhe nga qëllimet dhe kriteret e klasifikimit, ekipi profesional i institucionit dhe drejtori e përcaktojnë klasifikimin, akomodimin, programin për trajtim dhe angazhimin e punës të personit të dënuar.

(2) Personat e dënuar klasifikohen në seksion të mbyllur, gjysmë të hapur dhe të hapur në institucion.

(3) Mënyrën e shpërndarjes, klasifikimit dhe zhvendosjes së personave të dënuar e përcakton ministri i Drejtësisë, me propozim të drejtorit të Institucionit.

Kreu XI
TË DREJTA TË PERSONAVE TË DËNUAR DHE
FËMIJËVE

Neni 155

Çdo person i dënuar ose fëmijë, të cilit i është shqiptuar masë edukative institucionale Dërgim në shtëpi edukuese - përmirësuese, gjatë kohës së ekzekutimit të dënimit me burg ose masës institucionale, nën kushtet e parashikuara me këtë ligj i kanë të drejtat në vijim:

- të drejtë për akomodim,
- të drejtë për veshje dhe mbulesa,
- të drejtë për higjienë personale,
- të drejtë për ushqim,
- të drejtë për trajtim,
- të drejtë për pushim,
- të drejtë për sigurim pensional,
- të drejtë për mbrojtje shëndetësore,
- të drejtë për informim,
- të drejtë për plotësimin e nevojave fetare,
- të drejtë për kontakt me botën e jashtme (korrespondenca, telefonata, vizita),
- të drejtë për pranimin e dërgesave,
- të drejtë për lidhjen e martesës,
- të drejtë për ndihmë juridike dhe
- të drejtë për azhurnimin e letërnjoftimit.

1. E drejta për akomodim

Neni 156

Hapësirat për akomodimin e personave të dënuar duhet t'i plotësojnë kushtet themelore higjienike dhe të jenë në përputhje me kushtet klimatike të mjedisit, të jenë të pajisura në mënyrë përkatëse, të mundësojnë ajrosje përkatëse dhe në to të depërtojë dritë ditore e mjaftueshme.

Neni 157

(1) Hapësirat në të cilat akomodohen personat e dënuar nuk duhet të jenë me lagështi dhe për çdo person të dënuar mesatarisht duhet të sigurohet të paktën 9 m³ / 4 m² hapësirë.

(2) Hapësirat ku qëndrojnë dhe punojnë personat e dënuar doemos duhet të kenë instalime të nevojshme sanitare dhe higjienike dhe të sigurojnë kushte të tjera për mirëmbajtjen e higjienës personale, doemos duhet të jenë mjaftueshëm të ndriçuara për punë dhe lexim, në mënyrë që të dënuarve të mos u dëmtohet shikimi dhe duhet të jenë të ngrohura dhe të ajrosura.

(3) Të gjitha hapësirat në institucion mirëmbahen në rregull dhe pastër nga personat e dënuar.

Neni 158

(1) Personat e dënuar natën në pajtim me mundësitë e institucionit akomodohen në dhoma të veçanta, përveç në rastet kur konsiderohet se akomodimi i përbashkët i personave të dënuar ka disa përparësi.

(2) Kur personat e dënuar akomodohen në hapësira të përbashkëta, me kujdes duhet të zgjidhen personat e dënuar të cilëve u përgjigjet shoqërimi me persona të tjerë të dënuar në këto institucione. Natën doemos duhet të ketë mbikëqyrje, në mënyrë përkatëse me karakterin dhe llojin e institucionit.

(3) Çdo personi të dënuar doemos duhet t'i sigurohet shtrat, karrige dhe dollap.

2. E drejta për veshje dhe mbulesa

Neni 159

Personi i dënuar mund të përdorë veshje, këpucë dhe mbulesa të tij të cilat i përshtaten kushteve klimaterike.

(2) Në rast se personi i dënuar nuk ka veshje, këpucë ose mbulesa të tij, institucioni është i obliguar t'ia sigurojë.

3. E drejta për higjienë personale

Neni 160

(1) Personat e dënuar kanë të drejtë të mirëmbajnë higjienë personale.

(2) Institucioni është i obliguar të sigurojë kushtet dhe pajisjet e nevojshme për mbajtjen e higjienës dhe ruajtjen e shëndetit të personave të dënuar.

4. E drejta për ushqim

Neni 161

(1) Personi i dënuar ka të drejtë për ushqim të përshtatshëm që ta ruajë shëndetin e tij të mirë dhe trupin.

(2) Personave të dënuar u sigurohet ushqim i cili në nivel ditor doemos duhet të ketë të paktën 12.500 xhul për person.

(3) Ushqimi jepet në tri shujta në ditë, në termine të zakonshme për këtë dhe shërbehet në mënyrë dinjitoze.

(4) Ushqimi doemos duhet t'i përshtatet njohurive shkencore për ushqyerje dhe doemos duhet të jetë i llojlojshëm dhe i gatuar në mënyrë të shijshme.

(5) Ministri i Drejtësisë miraton akt për normativat për përgatitjen e ushqimit.

Neni 162

(1) Për të gjithë personat e dënuar ushqimi është i njëjtë dhe u mundësohet zgjedhje e ushqimit që përgatitet në institucion.

(2) Personat e dënuar të cilët punojnë në punë më të vështira fitojnë katër shujta në ditë.

(3) Personat e sëmurë të dënuar, gratë shtatzëna dhe lehonat para dhe pas lindjes, marrin ushqim sipas llojit dhe sasisë së përcaktuar nga mjeku.

(4) Personave të dënuar u sigurohet ushqim duke mbajtur llogari për bindjet e tyre fetare, në pajtim me mundësitë e Institucionit.

(5) Personi i caktuar nga drejtori i institucionit, çdo ditë para ndarjes së shujtave e kontrollon cilësinë e ushqimit dhe atë që do ta konstatojë do ta shënojë në librin e kontrollit.

(6) Personave të dënuar në çdo kohë u sigurohet ujë i shëndetshëm për pije.

5. E drejta e trajtimit

Neni 163

Personat e dënuar gjatë procesit të risocializimit kanë të drejtë për trajtim me pjesëmarrje në programe të rregullta (të përgjithshme) dhe /ose specifike, masa dhe aktivitete siç janë: punë të personave të dënuar, arsim, aktivitete të lira, sport dhe rekreacion të personave të dënuar, trajtim mjekësor – psikologjik.

a) Puna

Neni 164

(1) Personat e dënuar punojnë në pajtim me aftësitë e tyre fizike dhe psikike të cilat i përcakton mjeku i institucionit.

(2) Gjatë caktimit të angazhimit me punë, duke i pasur parasysh mundësitë e institucionit do të mbahet llogari edhe për dëshirën e personit të dënuar për kryerjen e punëve të caktuara.

Neni 165

(1) Puna e personave të dënuar organizohet dhe kryhet, sipas rregullës në institucion.

(2) Personat e dënuar me trajtim në seksion të hapur mund të punojnë edhe jashtë institucionit. Personat e dënuar me trajtim në seksion gjysmë të hapur mund të punojnë përkohësisht edhe nën mbikëqyrje te subjekte

juridike dhe institucione të tjera, nëse janë siguruar kushte për ekzekutimin e dënimit me burg të përcaktuar me këtë ligj dhe nëse janë siguruar kushtet minimale teknike për punë.

(3) Persona të dënuar të cilët kanë filluar me përdorimin e përfitimeve jashtë institucionit mund të angazhohen në punë në vende pune të cilat janë jashtë rrethit të institucionit, ndërsa janë në përbërje të vetë institucionit.

(4) Personi i dënuar me dënim me burg deri në gjashtë muaj për veprë penale që nuk lidhet me natyrën e punës, mund gjatë orarit të punës të punojë tek subjekti juridik ku ka punuar para vuajtjes së dënimit.

(5) Pajtim për punë, jashtë institucionit personave të dënuar nga neni 2 i këtij ligji jep drejtori i Institucionit, ndërsa pas pëlqimit të marrë drejtori i institucionit ndëshkues – përmirësues, lidh marrëveshje me personin e dënuar, respektivisht me institucionin dhe siguron pëlqim me shkrim nga personi i dënuar.

Neni 166

(1) Orari i plotë i punës i personave të dënuar është 40 orë në javë.

(2) Me përjashtim, orari i plotë i punës i personave të dënuar mund të zgjatë edhe më tepër se 40 orë në javë, në rastet dhe nën kushtet e përcaktuara me ligj.

(3) Jashtë orarit të plotë të punës personat e dënuar mund të punojnë më së shumti deri në dy orë në ditë në punë të nevojshme për mirëmbajtjen e higjienës dhe në punë të tjera rrjedhëse të nevojshme për jetën normale në institucion.

(4) Personave të dënuar të cilët ndjekin mësimin fillor ose të mesëm u shkurtrohet kohëzgjatja e orarit të plotë të punës.

Neni 167

(1) Personat e dënuar kanë të drejtë për kompensim për punën.

(2) Lartësia e kompensimit përcaktohet në varësi të llojit, sasisë së cilësisë së prodhimit dhe punës që e ka realizuar personi i dënuar, profesionalizmin e tij për kryerjen e kësaj lloji pune, angazhimin në punë dhe kontributin për zvogëlimin e shpenzimeve gjatë prodhimit.

(3) Për kompensimin dhe shpërblimet për punën e personave të dënuar nuk paguhet tatim dhe kompensime të tjera.

(4) Me akt të përgjithshëm të ministrit të Drejtësisë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, më afër përcaktohet kompensimi dhe shpërblimi për punën e personit të dënuar, si dhe për personat të cilët pa fajin e tyre nuk punojnë u sigurohen mjetet më të nevojshme për plotësimin e nevojave personale.

Neni 168

(1) Personat e dënuar të cilët pa fajin e tyre përkohësisht nuk janë të aftë të punojnë për shkak të sëmundjes, mund të fitojnë kompensim nga mjetet e realizuara nga puna e personave të dënuar, me zbatimin përkatës të dispozitave të përgjithshme për sigurim shëndetësor.

(2) Personat e dënuar të cilët jo për fajin e tyre nuk punojnë, ndërkaj nuk kanë mjetet e tyre, institucioni u siguron mjete të domosdoshme për plotësimin e nevojave personale.

Neni 169

Nga kompensimi për punë personi i dënuar mund të shfrytëzojë 70% për plotësimin e nevojave personale, ndërsa 30% të tjera ruhen si mjete të depozituara në institucion dhe i dorëzohen personit të dënuar gjatë largimit nga vuajtja e dënimit ose me kërkesë të tij gjatë vuajtjes së dënimit i jepen familjes së tij.

Neni 170

Për zbulime dhe avancime teknologjike të realizuara gjatë vuajtjes së dënimit, personave të dënuar u takojnë të drejta sipas dispozitave të përgjithshme.

Neni 171

(1) Personat e dënuar të cilët gjatë vuajtjes së dënimit kanë punuar më tepër se gjashtë muaj, përfshirë edhe kohën për mjekim për shkak të lëndimit në punë ose sëmundje profesionale, kanë të drejtë për pushim të pandërprerë gjatë një viti sipas rregullave të përgjithshme.

(2) Nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar më ndryshe, pushimi shfrytëzohet në kuadër të institucionit.

(3) Gjatë shfrytëzimit të pushimit personi i dënuar pranon kompensim për punë sikur ka punuar.

Neni 172

(1) Hapësirat dhe punëtoritë ku punojnë personat e dënuar, pajisen me mjetet themelore për punë.

(2) Personat e dënuar gjatë punës shfrytëzojnë kushte teknike minimale për mbrojtje gjatë punës në pajtim me dispozitat nga sfera e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës.

(3) Personat e dënuar kanë të drejtë për sigurim invalidor për fatkeqësi gjatë punës ose sëmundje profesionale dhe sigurim të detyrueshëm shëndetësor në rast të lëndimit në punë ose sëmundjes profesionale.

(4) Gjatë organizimit të hapësirave dhe punëtorive mbahet llogari për mbrojtjen ekologjike të mjedisit jetësor, të tokës, ajrit dhe ujërave nga çdo lloj i ndotjes.

B) Arsimi

Neni 173

(1) Në institucione organizohet arsimi si pjesë e sistemit të përgjithshëm të arsimit dhe edukimit.

(2) Arsimimi i personave të dënuar mund të organizohet në vet institucionin ose në vendin e selisë së institucionit.

(3) Ministria e Arsimit dhe Shkencës me propozim të Drejtorisë e organizon dhe financon arsimimin e personave të dënuar.

Neni 174

(1) Personave të dënuar të cilët do të kryejnë llojin dhe shkallën përkatëse të arsimit u jepet dëftesë.

(2) Nga dëftesa nuk guxon të shihet se arsimi dhe edukimi janë fituar në institucion ndëshkues – përmirësues.

(3) Personit të dënuar mund t'i lejohet shkollim i çrregullt me shpenzim të tij në të gjitha llojet e institucioneve arsimore të lira, nëse me këtë nuk cenohet rendi shtëpiak dhe puna në institucion.

Neni 175

Institucionet mund të organizojnë edhe forma më të veçanta për aftësim profesional për personat e dënuar në formë të kurseve, seminarëve dhe lloje të tjera të aftësimit profesional me punë praktike, në pajtim me dispozitat e përgjithshme për aftësim profesional.

C) Aktivitete të lira, sport dhe rekreacion

Neni 176

(1) Në institucione sigurohen kushte për organizimin dhe zhvillimin e sportit, rekreacionit dhe aktivitete të tjera të lira, me rëndësi për mirëmbajtjen e shëndetit trupor dhe shpirtëror të personave të dënuar.

(2) Programi për aktivitete sportive, rekreacion, fitimin dhe plotësimin e nevojave kulturore – artistike dhe nevoja të tjera të personave të dënuar, rregullohet si pjesë përbërëse e trajtimit dhe aftësimit të personit të dënuar. Për këtë qëllim sigurohen hapësira dhe pajisjet e nevojshme në institucion.

(3) Koha e lirë mund të organizohet në: Punëtori figurative, muzikore, letrare, dramaturgjike, gazetareske dhe punëtori të ngjashme, diskutime debatuese dhe ngjashëm.

Neni 177

(1) Institucionet kanë biblioteka.

(2) Personat e dënuar mund të përdorin libra dhe shtypin ditor në gjuhën maqedonase dhe në gjuhën dhe alfabetin e pjesëtarëve të bashkësive etnike ose në gjuhën e vendit të cilën e flet i dënuari.

(3) Librat dhe shtypin ditor të dënuarit mund ta përdorin nga biblioteka ose t'i sigurojnë vet.

(4) Personave të dënuar u mundësohet përdorimi i mjeteve të tjera për informim publik dhe komunikim në pajtim me rendin shtëpiak të institucionit.

Ç) Trajtimi mjekësor – psikologjik

Neni 178

(1) Trajtimi i përcaktuar me program, realizohet për shkak të zgjidhjes së nevojave personale dhe të përbashkëta të personave të dënuar, me zbatimin e metodave përkatëse dhe procedurave për trajtim.

(2) Mënyra dhe realizimi i zbatimit të të drejtës për trajtim nga afër përcaktohet me akt të cilin e miraton drejtori i Drejtorisë.

6. E drejta për pushim

Neni 179

Personat e dënuar kanë të drejtë për pushim të pandërprerë prej tetë orë gjatë ditës dhe një ditë gjatë javës.

Neni 180

(1) Personat e dënuar kanë të drejtë për qëndrim të paktën dy orë në ditë, jashtë hapësirave të mbyllura të institucionit.

(2) E drejta e shfrytëzimit të pushimit është përcaktuar ngamë afër me Rendin shtëpiak për persona të dënuar dhe për persona të cilëve u është kumtuar masë institucionale udhëzim në shtëpi edukuese – përmirësuese.

7. E drejta për sigurim pensional

Neni 181

Personave të dënuar gjatë vuajtjes së dënimit u pranohet në stazhin pensional, koha të cilën do ta kalojnë pa ndërprerje në punë me orar të plotë të punës sipas dispozitave të përgjithshme, nëse nga kompensimi për punë i paguajnë kontributet e përcaktuara.

8. E drejta për mbrojtje shëndetësore

Neni 182

(1) Personave të dënuar u garantohet e drejta e mbrojtjes shëndetësore dhe u sigurohet ndihma e nevojshme mjekësore dhe mjekimi spitalor sipas rregullave nga sfera e mbrojtjes shëndetësore dhe sigurimit shëndetësor.

(2) Personave të dënuar të drejtat nga mbrojtja shëndetësore ua sugjerojnë punëtorët shëndetësorë që kryejnë mbrojtje shëndetësore primare në rrjetin në nivel primar për mbrojtje shëndetësore në rajonin e të cilit gjendet selia e institucionit.

(3) Personat e dënuar kanë të drejtë të nivelit sekondar dhe terciar të mbrojtjes shëndetësore.

(4) Shpenzimet për mbrojtje shëndetësore të personave të dënuar në institucione bien në barë të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 183

(1) Mjeku doemos duhet ta kontrollojë çdo person të dënuar dhe ta konstatojë gjendjen e tij shëndetësore gjatë pranimit të vuajtjes së dënimit dhe gjatë largimit nga institucioni.

(2) Të dhënat për gjendjen shëndetësore futen në listën personale të personit të dënuar.

Neni 184

Personat e dënuar te të cilët do të konstatohen çrregullime trupore dhe shpirtërore si dhe varësi të caktuara, i nënshtrohen trajtimit mjekësor në institucion, ndërsa kur kjo është e nevojshme në bazë të konstatimit të mjekut dërgohen në institucion shëndetësor përkatës.

Neni 185

Personat e dënuar për të cilët dyshohet se vuajnë nga ndonjë sëmundje ngjitëse, ose te të cilët është vërejtur se kanë dëmtime trupore ose shpirtërore që mund ta pengojnë përshtatjen në mjedisin, sipas konstatimit dhe udhëzimit të mjekut, do të vendosen në hapësira të veçanta të institucionit.

Neni 186

(1) Personat e dënuar të cilat në bazë të konstatimit dhe mendimit të mjekut-specialist gjenden në gjendje të rrezikuar jetësore në momentin kur do të fillojë me vuajtje të dënimit ose gjatë vuajtjes së dënimit institucioni do t'i dërgojë në institucion adekuat shëndetësor për mjekim dhe ruajtje derisa nuk pushon nevoja për mjekim dhe ruajtje të tyre të mëtutjeshme, që përcaktohet sipas rregullave të përgjithshme.

(2) Personat e dënuar të cilët gjatë vuajtjes së dënimit do të sëmurën shpirtërisht ose do të tregojnë çrregullim të rëndë psikik të konstatuar nga mjeku - psikiatër, institucioni do t'i dërgojë në institucion shëndetësor përkatës për mjekim dhe ruajtje derisa nuk pushon nevoja për mjekim dhe ruajtje të tyre të mëtutjeshme, që përcaktohet sipas kushteve të përgjithshme.

Neni 187

(1) Personi i dënuar i sëmurë mund të kërkojë kontroll nga mjeku specialist në shpenzim të vet, nëse kontroll të tillë nuk cakton mjeku i institucionit.

(2) Për kërkesën e personit të dënuar vendos drejtori i institucionit pas mendimit të marrë nga mjeku në institucion.

Neni 188

Koha e kaluar në mjekim personit të dënuar i llogaritet në kohën e kaluar të vuajtjes së dënimit me burg.

Neni 189

(1) Nëse personi i dënuar me refuzim të përdorimit të ushqimit ose me refuzim të mjekimit e vë në rrezik jetën ose shëndetin e vet, ndaj tij mund të zbatohen masa të nevojshme mjekësore dhe pa pëlqimin e tij për shkak të ushqimit dhe mjekimit.

(2) Për shpenzimet për zbatim të masave të nevojshme mjekësore nga paragrafi (1) i këtij neni vendos drejtori i institucionit, në pajtim me rendin shtëpiak të institucionit.

Neni 190

Për çdo sëmundje të rëndë dhe për çrregullim më të rëndë të gjendjes shëndetësore të personit të dënuar institucioni do ta njoftojë familjen e tij.

Neni 191

Mbi personat më të rinj të moshës madhore së paku njëherë në vit bëhet kontroll sistematik.

Neni 192

(1) Për femrat e dënuara gjatë shtatzënisë, lindjes dhe amësisë në lidhje me mungesën në punë zbatohen rregullat e përgjithshme.

(2) Femrave të dënuara shtatzëna dhe lehonave u sigurohet kujdes mjekësor profesional.

(3) Femrat e dënuara shtatzëna me propozim të mjekut dërgohen në seksionin e lindjes në institucionin, sipas rregullit, katër javë para lindjes.

(4) Femrat e dënuara shtatzëna sipas rregullit lindin në institucionet e përgjithshme shëndetësore, përveç në rastet kur në institucione sigurohen kushte të nevojshme për lindje të sigurt të femrave të dënuara shtatzëna.

(5) Në seksionin e lindjes lehona e dënuar sipas rregullit mbetet deri sa fëmija t'i mbush një vjet, nëse nuk e lëshojnë para kësaj nga vuajtja e dënimit.

(6) Në librin amë të të lindurve nuk guxon të përmbahen të dhëna se fëmija ka lindur në institucion ndëshkimor-përmirësues.

9. E drejta e informimit

Neni 193

Personave të dënuar dhe personave të cilëve u është shqiptuar masa institucionale dërgimi në shtëpi edukuese përmirësuese duhet t'u jenë të arritshme ligjet dhe aktet nënligjore që kanë të bëjnë me mënyrën e vuajtjes së dënimit me burg dhe masën e dërgimit në shtëpi edukuese përmirësuese.

10. E drejta e përmbushjes së nevojave fetare

Neni 194

Personave të dënuar u është lejuar t'i përmbushin ndjenjat dhe nevojat e veta fetare në pajtim me kushtet dhe mundësitë e institucionit.

11. E drejta e kontakteve me botën e jashtme

a) Letërkëmbimi

Neni 195

(1) Personi i dënuar e ka të drejtën e letërkëmbimit.

(2) Në seksionet e mbyllura të institucioneve letërkëmbimi kryhet nën mbikëqyrjen e institucionit.

(3) Drejtori i institucionit do të parandalojë dorëzimin e letrës, nëse kjo nevojitet për mbrojtjen e personalitetit të personit të dënuar, ose për shkak të sigurisë së institucionit.

(4) Personi i dënuar ka të drejtë pa kufizim të bëjë letërkëmbim me avokatin e vet, organet e pushtetit shtetëror dhe me organizatat vendore dhe ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

(5) Personave të cilëve u është shqiptuar masa dërgim në shtëpi edukuese përmirësuese pa kufizim të bëjnë letërkëmbim me prindërit dhe farefisninë e afërt.

(6) Drejtori i shtëpisë edukuese përmirësuese mund të lejojë letërkëmbim edhe me personat tjerë, nëse kjo nuk ndikon në mënyrë të dëmshme mbi personat të cilëve u është shqiptuar masa dërgim në shtëpi edukuese përmirësuese.

b) Telefonimi

Neni 196

(1) Personit të dënuar dhe personit të cilit i është shqiptuar masa dërgim në shtëpi edukuese përmirësuese i lejohe bisedë telefonike.

(2) Me kërkesë të familjes, biseda telefonike me personin e dënuar do të lejohet nëse personit të dënuar duhet t'i thuhet diçka urgjentisht që nuk duron prolongim.

(3) Biseda telefonike në institucion nga lloji i mbyllur dhe në seksion të mbyllur mund të kryhet në prezencën e personit zyrtar.

c) Vizita

Neni 197

(1) Personi i dënuar ka të drejtën e dy vizitave gjatë muajit nga anëtarët e familjes së tij të ngushtë në kuptim të këtij ligji, ndërsa me lejen e drejtorit të institucionit mund ta vizitojnë edhe persona tjerë.

(2) Si anëtarë të familjes së ngushtë në pajtim me këtë ligj janë: prindi, vëllai, motra, bashkëshortja / bashkëshortja dhe fëmijët e lindur në martesë ose jashtë martesës, fëmijët e birësuar dhe fëmijët e marrë në përkujdesje.

(3) Vizita do të realizohet me ose pa prezencën e personit zyrtar në varësi nga lloji i institucionit në të cilin e vuan dënimin me burg dhe njësisë në të cilën është klasifikuar personi i dënuar, në pajtim me rendin shtëpiak të institucionit.

(4) Personave të cilëve u është shqiptuar masa dërgim në shtëpinë edukuese përmirësuese kanë të drejtë pa kufizim të pranojnë vizita të anëtarëve të familjes së ngushtë në pajtim me rendin shtëpiak të institucionit edukues përmirësues, ndërsa me lejen e drejtorit të shtëpisë edukuese përmirësuese mund t'i vizitojnë edhe persona tjerë.

Neni 198

(1) Personi i dënuar ka të drejtë, me kërkesë të tij ta ndjekë avokati ose i autorizuar që e përfaqëson në punët e tij juridike ose punët tjera.

(2) Vizita e avokatit bëhet pa prezencën e personit zyrtar.

Neni 199

(1) Nëse është i dënuar shtetasi i huaj, personi pa shtetësi ose refugjati, përfaqësuesi konsullor i shtetit të tij ose i shtetit që i mbron interesat e tij, mund ta vizitojnë personi i dënuar në pajtim me rregullat e të drejtës ndërkombëtare, me kushtet e reciprocitetit.

(2) Përfaqësuesi konsullor ka për detyrë paraprakisht ta njoftojë dhe caktojë vizitë në institucionin në të cilën personi e vuan dënimin.

Neni 200

Gjatë kryerjes së vizitës, punëtori i autorizuar i institucionit, bën kontrollin e personit i cili e kryen vizitën.

Neni 201

(1) Vizita e personave të dënuar mund të zgjasë deri në 60 minuta.

(2) Me rendin shtëpiak të institucionit caktohet koha, mënyra dhe gjatësia e kohëzgjatjes së vizitës.

Neni 202

(1) Drejtori i Drejtorisë do të mundësojë vizitën e përfaqësuesve ose personave të autorizuar të organeve shtetërore dhe trupave tjerë të cilët në pajtim me këtë ligj, rregullat e përgjithshme dhe të drejtën ndërkombëtare kryejnë mbikëqyrje mbi punën e institucioneve ndëshkuese përmirësuese dhe edukuese përmirësuese.

(2) Drejtori i Drejtorisë u mundëson vizitë përfaqësuesve ose personave të autorizuar të organeve kompetente shtetërore të kryejnë mbikëqyrje dhe grumbullimin e të dhënave të nevojshme për mbajtjen e procedurës penale.

(3) Drejtori i Drejtorisë mund tu lejojë vizitë përfaqësuese të:

1) institucioneve dhe shoqatave që merren me mbrojtjen e të drejtave të njeriut të personave të dënuar;

2) mjetet për informim publik dhe

3) institucionet, institucionet shkencore-arsimore, shoqatat dhe personat të cilët merren me studimin e çrënjësjes dhe parandalimit të krimit.

(4) Vizitori është i detyruar të paraqesë kërkesë me shkrim për të sqaruar qëllimin e vizitës.

(5) Drejtori i Drejtorisë mund t'i lejojë vizitorit nga paragrafi (3) i këtij neni bisedë me personat e dënuar.

(6) Drejtori i Drejtorisë mund të lejojë fotografimin dhe incizimin e objekteve të institucionit ndëshkues-përmirësues dhe të institucionit edukativ-përmirësues.

Punonjësit, si dhe personat e dënuar në institucionet ndëshkuese-përmirësuese, mund të fotografojnë vetëm me pëlqimin e tyre.

(7) Vizitorët do të paralajmërohen se cilat të dhëna janë sekrete zyrtare dhe profesionale dhe se mund të publikohen vetëm pasi të jetë marrë leje nga drejtori i drejtorisë.

(8) Vizita e personave nga paragrafi (3) i këtij neni mund të shtyhet ose të shkurtohet për arsye sigurie.

(9) Në institucionet u bëhet bastisje vizituesve nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni.

Neni 203

Personi i dënuar ka të drejtë të refuzojë fotografimin, incizimin, si dhe takimin me vizitorin.

ç) E drejta e pranimit të dërgesave

Neni 204

(1) Personat e dënuar kanë të drejtë të marrin dërgesa nga anëtarët e familjes së ngushtë në kuptim të këtij ligji.

(2) Lloji i sendeve dhe pesha e dërgesës përcaktohen me rregullat shtëpiake të institucionit.

(3) Përpara dorëzimit të dërgesës, përmbajtja e saj kontrollon në prani të personit të dënuar.

(4) Personat e dënuar kanë të drejtë të marrin dërgesë monetare, me të cilën disponojnë në pajtim me rregullat shtëpiake të institucionit.

12. E drejta e lidhjes së martesës

Neni 205

(1) Gjatë vuajtjes së dënimit, personi i dënuar mund të lidhë martesë. (2) Nëse nuk ka kushte për lidhjen e martesës në organin kompetent në liri, lidhja e martesës do të organizohet në hapësirë të veçantë të institucionit.

13. E drejta e ndihmës së parë

a) Këshillat juridike dhe mjetet juridike

Neni 206

(1) Institucioni siguron informata dhe ndihmë juridike për personat e dënuar në lidhje me përdorimin e mjeteve juridike dhe marrjen e veprimeve për mbrojtjen e të drejtave të tyre.

(2) Personi i dënuar i cili është analfabet, mjetin juridik ose ndonjë parashtrësë tjetër mund ta japë edhe në procesverbal në institucion.

(3) Kërkesën për realizimin e të drejtës ose interesit juridik personi mund ta dorëzojë me formular.

(4) Formën dhe përmbajtjen e formularit nga paragrafi (3) i këtij neni i përcakton drejtori i Drejtorisë.

Neni 207

(1) Personat e dënuar për mbrojtjen e të drejtave të tyre në lidhje me pozitën dhe mënyrën e veprimit në institucion, për çështjet që lidhen me dënimin, si dhe për mbrojtjen e familjes dhe interesave të tij kanë të drejtë të paraqesin mjete juridike, parashtrësja tjera në organet kompetente dhe institucionet tjera dhe të marrin një përgjigje prej tyre.

(2) Mjetet juridike, parashtrësja nga paragrafi (1) i këtij neni dhe përgjigjet e pranuar drejtohen dhe pranohen nëpërmjet institucionit.

(3) Për mjetin juridik, ankesat dhe parashtrësja tjera dhe pjesën e përgjigjeve të pranuar në institucion përcaktohet koha dhe data e pranimit dhe menjëherë i drejtohen marrësit, përkatësisht përgjigja i dorëzohet personit të dënuar.

(4) Personat e dënuar kanë të drejtën e diskrecionit gjatë paraqitjes së mjeteve juridike.

(5) Komunikimi ndërmjet palëve, Drejtorisë dhe institucioneve mund të zhvillohet me shkrim, gojarisht ose në formë elektronike.

(6) Komunikimi ndërmjet Drejtorisë, institucioneve dhe organeve të tjera publike bëhet në formë elektronike.

Neni 208

Personat e dënuar kanë të drejtë ankese me gojë te drejtori i institucionit ose te personi i autorizuar prej tij për shkelje të të drejtës ose për kryerjen e një parregullsie tjetër.

Neni 209

(1) Personat e gjykuar kanë të drejtë edhe në ankesë me shkrim te drejtori i institucionit, në afat prej tetë ditëve nga dita e cënimit të të drejtës ose njohuria e shkeljes së të drejtave.

(2) Personat analfabetë kanë të drejtë që ankesën me shkrim nga paragrafi (1) i këtij neni ta ngrënë në procesverbal para personit zyrtar të institucionit të autorizuar nga drejtori i institucionit.

Neni 210

(1) Drejtori i institucionit është i obliguar t'i hulumtojë konstatimet në ankesë dhe me shkrim ta informojë personin e gjykuar në afat prej tetë ditëve nga dita e pranimit të ankesave.

(2) Kundër informimit të drejtorit të institucionit ose nëse drejtori nuk prononcohet sipas ankesës së ngritur në afatin e paraparë në paragrafin (1) të këtij neni, personi i dënuar ka të drejtë ankese në afat prej 15 ditëve te drejtori i Institucionit.

Neni 211

(1) Drejtori i Drejtorisë është i obliguar që t'i hulumtojë konstatimet në kundërshtim dhe të miratojë aktvendim në afat prej 15 ditëve nga pranimi i kundërshtimit.

(2) Aktvendimi i drejtorit të Drejtorisë nga paragrafi (1) i këtij neni është përfundimtar dhe personi i dënuar ka të drejtë në mbrojtje gjyqësore.

Neni 212

Kundër aktvendimit të gjykatës kompetente për ndërprerje të dënimit më të gjatë se 30 ditë si dhe në raste të tjera të përcaktuar me këtë ligj, personi i dënuar dhe prokurori publik kanë të drejtë në ankesë te gjykata më e lartë në afat prej tri ditëve nga pranimi i aktvendimit.

Neni 213

(1) Nëse me këtë ligj ndryshe nuk është e përcaktuar, ankesa e personit të dënuar nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit kundër të cilit është deklaruar ankesë.

(2) Procedura për mbrojtjen e të drejtave të personave të dënuar me përdorimin e mjeteve juridike është urgjente.

Neni 214

(1) Personi i dënuar mund të parashtrojë kërkesë në Komitetin Evropian për Preventivë nga Tortura dhe Trajtimi Ç'njerëzor dhe te Komisari i Lartë për të Drejtat e Njeriut të Kombeve të Bashkuara kur konsideron se i janë cenuar të drejtat themelore të njeriut gjatë vuajtjes së dënimit.

(2) Me kërkesë të organit nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori i Drejtorisë plotësisht do t'i hulumtojë konstatimet e personit të dënuar dhe për përcaktimet, nëpërmjet Ministrisë së Drejtësisë, do ta informojë organin përkatës.

(3) Drejtori i Drejtorisë do tu mundësojë përfaqësuesve të organit nga paragrafi (1) i këtij neni kontroll të drejtpërdrejtë dhe biseda me personat e dënuar dhe zyrtarë për përcaktimin e gjendjeve sipas kërkesës së personit të dënuar të dërguar në trupin, përkatësisht organin.

E drejta e azhurnimit të letërnjoftimit

Neni 215

Personat e dënuar të cilët kanë shtetësi të Republikës së Maqedonisë kanë të drejtë të azhurnojnë të dhënat nga letërnjoftimi pas skadimit të vlefshmërisë, në barë të buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

14. Mbrojtja e të drejtave të bashkëpunëtorëve të drejtësisë

Neni 216

(1) Bashkëpunëtori i drejtësisë i cili gjendet në vuajtjen e dënimit me burg në Republikën e Maqedonisë gëzon mbrojtje të veçantë të përcaktuar me aktin e veçantë të miratuar nga ministri i Drejtësisë.

(2) Bashkëpunëtori i drejtësisë nga shteti tjetër do të pranohet në vuajtjen e dënimit me burg në Republikën e Maqedonisë në pajtim me procedurën e përcaktuar me dispozitat pozitive ligjore dhe ratifikimin e marrëveshjes ndërkombëtare.

Kreu XII

VOLITSHMËRI PËR PERSONAT E DËNUAR

Neni 217

(1) Për sjelljen e mirë dhe interesim në punë, si dhe për nxitjen e sjelljes së mirë dhe për zhvillimin e ndjenjës së përgjegjësisë dhe për interesin e bashkëpunimit në trajtimin që zbatohet në institucion, personave të dënuar mund t'u jepen volitshmëri të caktuara. Volitshmëritë paraqesin përmbledhje të masave për nxitjen e besimit të personit të dënuar, lehtësim të disiplinës së burgut dhe ndikimet negative në mbylljen, mirëmbajtjen e raporteve me familjen dhe botën e jashtme, nxitje të pjesëmarrjes së personit të dënuar në realizimin e procesit të risocializimit, përforcimit të përgjegjësisë dhe mirëbesimit për shkak të aftësisë së tij për jetë në pajtim me rendin juridik dhe plotësimin e obligimeve të qytetarit.

(2) Lloji dhe vëllimi i volitshmërive varet nga shkalla e sigurimit dhe përkufizimit të lirisë së lëvizjes së personave të dënuar në institucion, sjellja e tyre dhe rezultatet e arritura në zbatimin e programit individual për vuajtjen e dënimit me burg.

(3) Harxhimet e shaktuara lidhur me shfrytëzimin e volitshmërive nga paragrafi (2) i këtij neni bien në barë të personit të dënuar.

Neni 218

(1) Volitshmëritë përbëhen prej:
- rregullimit të hapësirës jetësore me sende personale,
- pranimit të shpeshtë të dërgesave ose pranimit të dërgesave me peshë më të madhe,

- vizitave të vazhduara ose vizitave pa mbikëqyrje në hapësirat e institucionit,
- telefonatave pa mbikëqyrje,
- qëndrimit me shok martesor ose jashtëmartesor në hapësira të veçanta pa mbikëqyrje,
- vizitave jashtë hapësirave të institucionit deri në katër orë,

- daljes së lirë nga institucioni deri në shtatë orë,
- mungesës deri 15 ditë gjatë vitit, përkatësisht deri 30 ditë për persona të cilëve u është shqiptuar masa e dërgimit në institucionin edukues përmirësues ashtu që mungesa gjatë muajit nuk mund të jetë më e gjatë se tri ditë dhe
- shfrytëzimit të plotë ose të pjesërishtë të pushimit jashtë institucionit.

(2) Për shkak të vonesës së paarsyeshme gjatë kthimit nga dalja jashtë institucionit menjëherë njoftohet stacioni policor për rajonin e përcaktuar, ndërsa në afat prej 24 orësh drejtori i institucionit do të japë urdhër për shpalljen e urdhërarrestit.

(3) Koha e vonesës së paarsyeshme më të gjatë se 24 orë nga dalja jashtë institucionit, nuk llogaritet si vuajtje e dënimit.

Neni 219

(1) Për volitshmërinë me aktvendim vendos drejtori i institucionit, me mendim paraprak të komisionit për volitshmëri në bazë të vlerësimit të performancave të programit për risocializim.

(2) Gjatë vendimmarrjes për volitshmëri drejtori i institucionit do të menaxhojë nga parimi i individualizimit të vuajtjes së dënimit me burg.

(3) Përbërjen e komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni, llojin dhe mënyrën e përdorimit të volitshmërive nga neni 218 i këtij ligji i përcakton ministri i Drejtësisë me propozim të drejtorit të Drejtorisë.

Kreu XIII

PROGRESI, REGRESI, ZHVENDOSJA DHE NDËRPRERJA E DËNIMIT TË PERSONAVE TË DËNUAR

1. Progresi i personave të dënuar

Neni 220

(1) Personat e dënuar gjatë vuajtjes së dënimit, progresojnë nga institucioni i llojit të mbyllur në gjysmë të mbyllur ose të hapur, përkatësisht në seksione përkatëse të institucionit të njëjtë, pas plotësimit të këtyre kushteve:

- vuajtje të një pjese të dënimit me burg,
- shkallës së rrezikut,
- rezultateve të realizimit të programit individual për trajtimin dhe
- respektimin e dispozitave të rendit shtëpiak të institucionit.

(2) Kushtet e përafërta për progresin e personave të dënuar nga paragrafi 1 i këtij neni, rregullohen me aktin e përgjithshëm që e miraton drejtori i Drejtorisë.

Neni 221

(1) Drejtori i Drejtorisë me propozim të drejtorit të institucionit ose me kërkesë të personit të dënuar miraton aktvendim për progresin e personave të dënuar.

(2) Drejtori i institucionit miraton aktvendim për progresimin e personave të dënuar nga një repart në tjetër të institucionin, nën kushtet e nenit 220 të këtij ligji.

(3) Aktvendimet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni janë përfundimtar.

(4) Ekzemplari i aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori i Drejtorisë e dorëzon në gjykatë për ekzekutimin e sanksioneve.

2. Progresi i personave të dënuar

Neni 222

(1) Nëse personi i dënuar me sjelljen e vet nuk i plotëson qëllimet e parapara në programin e trajtimit, mund të kthehet nga institucioni me llojin më liberal në institucion më të ashpër, përkatësisht në seksionin përkatës të institucionit të njëjtë.

(2) Për regresimin e personave të dënuar nga institucioni më liberal në institucion të llojit më të ashpër, me propozim të drejtorit të institucionit vendos me vendim të drejtorit të Drejtorisë.

(3) Për regjistrimin e personit të dënuar nga seksioni gjysmë i hapur, përkatësisht i hapur në të mbyllur në institucionin e njëjtë vendos drjetori i institucionit, me aktvendim.

(4) Aktvendimet nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni janë përfundimtar.

3. Zhvendosja e personave të dënuar

Neni 223

(1) Personi i dënuar me kërkesë të tij mund të zhvendoset në vuajtje të mëtejshme të dënimit me burg në njërin nga institucionet e njëjta ose të llojit të ndryshëm:

- kur me qëndrimin e mëtejme në atë institucion i është rrezikuar jeta ose integriteti i trupit,

- që të jetë më afër vendbanimit ose vendqëndrimit të familjes së tij, nëse pjesa e mbetur e dënimit nuk e tejkalon gjatësinë minimale të dënimit me burg që mbahet në institucion në të cilin kërkohet të zhvendoset dhe nëse është i klasifikuar me trajtim gjysmë të hapur ose të hapur.

(2) Personi i dënuar mund të zhvendoset në vuajtjen e mëtejme të dënimit me burg prej njërit në tjetrin institucion të llojit të njëjtë ose të ndryshëm, me propozim të drejtorit të institucionit kur me qëndrim të mëtejme në atë institucion:

- rrezikohet gjendja e sigurisë në institucion, jeta e tij dhe integriteti trupor ose integriteti i personit tjetër të dënuar,

- për shkak të kapacitetit të plotë të institucionit nuk ka kushte për vuajtje normale ose të sigurt të dënimit me burg,

- për shkak të racionalitetit në procedurën gjyqësore që mbahet kundër personit të dënuar gjatë vuajtjes së dënimit para gjykatës jashtë selisë së institucionit ku e vuan dënimin.

- për shkak të mbrojtjes përkatëse të domosdoshme shëndetësore, arsimimit dhe nevojave të tjera të trajtimit dhe

- që të jetë më afër vendbanimit ose vendqëndrimit të familjes së tij, nëse pjesa e mbetur e dënimit nuk e tejkalon gjatësinë maksimale të dënimit me burg që mbahet në institucion përkatës.

(3) Për zhvendosjen e personave të dënuar, aktvendim miraton drejtori i Drejtorisë.

(4) Aktvendimi nga paragrafi 3 i këtij neni është përfundimtar.

(5) Ekzemplari i aktvendimit dorëzohet te gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve.

4. Ndërprerja e vuajtjes së dënimit për personat e dënuar

Neni 224

(1) Ndërprerja e vuajtjes së dënimit me burg paraqet lëshimin e përkohshëm të personit të dënuar nga institucioni, ndërsa koha e kaluar në ndërprerje nuk llogaritet në vuajtjen e dënimit.

(2) Me kërkesë të personit të dënuar ose me propozim të drejtorit të institucionit, në bazë të mendimit të punëtorit shëndetësor, dokumentacioni mjekësor dhe mendimi i prokurorit publik kompetent, gjykatësi për ekzekutimin e

sanksioneve me aktvendim mund ta ndërpresë vuajtjen e dënimit më gjatë se 30 ditë, për shkak mjekimit, kur nuk ekzistojnë kushte që mjekimi të zbatohet në institucion ose institucioni ta dorëzojë në institucion shëndetësor përkatës;

(3) Ekzemplari nga aktvendimi dorëzohet te personi i dënuar, prokurori publik, ndërsa pas plotëfuqishmërisë së aktvendimit, ai dorëzohet në institucionin ndëshkues përmirësues dhe në Drejtori, për tu evidentuar.

(4) Personi i dënuar të cilit i lejohet ndërprerje e vuajtjes së dënimit për shkak të mjekimit është i obliguar çdo muaj t'i dorëzojë dokumentacion mjekësor gjykatësit për shkak të ekzekutimit të sanksioneve për gjendjen e tij shëndetësore. Nëse konstatohet se janë ndërprerë shkaqet për të cilat është miratuar ndërprerja e dënimit, gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve do ta shfuqizojë aktvendimin për ndërprerjen e dënimit.

(5) Kundër aktvendimit të miratuar me kërkesë për ndërprerjen e vuajtjes së dënimit, personi i dënuar dhe prokurori publik kanë të drejtë ankese në afat prej tri ditëve të këshilli i përbërë nga tre gjykatës që vendos në shkallë të parë jashtë seancës kryesore në pajtim me Ligjin për procedurë penale.

(6) Nëse pas kalimit të kohës së ndërprerjes së dënimit për shkak të mjekimit ende ka nevojë për mjekim në pajtim me nenin 225 paragrafët (1) dhe (2), personi i gjykuar mund të kërkojë vazhdim të ndërprerjes.

(7) Gjykatësi mund t'i kontrollojë rrethanat e përmendura në kërkesë për vazhdimin e ndërprerjes, ndërsa pas kontroleve të kryera në bazë të mendimit të punëtorit shëndetësor, dokumentacionit mjekësor dhe mendimit të prokurorit publik kompetent në afat sa më të shkurtër të miratohet aktvendim.

(8) Deri në miratimin e aktvendimit për vazhdimin e ndërprerjes informohet institucioni ndëshkues përmirësues ku personi i dënuar e vuan dënimin me burg, se i dënuari gjendet në mjekim spitalor në institucionin shëndetësor dhe për personin e njëjtë të sigurohet mbikëqyrje nga pjestari i policisë së burgut.

Neni 225

(1) Për personat e dënuar të cilët janë në vuajtje të dënimit me burg, drejtori i Drejtorisë miraton aktvendim për ndërprerjen e vuajtjes së dënimit në afat prej 30 ditëve, nga këto shkaqe:

1) ka nevojë ose gjendet në mjekim spitalor nga sëmundje më e rëndë akute, varësi ose lindje;

2) është shkaktuar vdekje ose sëmundje e rëndë në familjen e ngushtë të personit të dënuar ose

3) punë të shkaktuara nga fatkeqësi elementare.

(2) Aktvendimi nga paragrafi 1 i këtij neni është përfundimtar.

(3) Ekzemplari i aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni dorëzohet në gjykatë për ekzekutimin e sanksioneve.

Neni 226

(1) Personi i dënuar i cili gjendet në vuajtjen e dënimit me burg është i obliguar të paraqitet në institucionin ndëshkues – përmirësues, më së voni deri në fund të skadimit të ndërprerjes së miratuar.

(2) Nëse pas skadimit të kohës së ndërprerjes së dënimit nga nenet 224 dhe 225 të këtij ligji, personi i dënuar nuk paraqitet në vuajtjen e mëtejme të dënimit, institucioni në afat prej 24 orëve për këtë do ta njoftojë gjykatësin për ekzekutimin e sanksioneve që do të marrë masa ligjore për arrestimin e personit të dënuar për vuajtje të mëtejme të dënimit me burg.

Neni 227

Ndërprerja e vuajtjes së dënimit mund të përcaktojë edhe gjykata kompetente kur vendos sipas disa mjeteve të jashtëzakonshme juridike të dorëzuara nga palët në procedurë penale.

Kreu XIV

RAPORTI I PERSONAVE ZYRTARË NDAJ PERSONAVE TË DËNUAR

Neni 228

Personat zyrtarë obligimet e veta duhet t'i kryejnë me nder dhe paanshmëri, pavarësisht, gjinisë, racës, ngjyrës së lëkurës, nacionalitetit, pengesave mentale ose trupore, identitetit gjinor, orientimit seksual, bindjes fetare dhe politike të personave të dënuar, në pajtim me kodeksin e sjelljes së personave zyrtarë në kryerjen e detyrave të punës në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe në institucionet edukuese-përmirësuese.

Neni 229

(1) Institucioni dhe personat zyrtarë i marrin masat e nevojshme për arrijtjen dhe mbajtjen në nivel të lartë të profesionalizimit dhe zgjerimit të njohurive dhe kompetencës së personit që drejtpërdrejt kryejnë punë në trajtimin e personave të dënuar.

(2) Të punësuarit kanë të drejtë dhe obligim në trajnimin fillestar dhe të vazhdueshëm dhe kontroll të njohurive dhe aftësive të tyre.

(3) Trajnimet dhe kontrollin e njohurive dhe aftësive e organizon Drejtoria dhe mbahen në Qendrën për Trajnim dhe Edukim.

(4) Qendra për Trajnim dhe Edukim është njësi e veçantë organizuese në kuadër të Drejtorisë.

(5) Për realizimin e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, ministri i Drejtësisë miraton program për fillimin e trajnimit të vazhdueshëm dhe profesionalizim të personave zyrtarë në institucione.

(6) Ministri i Drejtësisë miraton kodeks të sjelljes së personave zyrtarë në institucionet ndëshkuese-përmirësuese dhe në institucionet edukativo-përmirësuese.

(7) Mosrespektimi i kodeksit për sjellje paraqet shkelje të rëndë të obligimeve të punës.

Kreu XV

MBAJTJA E RENDIT DHE DISIPLINËS

1. Detyra e personave të dënuar për mbajtjen e rendit dhe disiplinës

Neni 230

(1) Personat e dënuar janë të obliguar t'i përmbahen dispozitave të këtij ligji edhe të rendit shtëpiak, t'i plotësojnë obligimet e programit për trajtim dhe t'i përmbahen dispozitave të personave zyrtarë.

(2) Rendi dhe disiplina mbahen në interes të sigurisë së institucionit, që të mundësohet jetë e përbashkët e personave të dënuar dhe të arrihen qëllimet e trajtimit.

2. Përgjegjësia disiplinore dhe materiale e personave të dënuar

Neni 231

(1) Çdo mosrespektim i dispozitave të këtij ligji dhe të rendit shtëpiak paraqet shkelje disiplinore dhe bart përgjegjësi përkatëse disiplinore.

(2) Shkeljet disiplinore mund të jenë të më rënda dhe më të lehta.

(3) Shkelje disiplinore më të rënda janë:

- pjesëmarrja dhe nxitja e rebelimit,
- mosplotësimi i urdhrat të personit zyrtar me të cilin do të ishin shkaktuar çrregullime më të mëdha në punën e institucionit,
- sulmi fizik ndaj personit zyrtar ose ndonjë personi tjetër të dënuar,

- futja ose përgatitja e sendeve që mund të përdoren për sulm, ikje ose për kryerje të veprës penale,
 - ikja ose tentimi për ikje nga vuaja e dënimit me burg,
 - kthimi jo në kohë nga ndërprerja e dënimit me burg,
 - keqpërdorimi i beneficioneve të ndara,
 - futja ose përpunimi i pijeve alkoolike dhe mjeteve narkotike, marrja ose shpërndarja e tyre,
 - shkelja me qëllim e dispozitave për mbrojtje gjatë punës, mbrojtje nga zjarri, shpërthimi ose fatkeqësi tjera natyrore,
 - shkaktimi i dëmit më të madh material, nëse ka qenë i shkaktuar me qëllim ose nga pakujdesia e madhe,
 - angazhimi me shitblerje,
 - huamarrja e parave dhe ngarkime të ndërsjella me borxh për kamata;
 - detyrimi, kryerja në forma psikike dhe fizike e presionit mbi persona të gjykuar dhe nxitje në këtë,
 - refuzimi i personit të dënuar të jetë i nënshtruar në testim në rast nëse ekziston dyshim se ka përdoruar alkool, droga dehëse ose substanca tjera psikoaktive,
 - posedimi dhe përdorimi i telefonit celular,
 - komunikimi i ndaluar me botën e jashtme,
 - dhënia e ryshfetit,
 - shqetësimi seksual i personit tjetër të dënuar,
 - dëmtimi i inventarit dhe mjeteve në pronësi të institucionit,
 - shkelje të tjera në të cilat ka elemente të veprës penale dhe
 - përsëritja e shkeljeve më të lehta,
- (4) Shkeljet më të lehta disiplinore përcaktohen me rendin shtëpiak të institucionit.

Neni 232

Për shkeljen e rendit dhe disiplinës ndaj personave të dënuar mund të zbatohen këto masa disiplinore:

- 1) vërejtje,
- 2) vërejtje publike,
- 3) përkufizim në ndarjen e volitshmërive deri në tre muaj,
- 4) dërgim në qeli prej tre deri në 14 ditë ose pa të drejtën e punës.

Neni 233

(1) Dënimet disiplinore i shqipton drejtori i institucionit, me propozim të komisionit disiplinor.

(2) Në procedurën disiplinore personi i dënuar detyrimisht duhet të merret në pyetje dhe deklarata e tij të kontrollohet.

(3) Gjatë shqiptimit të dënimit disiplinor do të merret parasysh sjellja e personit të dënuar dhe a ka qenë paraprakisht i dënuar në mënyrë disiplinore.

(4) Komisioni disiplinor është i përbërë nga kryetari dhe dy anëtarë dhe zëvendësit e tyre. Kryetari i Komisionit është udhëheqësi i sektorit për risocializim, ndërsa anëtarë janë përfaqësues të instruktorëve dhe policia e burgut.

(5) Mënyra e veprimit të komisionit disiplinor nga paragrafi 1 i këtij neni rregullohet me aktin e përgjithshëm të drejtorit të Drejtorisë.

Neni 234

Dënimet disiplinore, vërejtje, vërejtje publike dhe përkufizimi i përdorimit të volitshmërive deri në tre muaj, mund të shqiptohen vetëm për shkelje të lehta të rendit dhe disiplinës në pajtim me rendin shtëpiak të institucionit.

Neni 235

(1) Dënimi disiplinor dërgimi në qeli prej tri deri 14 ditë me ose pa të drejtën e punës, mund të shqiptohet për shkelje të rënda disiplinore.

(2) Ekzekutimi i dënimit disiplinor dërgim në qeli mundet kushtimisht të shtyhet deri në gjashtë muaj nëse me bazë pritet që edhe pa ekzekutimin e dënimit të shqiptuar do të arrihet qëllimi i dënimit disiplinor.

(3) Shtyrja me kusht e ekzekutimit të dënimit disiplinor do të thirret nëse personi i dënuar me kusht në afatin për të cilën është shtyrë zbatim i është konfirmuar i dënuar disiplinor. Nëse revokohet dënimi i shqiptuar do të shqiptohet një dënim edhe për shkeljen e re disiplinore, në ç'rast dërgimi në qeli mund të shqiptohet në kohëzgjatje deri 14 ditë.

(4) Ekzekutimi i dënimit disiplinor zbatohet menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej 14 ditëve nga plotëfuqishmëria e aktvendimit për shqiptimin e dënimit disiplinor në qeli.

(5) Ekzekutimi i dënimit të shqiptuar disiplinor nuk mund të shtyhet nëse personi i dënuar është i dënuar për shkeljen e cila parashihet si vepër penale për të cilën ligji përcakton dënim me burg deri në një vit.

Neni 236

(1) Gjatë ekzekutimit të dënimit disiplinor dërgim në qeli personit të dënuar i sigurohen shërbimet e nevojshme higjienike dhe shëndetësore dhe i mundësohet leximi i librave dhe gazetave.

(2) Hapësira në të cilën kryhet dënimi disiplinor dërgim në qeli detyrimisht duhet të jetë në madhësi prej së paku 9 m³/4m², të jetë e ndriçuar me dritë të ditës, të ketë njeje sanitare, ujë të pijshëm, krevat me çarçaf, tavolinë dhe karrige dhe të jetë e ngrohtë.

(3) Të dënuarin disiplinor me dërgimin në qeli i mundësohet qëndrim në ajër të pastër jashtë hapësirave të mbyllura një orë në ditë.

(4) Personin e dënuar çdo ditë e viziton mjeku, ndërsa drejtori i institucionit një here në javë.

(5) Personave të dënuar të cilët vuajnë dënimin disiplinor dërgim në qeli nuk guxon t'u kufizohet e drejta e letërkëmbimit, telefonatës, vizitave dhe pranimit të dërgesave.

Neni 237

Dënimi disiplinor dërgim në qeli nuk do të kryhet ose do të ndërpritet nëse me zbatimin rrezikohet shëndeti i personit të dënuar.

Neni 238

Drejtori i institucionit mund ta ndërpresë ekzekutimin e dënimit disiplinor nëse konstaton se me zbatimin e deriatëhershëm të dënimit është arritur qëllimi i dënimit disiplinor.

Neni 239

(1) Personi i dënuar është përgjegjës për dëmin që e ka shkaktuar në institucion me qëllim ose nga pakujdesia e skajshme.

(2) Për ekzistimin e dëmit, lartësinë e tij, kush dhe nën çfarë rrethana e ka shkaktuar, si dhe mënyrën dhe afatin e kompensimit të tij, e përcakton komisioni i emëruar nga drejtori i institucionit.

(3) Nëse personi i dënuar refuzon ta paguajë dëmin, institucioni mundet të kërkesën e vet ta realizojë me padi para gjykatës kompetente.

Neni 240

(1) Kundër aktvendimit për shqiptimin e masës disiplinore, si dhe kundër aktvendimit nga neni 239 i këtij neni me të cilin është vendosur për kompensim të dëmit, personi i dënuar ka të drejtë ankese në afat prej tri ditësh te drejtori i Drejtorisë.

(2) Ankesa e personit të dënuar e mban zbatimin e aktvendimit, përpos në raste urgjente kur rrezikohet gjendja e sigurisë në institucion pas vlerësimit të drejtorit të institucionit.

(3) Drejtori i Drejtorisë për ankesën vendos në afat prej 48 orëve.

Kreu XVI

VDEKJA E PERSONIT TË DËNUAR DHE PJESËMARRJA NË VARRIM

Njoftimi për vdekjen e personit të dënuar

Neni 241

(1) Nëse personi i dënuar gjatë vuajtjes së dënimit vdes, institucioni është i obliguar për këtë ta informojë menjëherë: familjen e ngushtë të personit të dënuar dhe gjykatësin për ekzekutimin e sanksioneve, Drejtorinë dhe ofiqarin në selinë e institucionit, ndërsa sipas nevojës edhe organet tjera shtetërore.

(2) Trupin e vdekur të personit të dënuar do ta kontrollojë mjeku i cili do të konstatojë shkaqet e vdekjes.

(3) Trupi i vdekur i personit të dënuar do t'i dorëzohet familjes së personit të dënuar. Nëse anëtarët e familjes nuk duan ta pranojnë trupin e vdekur ose nuk ka familje, personi i dënuar do të varroset në varrezat lokale në harxhim të institucionit.

(4) Nëse ekziston dyshimi për shkaqet e vdekjes së personit të dënuar, veprohet sipas Ligjit për procedure penale dhe marrëveshjeve ndërkombëtare nga kjo sferë, të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë.

Prania e personit të dënuar në varrimin e anëtarit të familjes së ngushtë

Neni 242

(1) Personi i dënuar mund të marrë pjesë në varrimin e anëtarit të familjes së ngushtë në kohëzgjatje prej 12 orësh, me ose pa praninë e personit zyrtar nga institucioni varësisht nga grupi i trajtimit dhe shkalla e rrezikut të sigurisë, me leje të drejtorit të institucionit.

(2) Anëtari i familjes së ngushtë llogaritet çdo person i cili është i evidentuar në listën e vizitës së personit të dënuar.

Kreu XVII

LIRIMI I PERSONAVE TË DËNUAR NGA VUAJTJA E DËNIMIT

1. Bazat e lirit të personave të dënuar

Neni 243

Personat e dënuar lirohen nga vuajtja e dënimit pas dënimit të vuajtur, me ndërprerje të mbetjes së dënimit me akt të organit kompetent, me vendim për lëshim të kushtëzuar dhe me vendim të drejtorit në institucionit për lëshim të përkohshëm nga vuajtja e dënimit.

2. Përgatitja për lirim nga institucionit

Neni 244

(1) Personi i dënuar përgatitet për lëshimin nga vuajtja e dënimit nga fillimi i vuajtjes së dënimit në institucion.

(2) Aktivitetet e përgatitjes për lëshimin e personit të dënuar intensifikohen para skadimit të dënimit, përkatesisht para ditës kur supozohet se do të lëshohet.

(3) Dy ditë para lëshimit personi i dënuar lirohet nga puna që të mund të përgatitet për dalje.

Neni 245

(1) Para lëshimit personin e dënuar e kontrollon mjeku në institucionin i cili me shkrim e konstaton gjendjen e tij shëndetësore në momentin e lëshimit.

(2) Nëse personi i dënuar në kohën kur lëshohet nga vuajtja e dënimit është shumë i sëmurë, institucioni do ta vendosë në institucionin më të afërt shëndetësor.

(3) Nëse personi i dënuar nuk ka mjete që të paguajë harxhimet e mjekimit, për muajin e parë ato do të bien në barë të institucionit, ndërsa për mjekimin e mëtejshëm do të veprohet sipas dispozitave të përgjithshme.

Neni 246

Institucioni i mbulon harxhimet e transportit të personit të dënuar prej institucionit deri në vendbanimin e tij, përkatësisht vendqëndrimin, nëse personi i cili lëshohet nuk ka mjete për atë qëllim.

Neni 247

(1) Gjatë lëshimit nga institucioni personit të dënuar i dorëzohet dokumenti për identifikim personal dhe fletëlëshimi nga institucioni. Personit të dënuar i dorëzohen edhe sendet tjera të tij, si dhe paratë e kursyera të punës në institucion.

(2) Në fletëlëshim përmbahen të dhënat për kohën e lëshimit dhe kohën dhe vendin kur dhe ku duhet të paraqitet në organin rajonal të punëve të brendshme.

3. Lëshimi pas dënimit të vuajtur

Neni 248

(1) Personi i dënuar lirohet nga vuajtja e dënimit prej institucionit në ditën dhe orën kur i skadon vuajtja e dënimit.

(2) Nëse dita e fundit e vuajtjes së dënimit bie të dielën ose festë, personi i dënuar lëshohet nga burgu ditën e ardhshme.

4. Lirimi me falje të dënimit

Neni 249

Personi i dënuar lëshohet nga vuajtja e dënimit nga institucioni në ditën kur me akt të amnistisë ose falje të miratuar nga organi kompetent lirohet nga vuajtja e dënimit me burg.

5. Lirimi sipas lëshimit me kusht

Neni 250

Personi i dënuar lirohet nga vuajtja e dënimit në ditën kur me aktvendim për lirim me kusht është përcaktuar lëshimi.

6. Procedura për lirim me kusht

Neni 251

(1) Procedura për lëshim të kushtëzuar zbatohet në pajtim me Ligjin për shërbim të provës.

(2) Kërkesë për lëshim në bazë të lëshimit me kusht, nën kushte të përcaktuara me ligj, mund të parashtrijë personi i dënuar ose shoku i tij martesor/jashtëmartesor, avokati, farefisi i gjakut në linjë të parë, adoptuesi, i adoptuari, vëllai, motra dhe ushqyesi.

(3) Propozim për lirim të personit të dënuar në bazë të lëshimit me kusht parashtron edhe drejtori i institucionit, në bazë të procedurës së parapare në pajtim me Ligjin për shërbim të provës.

Neni 252

(1) Për lirim me kusht të personit të dënuar vendos gjykata që e ka miratuar aktgjykimin në shkallë të parë në këshill të përbërë nga tre gjykatës, që vendos jashtë debatit kryesor.

(2) Në aktvendimin për lirim me kusht theksohet dita e lëshimit të personit të dënuar me ç'rast është e domosdoshme të mbahet llogari për afatin e procedurës ankimore.

Neni 253

(1) Përpara se të vendosë për lirimin me kusht, gjykata e shkallës së parë i ka parasysh raportin me shkrim dhe mendimin e zyrtarit të shërbimit të provës në bazë të të cilëve është dhënë propozimi për lirim me kusht. Në rastet kur gjykatës i parashtrihet kërkesë për lirim me kusht gjykata kompetente mund të kërkojë nga zyra lokale kompetente e provës që të paraqesë raport të shërbimit të provës. Gjkata kompetente kërkon informata shtesë nga zyra e shërbimit të provës dhe personi i dënuar mund të dëgjohet dhe të kërkojë mendim nga gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve për rrethanat që lidhen me personalitetin e personit të dënuar, sjelljen e tij gjatë vuajtjes së dënimit, kryerjen e obligimeve të punës dhe rrethanat tjera nga të cilat mund të konkludohet nëse është arritur qëllimi i dënimit dhe në veçanti nëse personi i dënuar nuk do të kryejë vepra penale në të ardhmen.

(2) Propozimin e drejtorit të institucionit e përfaqëson dhe e arsyeton zyrtar kompetent i shërbimit të provës.

(3) Të dhënat që ia dorëzon institucioni gjykatës janë të një natyre të besueshme dhe janë ekskluzivisht të destinuara për qëllime të procedurës.

Neni 254

(1) Kërkesa ose propozimi për lirim me kusht mund të paraqitet përsëri pas skadimit të gjashtë muajve të dënimit me burg prej më shumë se një vit, respektivisht tre muaj për dënim me burgim më pak se një vit nga hyrja në fuqi e aktvendimit me të cilin është refuzuar kërkesa paraprake e personit të dënuar, respektivisht propozimi i drejtorit.

(2) Aktvendimi me të cilin vendos gjykata për lirim me kusht i dërgohet personit të dënuar, anëtarit të familjes që ka parashtruar kërkesë për lirim me kusht, institucionit në të cilin i dënuari është duke vuajtur dënimin, zyrës kompetente lokale të shërbimit të provës, prokurorit publik kompetent dhe stacionit policor për zonë të caktuar sipas vendbanimit ose vendqëndrimit të personit të dënuar, nëse vendimi është pozitiv.

Neni 255

(1) Gjkata, në aktvendimin për lirimin me kusht të liruarit me kusht mund t'i përcaktojë mbikëqyrje mbrojtëse, që përbëhet në masa të posaçme të ndihmës, kujdesit, mbikëqyrjes ose mbrojtjes që i zbaton organi kompetent në pajtim me ligjin.

(2) Në aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, gjykata mund të përcaktojë nëse do të zbatohet masë mbikëqyrje elektronike mbi një person të liruuar me kusht.

Neni 256

Kundër aktvendimit për kërkesën ose propozimin për lirim me kusht personi i dënuar dhe prokurori publik kompetent kanë të drejtë të ankohen në afat prej tetë ditësh në gjykatën më të lartë.

7. Lëshimi me vendim të drejtorit të institucionit

Neni 257

(1) Drejtori i institucionit mund ta lëshojë personin e dënuar edhe para skadimit të dënimit më së shumti 30 ditë për dënim me burg deri në tre vjet ose 60 ditë për dënim

me burg prej më shumë se tre vjet, nëse personi i dënuar ka vuajtur 9/10 të dënimit dhe nëse personi i dënuar nuk ka marrë lirim me kusht.

(2) Lirimi i parakohshëm i personit të dënuar para skadimit të dënimit mund të kryhet nëse plotësohen kriteret në vijim:

- personi i dënuar që nga fillimi i kryerjes së dënimit të bashkëpunojë dhe të pranojë procesin e risocializimit në përputhje me dispozitat e Rendit shtëpiak, të ketë sjellje pozitive në mjedisin e të dënuarve,
- në mënyrë të disiplinuar dhe cilësore të kryejë detyrat e caktuara gjatë angazhimit me punë,
- të ketë marrëdhënie pozitive ndaj të gjithë punonjësve në institucion, dhe sidomos ndaj edukatorit të drejtpërdrejtë dhe instruktorit dhe
- të mos i keqpërdorë volitshmëritë e dhëna gjatë vuajtjes së dënimit.

Kreu XVIII

NDIHMA E PERSONAVE TË DËNUAR PAS LËSHIMIT NGA INSTITUCIONI

Neni 258

(1) Ndhima pas lëshimit paraqet një sërë masash dhe procedura që zbatohen për shkak të përfshirjes së personave të dënuar të liruar në jetë të lirë, dhe përbëhet nga:

sigurimi i strehimit dhe ushqimit, sigurimi i mjekimit, këshillime për zgjedhjen e vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit, harmonizimi i marrëdhënieve familjare, gjetja e punësimit, përfundimi i aftësisimit profesional, dhënia e ndihmës financiare për të mbuluar nevojat më të nevojshme, si dhe forma të tjera ndihme dhe mbështetjeje .

(2) Para lëshimit të personit të dënuar të cilit i nevojitet ndihmë pas daljes në liri, institucioni, pesë ditë para lirimit të personit të dënuar nga institucioni e njofton qendrën për punë sociale sipas vendbanimit, respektivisht vendqëndrimit të personit të dënuar për ditën kur duhet të lëshohet dhe të theksojë llojin e ndihmës, që ai ka nevojë në mënyrë të veçantë për përfshirjen e tij me sukses në jetë të lirë.

Neni 259

Pas lëshimit nga institucioni, personi i dënuar i liruar me lirim me kusht mund t'i drejtohet zyrtarit të shërbimit të provës për dhënien e ndihmës dhe mbështetjeje.

Kreu XIX

PËRGATITJA E RAPORTIT PËRFUNDIMTAR

Neni 260

(1) Para lëshimit të personit të dënuar në bazë të lëshimit pas faljes dhe përfundimit të dënimit nga institucioni, sektori për risocializim, përgatit raport përfundimtar për programin e realizuar të trajtimit me personin e dënuar, si dhe për vlerësimin e shkallës së realizuar të risocializimit të personit të dënuar.

(2) Raporti përfundimtar futet në listën personale të personit të dënuar.

(3) Raporti përfundimtar dorëzohet në afat prej tetë ditëve në stacionin policor për një rajon të caktuar dhe qendrën për punë sociale sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit të personit të dënuar të liruar, gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve dhe, nëse është e nevojshme edhe organeve të tjera shtetërore.

Kreu XX

EKZEKUTIMI I DËNIMIT ME PARA

Organet dhe procedurat për kryerjen e dënimit në para të personave fizikë

Neni 261

(1) Procedura për arkëtim të dënimit në para për personat fizikë me detyrë zyrtare e ngrit gjykata që e ka shqiptuar dënimin në shkallë të parë.

(2) Nëse personi i dënuar nuk ka vendbanim, respektivisht vendqëndrim në selinë e gjykatës që ia ka shqiptuar dënimin në para në shkallë të parë, atëherë gjykata e shkallës së parë është e detyruar t'i dorëzojë aktgjykim përfundimtar për arkëtim të dënimit me para në gjykatë sipas vendbanimit, respektivisht vendqëndrimit .

Neni 262

(1) Nëse personi i dënuar nuk e paguan dënimin me para në periudhën e caktuar, i qaset arkëtimin të detyrueshëm.

(2) Shpenzimet e arkëtimin të detyrueshëm të dënimit me para i barten personit të dënuar.

Neni 263

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve para qasjes së arkëtimin të detyrueshëm, personit të dënuar i dërgon paralajmërim që ta paguajë dënimin me para në afat që nuk mund të jetë më i gjatë se 15 ditë nga dita e pranimit të paralajmërimit.

(2) Nëse personi i dënuar në afatin e caktuar nuk e paguan dënimin kalon në arkëtim të detyrueshëm në pajtim me ligjin.

(3) Nëse kryerja e detyrueshme mbetet pa sukses, i qaset zëvendësimin të dënimit me para me burg.

Neni 264

(1) Nëse personi i dënuar pas hyrjes në fuqi të dënimit nuk mund ta paguajë dënimin me para menjëherë, parashtron kërkesë për pagesë me këste, por afati i pagesës nuk mund të jetë më i gjatë se dy vjet, me mundësi për vazhdimin e afatit për tre muaj të tjerë.

(2) Nëse personi i dënuar nuk i paguan këstet në kohën e duhur, gjykata do të revokojë vendimin e saj për pagesën e kësteve dhe t'i qaset pagesës së dënimit me para menjëherë ose me zëvendësim me burg.

Neni 265

Nëse në të njëjtën kohë kryhet arkëtim i detyrueshëm i dënimit me para dhe shpenzimeve të procedurës penale, së pari paguhen shpenzimet e procedurës penale.

EKZEKUTIMI I DËNIMEVE DYTËSORE

Kreu XXI

NDALIMI I KRYERJES SË PROFESIONIT, VEPRIMTARISË OSE DETYRËS

Neni 266

(1) Aktgjykimi me të cilin është shqiptuar dënim ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarisë ose detyrës pas vlefshmërisë, gjykata kompetente me detyrë zyrtare ia dorëzon për kryerje personit juridik ose një institucioni tjetër në të cilin personi i dënuar është i punësuar, në organin kompetent për lëshimin e lejes ose licencën për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës edhe në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë, si dhe organin kompetent për regjistrim.

(2) Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë bën regjistrimin e dënimit të shqiptuar me shënim në regjistër dhe e publikon atë.

(3) Aktgjykimi i plotfuqishëm nga paragrafi (1) i këtij neni dorëzohet edhe në stacionin policor për rajon të caktuar sipas vendbanimit ose vendqëndrimit të personit të dënuar.

(4) Nëse personi ndaj të cilit është shqiptuar dënimi nga paragrafi (1) i këtij neni e ndryshon vendbanimin, respektivisht vendqëndrimin dhe koha për të cilën është shqiptuar dënimi nuk ka përfunduar, Ministria e Punëve të Brendshme njofton gjykatën kompetente për këtë dënim në vendbanimin, respektivisht vendqëndrimin e personit të dënuar, në afat prej 15 ditëve.

Neni 267

(1) Kur kryerja e profesionit, veprimtarisë ose detyrës lidhet me lejen ose miratimin nga organi kompetent, ky dënim kryhet me marrjen e lejes respektivisht miratimit ose duke ndaluar lëshimin e tyre për kohëzgjatjen e dënimit.

(2) Organi kompetent, dënimin nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen me marrjen e veprimeve me të cilat personit të dënuar i lejohej që të kryejë një profesion të caktuar, veprimtari ose detyrë e caktuar.

(3) Për të ekzekutuar dënimin, Inspektorati Shtetëror i Punës e njofton gjykatën kompetente në afat prej 15 ditëve.

NDALIMI I DREJTIMIT TË MJETIT MOTORIK

Neni 268

(1) Aktgjykimin e plotfuqishëm me të cilin është shqiptuar dënimi ndalim i drejtimit të mjetit motorik gjykata kompetente ia dorëzon për zbatim stacionit të policisë në zonë të caktuar sipas vendbanimit respektivisht vendqëndrimit të personit të dënuar të cilit i është shqiptuar ky dënim.

(2) Ekzekutimi i dënimit nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet me shënimin në patentën e shoferit të ndalimit për drejtim me mjetin motorik të një lloji ose kategorie të caktuar ose ndalimin e lëshimit të saj për personin e dënuar për kohën që i është shqiptuar .

(3) Dënimi i shqiptuar për ndalimin e drejtimit të mjetit motorik regjistrohet në evidencën ndëshkuese.

(4) Nëse personi ndaj të cilit është shqiptuar dënimi nga paragrafi (1) i këtij neni ka ndryshuar vendbanimin, respektivisht vendqëndrimin, ndërsa koha për të cilën është shqiptuar dënimi nuk ka skaduar, stacioni policor për rajonin e caktuar për këtë dënim do ta njoftojë gjykatën kompetente në vendbanimin, respektivisht vendqëndrimin e personit të dënuar, në afat prej 15 ditëve.

Neni 269

(1) Dënimi ndalim i drejtimit të mjetit motorik të një lloji ose kategorie të caktuar për një person që ka patentë shoferi të huaj për drejtimin e mjetit motorik, kryhet nga stacioni policor për rajonin e caktuar sipas vendit ku është kryer vepra penale.

(2) Patentë shoferi i kthehet të huajit gjatë largimit nga territori i Republikës së Maqedonisë.

LARGIMI I TË HUAJIT NGA VENDI

Neni 270

(1) Aktgjykimin e plotfuqishëm me të cilin është shqiptuar dënimi largim i të huajit nga vendi, gjykata kompetente ia dorëzon për ekzekutim Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(2) Dënimi nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet sipas dispozitave të ligjit me të cilin rregullohet lëvizja dhe qëndrimi i të huajve.

NDALIMI I NDJEKJES SË NDESHJEVE SPORTIVE

Neni 271

(1) Aktgjykimin me të cilin është shqiptuar dënimi për ndalimin e ndjekjes së ndeshjeve sportive, gjykata kompetente me detyrë zyrtare ia dorëzon për zbatim njësisë rajonale të Ministrisë së Punëve të Brendshme sipas vendbanimit ose vendqëndrimit të personit të dënuar të cilit i është shqiptuar ky dënim. Nëse personi kundër të cilit është shqiptuar dënimi e ndryshon vendbanimin, respektivisht vendqëndrimin dhe koha për të cilën është shqiptuar dënimi nuk ka kaluar, është i obliguar ta njoftojë Ministrinë e Punëve të Brendshme për ndryshimin e bërë në afat prej tetë ditëve.

(2) Dënimi i shqiptuar për të ndjekur ndeshjet sportive regjistrohet në njësinë ndëshkuese

(3) Organi kompetent, dënimin nga paragrafi (1) i këtij neni, e kryen duke ndërmarrë veprime me të cilat personit të dënuar i mundësohet t'i ndjekë ndeshjet sportive.

(4) Personi të cilit i është shqiptuar dënim për ndalim të ndjekjes së ndeshjeve sportive është i obliguar që më së voni dy orë para fillimit të ndeshjes sportive të vijë dhe të qëndrojë në stacionin policor kompetent sipas vendbanimit apo vendqëndrimit gjatë kohës së ndeshjes sportive dhe një orë pas përfundimit të ndeshjes sportive.

(5) Në rast kur personi për shkaqe shëndetësore, obligime profesionale ose shkaqe të tjera të justifikuara, të cilat nuk durojnë vonesa, nuk është në gjendje të vijë dhe të qëndrojë në stacionin kompetent të policisë, është i obliguar ta informojë stacionin policor kompetent sipas vendbanimit ose vendqëndrimit për adresën në të cilën do të gjendet në periudhën kohore. Ministria e Punëve të Brendshme kontrollon nëse personi gjendet në atë adresë.

(6) Në rast se personi nuk paraqitet në stacionin kompetent të policisë, Ministria e Punëve të Brendshme, në suaza të autorizimeve të saj merr të gjitha masat dhe veprimet e nevojshme për gjetjen e tij, me qëllim për ekzekutimin e dënimit të shqiptuar. Për ekzekutimin e dënimit, Ministria e Punëve të Brendshme njofton gjykatën kompetente, në afat prej tetë ditëve.

EKZEKUTIMI I MASAVE TË SIGURISË

Kreu XXII

MJEKIM I DETYRUESHËM PSIKIATRIK DHE MBAJTJA NË INSTITUCION SHËNDETËSOR

Neni 272

(1) Masa e sigurisë mjekim i detyrueshëm psikiatrik dhe ruajtja në institucion shëndetësor kryhet në institucion shëndetësor të themeluar për atë qëllim, ose në spital të specializuar psikiatrik.

(2) Në vendimin me të cilin është shqiptuar masë e sigurisë nga paragrafi (1) i këtij neni, gjykata e përcakton edhe institucionin shëndetësor në të cilin do të kryhet masa.

(3) Kur masa e sigurisë nga paragrafi (1) i këtij neni shqiptohet me dënim me burg, personi i dënuar së pari dërgohet në ekzekutimin e masës së sigurisë.

Neni 273

(1) Personi ndaj të cilit duhet të kryhet masa e sigurisë trajtim i detyruar psikiatrik dhe ruajtje në institucion shëndetësor, në institucion shëndetësor e udhëzon gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve dhe e zbaton punonjësi shëndetësor i institucionit të caktuar nga gjykata. Për arsye të sigurisë mund të përcaktohet që zbatimin ta sigurojë Ministria e Punëve të Brendshme.

(2) Nëse personi nga paragrafi (1) i këtij neni, gjendet në paraburgim në institucionin shëndetësor e zbaton pjesëtari i policisë së burgut në institucionin në të cilin gjendet në paraburgim.

(3) Shpenzimet e zbatimit mbulohen nga gjykata kompetente.

Neni 274

Sipas personave në bazë të të cilëve zbatohet masa e sigurisë trajtim dhe ruajtje e detyrueshme psikiatrike në institucion shëndetësor mund të zbatohen përkufizime të lëvizjes dhe kontaktimit në masën e nevojshme për zbatimin e trajtimit të mjekimit dhe ruajtjes dhe për mirëmbajtjen e rendit shtëpiak dhe disiplinës në institucionin shëndetësor.

Neni 275

(1) Institucioni shëndetësor në të cilin zbatohet masa e sigurisë mjekim dhe ruajtje e detyrueshme psikiatrike është i detyruar të njoftojë gjykatën që ka lëshuar masën për gjendjen shëndetësore të personit së paku dy herë në vit.

(2) Kur institucioni shëndetësor konstaton se nevoja për trajtim dhe ruajtje ka pushuar i propozon gjykatës kompetente që të ndalojë zbatimin e mëtejshëm të kësaj mase.

Institucioni shëndetësor për personat e dënuar me ulje të konsiderueshme të llogarisë, për të cilën dënimi i tyre nuk ka skaduar mund të propozojë një lirim me kusht.

Neni 276

Nëse gjykata vendos që personi i dënuar të dërgohet për vuajtjen e pjesës tjetër të dënimit me burg të shqiptuar, nga institucioni përmirësues ndëshkues në të cilin personi i dënuar duhet të vuajë dënimin duhet të kërkojë ta zbatojë në institucion.

Neni 277

(1) Mbikëqyrje profesionale e institucionit shëndetësor në të cilin zbatohet masa e sigurisë mjekim dhe ruajtje e detyrueshme psikiatrike kryen komision i autorizuar nga Ministria e Shëndetësisë së paku një herë në vit.

(2) Mbikëqyrje të ligjshmerisë në ekzekutimin e masës nga paragrafi (1) i këtij neni, kryen gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve.

Neni 278

Akti i përgjithshëm me të cilin rregullohet rendi shtëpiak në institucionin shëndetësor në lidhje me personat ndaj të cilëve zbatohet masa e sigurisë mjekim dhe ruajtje e detyrueshme psikiatrike miratohet nga ministri i Shëndetësisë në marrëveshje me ministrin e Drejtësisë.

Neni 279

Shpenzimet e ekzekutimit të masës së sigurimit të mjekimit të detyrueshëm psikiatrik dhe të ruajtjes në institucionin shëndetësor bien në barrë të buxhetit të Republikës së Maqedonisë dhe sigurohen në zë të veçantë në buxhetin e Ministrisë së Shëndetësisë.

Kreu XXIII

MJEKIMI I DETYRUESHËM PSIKIATRIK NË LIRI

Neni 280

(1) Masa e sigurisë mjekim i detyrueshëm psikiatrik në liri zbatohet në institucion shëndetësor të cilin gjykata e shkallës së parë e ka përcaktuar në vendimin e saj.

(2) Masën nga paragrafi (1) i këtij neni e zbaton gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve sipas vendbanimit, respektivisht vendqëndrimit të personit.

Neni 281

Institucioni shëndetësor në të cilin kryhet mjekimi i detyrueshëm psikiatrik në liri detyrohet së paku çdo gjashtë muaj të raportojë në gjykatë që ka marrë vendim në shkallë të parë për gjendjen shëndetësore të personit ndaj të cilit zbatohet kjo masë dhe për rezultatin e mjekimit.

Neni 282

Në lidhje me mbikëqyrjen profesionale, mbikëqyrjen e ligjshmerisë, aktin e përgjithshëm për rendin shtëpiak dhe shpenzimet për zbatimin e kësaj mase zbatohen dispozitat e neneve 277 deri 279 të këtij ligji.

Kreu XXIV

MJEKIMI I DETYRUESHËM NGA SËMUNDJE TË VARËSISË (ALKOOLI, DROGA DHE SUBSTANCAT NARKOTIKE)

Neni 283

Masa e sigurisë mjekim i detyrueshëm i sëmundjeve të varësisë zbatohet në institucion shëndetësor të parashikuar në nenin 272 paragrafin (1) të këtij ligji.

Neni 284

Nëse në institucion nuk ka kushte për trajtim të detyrueshëm të sëmundjeve të varësisë, kur kjo masë shqiptohet me dënim me burg ose kur shqiptohet me dënim me para ose me dënim me kusht, masa zbatohet në institucion shëndetësor të përcaktuar nga gjykata në vendimin me të cilin është shqiptuar masa.

Neni 285

Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve në pajtim me dispozitat e nenit 284 të këtij ligji e dërgon personin që të kryejë mjekimin e detyrueshëm të sëmundjeve të varësisë drejtpërdrejt në institucion, përkatësisht në institucionin shëndetësor.

Neni 286

Institucioni shëndetësor në të cilin kryhet mjekimi i detyrueshëm nga sëmundjet e varësisë detyrohet se paku çdo gjashtë muaj ta raportojë gjykatën që ka marrë vendimin në shkallë të parë për gjendjen shëndetësore të personit ndaj të cilit zbatohet kjo masë dhe për rezultatin nga mjekimi.

Neni 287

(1) Institucioni shëndetësor do ta njoftojë gjykatën që e ka marrë vendimin në shkallë të parë për mjekimin e përfunduar të personit ndaj të cilit është shqiptuar mjekim i detyrueshëm nga sëmundjet e varësisë.

(2) Nëse personi i dënuar, pa arsye nuk i nënshtrohet mjekimit ose i shmanget mjekimit, institucioni shëndetësor për këtë e njofton gjykatën që e ka marrë vendimin në shkallë të parë.

Neni 288

(1) Shpenzimet e zbatimit të mjekimit të detyrueshëm nga sëmundjet e varshmerisë në institucionin shëndetësor bien në barrë të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë dhe sigurohen në zë të veçantë në buxhetin e Ministrisë së Shëndetësisë.

(2) Shpenzimet e zbatimit të trajtimit të detyrueshëm nga sëmundjet e varësisë pasi të udhëzohet personi i dënuar që pjesën e mbetur të dënimit me burg ta vuajë në institucion, bien në barrë të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 289

Lidhur me mbikëqyrjen inspektuese, mbikëqyrjen e ligjshmërisë dhe rendin shtëpiak të kësaj mase zbatohen dispozitat e neneve 278 deri 279 të këtij ligji.

**EKZEKUTIMI I SANKSIONEVE PËR
KUNDËRVAJTJE NDAJ FËMIJËVE**

Kreu XXV

1. Dispozitat e veçanta për ekzekutimin e dënimit me burg për fëmijë

Neni 290

Në ekzekutimin e dënimit me burg për fëmijë zbatohen dispozitat e këtij ligji, nëse nuk përcaktohet ndryshe në këtë kapitull.

Neni 291

(1) Fëmijët dënimin me burg e vuajnë në institucion të posaçëm ndëshkues përmirësues, të ndarë nga personat e rritur.

(2) Fëmijët e gjinisë mashkullore vendosen veçmas nga fëmijët e gjinisë femërore.

Programet për aftësim profesional, aktivitete arsimore, sociale dhe argëtuese fëmijët mund t'i realizojnë bashkërisht.

(3) Pas mbushjes së moshës 23 vjeçare, personat e dënuar me dënim me burg për fëmijë dënimin e vuajnë në pajtim me aktin për vendosjen e personave të dënuar dhe fëmijëve në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe në institucionet ndëshkuese edukuese.

Neni 292

Institucionet për fëmijë patjetër duhet ta kenë minimumin e sigurisë dhe të kenë pengesa fizike deri në atë masë që ta pengojnë ikjen e fëmijëve, por të vendosur në atë mënyrë që nëse bëhet tentim për arratisje të mos shkaktohen dëmtime fizike të fëmija që është përpjekur të arratiset.

Neni 293

Numrin e fëmijëve në një institucion për fëmijë duhet ta mundësojë individualizimi në trajtim.

Neni 294

Institucioni për fëmijë duhet të ketë një seksion të hapur në të cilin do të përparojë fëmija, kur do të përcaktohet se për shkak të mungesës së sigurisë fizike nuk do të ikë dhe se do t'i përmbahet rendit të bazuar në vetë disiplinimit në seksion.

Neni 295

Procedura për pranimin e fëmijës në institucion për fëmijë duhet të zbatohet në mënyrë që do të realizojë në minimum efektet e padëshiruara psikologjike të privimit nga liria.

Neni 296

Me trajtimin që zbatohet ndaj fëmijëve sipas programit profesional të përgatitur të përcaktuar nga ministri i Drejtësisë në marrëveshje me ministrin e Arsimit dhe Shkencës dhe ministrin e Punës dhe Politikës Sociale duhet të inkurajohet dhe t'i ndihmohet fëmijës, që te ai të nxiten qëndrime pozitive dhe zhvillimi i personalitetit dhe t'i mundësohet arsim, profesionalizim dhe aftësim për një jetë në liri.

Neni 297

(1) Në pajtim me mundësitë e institucionit, fëmijët vendosen në dhoma të veçanta për bujtje.

(2) Nëse për shkak të mungesës së hapësirës, gjatë natës, në një dhomë, vendosen më shumë fëmijë, numri i të cilave nuk duhet të kalojë pesë persona duhet të sigurohet mbikëqyrje që do të realizohet në mënyrë me të cilën mund t'i jepet mbrojtje secilit fëmijë.

Neni 298

Për fëmijët, arsimit fillor dhe i mesëm dhe lloji i detyrave të punës duhet të përcaktohen sipas programit të trajtimit.

Neni 299

(1) Në institucionin për fëmijë, arsimit fillor dhe i mesëm organizohet në mënyrë të detyrueshme dhe varësisht nga kushtet dhe mundësitë e institucionit, organizohen edhe lloje të tjera të aftësimit profesional të fëmijëve.

(2) Nëse në institucionin për fëmijë nuk ka kushte për organizimin e mësimit, fëmijët në mënyrë të detyrueshme duhet të ndjekin mësim në shkollën në vendin ku ndodhet selia e institucionit.

(3) Zgjedhja e llojit të detyrave të punës, llojit të mësimit dhe aftësimit profesional kryhet sipas mundësive të institucionit për fëmijë, duke marrë parasysh aftësitë fizike, cilësitë personale dhe rrethanat e fëmijës për lloj të caktuar të profesionit.

Neni 300

Fëmijës i sigurohet ushqim i cili në ditë duhet të ketë së paku 14,600 xhul.

Neni 301

(1) Fëmijës duhet t'i sigurohen kushte për edukatë fizike dhe sport.

(2) Fëmija duhet të merret dy orë në ditë me sport dhe me aktivitete të tjera të lira në ajër të pastër dhe nëse kushtet e motit nuk e lejojnë atë, atë duhet ta realizojë në hapësirë të veçantë për edukatë fizike dhe rekreative.

(3) Fëmija të paktën dy orë në ditë duhet të ketë aktivitete kulturore dhe argëtuese.

(4) Fëmija të paktën dy orë në ditë duhet të kalojë në aftësim dhe ndjekjen e arsimit sipas profesionit.

(5) Për çdo aktivitet gjatë ditës përgatitet orar për aktivitetet ditore, të cilin e përgatit ekipi profesional i seksionit për trajtim.

Neni 302

(1) Fëmija ka të drejtë për mbrojtje shëndetësore, në pajtim me nevojat e tij zhvillimore.

(2) Mjeku duhet të kryejë vizita dhe kontrollime të rregullta të shëndetit të fëmijëve, e në rast të sëmundjes t'i marrë masat e domosdoshme për mjekimin e tyre.

(3) Për gjendjen shëndetësore të fëmijës duhet të njohetohet familja ose kujdestari i tij.

(4) Në rast të nevojës për mjekim spitalor, është i nevojshëm pajtim nga prindërit përkatësisht kujdestari i fëmijës.

(5) Shëndeti i fëmijëve nëpërmjet kontrollit sistematik kontrollohet dy herë në vit.

Neni 303

(1) Fëmijës, drejtori i institucionit për fëmijë mund t'i lejojë pushim për vizitë te prindërit dhe familja dy herë gjatë një viti, në kohën kur nuk mbahet mësimi.

(2) Pushimi nga paragrafi (1) i këtij neni mund të zgjasë 14 ditë, duke pasur parasysh sjelljen dhe angazhimin e fëmijës në mësim.

Neni 304

Fëmijëve duhet t'u ofrohen kushte të volitshme që do ta nxisin përfshirjen e tij në aktivitete në institucionin për fëmijë, zhvillimin e shenjave pozitive të personalitetit dhe vetërespektimit.

Neni 305

(1) Kundër fëmijëve nuk lejohet zbatimi i masës së veçantë për mbajtjen e rendit dhe disiplinës- qeli.

(2) Për shkëljen më të rëndë të rendit dhe disiplinës, si dhe Rendit shtëpiak të Institucionit, fëmijët mund të ndahen në dhomat e veçanta të fëmijëve për një periudhë prej pesë deri në shtatë vjet, gjatë së cilës ekipi profesional ndërmerr veprime të posaçme përmirësuese me fëmijët.

(3) Ndarja në dhomën e veçantë të fëmijëve mund të shtyhet nëse ekziston bazë e pritjes që edhe pa këtë dërgim, qëllimi i ndarjes do të arrihet.

(4) Mënyra e ndarjes rregullohet me akt të veçantë të brendshëm të miratuar nga drejtori i institucionit.

2. Zbatimi i dënimit me para ndaj fëmijëve

Neni 306

(1) Për ekzekutimin e dënimit me para ndaj fëmijëve në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat për zbatim të dënimit me para nga nenet 261 deri në 265 të këtij ligji.

(2) Kur dënimin i papaguar me para gjykata do ta zëvendësojë me masë alternative punë të dobishme, zbatohen dispozitat për realizimin e punës së dobishme nga neni 375 deri në 377 të këtij ligji.

(3) Kur dënimin e papaguar me para ose punën e dobishme të përcaktuar ose pjesërisht të realizuar si zëvendësim të tij gjykata do ta zëvendësojë me masë dërgim në qendër për fëmijët ose me masë të mbikëqyrjes së përforcuar, zbatohen dispozitat për realizimin e këtyre masave edukative në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

3. Ndalimi i drejtimit të automjetit dhe dëbimi i të huajit nga vendi

Neni 307

Për ekzekutimin e ndalimit të drejtimit të automjetit të një lloji ose kategorie të caktuar dhe dëbimin e të huajit nga vendi ndaj fëmijëve, zbatohen në mënyrë përkatëse dispozitat për ekzekutimin e tyre të këtij ligji.

EKZEKUTIMI I MASAVE EDUKATIVE

Kreu XXVI

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 308

(1) Dispozitat e këtij kreu zbatohen për personat e mitur, kryerës të veprave penale të cilëve u është kumtuar masë edukative.

(2) Dispozitat e këtij kreu zbatohen edhe për personat deri në mbushje të moshës 23 vjeçare, të cilëve paraprkishtë u është kumtuar masa edukative dhe ndaj të cilëve në kontinuitet ekzekutohet masa edukative.

Neni 309

Qëllimi i ekzekutimit të masave edukative është mbrojtja, arsimimi, edukimi dhe riedukimi, socializimi ndihma dhe kujdesi për fëmijët që të sigurohet zhvillimi i drejtë i personalitetit të tyre.

Neni 310

(1) Gjatë zbatimit të masave edukative, veprimi me fëmijët të cilëve u është shqiptuar masa edukative dërgim në shtëpi edukative përmirësuese, doemos duhet të jetë human dhe dinjitoz, të përkojë me moshën, shkallën e zhvillimit shpirtëror dhe me aftësitë dhe prirjet e fëmijës, të fëmijët të zhvillohet ndjenja e përgjegjësisë personale dhe të nxiten që edhe vetë të marrin pjesë në edukimin dhe riedukimin e vet.

(2) Fëmijëve detyrimisht u sigurohen kushte për arsimim fillor dhe të mesëm dhe për aftësim profesional.

(3) Ministria e Arsimit dhe Shkencës organizon dhe financon edukimin e fëmijëve me propozim të institucionit, i cili paraqet listë të fëmijëve që duhet të përfshihen në procesin arsimor.

Neni 311

(1) Ekzekutimi i masave edukative është urgjent.

(2) Masat edukative ekzekutohen menjëherë pas plotfuqishmërisë së vendimit gjyqësor, me të cilin janë kumtuar dhe nëse nuk ekzistojnë pengesa për zbatimin e tyre.

(3) Ekzekutimi i masave edukative mund të prolongohet, vetëm në rastin dhe me kushtet e parapara me këtë ligj.

Neni 312

(1) Gjykata që e ka marrë vendimin me të cilin është kumtuar masa edukative, nëse vetë nuk është kompetent për ekzekutimin e vendimit, obligohet që menjëherë, e më së voni në afat prej tri ditësh pas plotfuqishmërisë t'ia dorëzojë gjykatësit për ekzekutimin e sanksioneve sipas vendbanimit përkatësisht vendqëndrimit të fëmijës . Bashkë me vendimin gjykata e shkallës së parë do të dorëzojë edhe identifikim personal dhe të dhëna nëse fëmija edhe më parë ka kryer vepra penale dhe si kanë mbaruar procedurat.

(2) Gjykata e shkallës së parë do t'i sugjerojë qendrës për punë sociale në afat prej 30 ditësh, t'ia dorëzojë të dhënat në vijim; ekstraktin nga libri amë i të lindurve, dëftesën, të dhëna për gjendjen shëndetësore të fëmijës, anamneza sociale e psikologjike dhe të dhëna të tjera nga analiza e personalitetit të fëmijës, për institucionin edukativ përmirësues.

(3) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve, vendimin ekzekutiv me të dhënat e tjera nga paragrafi (2) i këtij neni, e dërgon për ekzekutim në qendrën e punëve sociale, e cila duke pasur parasysh llojin e masës edukative, vetë e zbaton masën edukative, kryen mbikëqyrjen sociale ndaj ekzekutimit të masës edukative, ose personin e mitur e dërgon në institucionin përkatës të entit.

(4) Për përgatitjen dhe për fillimin e ekzekutimit të masës edukative, qendra për punë sociale i njofton prindërit, përkatësisht tutorin e fëmijës dhe gjykatën kompetente, në afat prej 15 ditësh, nga pranimi i vendimit nga paragrafi (3) i këtij neni.

Neni 313

Për ekzekutimin e masave edukative, kompetentë që të veprojnë janë gjykata kompetente dhe qendra për punë sociale sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit të personit të fëmijës ndaj të cilit zbatohet masa edukative.

Neni 314

Shpenzimet e ekzekutimit të masës edukative bien në llogari të organit, përkatësisht institucionit që e ekzekuton masën edukative, nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe.

Neni 315

(1) Personat që janë të obliguar ta mbajnë fëmijën, parashtrojnë një pjesë të shpenzimeve për ekzekutimin e masës edukative në lartësi prej një të tretës nga të ardhurat personale, nëse me këtë nuk rrezikohet mbajtja e familjes.

(2) Lartësinë e pjesës së shpenzimeve nga paragrafi (1) i këtij neni dhe mënyrën e pagesës së tyre e cakton gjykata në vendimin me të cilin është kumtuar masa edukative, duke pasur parasysh gjendjen materiale të personit.

(3) Shuma e mjeteve nga paragrafi (1) i këtij neni paguhet në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë.

Neni 316

(1) Mbikëqyrjen ekzekutimit të masave edukative kryen Drejtoria dhe Ministria e Punës dhe Politikës Sociale.

(2) Mbikëqyrjen gjyqësore të ekzekutimit të masave edukative, e kryen gjykata kompetente

Kreu XXVII

EKZEKUTIMI I MASËS DISIPLINORE NË QENDRËN PËR FËMIJË

Neni 317

(1) Masa disiplinore dërgim në qendrën disiplinore për fëmijë, zbatohet në qendrën disiplinore për fëmijë (në tekstin e mëtejme: qendra për fëmijë).

(2) Qendra për fëmijë nga paragrafi (1) i këtij neni themelohet me aktin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(3) Masa disiplinore nga paragrafi (1) i këtij neni mund të ekzekutohet edhe në vendpranimet ekzistuese, konvikte, shtëpi e vogël grupore dhe institucione të tjera arsimore dhe institucione për punë me të rinjtë, në vendbanimin, përkatësisht vendqëndrimin e fëmijës.

(4) Ministri i Punës dhe Politikës Sociale, përcakton se në cilat institucione nga paragrafi (3) i këtij neni, do të organizohet qendra për fëmijë në pajtim me ministrin e Arsimit dhe Shkencës.

Neni 318

(1) Pas pranimit të vendimit, qendra për punë sociale në marrëveshje me qendrën për fëmijë, obligohet që në afat prej dhjetë ditësh ta thërrasë personin e mitur, bashkë me prindërit që në orën dhe ditën e caktuar të paraqitet në qendrën për fëmijë për ekzekutimin e masës disiplinore.

(2) Prindërit ose tutori janë të obliguar që të sigurojnë ardhjen e rregullt të fëmijës në qendrën për fëmijë.

(3) Nëse fëmija nuk paraqitet në kohën e caktuar në qendrën për fëmijë, nuk vjen me rregull ose e ndërpret ardhjen, qendra për fëmijë për këtë do t'i njoftojë qendrën për punë sociale dhe gjykatën kompetente.

Neni 319

(1) Dërgimi i fëmijës në qendrën për fëmijë ditëve të festës dhe në orët e caktuara gjatë ditës, kryhet në kohën prej orës 08 deri ora 20 në kohën e lirë të personit fëmijë.

(2) Dërgimi i fëmijës në qendrën për fëmijë për qëndrim të pandërprerë për numër të caktuar ditësh, kryhet në kohën kur fëmija është i lirë. Kjo masë ekzekutohet edhe kur fëmija është i angazhuar me punë, me ç'rast ai vazhdon ta përcjellë mësimin ose të shkojë në punë, ndërsa nga qendra për fëmijë i sigurohet ushqimi dhe vendosja

Neni 320

(1) Në qendrën për fëmijë, fëmija e kalon kohën në punë dhe mësim e aktivitete të tjera të lira sportive dhe kulturore, nën kontrollin e personave profesionistë

(2) Programin për aktivitetet e qendrës për fëmijë e miraton ministri i Punës dhe Politikës Sociale në pajtim me ministrin e Arsimit dhe ministrin e Drejtësisë.

Neni 321

(1) Fëmijët në qendrën për fëmijë doemos duhet t'u përmbahen dispozitave të rendit shtëpiak, rregullave të disiplinës në punë dhe urdhrave të personave zyrtarë.

(2) Fëmijës që do ta prishë disiplinën e punës dhe rendin shtëpiak ose nuk vjen me rregull, drejtori i qendrës për fëmijë mund t'i kumtojë qortim.

(3) Nëse fëmija vazhdon me parregullsi dhe e përsërit prishjen e rendit dhe disiplinës, drejtori i qendrës për fëmijë mund t'ia vazhdojë qëndrimin në qendrën për fëmijë deri në dy orë gjatë ditës.

Për masën disiplinore të kumtuar drejtori do ta njoftojë qendrën për punë sociale dhe gjykatën kompetente.

Neni 322

(1) Në qendrën për fëmijë edukatori e mban ditarin për qëndrimin e fëmijës.

(2) Pas masës së zbatuar edukative, qendra për fëmijë ia dërgon qendrës për punë sociale dhe gjykatës kompetente raportin për ndikimin e masave të ndërmarra ndaj fëmijës dhe për rezultatet e arritura në punën edukative.

(3) Nëse gjykata pas ekzekutimit të kësaj mase edukative e vë fëmijën nën mbikëqyrje të përforuar të qendrës për punë sociale me raportin nga paragrafi (2) i këtij neni ia dërgon edhe mendimin e punëtorëve profesionistë të qendrës për fëmijë për personalitetin e fëmijës dhe për rezultatet e arritura në ekzekutimin e masës.

Neni 323

Kur gjykata ka shqiptuar dërgim në qendrën për fëmijë dhe ka caktuar fëmija të vendoset nën mbikëqyrje të përforuar të qendrës për punë sociale, do të zbatohen dispozitat nga nenet 333 dhe 334 të këtij ligji që kanë të bëjnë me realizimin e masës mbikëqyrje të përforuar nga qendra për fëmijë.

Kreu XXVIII

EKZEKUTIMI I MASAVE TË MBIKËQYRJES SË PËRFORCUAR

1. Mbikëqyrja e përforuar nga prindi ose kujdestari

Neni 324

Ekzekutimi i masës edukative mbikëqyrje e përforuar nga prindërit ose kujdestari fillon në ditën kur gjykata kompetente ia dërgon vendimin me të cilin është kumtuar kjo masë për ekzekutimin e saj prindërit ose kujdestarit të obliguar për ekzekutimin e masës.

Neni 325

Prindi ose kujdestari e ekzekuton masën në atë mënyrë që mban kujdes të përhershëm dhe të tërësishëm për edukimin e fëmijës, për mjekimin e tij ndërmerr masa të cilat do ta pengojnë ndikimin e dëmshëm mbi fëmijën dhe i zbaton urdhrat dhe udhëzimet e qendrës për punë sociale dhe të gjykatës kompetente gjatë ekzekutimit të masës.

Neni 326

(1) Prindi ose kujdestari është i obliguar që t'i mundësojë qendrës për punë sociale ta kontrollojë ekzekutimin e kësaj mase.

(2) Prindi ose kujdestari i fëmijës dhe qendra për punë sociale, në afatin që do ta përcaktojë gjykata, e së paku njëherë në gjashtë muaj, do ta njoftojnë gjykatën kompetente për rrjedhën e ekzekutimit të masës edukative.

Neni 327

Nëse gjatë ekzekutimit të masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga prindi, ose kujdestari vjen deri në mospajtim mes prindit ose kujdestarit të fëmijës dhe qendrës për punë sociale, mospajtimin për mënyrën e ekzekutimit të kësaj mase do ta zgjidhë gjykata e cila e ka kumtuar masën.

Neni 328

(1) Qendra për Punë Sociale përpilon raport për mënyrën e ekzekutimit të masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga prindërit ose kujdestari dhe për rezultatet e arritura në ekzekutimin e kësaj mase.

(2) Raportin nga paragrafi (1) i këtij neni qendra për punë sociale e dërgon në gjykatën kompetente.

2. Mbikëqyrja e përforcuar nga familja kujdestare

Neni 329

(1) Ekzekutimin e masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga familja kujdestare, qendra për punë sociale ia beson familjes së përcaktuar me vendimin gjyqësor.

(2) Pas marrjes së vendimit nga gjykata kompetente, qendra për punë sociale do ta njoftojë familjen nga paragrafi (1) i këtij neni se në datën e caktuar në afat prej 15 ditësh do t'ia dorëzojë fëmijën për ekzekutimin e masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga familja kujdestare.

Neni 330

(1) Qendra për punë sociale lidh marrëveshje me shkrim me familjen e përcaktuar në vendimin gjyqësor në të cilin do të përcaktohen të drejtat dhe obligimet e ndërsjella që kanë të bëjnë me vendosjen dhe zbatimin e mbikëqyrjes së përforcuar ndaj fëmijës.

(2) Me marrëveshjen nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen edhe lartësia edhe mënyra e pagimit të shpenzimeve për vendosjen e fëmijës dhe kushtet dhe afati i pushimit të marrëveshjes.

Neni 331

Gjatë ekzekutimit të masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga familja kujdestare fëmijës i sigurohet mbajtja e lidhjeve me familjen, në qoftë se gjykata kompetente me propozim të qendrës për punë sociale nuk përcakton ndryshe.

Neni 332

Dispozitat e neneve 329 dhe 330 të këtij ligji do të zbatohen edhe gjatë ekzekutimit të masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga familja kujdestare.

3. Mbikëqyrje e përforcuar nga qendra

Neni 333

(1) Pas pranimit të vendimit me të cilin është kumtuar masa edukative mbikëqyrje e përforcuar nga qendra e gjykatës kompetente, Qendra përgatit program për realizimin e mbikëqyrjes së përforcuar mbi fëmijën me të cilin përcaktohen mënyra e realizimit të kujdesit që ka të bëjë me shkollimin, punësimin, mjekimin nëse është i duhur, veçimin nga mjedisi i cili ndikon dëmshëm mbi fëmijën dhe rregullimin e rrethanave familjare dhe të tjera në të cilat jeton fëmija.

(2) Menjëherë pas pranimit të vendimit, qendra për punë sociale do t'i njoftojë prindin ose kujdestarin se në afat prej 15 ditësh do të fillojë me realizimin e mbikëqyrjes së përforcuar mbi fëmijën dhe do t'i njoftojë me programin e mbikëqyrjes së përforcuar të cilin do ta zbatojë.

(3) Qendra për punë sociale do të përcaktojë bashkëpunëtor profesionist i cili vazhdimisht dhe pa ndërprerje do të kujdeset për zbatimin e mbikëqyrjes së përforcuar dhe për zbatimin e programit nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 334

Dispozita e nenit 327 të këtij ligji në mënyrë përkatese zbatohet edhe mbi ekzekutimin e masës edukative mbikëqyrje e përforcuar nga qendra për punë sociale.

Neni 335

Kur fëmijës gjatë lëshimit me kusht gjykata i ka caktuar masën e mbikëqyrjes së përforcuar nga qendra në kohëzgjatje të caktuar, zbatohen dispozitat nga nenet 333 dhe 334 të këtij ligji në lidhje me masën edukative mbikëqyrje e përforcuar nga qendra.

Kreu XXIX

EKZEKUTIMI I MASAVE TË ENTIT

1. Dispozita të përgjithshme

Neni 336

Masat e entit sipas dispozitave të këtij ligji zbatohen me dërgim në institucion për edukim dhe me dërgim në shtëpi edukativo-përmirësuese.

Neni 337

(1) Qendra për punë sociale pas pranimit të vendimit të gjykatës kompetente me të cilin fëmijës i është kumtuar ndonjëra nga masat e entit do të kërkojë nga prindi ose kujdestari i fëmijës ndaj të cilit është kumtuar kjo masë që në ditën e përcaktuar gjatë 15 ditëve ta sjellë fëmijën në institucion.

Qendra për punë sociale, gjithashtu, do ta njoftojë edhe institucionin për datën kur fëmija duhet të paraqitet për ekzekutimin e masës edukative.

(2) Institicioni në të cilin ekzekutohet masa e entit do ta njoftojë qendrën për punë sociale dhe gjykatën kompetente për datën e pranimit të fëmijës dhe për fillimin e ekzekutimit të masës së entit.

Neni 338

Nëse fëmija nuk paraqitet për ekzekutimin e masës së entit ose në mënyrë vullnetare e lëshon institucionin, udhëheqësi i institucionit do ta njoftojë qendrën për punë sociale, gjykatën kompetente, Drejtorinë dhe stacionin policor për rajon të caktuar, për kapjen e fëmijës dhe zbatimin në institucionin për ekzekutimin e masës së entit.

Neni 339

Institucioni në të cilin zbatohet masa e entit, më së voni tre muaj para lëshimit të planifikuar të fëmijës, duhet ta njoftojë qendrën për punë sociale për lëshimin dhe t'i propozojë masa që duhet të ndërmerren për edukimin e mëtejshëm të fëmijës.

Neni 340

(1) Qendra për punë sociale, në konsultim me prindërit ose me kujdestarin e fëmijës dhe me përfshirjen e tyre në përgatitjen për pranimin e fëmijës në institucion, veçanërisht kujdeset për rregullimin e rrethanave familjare të fëmijës, për sigurimin e vendosjes dhe ushqimit të tij të përkohshëm, nëse kjo nuk i është siguruar në familje, për sigurimin e veshmbathjes dhe këpucëve, për mjekim, për zgjedhjen e mjedisit përkatës dhe për shkollimin dhe punësimin e tij.

(2) Për përgatitjet të cilat i ka ndërmarrë qendra për punë sociale, do ta njoftojë gjykatën kompetente.

Neni 341

(1) Fillimi i ekzekutimit të masës së entit, me kërkesë të fëmijës, të prindërve të tij, të adoptuesit ose të kujdestarit, mund të shtyhet nën kushtet e përcaktuara në nenin 143, paragrafin (1), pikat 1, 2 dhe 7 dhe nenet 145 dhe 146 të këtij ligji.

(2) Për kërkesën e riparashtruar, zbatohet dispozita e nenit 151 të këtij ligji.

2. Dërgimi në institucion edukues

Neni 342

Masa edukative dërgim në institucionin edukues, zbatohet në institucion edukativ të dedikuar për edukimin dhe mbrojtjen sociale të fëmijëve.

Neni 343

Qendra për punë sociale do ta njoftojë udhëheqësin e institucionit edukativ me vendimin me të cilin është kumtuar masa edukative, si edhe me të dhënat e tjera për personalitetin e fëmijës, për rrethanat familjare, sociale dhe të tjera në të cilat jeton dhe do ta njoftojë gjykatën kompetente për institucionin në të cilin do të zbatohet masa edukative ndaj fëmijës.

Neni 344

(1) Fëmija në institucionin edukativ vihet në kushte të njëjta dhe ka të drejta dhe obligime të njëjta si edhe fëmijët e tjerë të vendosur në institucion, me atë që në raport me edukimin dhe mbikëqyrjen, do t'i kushtohet vëmendje e veçantë.

(2) Me rrethanën se ndaj fëmijës është kumtuar dhe ekzekutohet masë edukative e llojit të entit njoftohen vetëm udhëheqësi i institucionit dhe edukatori të cilit i është besuar fëmija.

Neni 345

(1) Gjatë pushimit shkollor dhe festave kur institucioni edukativ nuk punon, fëmija mund të dërgohet te prindërit, ose te kujdestari ose te farefisi i afërm.

(2) Nëse fëmija nuk ka ku të vendoset, në përputhje me paragrafin (1) të këtij neni, qendra për punë sociale për atë kohë do të përcaktojë vendosje të përkohshme të fëmijës.

(3) Koha e kaluar jashtë institucionit edukativ gjatë pushimit shkollor dhe festave, konsiderohet si kohë e kaluar në institucion.

Neni 346

Udhëheqësi i institucionit edukativ është i obliguar që së paku çdo gjashtë muaj ose atëherë kur gjykata kompetente ose qendra për punë sociale atë do ta kërkojë, t'i njoftojë për suksesin në zbatimin e kësaj mase edukative ndaj fëmijës.

3. Dërgimi në shtëpi edukativo-përmirësuese

Neni 347

(1) Në shtëpinë edukativo-përmirësuese fëmija ngelet së paku një kursë më së shumti pesë vjet, përkatësisht deri sa të arrijë moshën 23 vjeçare.

(2) Masa edukative dërgim në shtëpi edukative-përmirësuese mund të shqiptohet vetëm një herë.

(3) Puna në shtëpi edukativo-përmirësuese organizohet në atë mënyrë që fëmijës i sigurohen kushte për arsim fillor dhe të mesëm dhe edukim, për fitimin dhe zhvillimin e shprehive pozitive, të cilësive të vlefshme dhe për profesionalizimin dhe aftësimin në punë për profesione të ndryshme.

(4) Nëse në shtëpinë edukativo-përmirësuese nuk ekziston mësim për drejtimin e caktuar ose shkallë të arsimit, fëmija mundet mësimin e atillë ta përcjellë edhe jashtë shtëpisë edukativo-përmirësuese.

(5) Në shtëpinë edukativo-përmirësuese, fëmijës i sigurohen kushte për shfrytëzimin aktiv të kohës së lirë me aktivitetet kulturore, argëtuese dhe sportive.

(6) Fëmija në shtëpinë edukativo-përmirësuese mund të mbajë lidhje me familjen dhe me persona të tjerë dhe me institucione të cilat pozitivisht mund të ndikojnë mbi risocializimin e tij.

Neni 348

(1) Gjatë pranimit në shtëpinë edukativo-përmirësuese, verifikohet identiteti i fëmijës.

(2) Në fillimin e ekzekutimit të masës edukative, fëmija njoftohet me rendin shtëpiak, me të drejtat dhe obligimet që i ka gjatë ekzekutimit të masës edukative, me mënyrën në të cilën i realizon të drejtat e përcaktuara dhe masat disiplinore që mund t'i kumtohen.

(3) Në institucion miratohet akt i përgjithshëm me të cilin rregullohet rendi shtëpiak dhe më së afërmi përcaktohet organizimi i punës dhe përcaktohet mënyra e jetesës së fëmijës në institucion.

(4) Aktin e përgjithshëm nga paragrafi (1) i këtij neni i miraton drejtori i institucionit në pajtim me drejtorin e Drejtorisë.

Neni 349

(1) Pas pranimit në shtëpinë edukativo-përmirësuese fëmija qëndron në seksionin pranues deri më 30 ditë.

(2) Në seksionin pranues, ekipi profesional, me zbatimin e metodave shkencore, bën vëzhgimin social-mjekësor dhe psikologjik-pedagogjik të personalitetit të fëmijës.

(3) Ekipin profesional, i cili e bën vëzhgimin nga paragrafi (2) i këtij neni, e përbëjnë psikologu, pedagogu, punëtori social, mjeku, e sipas nevojës edhe persona të tjerë profesionistë.

Neni 350

(1) Në bazë të potencialeve zhvilluese dhe nevojave të personalitetit të fëmijës, ekipi profesional në seksionin pranues, përgatit dhe përcakton program për punë individuale i cili i përfshin të gjitha karakteristikat më të rëndësishme të personalitetit, përbajtjet dhe metodat e punës të cilat do ta stimulojnë fëmijën për pjesëmarrje aktive në procesin e risocializimit dhe edukimit gjatë qëndrimit në shtëpinë edukativo-përmirësuese.

(2) Ekipi profesional në seksionin pranues i përcakton metodat për punën edukative me fëmijën, koordinohet angazhimi me punë me mësimin në shkollën për arsim fillor dhe të arsimit të mesëm, me punëtoritë dhe ekonominë në të cilën bëhet trajnimi praktik dhe propozohen masa për realizimin më të suksesshëm të procesit të riedukimit.

(3) Ekipi profesional i institucionit dhe drejtori në bazë të planit individual, e kryen vendosjen, e zbatojnë programin për tretman dhe angazhimin punues të fëmijës.

Neni 351

(1) Në shtëpinë edukativo-përmirësuese fëmijët sistemohen në grupe edukuese sipas moshës, cilësive karakteristike personale ose cilësi të tjera, të cilat e mundësojnë zbatimin e metodave stimuluese individuale të përshtatura për punë me fëmijët në grup. Me renditjen në grupe merren masa për mbajtjen e rendit dhe disiplinës me qëllim parandalim ose pamundësim të ndikimeve të ndërsjella negative.

(2) Grupet edukuese nga paragrafi (1) i këtij neni mund të përfshijnë nga pesë deri në shtatë fëmijë dhe kanë edukator të veçantë.

Neni 352

(1) Fëmijëve, në përputhje me nevojat e riedukimit të tyre, ekipi profesional i institucionit e përcakton llojin e punës sipas aftësive të tyre trupore dhe mendore dhe sipas mundësive të shtëpisë edukativo-përmirësuese.

(2) Gjatë përcaktimit të llojit të punës, mbahet llogari për dëshirën e fëmijëve për të kryer lloj të caktuar të punëve.

(3) Gjatë zgjedhjes së profesionit të cilin do ta mësojnë fëmijët, për të cilët organizohet mësim për arsim të mesëm, do të mbahet llogari për aftësitë dhe interesat e tyre, për mundësitë e shtëpisë edukativo-përmirësuese dhe për rrethana të tjera me rëndësi për realizimin e qëllimit të masës edukative.

Neni 353

(1) Nga fëmijët të cilët e kanë kryer arsimimin e mesëm ose janë aftësuar profesionalisht, mund të punojnë me orar të plotë të punës, në përputhje me rregullat nga sfera e marrëdhënieve të punës.

(2) Nga fëmijët të cilët shkojnë në shkollë për nxënës për arsimin e mesëm ose për lloj të caktuar të profesionit, kërkohet të punojnë sipas rregullave dhe programit të mësimin të paraparë nga shkolla të cilën e ndjekin.

Neni 354

(1) Fëmijës duhet t'i sigurohen kushtet për kulturë fizike dhe sport.

(2) Fëmija duhet të merret dy orë në ditë me sport dhe aktivitete tjera të lira në ajër të pastër, ndërkaq nëse rastet kohore nuk e lejojnë atë, atë duhet ta realizojë në hapësirë të veçantë për edukim fizik dhe rekreativ.

(3) Fëmija më së paku dy orë në ditë duhet të ketë aktivitete kulturore argëtuese.

(4) Fëmija së paku dy orë në ditë duhet të kalojë në aftësimin dhe kryerjen e arsimit sipas profesionit.

Neni 355

(1) Për arsim fillor dhe të mesëm, në shtëpitë edukativo-përmirësuese organizohet mësim i llojit përkatës, punëtori dhe ekonomi për trajnim praktik.

(2) Fëmijët të cilët do të marrin kualifikim në shtëpinë edukativo-përmirësuese marrin dëftesë. Në dëftesë nuk guxon të shihet se kualifikimi është marrë në shtëpi edukativo-përmirësuese.

(3) Kur në pajtim me rregullat nga sfera e marrëdhënieve të punës koha e kaluar në punë të llojit të caktuar pranohet për marrjen e kualifikimit të caktuar, për kualifikimin e atillë pranohet edhe koha e kaluar në llojin e njëjtë të punës në shtëpinë edukativo-përmirësuese, me atë që kjo kohë nuk konsiderohet si stazh pune dhe nuk mund të jetë bazë për fitimin e të drejtave të tjera.

Neni 356

Fëmijës në shtëpinë edukativo-përmirësuese, i cili ka filluar arsim të mesëm ose arsim tjetër mund t'i mundësohet vazhdimi i shkollimit jashtë shtëpisë, në qoftë se me sjelljen dhe me angazhimin e vet në mësim u shërben si shembull të tjerëve dhe atë e meriton.

Neni 357

(1) Fëmijëve në shtëpinë edukativo-përmirësuese u sigurohet ushqim nga tre vakte në ditë, i cili përmban së paku 14.600 xhulë.

(2) Fëmijët e sëmurë marrin ushqim në lloj dhe sasi që do t'i përcaktojë mjeku.

(3) Fëmijëve u sigurohet falas veshje, mbathje dhe veshje e brendshme.

Neni 358

Shtëpia edukativo-përmirësuese i përmbush nevojat më elementare të fëmijëve të cilët pa fajin e vet nuk punojnë, ndërsa nuk kanë mjete vetjake.

Neni 359

Fëmijët kanë të drejtë që pa kufizim të pranojnë vizita të anëtarëve të familjes më të ngushtë në kuadër të rendit shtëpiak, ndërsa me lejen e drejtorit të shtëpisë edukativo-përmirësuese mund t'i vizitojnë edhe persona të tjerë.

Neni 360

(1) Fëmijët pa kufizim mund të mbajnë korrespondencë me prindërit dhe me farefisin e afërm.

(2) Drejtori i shtëpisë edukativo-përmirësuese mund të lejojë mbajtje të korrespondencës edhe me persona të tjerë, nëse kjo nuk ndikon dëmshëm mbi ata.

Neni 361

(1) Fëmijët kanë të drejtë të pranojnë dërgesa me veshje, sende për përdorim personal, libra dhe shtypin ditor, përmbajtja e të cilave nuk është e dëmshme në aspekt edukativ.

(2) Fëmijët mund të pranojnë edhe para të cilat mund t'i shpenzojnë vetëm në pajtim me dispozitat e rendit shtëpiak.

Neni 362

(1) Drejtori i shtëpisë edukativo-përmirësuese mund t'u lejojë mungesë fëmijëve të cilët ndjekin mësim, në kohëzgjatje prej 20 ditësh, me mundësi për shfrytëzim në dy pjesë, pushim veror dhe dimëror.

(2) Mungesa jepet, sipas rregullës, gjatë pushimit shkollor dhe gjatë festave dhe vikendeve.

(3) Për fëmijët të cilët gjenden në shtëpinë edukativo-përmirësuese mund të organizohet pushim veror i përbashkët jashtë shtëpisë.

(4) Koha e kaluar në mungesë ose në pushim veror të përbashkët konsiderohet në kohën e kaluar në shtëpinë.

Neni 363

(1) Fëmijët të cilët nuk përcjellin mësim në arsimin fillor dhe të mesëm, ndërsa në trajnim praktik kanë kaluar pandërprerë gjashtë muaj, duke e përfshirë këtu edhe kohën e kaluar në shërim për shkak të lëndimit në punë ose sëmurjes profesionale, kanë të drejtë pushimi prej së paku 20 ditë në vit, me mundësi për shfrytëzim në dy pjesë, në pushim veror dhe dimëror.

(2) Pushimi, sipas rregullës, shfrytëzohet te prindërit, te kujdestari ose te farefisi më i afërm. Për ata që nuk kanë të kush të shkojnë, ndërsa janë të prirë për ikje ose ekziston rrezik që të vazhdojnë me kryerjen e veprave penale dhe prishjen e rendit dhe të qetësisë publike, drejtoria e shtëpisë mund të organizojë pushim të përbashkët në shtëpi ose jashtë saj.

(3) Vendim për shfrytëzimin e pushimit merr drejtori i shtëpisë, me propozim të personit zyrtar nga sektori për rrisocializim.

Neni 364

Shtëpitë edukativo-përmirësuese është e domosdoshme ta kenë minimumin e sigurisë dhe të kenë pengesa fizike deri në shkallën që ta pengojnë ikjen e fëmijëve, por ashtu të vendosura që nëse bëhet tentimi për ikje të mos shkaktojë lëndimin fizik të fëmija që ka tentuar të ikë.

Neni 365

Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe mbi organizimin dhe punën e shtëpisë edukativo-përmirësuese dhe mbi ekzekutimin e masës edukativo-përmirësuese dërgim në shtëpi edukativo-përmirësuese, në qoftë se me dispozitat e këtij kreu nuk është përcaktuar ndryshe.

Neni 366

(1) Ndaj fëmijëve nuk është i lejuar zbatimi i masës së veçantë për mbajtjen e rendit dhe disiplinës-qeli.

(2) Për shkelje më të rënda të rendit dhe disiplinës, si dhe Rendit shtëpiak të institucionit, fëmijët mund të ndahen në dhoma të veçanta për fëmijë, në kohëzgjatje prej pesë deri në shtatë ditë, në të cilën periudhë ekipi profesional merr aktivitete të veçanta korrektive me fëmijët.

(3) Ndarja në dhomën e veçantë për fëmijë, mund të shtyhet nëse ekziston një bazë për të pritur që edhe pa këtë dërgim, do të arrihet qëllimi i ndarjes.

(4) Mënyra e ndarjes do të rregullohet me akt të veçantë të brendshëm të drejtorit të institucionit.

EKZEKUTIMI I MASAVE ALTERNATIVE NDAJ FËMIJËVE

Kreu XXX

ORGANET DHE PROCEDURA PËR EKZEKUTIMIN E MASAVE ALTERNATIVE

Neni 367

Me dispozitat e këtij kreu rregullohet ekzekutimi i dënimit me kusht me mbikëqyrje të mbrojtur dhe punë me dobi të përgjithshme.

1. Organi për ekzekutimin e masave alternative

Neni 368

(1) Masat alternative ekzekutohen sipas plotfuqishmërisë së vendimit të gjykatës me të cilin janë shqiptuar.

(2) Masat alternative i zbaton seksioni për ekzekutimin e masave alternative (në tekstin e mëtuftjeshëm: seksion), në qendrën kompetente për punë sociale, sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit të fëmijës.

(3) Seksioni është i përbërë nga persona profesionistë të cilët posedojnë leje për ekzekutimin e masave alternative që e lëshon Drejtoria.

(4) Kushtet, procedura dhe mënyra për lëshimin dhe marrjen e lejes nga paragrafi (3) i këtij neni janë përcaktuar me akt të veçantë të miratuar nga drejtori i Drejtorisë.

(5) Shpenzimet e ekzekutimit të masave alternative, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe, bien në barrë të organit që i zbaton.

2. Procedura për ekzekutimin e masave alternative

Neni 369

(1) Seksioni përcakton plan individual dhe program për ekzekutimin e masave alternative, në përputhje me llojin e veprës penale, personalitetin e fëmijës, pozicionin e tij të familjes, statusin e pronësisë dhe me përmbushjen e detyrimeve të caktuara nga fëmija, nëse ato përcaktohen.

(2) Seksioni në mënyrë të rregullt mban evidencë amë dhe dosje për fëmijën gjatë kryerjes së ekzekutimit të masës alternative dhe për atë rregullisht e njofton Drejtorinë.

Neni 370

Seksioni njëherë në muaj ndërsa sipas nevojës edhe më shpesh ose me kërkesë të gjykatës do ta njoftojë gjykatën për rezultatet e ekzekutimit të masës alternative dhe realizimit të obligimeve nga fëmija, nëse të njëjtat janë përcaktuar.

Neni 371

(1) Nëse fëmija nuk e pranon masën alternative, seksioni është i detyruar pa prolongim, ndërsa më së voni në afat prej tri ditësh ta njoftojë gjykatën.

(2) Mbikëqyrje mbi ligjshmërinë në ekzekutimin e masave alternative kryen gjykata që e ka shqiptuar masën.

(3) Mbikëqyrje profesionale mbi ekzekutimin e masave alternative kryen Drejtoria.

(4) Për mbikëqyrjen e kryer dhe gjendjet e përcaktuara, të punësuarit në Drejtori dhe gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve përpilojnë procesverbal në kuadër të autorizimeve të veta.

(5) Të punësuarit në Drejtori dhe gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve në mënyrë të ndërsjellë njoftohen për gjendjet e përcaktuara në ekzekutimin e masave alternative dhe për paligjshmëritë e përcaktuara gjatë kryerjes së mbikëqyrjes.

(6) Aktin për mënyrën e kryerjes së mbikëqyrjes profesionale me propozim të drejtorit të Drejtorisë e miraton ministri i Drejtësisë.

3. Zbatimi i mbikëqyrjes mbrojtëse të shqiptuar me dënim me kusht

Neni 372

Mbikëqyrjen mbrojtëse me dënim me kusht e zbaton seksioni nga neni 368 paragrafi (2) i këtij ligji.

Neni 373

Seksioni në planin për zbatimin e mbikëqyrjes mbrojtëse, e përcakton llojin, kohëzgjatjen dhe zbatimin e mbikëqyrjes që duhet ta realizojë në lidhje me përbushjen e detyrimeve të caktuara nga personi i dënuar.

Neni 374

(1) Seksioni gjatë ekzekutimit të mbikëqyrjes mbrojtëse, mund t'i propozojë gjykatës detyrimet e shqiptuara t'i zëvendësojë me tjera, ose ta vazhdojë zgjatjen e mbikëqyrjes mbrojtëse në kuadër të kohës së verifikimit ose ta revokojë dënimin me kusht.

(2) Nëse seksioni vlerëson se qëllimi i kësaj mase është arritur do ta njoftojë për atë gjykatën që e ka shqiptuar masën dhe mund t'i propozojë ta ndërpret zbatimin e mëtutjeshëm të mbikëqyrjes mbrojtëse.

4. Zbatimi i punës me dobi të përgjithshme

Neni 375

(1) Për realizimin e punës me dobi të përgjithshme, drejtori i Drejtorisë lidh marrëveshje për punë me dobi të përgjithshme me organ shtetëror, ndërmarrje publike, institucion, njësi të vetëqeverisjes lokale ose me organizatë humanitare në të cilën fëmija do t'i zbatojë detyrimet e veta të punës.

(2) Drejtorja për marrëveshjet e lidhura për realizimin e punës me dobi të përgjithshme i njofton seksionin nga neni 368 paragrafi (2) të këtij ligji dhe gjykatën që e ka shqiptuar masën.

(3) Drejtori i Drejtorisë miraton akt të veçantë për llojin dhe mënyrën e realizimit të punës me dobi të përgjithshme.

(4) Puna me dobi të përgjithshme është falas.

Neni 376

Seksioni më së voni në afat prej 15 ditësh cakton person i cili do të kryejë mbikëqyrje të drejtpërdrejtë mbi zbatimin e punës me dobi të përgjithshme.

Neni 377

(1) Nëse fëmija nuk i plotëson ose në mënyrë jo të drejtë i plotëson detyrimet e punës, seksioni me shkrim e paralajmëron dhe për atë menjëherë do ta njoftojë gjykatën kompetente.

(2) Nëse fëmija edhe pas paralajmërimit me shkrim nuk i plotëson ose në mënyrë jo të drejtë i plotëson detyrimet e imponuara të punës, gjykata do ta zëvendësojë këtë masë me masën dërgim në qendrën për fëmijë ose me masën e mbikëqyrjes së përforcuar, me kushtet e parapara për shqiptimin e tyre, duke e marrë parasysh pjesën e detyrimeve që tani më është plotësuar.

(3) Nëse fëmijës i është zëvendësuar masa alternative punë me dobi të përgjithshme me masën dërgim në qendër për fëmijë, do të zbatohen dispozitat për ekzekutimin e asaj mase në pajtim me këtë ligj.

PJESA E TRETË

EKZEKUTIMI I DËNIMEVE NDAJ PERSONAVE JURIDIKË

Kreu XXXI

1. Ekzekutimi i dënimit me para

Neni 378

(1) Procedurën për arkëtimin e dënimit me para të personave juridikë, sipas detyrës zyrtare e ngre gjykata që e ka shqiptuar dënimin me para në shkallë të parë.

(2) Gjykata fillon me arkëtimin e dënimit me para pasi që aktgjykimi të hyjë në fuqi dhe pasi të skadojë afati vullnetar për pagim i cili është përcaktuar në vetë aktgjykimin.

Neni 379

Gjykata personit juridik të dënuar i dërgon paralajmërim që ta paguajë dënimin me para në afat jo më të gjatë se 15 ditë prej ditës së dërgimit të paralajmërimit.

Neni 380

Dënimet me para të arkëtuara nga personi juridik derdhen në Buxhetin e Republikës.

Neni 381

(1) Banka te e cila mbahet llogaria e personit juridik të dënuar dhe të cilës i është urdhëruar ekzekutimi i dënimit me para, është e detyruar në afat prej tetë ditësh nga zbatimi ta njoftojë gjykatën kompetente e cila e ka marrë vendimin e shkallës së parë.

(2) Banka nga paragrafi (1) i këtij neni është e detyruar që ta njoftojë gjykatën edhe në rastin kur nuk mund ta kryejë ekzekutimin, në afat prej tetë ditësh pasi që kjo të verifikohet.

Neni 382

(1) Nëse personi juridik i dënuar në afatin e caktuar nuk e paguan dënimin me para, gjykata sipas detyrës zyrtare do të dërgojë urdhëresë për arkëtim të detyrueshëm të dënimit nga llogaria e personit juridik të bartësi i qarkullimit të pagesave ku personi juridik është i evidentuar.

(2) Nëse në kohën kur bartësi i qarkullimit të pagesave e ka pranuar urdhëresën për arkëtim të detyrueshëm nuk ka mjete në llogarinë e personit juridik të dënuar, është i detyruar që urdhëresën ta mbajë në evidencë dhe arkëtimin ta zbatojë kur do të arrijnë mjete në llogarinë e personit juridik dhe për këtë menjëherë ta njoftojë gjykatën.

(3) Nëse gjykata është njoftuar nga bartësi i qarkullimit të pagesave se urdhëresa për arkëtim të detyrueshëm nuk mund të ekzekutohet, atëherë gjykata do të kërkojë të dhëna nga Gjykata e regjistrimit dhe Regjistri Qendror për ndryshimet statusore të personit juridik të dënuar.

(4) Arkëtim i detyrueshëm me urdhëresë nga gjykata mund të zbatohet edhe nëpërmjet organit të Drejtorisë së të Hyrave Publike, në përputhje me principet për arkëtimin e të hyrave publike nga personat juridikë.

Neni 383

(1) Nëse ndaj personit juridik është hapur procedurë falimentimi për likuidim, gjykata është e detyruar të dërgojë te gjykata për falimentim ose te gjykata për likuidim urdhëresë për përparësi gjatë arkëtimit.

(2) Në qoftë se personi juridik i dënuar ka bërë transformim dhe është bashkuar me një person tjetër juridik, atëherë arkëtimi i detyrueshëm do të zbatohet vetëm në lartësinë e vlerës së pronës së transferuar nga personi i dënuar.

Neni 384

(1) Nëse dënimi me para nuk mund të zbatohet nga prona e personit juridik, për shkak se personi juridik nuk ka pronë të këtillë apo ka pushuar së ekzistuari para ekzekutimit të dënimit, dënimi do të ekzekutohet nga trashëguesi i tij juridik, ndërsa nëse nuk ka trashëgues

juridik nga prona e themeluesit ose themeluesve të personit juridik, proporcionalisht me pjesët e depozituara, përkatësisht në rastet e përcaktuara me ligj të shoqëria tregtare nga prona e aksionarëve, përkatësisht prej bashkëpronarëve në mënyrë proporcionale me pjesët e tyre, nëse me vendimet ose procedurat e veta e kanë pamundësuar ose penguar ekzekutimin e dënimit me para.

(2) Dënimi me para ndaj personave juridikë të huaj ekzekutohet nga prona e konfiskuar në Republikën e Maqedonisë apo nëpërmjet aplikimit të marrëveshjes ndërkombëtare të ratifikuar në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, prej pronës jashtë vendit.

Neni 385

Shpenzimet e ekzekutimit të dënimit me para i bart personi juridik i dënuar.

2. Ekzekutimi i dënimeve dytësore

Neni 386

(1) Ekzekutimin e dënimeve dytësore ndaj personave juridikë i kryen organi i cili është kompetent për zbatimin e regjistrimit të personave juridikë. Për atë qëllim gjykata e shkallës së parë i dorëzon organit inspektues kompetent ekzemplar nga vendimi i plotfuqishëm.

Neni 387

Organi inspektues kompetent kujdeset personi juridik të përmbahet ndaj dënimit dytësor të shqiptuar. Për atë qëllim gjykata e shkallës së parë i dorëzon organit inspektues kompetent ekzemplar nga vendimi i plotfuqishëm.

3. Regjistrimi i dënimeve

Neni 388

Dënimi me para dhe dënimet dytësore ndaj personave juridikë regjistrohen në mënyrë elektronike në Regjistrin e dënimeve për vepra të kryera penale të personave juridikë i cili mbahet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

Kreu XXXII

EKZEKUTIMI I SANKSIONEVE KUNDËRVAJTËSE NDAJ KRYERËSVE TË KUNDËRVAJTJEVE

1. Gjoha

Neni 389

(1) Procedurën për arkëtimin e gjobës ndaj kryerësve të kundërvajtjeve me detyrë zyrtare e ngrit gjakata që e ka shqiptuar gjobën në shkallë të parë.

(2) Nëse personi i dënuar nuk ka vendbanim, përkatësisht vendqëndrim në selinë e gjykatës që ia ka shqiptuar gjobën në shkallë të parë, atëherë gjykata është e detyruar t'i dorëzojë aktgjykimin e plotfuqishëm për arkëtim të gjobës gjykatës sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimin.

Neni 390

(1) Nëse personi i dënuar në afatin e caktuar nuk e paguan gjobën fillohet me arkëtimin e detyrueshëm.

(2) Shpenzimet e arkëtimit të detyrueshëm të gjobës bien në barrë të personit të dënuar.

Neni 391

(1) Gjykatësi për ekzekutimin e sanksioneve, para se të fillojë me arkëtimin e detyrueshëm, personit të dënuar i dërgon paralajmërim ta paguajë gjobën në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 15 ditë nga dita e pranimit të paralajmërimit.

(2) Nëse personi i dënuar në afatin e caktuar nuk e paguan gjobën fillohet me arkëtimin e detyrueshëm në pajtim me ligj.

Neni 392

(1) Nëse personi i dënuar nuk mund ta paguajë gjobën menjëherë, atëherë mund ta paguajë me këste, por afati i pagimit nuk mund të jetë më i gjatë se dy vjet, me mundësinë për vazhdimin e afatit edhe për tre muaj.

(2) Nëse personi i dënuar nuk i paguan në kohë këstet, gjykata do ta revokojë vendimin e vet për pagim në këste dhe do të fillojë me arkëtimin e gjobës në pajtim me ligj.

Neni 393

Nëse njëkohësisht kryhet arkëtimi i detyrueshëm i gjobës dhe i shpenzimeve të procedurës kundërvajtëse, së pari arkëtohen shpenzimet e procedurës kundërvajtëse.

2. Shfuqizimi i lejes së qarkullimit

Neni 394

(1) Aktgjykimin e plotfuqishëm me të cilin është shqiptuar sanksioni shfuqizim i lejes së qarkullimit gjykata kompetente e dorëzon për ekzekutim te stacioni policor për rajon të caktuar sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimin të kryerësit të cilit i është shqiptuar ky sanksion.

(2) Ekzekutimi i sanksionit nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet me brendashkrimin e shfuqizimit të lejes së qarkullimit nga lloji i caktuar ose kategoria, gjatë së cilës i dënuari nuk mund të fitojë të drejtën e drejtimit me automjet motorik nga kategoria me të cilën e ka kryer kundërvajtjen për të cilën i është marrë leja e qarkullimit, para skadimit të gjashtë muajve nga dita e shfuqizimit të lejes së qarkullimit.

(3) Sanksioni i shqiptuar shfuqizim i lejes së qarkullimit regjistrohet në evidencën ndëshkuese.

(4) Leja e qarkullimit shfuqizohet me aktgjykimin e vendimit me të cilin ishte shqiptuar sanksioni pushim i vlefshmërisë së lejes së qarkullimit.

3. Ndalim i drejtimit me automjet motorik

Neni 395

(1) Aktgjykimin e plotfuqishëm me të cilin është shqiptuar sanksioni ndalim i drejtimit me automjet motorik gjykata kompetente ia dorëzon për zbatim stacionit policor për rajon të caktuar sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimin të kryerësit të cilit i është shqiptuar ky sanksion.

(2) Ekzekutimi i sanksionit nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet me evidentimin në dosjen e shoferit më së voni në afat prej 15 ditësh nga aktgjykimi i vendimit dhe fillon të rrjedhë nga dita e evidentimit në lejen e qarkullimit, përkatësisht librezën e qarkullimit, për llojit ose kategorinë e caktuar ose në ndalimin e lëshimit të saj të kryerësit për kohën për të cilën i është shqiptuar.

(3) Për atë që nuk ka leje qarkullimi, ndalimi i drejtimit me automjet motorik përfshin ndalim për marrjen e lejes së qarkullimit në periudhën prej 30 ditë deri në një vit.

(4) Sanksioni i shqiptuar ndalim i drejtimit me automjet motorik regjistrohët në evidencën ndëshkuese.

(5) Nëse kryerësi ndaj të cilit është shqiptuar sanksioni nga paragrafi (1) përkatësisht nga paragrafi (3) i këtij neni e ndryshon vendbanimin, përkatësisht vendqëndrimin, ndërsa koha për të cilën ky sanksion është shqiptuar nuk ka skaduar, stacioni policor për rajon të caktuar për këtë sanksion do ta njoftojë gjykatën kompetente në vendbanimin, përkatësisht vendqëndrimin e kryerësit.

(6) Nëse sanksioni nga paragrafi (1), përkatësisht paragrafi (3) i këtij neni i shqiptohet personit i cili ka leje të huaj për drejtim me automjet motorik, ky sanksion përfshin ndalim të drejtimit me automjet motorik në territorin e Republikës së Maqedonisë për çka do të njoftohet policia kufitare.

Neni 396

(1) Sanksionin ndalim i drejtimit me automjet motorik të llojit ose kategorisë së caktuar për person i cili ka leje qarkullimi të huaj për drejtim me automjet motorik e zbaton stacioni policor për rajon të caktuar sipas vendit të kryerjes së kundërvajtjes.

(2) Leja e qarkullimit do t'i kthehet personit të huaj gjatë lëshimit të territorit të Republikës së Maqedonisë.

4. Ndalimi për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës

Neni 397

(1) Vendimin me të cilin është shqiptuar sanksioni ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës sipas plotfuqishmërisë, organi kompetent me detyrë zyrtare ia dërgon për zbatim personit juridik ose institucionit tjetër në të cilin kryerësi është i punësuar, organit kompetent për lëshimin e lejes për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyrës, Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë, si dhe organit kompetent për regjistrim.

(2) Regjistri Qendrorë i Republikës së Maqedonisë do të kryejë regjistrim të sanksionit të shqiptuar me shënim në skedën regjistruese dhe këtë do ta botojë.

(3) Aktgjykimi i plotfuqishëm nga paragrafi (1) i këtij neni dërgohet edhe në stacioni policor për rajon të caktuar sipas vendbanimit, përkatësisht vendqëndrimit të kryerësit.

(4) Nëse personi për të cilin është shqiptuar sanksioni nga paragrafi (1) i këtij neni e ndërron vendbanimin, përkatësisht vendqëndrimin, ndërsa koha për të cilën ky sanksion është shqiptuar nuk ka kaluar, Ministria e Punëve të Brendshme për këtë sanksion do ta njoftojë gjykatën kompetente në vendbanimin, përkatësisht vendqëndrimin e kryerësit.

Neni 398

(1) Nëse kryerja e profesionit, veprimtarisë ose detyrës është e lidhur me leje ose pëlqim nga organi kompetent, ky sanksion zbatohet me heqjen e lejes, përkatësisht pëlqimit ose me ndalimin e lëshimit të tyre për kohën derisa zgjat sanksioni.

(2) Organi kompetent sanksionin nga paragrafi (1) i këtij neni e zbaton me marrjen e veprimeve me të cilat kryerësit i pamundësohet të kryejë profesionin, veprimtarinë ose detyrën e caktuar.

(3) Për ekzekutimin e sanksionit, organi kompetent e njofton gjykatën kompetente, përkatësisht organin kundërvajtës.

5. Dëbimi i të huajit nga vendi

Neni 399

(1) Aktgjykimin e plotfuqishëm me të cilin është shqiptuar sanksioni për dëbimin e të huajit nga vendi, gjykata kompetente ia dërgon për zbatim Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(2) Sanksioni nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet sipas dispozitave të ligjit me të cilin rregullohet qarkullimi dhe qëndrimi i të huajve.

6. Ndalimi për hyrje dhe pjesëmarrje në ndeshje sportive

Neni 400

Për zbatimin e këtij sanksioni në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e këtij ligji, që kanë të bëjnë me dënimin e shqiptuar ndalim për ndjekjen e ndeshjeve sportive.

7. Puna me dobi të përgjithshme

Neni 401

(1) Për zbatimin e punës me dobi të përgjithshme, drejtori i Drejtorisë lidh marrëveshje për punë me dobi të përgjithshme me organ publik të përcaktuar me Ligjin për kundërvajtje ose me organizatën humanitare në të cilën kryerësi i kundërvajtjes do t'i zbatojë detyrimet e veta të punës.

(2) Ministri e përcakton mënyrën e realizimit të punës me dobi të përgjithshme.

(3) Puna me dobi të përgjithshme është pa kompensim.

8. Ndalimi për shfrytëzimin e subvencioneve dhe mjeteve tjera të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë

Neni 402

(1) Gjykata e njofton parashtruesin e kërkesës për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, si dhe personin juridik dhënë të subvencioneve dhe mjeteve tjera të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për sanksionin e shqiptuar ndalim për shfrytëzimin e subvencioneve dhe mjeteve tjera të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

(2) Dhënësi i subvencioneve dhe mjeteve tjera të siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë është i detyruar të mbajë evidencë për sanksionin e shqiptuar nga paragrafi (1) i këtij neni dhe për kohëzgjatjen e tij.

(3) Ministri i Drejtësisë e përcakton formën dhe përmbajtjen e evidencës nga paragrafi (2) i këtij neni.

Kreu XXXIII

EKZEKUTIMI I SANKSIONEVE KUNDËRVAJTËSE NDAJ FËMIJËVE

Neni 403

Dispozitat e këtij ligji për zbatimin e gjobës ndaj personave të moshës madhore dhe për ekzekutimin e masave edukative ndaj fëmijëve kryerës të veprave penale në mënyrë përkatëse zbatohen edhe në ekzekutimin e masave edukative për kundërvajtje.

EKZEKUTIMI I SANKSIONEVE KUNDËRVAJTËSE
NDAJ PERSONAVE JURIDIKË

1. Gjoha

Neni 404

(1) Procedurën për arkëtimin e gjobës ndaj personave juridikë, me detyrë zyrtare e ngrit gjykata që e ka shqiptuar gjobën në shkallë të parë.

(2) Gjykata fillon me arkëtimin e gjobës pasi që aktgjykimi të hyjë në fuqi dhe pasi të kalojë afati vullnetar për pagim i cili është përcaktuar në vendim.

Neni 405

(1) Banka te e cila mbahet llogaria e personit juridik të dënuar dhe të cilës i është urdhëruar zbatimi i gjobës është e detyruar në afat prej tetë ditësh nga zbatimi ta njoftojë gjykatën kompetente e cila e ka marrë vendimin e shkallës së parë.

(2) Banka nga paragrafi (1) i këtij neni është e detyruar që ta njoftojë gjykatën edhe në rastin kur nuk mund ta kryejë ekzekutimin në afat prej tetë ditësh pasi që kjo të verifikohet.

Neni 406

(1) Nëse gjykata është njoftuar nga banka në të cilën personi juridik i dënuar ka llogari se urdhëresa për arkëtim të detyrueshëm nuk mund të ekzekutohet, atëherë gjykata do të kërkojë të dhëna nga Regjistrari Qendror i Republikës së Maqedonisë për ndryshimet statusore të personit juridik të dënuar.

(2) Arkëtim i detyrueshëm me urdhëresë nga gjykata mund të zbatohet edhe nëpërmjet organit të Drejtorisë Shtetërore të Hyrave Publike, në përputhje me principet për arkëtimin e të hyrave publike nga personat juridikë.

Neni 407

(1) Personit juridik i cili është në falimentim ose likuidim ndërsa është përgjegjës për kundërvajtje të kryer para fillimit të procedurës së falimentimit përkatësisht likuidimit, mund t'i shqiptohet vetëm masë e veçantë e konfiskimit të pronës, përfitimit nga prona dhe sekuestrimi i sendeve.

(2) Në qoftë se personi juridik i dënuar ka bërë transformim dhe është bashkuar me një person tjetër juridik, atëherë arkëtimi i detyrueshëm do të zbatohet vetëm në lartësinë e vlerës së pronës së transferuar nga personi i dënuar.

(3) Gjoha e personave juridikë të huaj zbatohet nga prona e konfiskuar në Republikën e Maqedonisë apo nëpërmjet aplikimit të marrëveshjes ndërkombëtare të ratifikuar nga prona jashtë vendit.

Neni 408

Shpenzimet e zbatimit të gjobës i bart personi juridik i dënuar.

2. Ndalimi i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë së veçantë

Neni 409

Sanksionin ndalim i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë së veçantë e zbaton organi I cili është kompetent për zbatimin e regjistrimit të personave juridikë

dhe personave përgjegjës me regjistrim në skedën regjistruese, përkatësisht në regjistrin përkatës të cilin e mban organi kompetent për ata persona juridikë.

Neni 410

Organi kompetent kujdeset që personi juridik ndaj të cilit është shqiptuar ndalimi i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë së veçantë dhe në afatin e caktuar me vendimin të mos e kryejë veprimtarinë e ndaluar. Për atë qëllim gjykata kompetente përkatësisht organi kundërvajtës i dorëzon organit kompetent përshkrim nga aktgjykimi i vendimit.

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 411

INP Burgu Prilep do të kalojë në shtëpi ndëshkuese-përmirësuese Prilep në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 412

Subjektet juridike ekzistuese të themeluara deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, ndërsa të cilët funksionojnë në kuadër të institucioneve, janë të detyruara të harmonizohen me dispozitat nga Kreu VII – Organizimi dhe puna e seksioneve ekonomike-të instruktorëve, nga ky ligj, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 413

Aktet për organizim dhe sistematizim të brendshëm të institucioneve do të miratohen më së voni në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 414

Sanksionet e shqiptuara për kundërvajtje mjekim i detyrueshëm i alkoolistëve dhe narkomanëve (persona me sëmundje të varësisë) dhe mjekimi i detyrueshëm psikiatrik në liri do të kryhen në pajtim me ligjin sipas të cilit janë shqiptuar.

Neni 415

(1) Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e akteve nënligjore nga paragrafi (1) i këtij neni do të vazhdojnë të zbatohen aktet nënligjore të miratuara në pajtim me Ligjin për ekzekutimin e sanksioneve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 2/2006, 57/10, 170/13, 43/14, 166/14, 33/15, 98/15, 11/16, 21/18 dhe 209/18).

Neni 416

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për ekzekutimin e sanksioneve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 2/2006, 57/10, 170/13, 43/14, 166/14, 33/15, 98/15, 11/16, 21/18 dhe 209/18).

Neni 417

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", përveç dispozitave të nenit 28 paragrafi (1) pika 6 dhe nenit 30 paragrafi (3) pika 6 që do të fillojnë të zbatohen në afat prej dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji dhe dispozitat e paragrafëve (5) dhe (6) të nenit 55 që do të fillojnë të zbatohen në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

